LACRIMA PRIGOANEI

Vol. 2

Editura GAMA

LACRIMA PRIGOANEI

vol. 2

României luptătoare care prin fiii şi fiicele ei a ţinut nestins
focul sacru al credinţei şi al dragostei de neam

Editura GAMA
1997

EDITURA GAMA
Consilier editorial: prof. Marcel Petrişor
Tehnoredactare: Gabriela Moţei şi Alina Călinescu

Tiparul executat la: TIPO GAMA s.r.l.
Bun de tipar: 20.07.1997
ISBN 973-96562-4-2

I

PE DRUM DE FOC ŞI CER IZBĂVITOR

Purtăm cu noi stindardul
Unei sfinte noi credinţi
Pe el este scris cu sânge
Fapte mari şi biruinţi

CRUCIAŢII SECOLULUI XX
PATIMILE MAICII MIHAELA

Ana Maria Marin

Cruciaţii secolului XX nu se luptă cu păgânii pentru cucerirea Locurilor Sfinte.

Duşmanul lor este o boală satanică, născută într-un creier bolnav, experimentată pe un popor obidit şi incult, sub conducerea unor criminali ambiţioşi. Numele popular al acestei boli este "Bolşevism", cel ştiinţific este "Materialism dialectic". Această boală s-a întins pe aproape întreaga planetă şi vrea să fericească pe oameni şi să ucidă pe Dumnezeu.

Mijloacele de luptă ale Cruciaţilor contra comunismului sunt reduse, vorbesc de cele pământeşti, dar cele spirituale sunt imense: "Cu noi este Dumnezeu,/ Înţelegeţi neamuri şi vă plecaţi". Dragostea şi credinţa sunt arme puternice împotriva întunericului: ce dragoste poate fi mai mare decât cea care merge până la martiraj, până la a-ţi da viaţa pentru "El"? El fiind Iisus Crucificatul, Fiul lui Dumnezeu, care a ridicat păcatul lumii, ne-a învăţat dragostea şi sacrificiul, ne-a scos din starea de păgâni violenţi, s-a dat pe sine morţii ca să ne învie odată cu El.

Întâlnindu-se cu Satana, hotărât să lupte cu el, secolul XX a dat martiri.

Acum 1500 de ani Biserica din acea vreme a creat o întreagă legislaţie pentru a canoniza martirii. Nu poţi fi canonizat Sfânt dacă mori pentru cruce şi nu faci minuni în timpul vieţii sau după moarte, dar martir este cel ce se bucură de o moarte violentă pentru Dumnezeu şi credinţa în El. Nouă Ortodocşilor, ni se pare oarecum ciudată această

judecată după moarte, în care este prevăzut un Tribunal şi un Avocat al Diavolului!

Gândirea ortodoxă, tradiţia, dragostea şi toleranţa ortodoxă îşi recunoaşte martirii fără canonizare.

*

* *

În anul 1923, cinci Români închişi în închisoarea Văcăreşti, pentru crime de care vor fi găsiţi nevinovaţi, rugându-se la Altarul Mânăstirii, azi dărâmată, descoperă Icoana Arhanghelului Mihail, se dăruiesc arhistrategului cerului, sub semnul dragostei de neam şi credinţei în Dumnezeu.

De aici "Legiunea Arhanghelului Mihail" porneşte să cucerească sufletele Românilor. Duşmani, detractori şi interpretatori mincinoşi a avut mulţi.

Mulţi Români înţelegând misiunea lor profetică şi văzând mersul vremurilor, li s-au alăturat. Timpuri vor veni când vor juca rolul prigoniţilor din catacombe şi a victimelor din circ.

Primii martiri au fost cei doi legionari căzuţi în Spania creştină şi naţionalistă. Sunt cincizeci de ani de atunci, Ion Moţa şi Vasile Marin au murit lângă cetatea universitară din Madrid, pe frontul de la Majadahonda.

"Se trăgea cu mitraliera în obrazul lui Christos", aceasta a fost lozinca luptei lor. Ştiau pentru cine şi contra cui se luptă; duşmanul era acelaşi, cel de azi care caută peste tot în lume fisura prin care să se strecoare. Dacă ar fi câştigat războiul spaniol, în celălalt capăt al continentului, Europa ar fi căzut cu un minut mai devreme în ghiarele obscurantismului.

După moartea şi înhumarea lor, scaunul Satanei se clătina în Ţara Românească: au sărit de peste tot ajutoare pentru Luciferul Regal, ca să nimicească elita tânără ce se înălţa din popor şi din Biserică.

În vremea aceea, sosea la Mânăstirea Suzana, în munţi, pe Valea Teleajenului, o fetişcană de 22 ani cu ochii verzi şi două codiţe împletite pe urechi şi legate cu o sfoară la spate. Se numea Marieta Iordache. Venea din beciul jandarmeriei cu încă trei fete membre ale Mişcării Legionare (după dizolvarea Legiunii Arhanghelului Mihail). La Mânăstire s-au întâlnit pe cerdacul arhondaricului cu cinci doamne, soţii de legionari. Toţi aceşti deţinuţi politici nu erau vinovaţi de acte subversive, erau pur şi simplu ostateci ai Coroanei şi Siguranţei Statului, ostateci tot atât de expuşi ca şi ostatecii Hezbollahului. Teroriştii pot fi camuflaţi pe un tren regal, la fel ca printre integriştii musulmani.

Fetiţa cu codiţe şi ochi verzi se trăgea din Moldova, din Nicoreşti, unde familia ei întreagă îşi pusese încrederea în "Căpitan". În el vedeau "omul destinului" care avea să cureţe ţara de afacerişti veroşi, atei, fără scrupule.

Toată elita neamului era în închisori preventive, în vara anului 1938 aşteptând judecata care avea să dea satisfacţie marelui istoric Nicolae Iorga. Onoarea nu-i fusese pătată de propriile-i fapte (colaborarea cu camarila regală) ci de o scrisoare publică a Căpitanului Corneliu Zelea Codreanu care-i amintea că cel puţin "el" era român.

Unul din cele mai frumoase locuri din Carpaţi, Mânăstirea Suzana, fusese aleasă ca lagăr pentru femei.

Fetele venite din beciurile jandarmeriei nu se puteau ţine pe picioare, căci fuseseră bătute la tălpi; erau bolnave de râie câştigată de la ţigăncile hoaţe cu care stătuseră în promiscuitatea închisorii, dar aveau un moral minunat întreţinut de cea mai mică, mai fragilă, şi mai tânără dintre ele. După ce s-au vindecat, au sesizat paza sub care fuseseră puse cu interdicţia de a păşi pragul arhondaricului şi de a se închina în biserică. S-au gândit că bărbaţii suferă mai mult şi s-au rugat.

Noapte de noapte, Marieta stătea în genunchi şi se ruga Maicii Domnului să-i arate calea spre curăţenie sufletească

şi trupească, spre binele ţării sale şi spre dragostea lui Iisus. Terminase Facultatea de Educaţie Fizică. Rămâneai înmărmurit la spectacolul pe care îl dădea o copiliţă sortită să-i înveţe gimnastica pe copii – îşi schimba chemarea şi dădea lecţii de curaj, de înfrânare şi de răbdare unor doamne mult mai vârstnice ca ea.

După ce stăpânirea s-a asigurat de neutralizarea "marelui criminal Codreanu", pus în întunericul Jilavei deocamdată pentru şase luni, care trebuiau să spele ruşinea de pe obrazul marelui istoric, s-a hotărât eliberarea doamnelor din lagărul de la Suzana. Soţii lor erau şi rămâneau ostateci necondamnaţi în închisoarea Jilava.

Astfel "fetele" au rămas singurele deţinute politice. Li s-au bătut în cuie obloanele, li s-au văruit pereţii pictaţi cu arhangheli de Zizi Ghenea, li s-a înăsprit regimul.

Doamnele s-au întors acasă unde au găsit alte griji, alte frici, alte nesiguranţe pentru viaţa soţilor lor. Au aflat de existenţa lagărelor de la Miercurea Ciuc şi Vaslui, au aflat că întreaga elită de minte şi suflet era în închisoare, că cei care se ascundeau erau ucişi fără somaţie la colţuri de străzi.

Oare ce voia să facă Regele cu aceşti miei puşi la o parte pentru jertfelnic? Cine putea prevede că numai peste câteva luni Conducătorul Mişcării Legionare urma să fie strangulat? Lucrurile se petreceau în "Orient", Occidentul nu era interesat. Cine putea să prevadă că doamnele, foste ostatece la Suzana, vor fi văduve, soţii lor fiind împuşcaţi la zid – ostateci?

Căile Domnului sunt nepătrunse, dar se întrevedea din 1938 lupta pentru putere, care avea să izbucnească în 1939: al doilea război mondial.

În ziua de 15 august 1938, hramul Adormirii Maicii Domnului la Mânăstirea Suzana, s-a putut vedea o umbră strecurându-se spre casa maicii Filomela. Umbra ţinea în mână o nucă. În nucă – planul de evadare a fetelor legionare din lagăr, cu informaţii despre geografia regiunii care tre-

buia străbătută şi cu parola contactului care era un cântecel moldovenesc: "Trandafir de pe cetate, trandafir frumos, spune-i badei sănătate". Fericit timp romantic! Evadarea din Suzana a fost poate ultimul lui capitol, după aceea neurmând decât bocet şi îngropăciune...

Nu, nu sunt lipsite de seriozitate aceste amintiri cu parfum de joacă, de naivitate, de copilărie.

"Lăsaţi copiii să vină la mine". Iisus ştia că în sufletul lor stă cuibărită dragostea.

Nuca a ajuns la destinaţie! Marieta a coborât prima, de-a lungul ceardacului. Zgomotul a trezit garda şi celelalte fete n-au mai putut coborî, dar Marieta se pierduse în pădure. N-au mai găsit-o, nici ea nu şi-a întâlnit "Trandafirul de pe cetate" şi a pornit cu paşi mărunţi prin pădure, orientându-se după stele.

După cinci zile a apărut la Braşov, câţiva zeci de km mai departe. Nu mai putea merge, nu mâncase nimic şi băuse apă de ploaie. La o cercetare mai atentă s-a descoperit că, sărind de la înălţimea la care se terminase ceardacul, îşi fracturase coloana vertebrală. Două luni de gips, timp în care toată Siguranţa o căuta. Neputând povesti evadarea de la Suzana, mult prea rocambolească pentru a nu stârni hohote de râs, Prefectura de Prahova a eliberat deţinutele din lagăr, trecând-o şi pe cea dată lipsă în inventar. Nu terminaseră socotelile cu ea şi voiau să se răzbune. În timp ce mulţimea de agenţi se căzneau s-o găsească, Marieta era sus în dealul Cotrocenilor, la părinţii lui Vasile Marin.

În corset ghipsat, purta în cap saci plini cu nisip, povestea aventuri ca să înseninеze o casă cernită şi noaptea stătea în genunchi şi se ruga pentru păcatele tuturor. Cu o zi înainte de ziua sorocită scoaterii ghipsului, Marieta a vrut să plece şi nimic n-a făcut-o să-şi amâne decizia. În aceeaşi noapte, cu o desfăşurare de forţe nepotrivită prinderii unui fugar atât de mărunţel, Siguranţa Statului a căutat-o în dealul Cotrocenilor urmare a unui denunţ, şi nu a găsit-o.

Motănelul dipăruse ca şi cum n-ar fi fost. Motănel, vorbă de răsfăţ, devenise nume de cod.

Ca în locul stelelor ce mor, viaţa e înlocuită de o gaură neagră. La 30 noiembrie 1938, mai corect spus în noaptea Sfântului Andrei, este ucis Căpitanul; nimeni nu crede şi toţi îl aşteaptă!

La 20 septembrie 1939 legionarii pedepsesc cu moartea pe ucigaşii Căpitanului, lăsând istoria să-i judece şi pe unii şi pe alţii, dacă o istorie dreaptă ar exista!...

A doua zi, toţi legionarii de elită din închisori sunt omorâţi, împuşcaţi la zid. Pe străzile fiecărei aglomeraţii omeneşti din România, cadavre de tineri zac în drum, bătrânii jelesc la căpătâiul lor, câte un muc de lumânare aprins ici şi colo de o lume înmărmurită de groază. Poporul român nu era învăţat cu obiceiuri străine...

Motănel a dispărut temporar din viaţa mea.

După pierderea Basarabiei, Bucovinei, Herţei şi Transilvaniei, după alungarea Regelui de către legionari asociaţi cu generalul Antonescu la guvernarea ţării, după ce fiecare îşi numără prietenii şi duşmanii, România, ciopârţită, încearcă să pună bazele unei morale de stat şi unei speranţe în sufletul fiecărui român. Se înfiinţează un comerţ de stat, Mişcarea Legionară se reorganizează. Horia Sima este conducătorul Mişcării, plebiscitat între alţii. Toate iluziile unui Căpitan în viaţă sunt spulberate, ţara îşi plânge pământul pierdut şi morţii asasinaţi. Alături de cei vii, se luptă pentru un viitor mai puţin întunecat decât trecutul apropiat.

În strada Cobălcescu, la dispensarul legionar, medici fugăriţi până ieri, ies la lumină şi dăruiesc timpul şi cunoştinţele lor celor săraci. Între cei care dau tot şi cei care caută mici sau mari avantaje, apare într-o bună zi Marieta Iordache. În măcelul din 1939 îşi pierduse fratele, credinţa în viitorul luminos al ţării sale, însă, nu!

Trebuie să recunoaştem că toţi legionarii asasinaţi din ordinul lui Carol al II-lea sunt martiri. Oameni tineri, cu

credinţă în Dumnezeu, nevinovaţi, nejudecaţi, chinuiţi în închisori, împuşcaţi la zid sau strangulaţi hoţeşte, îşi găsesc abia acum mormântul în pământ binecuvântat. Îl vor pierde iarăşi sub stăpânirea comunistă, deshumaţi, arşi, iar cenuşa lor aruncată în cele patru colţuri ale zării.

Iat-o pe Marieta venită să ajute la dispensar. E bună la toate: încurajează bolnavi incurabili, îndreaptă spre biserică tineri şi bătrâni, sterilizează instrumente, spală duşumele, pune ordine în registre. Seara, când ultimul bolnav a plecat, cu medicamentele prescrise în buzunar, Marieta face rugăciunea de mulţumită pentru o zi care a trecut în îndeplinirea datoriei cu ajutor de Sus.

La 21 ianuarie se vor despărţi pentru totdeauna.

"Rebeliune" contra cui? În folosul cui?

Mult mai târziu s-a înţeles că germanii montaseră Rebeliunea. Ocupau ţara şi voiau ca aceasta să fie sub o dictatură militară care păstra o ordine impusă, aprovizionare din belşug; nemţii îşi aranjau spatele pentru viitorul război din răsărit.

Acesta era şi războiul Mişcării Legionare contra comunismului, dar germanii nu aveau nevoie de ideologi; astfel coechipierii Mareşalului s-au trezit în închisori, condamnaţi la moarte pentru deţinere de arme şi au făcut războiul în echipe de pedeapsă. De ce de pedeapsă? Fiecare soldat legionar pornit spre răsărit avea cu el porunca să fie făcut pierdut. Fără suflul care anima acest tineret curajos, dar şi fără ajutorul lui Dumnezeu în lupta cu Antichrist, Mareşalul a pierdut de două ori războiul: prima oară la Stalingrad şi a doua oară prin trădarea de la 23 august, printr-un armistiţiu care era o predare fără condiţii!

În timpul războiului Marieta şi-a pierdut cumnatul trimis din lagărul de la Sărata pe front, în echipele de pedeapsă. Războiul pierdut, Legiunea distrusă, Marieta s-a dăruit cu totul lui Dumnezeu şi a intrat la ascultare la Mânăstirea Vladimireşti.

Mânăstirea Vladimireşti fusese clădită de fetele dintr-un sat moldovenesc, conduse de una dintre ele care vorbea, ca odată Jeanne D'Arc, cu Maica Domnului. Fecioara Maria i se arătase când lucra pe câmp, la un loc mai ferit, şi-i poruncise să clădească în locul acela lăcaş de închinăciune. Fetele fecioare din sat aveau să fie viitoarele maici care să slujească Mânăstirea, iar Stareţa avea să fie ea, cea care continua să vorbească cu Maica Domnului: Maica Veronica.

În această mânăstire, condusă de însăşi Maica lui Iisus, fu novice şi apoi se călugări Marieta sub numele de Maica Mihaela. Luă asupra ei păcatele făcute de Ţară şi Mişcare în încleştarea dintre rău şi bine.

Armatele ruseşti victorioase se aruncară asupra Moldovei şi apoi asupra Ţării Româneşti, armate obosite şi prăfuite, pregătite pentru mari răzbunări.

În drumul lor, Mânăstirea Vladimireşti! Cei câţiva ruşi intraţi în biserică cu gânduri de viol şi de jaf găsiră o maică cu mâinile întinse peste Altar şi dădură îndărăt. Era Maica Mihaela care-şi păzea Sfinţii!

După 6 februarie 1945, când comuniştii au dezarmat soldaţii români care nu fuseseră trimişi pe frontul de Vest după primul guvern evasi-comunist, patriarh fu impus un preot oltean care-l ajutase cândva pe Gheorghiu-Dej, noul stăpân. Justinian Marina, în primul moment de euforie pe care ţi-l dă puterea, ar fi evitat să desfiinţeze mânăstirile. Un lucru e sigur, că Sfinţia-Sa a închis Vladimireştii şi a dat pe mâna Securităţii pe cei care o slujeau.

La Vladimireşti se făceau "minuni". La hram veneau sute de căruţe cu ţărani de la mari depărtări, căci se dusese vestea că acel ce venea cu credinţă şi adevăr, oricât ar fi fost de bolnav, se făcea sănătos. Ca în faţa lui Iisus se aşezau păturile cu paralitici cu păcatele lor cu tot, rugăciunile ajutau, iar lumea venea din ce în ce mai mult să se închine. Cât regimul comunist nu-şi consolidase puterea, cât încă nu se atinsese de pământul ţăranilor, colectivizându-l, oamenii

puteau crede că vor fi lăsaţi să-şi trăiască viaţa şi credinţa, veneau deci acolo unde simţeau că domneşte "Dragostea". Slujba se ţinea afară, nu putea fi vorba de spovedanie individuală. Preotul Ioan, probabil ca să-şi trăiască minunile şi mai târziu patimile, le citea rugăciunile de pocăinţă şi iertare, după ce-şi spuseseră greşelile în gând sau cu glas tare, le da Sfânta Împărtăşanie după lege. Preotul şi maicile căpătau puteri de Sus ca să poată face faţă la puhoiul de lume care alerga la Loc Sfânt.

Maica Mihaela, după ce îngrijise de grajd, de orătănii, de porci, de curăţenie, trecuse la cele sufleteşti. Le învăţa pe maici şi surori teologie dar şi matematică. Gospodărirea se făcea în comun, s-a spus "după model legionar", uitându-se voit vechile aşezări creştine şi regulile lor de viaţă.

Patriarhul României cheamă de mai multe ori la el pe Maica Stareţă şi pe Maica Econoamă (Mihaela), ca să discute cu ele despre "ereziile" petrecute în Mânăstire şi să afle secretul "minunilor".

Într-o noapte Securitatea le-a găsit la slujba de Mânecândă, chemate în biserică de toaca bătută pe lată.

Securiştii au îmbarcat pe toată lumea şi au pornit ancheta. Maica Mihaela a fost zdrobită în bătăi ca să mărturisească complotul legionar contra statului comunist, care se pregătea la Mânăstire.

Preotul Ioan şi Maica Mihaela au fost judecaţi sub învinuirea de complot, trădare, spionaj; pentru credinţă nu putea fi condamnat nimeni, căci cultul şi Religia erau libere după Constituţie. Surorile şi maicile au fost dezbrăcate de hainele bisericeşti şi trimise la casele lor.

Maica Mihaela a fost dusă la închisoarea de femei de la Miercurea Ciuc, plină încă de amintirile celor ucişi de Carol al II-lea. Acolo, atâta timp cât au lăsat-o împreună cu alte deţinute, condamnate la pedepse mari pentru crime fantomă, a încercat să le uşureze puşcăria, ridicându-le moralul, le-a învăţat rugăciuni şi psalmi pe de rost, le-a scos din patimile

trupului: foame şi frig, le-a întărit sufletul ca să poată suporta gândul celor rămaşi acasă.

Le-a învăţat speranţa şi dragostea, le-a făcut să înţeleagă că fără Răstigniri nu există Înviere.

Boala Ciucului începuse să atingă deţinutele. Era vorba de o poliradiculonevrită dureroasă care duce la paralizii. A fost pomenită de doctorii din închisorile din Africa de Sud. Medicii germani nu au avut timp să o constate, regimul având grijă să se despartă repede de deţinuţi, iar ruşii nu povestesc aşa ceva din Gulag. Pentru ei un condamnat este un om mort dar cu rafinamentul chinului şi duratei.

Când au observat că Maica Mihaela menţine moralul închisorii, au izolat-o, astfel că legătura se făcea mai greu, prin pereţi, cu ajutorul alfabetului Morse. Liturghia se citea tot prin pereţi; toate încercările pe care le-a făcut Direcţia Închisorilor ca să scape de acest fel de comunicare au dat greş!

Atunci s-a aflat că măicuţa, rămasă un pumn de zdrenţe, era paralizată. Au dus-o pe braţe la Jilava pentru un supliment de anchetă şi s-a întors şi înapoi. Avea un diagnostic de "cancer uterin" care trebuia să acopere pierderile de sânge consecutive bătăilor şi durerilor date de polinevrită.

Astfel, prin pereţi s-a aflat într-o seară că pe schivnica Mihaela o iertase Dumnezeu şi că ar fi şi un martor! Sufletul ei era atât de uşor încât s-a putut ridica repede la cer: fie-i ţărâna uşoară dacă o fi în pământ!

Am scris ceea ce ştiu despre Maica Mihaela cu durere şi cu lacrimi! Povestea poate fi completată de cei care ştiu mai mult, de cei care pot pune date pe unele întâmplări, de cei care ştiu unde a fost îngropată, dacă a fost.

Generaţia noastră îşi termină ciclul pe pământ. Fiecare dintre noi poate adăuga un cuvânt, un gând, un fapt la povestea celor care au murit pentru Christos, cei care sunt *Cruciaţii Secolului XX*.

Prigoana contra Bisericii s-a înteţit în România. Tot trecutul de Ctitorii Voievodale Sfinte a fost călcat cu tancuri şi îngropat în ciment.

Într-o noapte – hoţii de drumul mare operează noaptea – stăpânirea a dărâmat Biserica Sfânta Vineri din Bucureşti, închinată Muceniţei Paraschiva, protectoarea Moldovei, dar care trecuse prin capitală: moaşte trecute de Vasile Lupu peste Dunăre.

Orice fetiţă de şcoală trecând pe lângă biserică aprindea o lumânare pentru vii şi una pentru morţi la Altarul Sfintei Vineri, Sfânta care face parte din folclorul şi poveştile noastre! Icoanele se vând la mezat în Occident.

Nu uitaţi, martirii n-au morminte, sunt sau în gropi comune, sau arşi şi cu cenuşa răspândită.

S-a închis capitolul Holocaust, dar el continuă!

CUM L-AM CUNOSCUT PE CĂPITAN

Sofia Cristescu Dinescu

În sfârşit a venit toamna decisivă pentru mine. Nu spusesem nimic mamei de Bucureşti. Am pregătit totul în fugă şi abia în ultimul moment i-am spus. A fost o lovitură mare, căci se obişnuise cu prezenţa mea lângă ea. Pe de altă parte, cunoscându-mi dragostea pentru Mişcare, era convinsă că mobilul plecării mele nu era înscrierea la facultate, cât trăirea în mijlocul Legiunii.

N-am să uit niciodată seara aceea mohorâtă de toamnă când, plecând de acasă cu inima frântă, am luat trenul spre Bucureşti, nefiind însoţită de nici unul dintre ai mei la gară. La ieşirea din staţie am zărit-o pe mama care n-a putut să nu vină în ultimul moment şi să mă petreacă cu lacrimi în ochi.

Sosită la Bucureşti, am căutat-o pe prietena mea care m-a dus la Sediul legionar din strada Gutenberg.

Era spre seară. Pe scările casei domnului General, transformată în sediu, se afla Căpitanul înconjurat de câţiva legionari sau prieteni.

În sfârşit ajunsesem să-l văd pe acela pentru care sufletul meu se zbătuse atâta să-l poată întâlni, cu figura lui parcă tăiată în cremene, cu statura impunătoare, cu glasul domol dar sigur, cu ochii aceia care purtau parcă în ei tot zbuciumul neamului.

Am încremenit pe locul pe care eram şi mai că nu înţelegeam cele ce spunea. Atât am înţeles din cele ce se petreceau în mine, că nici moartea nu mă va mai putea despărţi de Mişcare.

CE A ÎNSEMNAT PENTRU MINE COMANDANTUL

Ana Horăscu Olteanu

Comandantul Horia Sima a murit departe de ţara căreia i-a dăruit întreaga lui viaţă. Bănăţenii, care l-au cunoscut de-a lungul anilor, nu pot să nu-i păstreze o duioasă amintire. Serii de elevi de la Liceul Comercial din Lugoj nu-l vor uita chiar dacă azi şi cei ce mai sunt în viaţă sunt la apusul ei.

Imaginea lui mi-a rămas încrustată în suflet de când eram copil. Pentru mine era un model. Mi se umplea sufletul de bucurie când îl vedeam şi-l auzeam vorbind.

Mi-l amintesc prin anii 1936-1937. Comandantul a trecut prin satul nostru şi s-a oprit la noi. Tăticu', în vara aceea, lucra la casă, pe care o voia mare şi încăpătoare pentru toţi cei care treceau pe la noi.

În fiecare duminică, după Sfânta Liturghie, se ţineau şedinţele la noi, se cântau cântece legionare care îmi plăceau mult. Atunci îl luam pe Taica să intre cu mine să le ascultăm.

În vara aceea s-a înfiinţat o tabără de muncă în Domaşnea. S-au făcut cărămizi şi până toamna s-a ridicat o casă pentru o văduvă cu trei copii care şedeau într-un bordei săpat în pământ. Pe cel mai mare dintre copii, pe nume Mihai, tăticu' l-a luat la noi şi nu s-a despărţit de el până a plecat în armată. Bietul om a fost învinuit de legionarism numai pentru faptul că legionarii i-au ridicat o căsuţă.

În aceeaşi perioadă, la iniţiativa Comandantului Horia Sima, s-a organizat un marş prin satele vecine care pe mine m-a impresionat. S-a plecat din Domaşnea prin Teregova, Verendin, Luncaviţa şi Mehadica unde-i aştepta preotul

Rațeg. În Luncavița, surpriza a fost că toți jandarmii din satele apropiate au fost concentrați să-i oprească. Văzând că sunt așteptați, au pornit în pas de marș și, cântând, au trecut pe lângă ei. Văzând coloana în frunte cu Nicolae Totu, înalt și impunător, alături de Comandantul Horia Sima, jandarmii s-au retras unul câte unul lăsând drumul deschis.

Când s-au întors la Domașnea au făcut haz pe socoteala vitejiei jandarmilor care s-au speriat de Nicolae Totu.

În această perioadă, Comandantul Horia Sima era profesor la Lugoj și șeful regionalei Banat, iar tăticu' era șeful plasei Teregova.

Într-una din vizitele pe care le-a făcut Comandantul în regiunea noastră, i-a făcut observație lui tăticu' că s-a închis între niște ziduri chinezești. După ce au trecut anii am înțeles ce sunt aceste ziduri. Când se adunau duminica la noi, eu mă țineam în preajma lor.

Anii au trecut, eu am crescut și am mers pe același drum. Comandantul nu mai era aproape, dar spiritul lui a rămas în Banat și ne-a călăuzit de la distanță.

În lupta noastră mereu îl aveam în față și parcă îl consultam în clipele grele, îndreptându-ne pașii pe calea cea adevărată.

MARIETA IORDACHE (MAICA MIHAELA)

Sofia Cristescu Dinescu

Originară din satul Nicorești din Moldova lui Ștefan cel Mare, dintr-o familie creștină și românească, purta în ea toate virtuțile neamului din care se trăgea: era plină de credință, de dragoste, de nădejdea că poporul nostru atât de încercat va izbuti să iasă din impas, dacă ne vom strădui cu toții să-l ridicăm. Nu a precupețit niciodată nici un efort în acest sens, dându-ne și nouă și celor ce vor veni după noi un îndreptar de trăire profundă în spirit național și creștin, plătind ca multe din greșelile și nepriceperea noastră.

Când am cunoscut-o era studentă la ANEF, facultate pe care a absolvit-o în modul cel mai strălucit. Era micuță, delicată, plină de un farmec copilăresc, dar adânc cunoscătoare a ceea ce este esență în desăvârșirea morală și spirituală a omului care s-a pus în slujba unui ideal mare.

În evoluția sufletească a Marietei Iordache a avut o mare importanță anul când, în urma evadării de la Mânăstirea Suzana, căutată de poliție, a stat în podul casei părintești. În acest răstimp s-a rugat și a meditat la tot ce a fost, la tot ce era, a realizat icoane și lucruri de o rară frumusețe numai la lumina slabă ce venea din luminatorul podului. Din perioada aceasta are și scrieri.

După plecarea din țară a camaradei Lucia Trandafir care avea comanda Corpului Legionarelor, a rămas în locul ei Marieta Iordache, dar ea nu s-a împăcat niciodată cu această funcție și a căutat să se elibereze cât mai curând de ea plasând-o pe umerii lui Titi Gâță, pentru a avea aripile libere să zboare încotro o îndemna inima ei generoasă și formația ei sufletească de adâncă religiozitate, alegându-și drumul cel mai greu.

În toamna lui 1940, la deshumarea Căpitanului a participat şi Marieta Iordache.

În momentul acela ea a hotărât să-şi petreacă restul zilelor la mânăstire pentru a plăti, de se va putea, cu jertfa ei gestul de altfel îndreptăţit al băieţilor şi a se ruga pentru salvarea neamului românesc. În felul acesta, noi, legionarele, am dat tot ce am avut mai de preţ. Bădia Chirulescu însă nu a putut primi o asemenea soluţie şi, ştiind câte încercări aşteaptă Corpul Legionarelor prin plecarea Marietei Iordache, a mers cu două fete de-ale noastre să-i explice Maicii Veronica – stareţa – că Marieta este indispensabilă afară şi, deci, că nu poate rămâne acolo. Se pare că Maica Veronica a înţeles şi astfel Marieta Iordache a revenit printre noi pentru un scurt timp.

După reîntoarcerea definitivă la mânăstire, Marieta Iordache s-a călugărit şi a devenit Maica Mihaela. A fost exemplu în toate, uimind cu puterea ei de dăruire şi înţelegere a sensului chemării ce o avea.

Comuniştii atei n-au văzut însă cu ochi buni ceea ce se făcea acolo. Uneltind şi călcând hotarele oricărui simţ uman, au "călcat" Vladimireştii şi i-au arestat pe stareţă, pe preot şi pe Maica Mihaela.

A urmat o anchetă dură, în două reprize. Între timp au adus-o pe Maica Mihaela la Miercurea Ciuc, închisoarea pentru deţinutele politic. Acolo, prin perete, cu ajutorul alfabetului Morse, am luat contact cu ea. Era slăbită şi bolnavă, dar cu gândul mereu înainte, la lupta noastră, care trebuia definitivată pentru a rămâne dincolo de vremelnic, aşa cum era concepută de Căpitan.

Opt luni am fost dusă la Jilava pentru un proces la care însă nu am apărut. Şi Maica Mihaela a fost dusă la Bucureşti.

Când m-am întors la Ciuc am găsit o situaţie complet schimbată. Toată lumea legionară fusese grupată într-o cameră mare. Am găsit-o acolo şi pe Maica Mihaela care revenise la Ciuc.

Era în anul 1958. Cu vreo două săptămâni înainte de a-mi expira pedeapsa de zece ani mă aflam în închisoarea de la Miercurea Ciuc.

Maica Mihaela era bolnavă. Am stat cu ea şi cu Maica Macrina sus în două paturi alăturate. Ea şedea pe porţiunea din mijloc pe care pusesem pături. În două paturi dormeam trei persoane. Şi ea, în fiecare seară, punea o mână peste mine şi una peste Maica Macrina şi zicea: "Sunt între trecut şi prezent". Ne iubea mult.

Se apropiase termenul de zece ani şi trebuia să mă scoată pentru eliberare, dar mi s-a prelungit pedeapsa cu şase ani administrativ.

Înainte de a pleca, întrucât legionarele risipite în toate celulele au fost adunate aici, ea m-a rugat să le spun în câteva cuvinte ce a fost Mişcarea Legionară, ce a vrut ea, cine a fost Căpitanul, ce drum a avut Legiunea. Spunea ea că suntem datoare faţă de aceşti oameni, care au făcut ani grei de închisoare, care au fost luaţi din mijlocul familiilor şi nu au ştiut mai nimic, să ştie măcar acum fiecare pentru ce a fost aici. Am rugat-o să facă ea acest lucru.

Ea mi-a răspuns: "Eu nu o mai pot face, dar fă-o tu!" Era maică.

Ne-am adunat cu toate acolo şi le-am explicat cine a fost Căpitanul, ce a fost cu el. Am schiţat sumar tot ce a fost.

În ziua în care m-am despărţit de ea, era de serviciu la cameră. Deşi era într-un hal fără de hal de boală, nu lăsa să-i treacă rândul la datorie.

Când a deschis gardianul uşa şi m-a chemat cu bagajul, ea spăla pe jos cu peria. Culionul i se mişcase puţin pe cap sub legătura neagră şi din perie curgeau zoaie. S-a ridicat şi m-a privit cu nişte ochi extraordinari... Şi atunci, înainte de a-mi lua bagajul m-am repezit la ea, am îmbrăţişat-o şi am sărutat-o. A fost singura de la care am putut să-mi iau rămas bun. Pe urmă gardianul a ţipat la mine şi a trebuit să-mi iau lucrurile şi să plec.

Asta ne-a fost despărţirea.

ELENA, SOŢIA CĂPITANULUI

Ana Maria Marin

La 10 august 1924 Căpitanul vorbeşte pentru prima dată de "Logodnă".

"La cărămidăria de la Ungheni, în mijlocul camarazilor şi părinţilor am făcut Logodna cu Dra Elena Ilinoiu, fiica Dlui Constantin Ilinoiu controlor la Calea Ferată, un om de o mare bunătate şi de o mare delicateţe sufletească. În casa lor m-am mutat după aceea şi m-au primit cu braţele deschise pe lângă cei 5 copii pe care îi mai aveau. Familia aceasta mi-a fost un sprijin permanent în lupta pe care o duceam, prin îngrijirea şi întreţinerea care mi-au asigurat-o tot timpul.

La 13 septembrie m-am dus acasă la Huşi şi mi-am sărbătorit în casa părintească ziua numelui şi a naşterii. Împlineam 25 de ani." (Pentru legionari, pag.212)

Corneliu Zelea Codreanu era logodnicul, îşi luase licenţa în drept la Iaşi, dar nu avea nici un act care să dovedească aceasta şi care să fie valabil pentru înscrierea în Barou. Forţele poliţieneşti din ţară hotărâseră aceasta şi calităţile pe care le avea îl făceau "persona non grata" pentru Ministerul de Interne. Timpurile mergeau spre desfiinţarea lui Dumnezeu; vecinii noştri din răsărit erau atei dar el credea în Sfânta Treime şi în toţi strămoşii creştini pe care îi avusese neamul nostru românesc; credea în morţii noştri eroi care s-au luptat cu toţi barbarii care veneau dinspre răsărit să ne cucerească ţara; credea în viitorul de aur pe care ţara noastră îl are.

Era curajos. Pentru credinţa lui se lupta: a dat jos steagul roşu comunist de pe Regie şi de pe Nicolina în 1919, când vecinii din răsărit încercau să ne molipsească cu o ideologie străină credinţelor noastre.

Ştia că nu poţi ajunge la victorii fără să te lepezi de tine! Ştia că nu poţi să-ţi pierzi onoarea, nici să te amesteci cu cei ce nu merită. Ştia că trebuie să perseverezi în lupte dacă vrei să câştigi. Ştia ce înseamnă prietenia şi cinstea în ceea ce spui şi în ceea ce faci. Moldova dăruise României un om deosebit.

Viitoarea mireasă, Elena Ilinoiu (Lilica) se înscrie la Litere în 1924, la Cluj unde familia avea o rudă.

Unde şi cum se cunoscuseră aceşti tineri? În trenul care îi duce pe studenţii de la Iaşi ca să viziteze Mânăstirea Putna se întâlnesc Lilica şi Corneliu şi stau de vorbă. El îi vorbeşte de ţară, ea de mulţimea de copii din casă, care mai toţi au trecut prin mâinile ei îndemânatice ca să crească mari. Au vizitat Mânăstirea lui Ştefan Vodă cel Mare împreună şi au dat o fugă şi până la Chilia lui Daniil Sihastru. S-au înţeles şi au pornit cu curaj să înfrunte anul 1925.

După achitarea lui Codreanu de la Turnu Severin, la întoarcerea spre Iaşi trenul se opreşte la Focşani, unde prietenii lui Corneliu îl anunţă că vor pregăti ei nunta şi că el nu trebuie decât să fie prezent. Nu erau bogaţi, dar dragostea mişcă oamenii.

Corneliu îşi povesteşte nunta: La 13 iunie am plecat la Focşani cu mama mea, cu tatăl meu, fraţii, surorile, mireasa şi socrii. Ajunşi acolo am fost găzduiţi la Generalul Macridescu. Acolo a venit seara comitetul de organizare al nunţii. A doua zi dimineaţă mi s-a adus un cal. Am încălecat şi am trecut pe la casa miresei, apoi am pornit spre Crâng. În urma mea, în trăsuri împodobite, veneau naşii: profesorul Cuza, Generalul Macridescu, Hristache Solomon, Col. Blezu, Col. Cambureanu, Tudoroncescu, Georgică Nieulescu, Maior Băgulescu şi alţii. Urma carul miresei tras de 6 boi, pe margini veneau trăsuri, automobile, căruţe cu nuntaşii.

Pe o estradă de scânduri s-a făcut serviciul religios în care mirii îşi dăruiesc dragostea şi viaţa unul altuia până la sfârşitul ei. După ce s-a terminat "Taina nunţii", s-au pornit

cântecele şi jocul. Nu se mai văzuse o astfel de adunare în costume naţionale, atâtea culori potrivite, atâta tineret vesel. Nunta a fost filmată şi a rulat de două ori, apoi Ministerul de Interne a distrus filmul.

Mirii au fost invitaţi două săptămâni la Băile Herculane, apoi în 10 august au botezat la Ciorăşti 100 de copii. Botezul ar fi trebuit să aibă loc la Focşani. Guvernul a declarat Starea de asediu în Focşani şi astfel soţii s-au retras în satul Ciorăşti, unde au fost încreştinaţi cei 100 de copii. În sfârşit au plecat la Iaşi unde legionarii puneau temelia Căminului Studenţesc de la Râpa Galbenă.

După ce se pune temelia Căminului Studenţesc din Iaşi, Corneliu Codreanu se hotărăşte să-şi continue studiile în străinătate. Alege facultatea din Grenoble, în Franţa, unde pleacă Corneliu cu soţia şi Ionel Moţa. Ionel Moţa primeşte ajutor de acasă, Corneliu are 60.000 lei care ştie bine că nu-i vor ajunge. Au ales Grenoble pentru aerul lui bun: închisorile şi felul cum a înţeles poliţia să-l ţină în ele l-au slăbit pe Căpitan, care mai avusese o leziune pulmonară. Grenoble li se părea un oraş din poveşti, cu Alpii strălucind plini de zăpadă în soare, o stâncă ce-l taie în două, cu vechi întăriturii la periferie şi statuia cavalerului Bayard: "chevalier sans peur et sans reproche". Căpitanul l-a numit oraşul vitejilor.

Închiriază o cameră modestă la periferia oraşului. Ionel se înscrie în anul doi la licenţa în Drept iar Corneliu în primul an de doctorat în Economie. Lilica găteşte mâncare pentru toţi trei. La început Corneliu are greutăţi cu limba, dar până la Crăciun reuşeşte să urmărească cursurile.

În orele libere Căpitanul însoţit de Lilica se plimbă prin oraşul vechi, stă de vorbă cu turnuri dărâmate, descoperă "La Chartreuse" unde erau adăpostiţi 1000 de călugări care fuseseră alungaţi şi bătuţi cu pietre în timpul Revoluţiei Franceze. În Biserica Saint Laurent vede tavanul acoperit de svastici şi-şi dă seama de vechimea acestui semn, biserica datând din sec. XIV.

Cu încetul însă banii se termină. Observând succesul cusăturilor tip românesc, Lilica îi învaţă şi pe bărbaţi să coasă astfel de cusături. Duc apoi lucrurile terminate la o prăvălie unde se vând nu prea scump, este adevărat, dar îi mai ajută să-şi completeze banii care acum lipseau. Află din ţară că liberalii au căzut şi că Generalul Averescu este însărcinat cu formarea guvernului. Căpitanul se hotărăşte să plece în ţară. Cere bani profesorului Cuza, care nu răspunde dar primeşte de la Hristache Solomon 10.000 lei pe care îi împarte cu Lilica, care rămâne în Franţa. Ajuns în România se decide să candideze la Focşani. Jandarmii trag în maşina care îl conduce în propagandă electorală. Este arestat 3 zile la Consiliul de Război. Se duce în audienţă la Goga care îl primeşte bine, dar nu-l ajută să ajungă la biroul de vot. LANC câştigă pe ţară 120.000 de voturi, ceea ce înseamnă 10 deputaţi. Se întoarce la Grenoble. Între timp Ionel Moţa este chemat în ţară pentru satisfacerea stagiului militar. Corneliu pierduse examenul din iunie şi se hotărăşte să urce în munţi ca să-şi caute ceva de lucru. Un tramvai îi duce la "Uriages les Bains" şi de acolo pornesc cu piciorul în sus spre munte. La "Pinet d'Uriages" închiriază o căsuţă goală şi cam dărăpănată, cu o odaie sus de dormit şi una jos unde gătesc. Se angajează la muncile câmpului. Lui îi plătesc cositul în mâncare, dar Lilica ce va mânca? Duminica se duce la bisericuţa din sat. Vinerea posteşte până seara aşa că oamenii văd că românul e credincios. Vara toată lucrează cu ţăranii la câmp, în toamnă culege cartofi şi mai spre iarnă taie vreascuri în pădure. La lumina unei lămpi cu gaz învaţă. Duminica, ca la un fel de şezătoare, oamenii se adună şi povestesc fiecare ceea ce ştiu sau îi interesează. Cu tristeţe vede Căpitanul că de la Revoluţie oamenii şi-au cam pierdut credinţa. Îşi dă examenele. Profesorul îl ajută să-şi poată da ultimul examen înainte de termen şi-l ia. Apoi s-au întors acasă.

După 40 de ani de la aceste întâmplări, un român muncitor, Mării, căruia i se datorează salvarea multor cărți legionare, traducerea și tipărirea lor în țări străine, se hotărăște să pornească pe urmele Căpitanului la Grenoble.

Ajunge la Grenoble și urcă dealurile până la Pinet d'Uriages. Caută și stă de vorbă cu contemporanii Căpitanului. Aceștia îi povestesc despre muncă și visuri, despre viața mai mult decât modestă a celui care venise de departe ca să-și întregească cunoștințele în dorința lui de a-și vedea țara cât mai sus. Îi arată și îi dau scrisorile Căpitanului unde le vorbea despre luptele lui în vâltoarea dușmanilor pe care ți-i câștigi când ești cinstit și cu interes pentru țara ta. Mării află de la familia Belmain și de la învățătoarea Louise David cât de greu au dus-o românii în iarna pe care au petrecut-o la Pinet d'Uriages, când lucrul la câmp se terminase și când fructele roșii ale pădurii înghețaseră.

Lilica mergea să spele rufele la râu, unde spălau toate femeile din sat. Hrana lor principală erau cartofii și de două ori pe săptămână un litru de lapte. Când le venea un pachet de acasă cu ocazia Paștilor, familia Codreanu își invita prietenii la masă. Țineau tot postul. Preotul din sat o duce greu, nu are salariu de la stat, căci Biserica se despărțise de stat după revoluție. Sătenii, ca oameni de munte ce erau, nu puteau să plătească un preot pentru legătura lor cu Dumnezeu, care se făcea prin Biserică. Află că atunci când s-au înapoiat în România, au fost conduși până la gara Grenoble de cetățenii din Uriages care au vărsat câteva lacrimi pentru cei care au petrecut mai mult de un an printre ei.

Ajunși la Iași, unde găsesc LANC-ul rupt în două, iau Icoana Sfântului Arhanghel de la Biserica Sfântul Spiridon și a mută la Căminul studențesc. Împreună cu camarazii lor văcărești se așează sub ocrotirea lui și fac cu rândul de gardă la Icoană. Aici pe 24 iunie 1927 ia ființă Legiunea Arhanghelul Mihail.

De ziua "Arhanghelilor" la Biserica Sfântul Spiridon fac un legământ cei mai credincioşi, împărţind pungulişe cu pământ luat de pe mormintele strămoşilor eroi. Pungulişele au fost cusute de Lilica împreună cu fetele şi vor fi purtate la piept.

La 1 decembrie începe bătălia pentru o camionetă cu care să se poată deplasa prin ţară: camioneta costă 240.000 lei plătibili în rate lunare. Numai 50 şi-au luat angajamentul să dea lunar 50 de lei. La achitarea camionetei au contribuit şi fetele cu lucrul de mână. Corneliu cu soţia locuiau la socri; ceilalţi membri ai familiei, 7 persoane stăteau înghesuiţi în celelalte odăiţe. În vara lui 1928 făceau din nou cărămizi şi cultivau zarzavaturi în grădina Dnei Ghica: le era frică să nu fie daţi afară din căminul vechi, de aceea făceau unul nou. Abia în toamnă şi-au dat seama că nici el şi nici Lilica nu mai aveau îmbrăcăminte şi încălţăminte. Prin acceptarea vieţii în lipsuri alături de el dădea dovadă de o inimă foarte bună, pe care Căpitanul nu o va uita. Îşi deschide un cabinet de avocat la Ungheni şi are şi un secretar. Dar ştie că nu poate plăti Căprioara din ceea ce câştigă cu avocatura.

Azi scriu şi povestesc viaţa lui Codreanu – Căpitanul Legionarilor – şi a soţiei lui Elena pentru că ei doi una fac. Lilica stă acasă şi aşteaptă. Locuinţa lor constă dintr-o singură odaie pe strada Gutenberg 3, în casa Generalului Cantacuzino Grănicerul. Căpitanul când vine acasă trebuie să găsească totul gata: masa pregătită, rufele spălate, ciorapii cârpiţi, nici un ban cheltuit pentru ei. Totul e pentru ţară şi Lilica face ucenicia traiului în sărăcie. Destoinicia ei constă în a nu spune Căpitanului: "Nu!"

Am cunoscut-o pe Lilica în 1934 în casă la Ing. Virgil Ionescu, la Revelion. Era un Revelion elegant. Noi eram toţi cam sărăcuţi. Împărţind tot cu cei care nu aveau nimic, ne rămâneau visurile şi speranţele. Nu înţelegeam de fapt nimic, căci nu ne-am gândit nici un moment că nu ne vor

lăsa să ne trăim visurile, ca să nu le stricăm combinaţiile. Cucoana Mărioara era îmbrăcată într-o rochie de mătase albă, era blondă, frumoasă şi ştia exact ce vroia. Soţii Ionescu, care gravitaseră în străinătate în jurul Prinţului Carol, se apropiaseră de visătorii din ţară, o specie încă necunoscută lor. Am putea să-i credem de bună credinţă când au încercat să ne înveţe să trăim, să ne distrăm. Ne-am distrat, am dansat, am cântat pentru că şi noi aveam un fel de a ne distra fără să atragem umilinţa pe capul nimănui şi fără să ne pierdem din vedere treburile care ne aşteptau şi cărora le închinasem gândurile şi visele pe care le măcinam în ţara asta veche care ar fi vrut să aibă ceea ce merita. Căpitanul era preocupat şi trist, iar coana Mărioara bâzâia pe lângă el încercând să-l cucerească. Lilica era o femeie liniştită care nu deschidea porţile sufletului ei decât soţului dat de Dumnezeu. Pe Ionel Moţa nu l-am văzut niciodată atât de vesel şi de copilăros. Casa Verde se ridicase, lucrată de mâinile legionarilor din cuiburile diverselor regiuni ale ţării. Ar fi avut încă nevoie de lucrurile necesare unei gospodării dar, în afară de Arhanghelul sculptat pe uşa unde se ţineau şedinţele, nimic nu părea absolut necesar. Vasia îmi ţinuse un mic discurs: "Femeile care fac politică încearcă să dovedească că femeia este egală cu bărbatul şi colaborarea ei este complet de dorit. Tu nu vei face politică, căci ai deja o treabă în lume căreia te-ai dăruit aproape cu totul." Fetele din cetăţui sunt serioase şi de mare folos, dar nimeni nu poate şti ce fel de viitor le aşteaptă. E prea multă violenţă contra noastră. Oare vor fi obligate şi ele să intre în Jilava la vreo schimbare a domnilor? Aveam şi eu păreri în treaba asta, dar mi se părea femeia mult superioară bărbatului prin blândeţea şi capacitatea ei de a suferi în tăcere. Nu eram încă aproape de posibilităţile fetelor din Mişcarea Legionară, poate cu timpul!

Eram la Casa Verde în 1935 într-o zi când a sosit în vizită nepoţica lui Corneliu care îşi zicea singură Căcâia,

Era fata lui Horia, unul din fraţii Căpitanului, fetiţă pe care Corneliu o iubea şi vroia să o înfieze, lui nedăruindu-i copii Dumnezeu. Fetiţa era vioaie şi deşteaptă, stătea agăţată de gâtul lui şi, simţindu-i sufletul bun, îl iubea şi ea pe el.

În iarna anului 1935 Căpitanul ne invită pe Vasia şi pe mine la Predeal la schi. Profesor avea să ne fie Ion Dobre, un băiat sportiv şi voinic. I-am spus puţin speriată lui Vasia că nu avem decât 100 de lei şi că nu vom putea face faţă într-o staţiune elegantă cu o sumă infimă de bani. Vasia mă linişti: "când se vor termina vom pleca". Am stat 10 zile şi ne-am distrat minunat! Lilica venise cu o oală mare cu sarmale şi cu un sac de mălai: am mâncat tot timpul la prânz sarmale cu mămăliguţă şi seara mămăligă cu lapte. În camera fetelor care era la etaj, a venit cu şefa cetăţuii, Nicoleta, o fată drăguţă care nu făcea schi, dar care o ajuta pe Lilica în toate treburile casei. De dimineaţă ne suiam cu piciorul până la Creasta Cocoşului (nu existau mijloace mecanice de urcat). Pe urmă veneam la vale numărând căzăturile care nu erau dureroase pentru că zăpada era mare şi ne cufundam de fiecare dată cu totul în ea. Eram mai mulţi şi ne tachinam râzând de neputinţele noastre. Am făcut fotografii. Vasia m-a fotografiat căzută în zăpadă şi doar nasul ieşea din nămeţi. Poza aceasta a plecat cu el în buzunarul de la piept în Spania. Lovitura din tancul rusesc i-a zdrobit coşul pieptului, sângele a curs pe fotografie. Sângele acesta m-a obligat să pricep în parte ce înseamnă să te dăruieşti cu totul, să nu vrei şi să nu poţi lua nimic înapoi şi să continui să dai, chiar dacă ce era mai bun pierduseşi.

Seara ascultam Saga Legiunii şi ne rugam Arhanghelului să ocrotească pe cei care se luptau pentru ţară.

Câteodată Lilica împreună cu mine şi cu şefa fetelor ascultam speranţele băieţilor care începuseră la Creasta Cocoşului să îngroape eroi morţi în primul război mondial. Unguri şi români, fără discriminare.

Paştele l-am petrecut la Carmen Sylva. Eram mulţi, aproape toţi care scriau pentru Mişcare: cei de la Axa şi Vestitorul. Am trecut pe la Constanţa şi am văzut marea îngheţată. Sclipea în soare, îngheţase neregulat până departe şi părea Oceanul Îngheţat de la Polul Nord, dar era aşa de aproape încât era altceva, ceva nou cum nu mai văzusem, o punte între vis şi realitate peste care vroiai să fugi, să aluneci până la capătul unde gheaţa era acoperită de apa Mării Negre care era mai mult bleumarin. Te întrebi ce s-o fi întâmplat cu *turma de delfini* care se jucau vara în mare.

Era o bisericuţă mică în satul Carmen Sylva unde băieţii au cântat seară de seară Liturghia ultimelor zile din Săptămâna Patimilor. Ne întorceam apoi acasă şi povesteam până dimineaţa. Prima zi de Paşti era luminată şi noi am plecat să-i spunem şi mamei Bucura bucuria noastră "Christos Înviase".

Vara Vasia a fost la Carmen Sylva, unde se lucra cu intensitate. Erau mai multe echipe: una făcea şoseaua, alta aranja plaja şi alta punea flori şi planta salcâmi. M-am gândit să-i fac o vizită de o zi şi fratele meu mi-a cumpărat o rochie de vară cu guler de marinar. Venirea mea în tabăra de la Carmen Sylva i-a făcut o mare bucurie lui Vasia care m-a dus cu barca la un grup de delfini ce se jucau departe în mare şi care în puţine clipe ne-au înconjurat barca şi voiau să se joace cu noi. Ne-am întors la mal şi am văzut mişcarea ce agita căminul Carmen Sylva: fetele spălau rufe şi le întindeau pe iarbă; nişte domni mai în vârstă le ajutau. Băieţii transpiraţi săpau drumul care devenise o alee cu copaci pe margini. Roabe mici cărau nisip spre plajă, copiii se jucau în nisip. "Fata tatei" cum îşi spunea Cătălina, acum după ce crescuse mare, muncea pe lângă fete şi Lilica stătea cu ochii pe ea. Căpitanul se pregătea de serbare.

Pe Lilica n-am văzut-o multă vreme. Era ocupată cu "fetiţa tatei" pe care se pregăteau să o adopte. De Crăciunul 1937 au plecat în Moldova. Se făceau arestări în ţară.

Regele căuta pe cineva care să-i întindă o cursă lui Corneliu, care avea informaţii că Regele îi vrea moartea. Dar el ştia că viaţa lui era în mâna Domnului. Iorga, care era Rezident Regal, adică sfetnic al lui Carol al II-lea, scrisese un articol în gazeta lui împotriva Căpitanului. Regele îl invitase pe acesta la palat, dar el îl refuzase. De la o zi la cealaltă se trag fire noi ale destinului şi aşa, la nişte atacuri murdare ale lui Iorga, Corneliu a răspuns marelui istoric câteva cuvinte bine simţite. Şi marele istoric l-a dat în judecată pe Căpitan pentru insultă. Căpitanul a fost arestat şi aruncat în Jilava, într-o celulă umedă şi friguroasă.

Legionarii se rugaseră de el să fugă în străinătate, dar le-a răspuns că vrea să suporte singur faptele pe care le face. Şi el vorbea cu Dumnezeu. Fără haine, fără pătură, îngheţa în hruba Jilavei. Lilica era singura care putea să-l vadă şi aşa a aflat toată lumea în ce condiţii este ţinut Căpitanul, în cea mai rea închisoare din ţară. El simţea ce-i pregătise Regele care se plimba în străinătate. La proces l-au apărat cei mai buni avocaţi din ţară, care vedeau lucrurile în uşor. A fost condamnat la 6 luni închisoare pentru ultragierea lui Iorga. El ştia că stăpânirea nu se va mulţumi cu atât.

Puţin după aceea a fost înştiinţat că i se face un proces de trădare. Pe cine trădase? Desigur că nu ţara pe care o iubea. Au adus şi martori care au jurat strâmb că ştiu că era înţeles cu nemţii ca să-şi vândă ţara. Lucrurile nu păreau clare, dar s-a trecut uşor peste ele. Era judecat de militari. Până atunci militarii fuseseră cinstiţi şi faţă de el şi faţă de Mişcare, dar acum păreau să nu mai fie. Aleşi pe sprânceană, erau oamenii lui Carol II şi ai lui Armand Călinescu. Lilica a vorbit atunci, trimisă de el, cu generalul Antonescu care putea intra la rege şi care-l respecta pe Căpitan. Dar generalul crede că nu se poate face nimic şi Lilica pleacă de la el complet descurajată. Cu toate că nimic din acuzare nu poate fi dovedit, cu toate că e bine apărat, este condamnat la 10 ani pentru "Trădare".

În dimineaţa zilei de 30 noiembrie, Sfântul Andrei, apare un comunicat în presă, care este citit şi la radio: "În noaptea de 29-30 noiembrie, Corneliu Codreanu cu încă 13 deţinuţi este transportat de la Râmnicu Sărat la Jilava. În dreptul pădurii Tâncăbeşti deţinuţii încearcă să fugă de sub escortă şi sunt împuşcaţi".

Am rămas stană de piatră. Cu greu am pus îmbrăcămintea pe mine şi am plecat spre casa Lilicăi. Locuia împreună cu mamaia pe lângă Piaţa Romană. O ceată de prieteni stau înmărmuriţi în casă, Lilica şi mamaia plâng. Nimeni nu crede că Regele ţării, care în loc să-şi iubească supuşii îi omoară, ar fi capabil de o astfel de faptă. Un ziar de după masă vine cu precizări şi ameninţări. Cine va face orice mişcare în favoarea celor pedepsiţi, va fi judecat ca trădător de ţară de curţile marţiale. În timpul acesta, legionarii nu se gândesc la răzbunări ci pornesc în toate direcţiile să-şi găsească conducătorul, pe care-l socoteau alesul Domnului pentru ridicarea Neamului. Toţi îl simţim pe Căpitan aproape, nimeni nu plânge de-adevărat, căci toţi îl vedem viu lângă noi.

Cum nimeni nu crede că poate fi adevărată această veste căzută ca un trăznet peste un om judecat şi închis, care ieşise nevinovat în multe procese, camarazii şi fraţii lui se hotărăsc să-l caute în întreaga lume. Până atunci nimeni nu vorbeşte, nimeni în sinea lui nu crede şi toţi înţeleg că Satana şi minciuna stau cu Regele la masă.

Cum au trecut zilele dintre Sfântul Andrei 1938 şi vara anului 1939? Lilica îşi luase fetiţa şi dispăruse, se zicea, în Germania. Nu venea nici o veste bună de peste graniţă.

Am reîntâlnit-o pe Lilica în 1940, la deshumarea Căpitanului, Nicadorilor şi Decemvirilor.

Anchetele lămuresc tot adevărul asupra acelei false fugi de sub escortă a Căpitanului, despre strangularea şi glonţul în ceafă, despre groapa pregătită dinainte la Jilava şi despre toate straturile de vitriol şi var aruncate peste ei. Se

descoperă şi placa de ciment care fusese turnată peste cadavre ca să le acopere şi ca să alunge din memoria criminalilor fărâma de căinţă care ar fi putut să apară. În această atmosferă de neîncredere şi suspiciune, se stabileşte ziua dezgropării celor asasinaţi în noaptea Sfântului Andrei. E noapte şi două lămpi puternice luminează scena. Lilica, cernită, trebuie să-l identifice pe soţul ei dând la o parte *straturile de ură* ale oamenilor. Rând pe rând sunt scoşi şi puşi de-a lungul gropii Nicadorii şi Decemvirii. Un vaiet prelung se aude când vedem cu toţii cojocelul alb al Căpitanului şi faţa lui puţin alterată de vitriol. I se scot de la gât crucea, Arhanghelul şi săculeţul de pământ. Din deget se scoate cu greu inelul care are înscris pe el numele Lilicăi. Inelul se introduce pe deget înapoi. Din fort se aude un zgomot de puşcă... Se răspândeşte zvonul că toţi criminalii din fort au fost executaţi.

Ruptura între Antonescu şi legionari s-a produs în noaptea dezgropării Căpitanului, când s-a dovedit încă o dată că nu aveam oameni de stat care să fie apţi de a conduce o ţară, având pentru ea respect şi dragoste. Antonescu voia să-i facă scăpaţi pe marii criminali, exact ca şi acum când marii criminali comunişti au fost eliberaţi cu toţii.

A doua zi legionarii l-au înmormântat pe Căpitan cu durere pe drumul care ducea la Casa Verde, lângă camarazii căzuţi în Spania. Am ţinut-o pe Lilica lipită de mine. Era ca întotdeauna o femeie curajoasă care ştia exact ce pierduse şi ea şi ţara, dar nu bocea.

Lilica, Viluca şi Virginica locuiau toate în strada Oltarului. Legionarii fugari în Germania lucrau la Rostock în fabricile de arme. Femeile nu-i urmaseră ca să nu-i încurce în treburile lor. Frontul mergea bine şi toată lumea credea că ruşii vor fi doar o înghiţitură pentru nemţi. Femeile în România lucrau ca să-şi întreţină copiii.

După condamnarea mea la moarte, graţiată fiind, semnam o condică de prezenţă la Poliţie şi n-aveam voie să părăsesc

Bucureştiul. Încercasem să lucrez într-un centru de transfuzie la răniţi dar n-am fost primită. La spital n-aveam ce căuta. Mi-am deschis un cabinet de pediatrie în strada Melodiei, în centru, două camere luminoase în care îngrijeam copii şi eram mulţumită. Din când în când mă duceam la mormântul lui Vasia la Casa Verde. Generalul pusese sentinelă la poartă.

Seara stăteam de vorbă cu Lilica. Cătălina era la ea, dar mergea des pe la fraţii ei care se uitau la ea ca la o fetiţă elegantă şi umblată prin străinătăţi. Cel mic era grozav de frumuşel, îl chema Florel şi venea uneori la mine în vizită în Dealul Cotrocenilor, unde îi făceam o baie grozavă într-un ciubăr de lemn.

Când România a declarat război Americii au început greutăţile pentru ţara noastră. Mi s-a părut absurd ca o ţară ca America să dea arme Rusiei şi să bombardeze o ţară mică şi necăjită ca România. Ieşeam seara prin pod pe acoperiş şi ne uitam cum cad bombele asupra oraşului. Uneori erau incendiare. Săreau scântei peste tot şi se întindea o mare de flăcări peste case vechi, peste grădini şi de-a lungul căii ferate. Ardeau oamenii ca făcliile de ceară şi noi ne uitam cum arde ţara. Câteodată stăteam de vorbă cu câte un neamţ trist şi îngrijorat pentru ţara lui. Odată au venit cam 1000 de bombardiere care s-au întins ca o pânză spre Ploieşti şi au dat foc schelelor şi sondelor de petrol. Apărarea antiaeriană era puternică: cădeau avioane mari şi vedeam piloţii căzând cu paraşuta în cratere de flăcări. Toată distrugerea aceasta de oameni care ar fi fost mai folositori în alt loc, ne făcea să plângem amândouă pentru soarta bărbaţilor noştri buni şi deştepţi care pieriseră ucişi de nebuni. Spectatori rămâneau nemţii, popor tehnic care voia să stăpânească lumea, sau ruşii care voiau să gândească pentru alţii.

În octombrie 1945 eram arestată cu alţi băieţi şi fete la şcoala "Cuibul cu Barză" de pe Stirbey-Vodă. După două săptămâni am scăpat de dormitul pe jos. M-am interesat de soarta Lilicăi, încă nu se înrăutăţise. În schimb fratele meu

şi cumnata mea erau închişi de câteva zile la Prefectura Poliţiei. În ziua de 5 februarie primesc o invitaţie la telefon să văd un copil bolnav, la o adresă pe care nu o cunoşteam, în centru.

Ajung la casa cu pricina şi din spate mă iau la braţ doi vlăjgani, care-mi şoptesc la ureche: "nici o mişcare!" Plecăm pe Calea Victoriei în jos şi intrăm la Prefectura Poliţiei. La etajul 3 întâlnire cu familia. Bucurie mare! Etajul 3 era pentru bărbaţi, etajul 4 pentru femei. Noaptea sute de şoareci se fugăresc peste noi. Femeile ţipă, bărbaţii urcă cu beţe în mână şi gonesc şoarecii. Fratele meu avea şi nevasta şi sora în camera 4. A doua zi, 6 februarie, ni se face semn să nu se audă musca. E o zi importantă. Nici un român nu trebuie să uite: dezarmarea armatei române de către ruşi.

Nimeni nu ne întreabă nimic, nu ştim ce ne aşteaptă. Suntem de atâţia ani pedepsiţi pentru că ne-am iubit ţara şi am vrut să o apărăm de străini. Procurorul îmi aduce drept mărţişor o iconiţă cu Isus în braţele Sfintei Marii şi-mi spune că preşedintele de consiliu este prieten cu el, dar este un mare duşman al Mişcării Legionare. Va reuşi să împace două lucruri de neîmpăcat. Suntem multe. Lilica nu e printre noi. Din când în când auzim: "Mama voastră de hoţi!" Generalul Rădescu parcă începuse să înţeleagă ceva. Mi-a dat drumul şi procurorul mi-a ars dosarul. Am plecat acasă plângând de mila celor care rămâneau.

Când au ajuns ai noştri în lagărul Caracal, au găsit-o pe Lilica acolo. Au stat împreună timp de un an, apoi încă câteva luni la Slobozia.

Până în 1958 îmi crescusem băiatul şi nu mai intrasem în puşcărie. Lilica însă era la Mislea, închisoare de drept comun – lucra de zor, făcea şi depăşea norma, lucru care nu era prea plăcut în puşcărie. Cei care nu reuşeau să facă aceasta erau socotiţi sabotori şi pedepsiţi. "Diri", căpitan şi director al închisorii, fusese educată în spirit marxist-leninist

şi îi ura pe legionari. Între condamnatele administrativ era şi Iridenta Moţa, nevasta lui Ionel. Ea nu cosea nici repede, nici bine şi era veşnic în rivalitate cu cumnata ei. Horia şi Ion, fraţii Iridentei, fuseseră ucişi pe stradă pe la spate. Nu-şi văzuseră ucigaşul. Mai erau trei în viaţă şi o fată, Cornelia. Mamaia trăia la Huşi şi îşi văzuse copiii ucişi şi bărbatul murind. Copiii lui Horia erau pe stradă, inclusiv Cătălina – cea pe care o iubea Lilica şi vroia să o înfieze – dar totul căzuse baltă de când stăpâneau ruşii ţara şi hotărâseră să o pedepsească pe Lilica pentru lupta Căpitanului contra lor.

Astfel, la 2 decembrie 1958 a venit securitatea la noi acasă şi ne-au arestat la miezul nopţii pe amândoi fraţii. Fiecare aveam câte un băiat: unul de 13 ani al meu şi unul mai mic al fratelui meu. La percheziţie mie mi-au luat două cărţi: "Fascismul", doctoratul soţului meu şi Baladele lui Radu Gyr. Afară de asta mi-au luat scrisorile din Spania, lucru care m-a întristat adânc. Cel mai rău mi-au făcut ochii miraţi ai băiatului care, cu imaginaţia pe care o avea, putea să creadă orice despre mama lui, pentru că noi nu ne puneam copiii în temă, căci fuseseră deseori întrebuinţaţi de securitate ca spioni pe lângă părinţii lor, creind adevărate drame în familiile urmărite. Mama trăia şi-l iubea pe băiat. Deci un ajutor venit din cer!

Peste o lună, autoarea acestor rânduri trecea prin închisoarea Văcăreşti. Într-o seară se simţi bolnavă şi în trup şi în suflet. Văzând că nu mănâncă, miliţianca a căutat doctorul de gardă şi a stat cât mai aproape ca să poată auzi conversaţia: "Pierd sânge, sunt cutare, sunt doctor, aici e spital, poate puteţi să mă ajutaţi".

"Nu pot nimic, de altfel pentru nimeni nu pot nimic. Astă seară pleci cu trenul la Câmpina, nu ştiu dacă şi mai departe". Nici n-a apucat să spună mulţumesc şi fantomele au pierit. În odaia de sub scară se gândea că poate şi fratele ei trecuse pe acolo.

Gândul la alţii schimbă adesea durerea căci tu dispari şi celălalt îţi ia locul. Când se crăpa de ziuă o împachetară şi pe sus o băgară în maşină şi apoi în tren. Nu vedea nimic afară, perdele groase de sârmă o despărţeau de lumea de afară, lumea civilizată. În tren mai era cineva, o fată tare frumuşică care râdea. "Mă cheamă Genia", îi spuse, "sunt profesoară şi sunt aşteptată". Ce curios! Cine putea să aştepte o deţinută veselă? Începu să-i povestească că mai fusese la Mislea când era Diri stăpână şi fetele care ştiau tot ştiau că o să se întoarcă şi o aşteptau. O dulce somnolenţă o cuprinse, nu mai ştia nimic de casă, se vede că Genia nici n-avea casă, părinţi, copii.

La Câmpina ploua încet şi le aşteptau o duzină de miliţieni obosiţi care le urcară într-un Jeep şi se înghesuiră şi ei. Mirosea a ploaie şi a frig. Când au ajuns la Mislea se crăpa de ziuă. Doamna Major le ieşi înainte şi se bucură de Genia de parcă ar fi fost fata ei. Doamna Major le-a dus la baie, le-a căutat de păduchi în cap şi apoi le-a băgat la un duş îngheţat după ce le-a săpunit cu un săpun care mirosea rău. S-au şters cu cârpe aspre care semănau a prosoape de cai şi apoi "hai la camera 4". Se deschise uşa şi două braţe se întinseră spre ea dintr-un pat de la parter. Un glas spuse în şoaptă – "Biata Domnicu" – şi braţele Lilicăi se închiseră asupra ei. Şi o încălziră. Sună deşteptarea! Fetele se aşezară pe două rânduri şi salutară pe femeia grăsuţă care intră în odaie volubilă şi sigură de ea. Observă că mai era una nouă, dar nu-i dădu nici o importanţă. Nu lucrau. De când cu Ungaria nu mai lucrau. Erau trei etaje de paturi şi 21 de deţinute cu etichetă de legionare pe care o purtau de ani de zile. Lilica continua să o încălzească şi o întrebă câţi ani de puşcărie avea? Atunci Domnicu se ascunse în pat şi plânse deznădăjduită. Trebuia să muncească, altfel ştia că se pierde. Toate calităţile i se pierd şi nu va mai fi bună de nimic când va ieşi la lumina zilei.

Aveau cu ele în cameră o turnătoare care ieşea să stea de vorbă cu ofiţerul politic şi povestea minciuni pe socoteala lor, deşi toată ziua se schimbau cu rândul ca să o distreze. Eram de părere să fie împachetată într-o pătură şi bătută; nimeni nu-mi cerea părerea şi nimeni nu se gândea să o pedepsească căci singurul care pedepseşte este Dumnezeu la Judecata de apoi. Când Ileana (turnătoarea) a făcut greva foamei, căci se pare că-i promiseseră ceva şi nu se ţineau de cuvânt, toate i-am dat din porţia noastră ca să o îmbunăm, căci greva nu se socotea decât după ce treceau 4 zile de când o anunţai şi atunci te izolau ca să nu mai ai de unde mânca. Aşa se sfârşi contactul nostru cu turnătoarea, o femeie care nu ştia nimic decât să facă rău şi să-şi câştige astfel dreptul la libertate. Au mai auzit-o urlând într-o zi, semn că o băteau şi bineînţeles că li s-a făcut milă şi s-au rugat toate împreună pentru Ileana, care nu ştia să se roage. De acasă nu ştiau nimic: izolarea era perfectă.

Am întrebat ofiţerul politic când mă judecă şi mi-a răspuns că sunt condamnată la 3 ani. Ce tupeu! Nimeni nu mă judecase. La început eram bolnavă, aveam şi scorbut. Fetele m-au scos pe braţe afară şi am mâncat flori de păpădie. Scorbutul mi-a trecut.

Toate 21, culcate pe burtă, eram transportate cu maşina de serviciu a grajdurilor de la Mislea. Cu nasul în jos, eram complet ameţite de mirosul de bălegar. Dacă încercam să ridicăm puţin capul, ne îneca mirosul florilor de tei care abia înfloriseră de vreo două zile. Plecam! Unde? Fetele erau sigure că la Jilava. Lilica, care avea cea mai mare experienţă dintre noi, era sigură că drumul nu se oprea la Jilava şi că de acolo vom fi duse altundeva. Mislea rămânea numai închisoare de drept comun şi noi trebuia să ne ascundem în alt loc: eram un exemplu de fiinţe care înşelam democraţia, căci fără condamnare stăteam închise. Nu lucram, nu ştiam ce lege ne condamnase, nu ştiam ce înseamnă pedeapsă administrativă, călcam toate legile

democraţiei, în care statele din apusul Europei voiau să ne integrăm. Eram, desigur, vinovate, dar nimeni nu putea să ia în mână vina care ne urmărea în ultimii ani.

Jilava era aceeaşi şi pe dinăuntru şi pe dinafară. În noaptea aceea parfumată Valerica, gardianca, zbiera că nu procedăm destul de repede şi că ne apucă dimineaţa cu percheziţia neterminată. Ne-a dus în camera nr.4. Am văzut geamul deschis şi un fâlfâit de aripi ne-a ajutat să înţelegem că rândunelele aveau pui şi că ele, harnice, le găseau de mâncare în fortul blestemat unde fiinţele omeneşti nu apucau să se sature niciodată. Se hotărî să nu se mai gândească la nimic şi să se angajeze la transportul tinetei zilnic. Era o căldură mare când ne-au scos la plimbare cu broboade de lână pe cap şi cu bocanci în picioare, care cântăreau mai mult ca întotdeauna. Valerica mânca cireşe şi scuipa sâmburii departe. Fetele purtau în spate între 15 şi 20 de ani de puşcărie. Nu mai aveau dinţi în gură şi părul le era aşa de rar încât părea transparent. Erau unele care la plimbare spuneau rugăciuni în gând, altele observau ce se schimbase de la ultima lor trecere, altele sufereau de căldură şi cele mai bătrâne se gândeau la ce va urma. Plimbarea dură reglementar 10 minute, spălatul tinetei încă 10 şi pe urmă totul se termină când Valerica ne înştiinţă: "Plecaţi astă seară!"

În decursul anilor trecuseră prin toate închisorile României, nicăieri nu fusese aşa greu ca acum de când nu mai lucrau. Pentru Lilica, cu care depănasem ani de amintiri la Mislea, era moarte curată. Spăla pe jos cu entuziasm şi mi-a descris bucuria de a spăla closetele. După 4 ani de stat împreună am înţeles perfect punerea în mişcare a oaselor şi a muşchilor şi repausul minţii care şi aşa nu descoperise nimic, nelucrând ca lumea decât când lucrează în libertate. La noapte ne plimbă Securitatea prin ţară şi dacă cumva se gândeşte să ne treacă Prutul vom fi tot în România şi dacă ne trece şi Nistrul, Transnistria a fost Tracia.

În aceeaşi gară şi în acelaşi model de vagon ne-am urcat noaptea pe o căldură înfiorătoare. Încăperea cea mare era ocupată de Dreptul Comun. Noi am fost înghesuite în două celule mici, 20 de femei care şi-au găsit locuri şi în spaţiul rezervat pentru bagaje de sub acoperiş. Am pornit întâi spre est, apoi spre nord. Noaptea ne opreau într-o gară unde vagonul se încingea şi mai tare. Distractive erau conversaţiile miliţianului cu ţigăncile de la Dreptul Comun. Durerea noastră: apa care mai mult lipsea, capacul care se deschidea în mijlocul unei banchete, stomacul care nu funcţiona la fel la toţi. Spre nord, în Moldova. Nu vedeam nimic, dar auzeam ciripit de copii şi părinţi grijulii care nu ştiau nimic de vagonul mortuar care călătorea ziua cu ei. Ştiam toate staţiile şi aşteptam să trecem de cotitura spre Iaşi sau de cea spre Paşcani ca să ne liniştim în privinţa Rusiei. A treia zi spre dimineaţă am ajuns la Botoşani. Ne-au urcat într-un autobuz căruia i-au deschis uşa din spate ca să putem şi noi să răsuflăm sub cerul înstelat. Am trecut pe lângă Catedrala de la Uspenie, pe lângă casa bunicilor unde m-am născut, pe lângă casa părinţilor unde am crescut şi m-am jucat ca toţi copiii şi am ajuns la Cazarma tatei unde erau de obicei caii şi terenul de tir unde adolescenţii făceau exerciţii. Am stat doi ani la Botoşani, la început în casa mică de lângă bucătărie şi, apoi, în cazarma propriu-zisă. Aici vor sta deţinuţii periculoşi, căci puseseră obloane mai late pe unde nu pătrundea decât cel mult o rază de soare într-un moment al zilei când soarele voia să fie bun cu deţinutele care-l căutaseră pe drumurile cerului patriei. M-am căit amarnic că acuzasem moldovenii de lipsă de interes, hărnicie şi idei, căci moldovencele vioaie mi se păreau mult mai interesante. Miliţienii nu se uitau pe vizetă şi era bine pentru noi căci picioarele se desumflau dacă le suiam în pat. Ei n-au simţit nici mirosul cepei din saltele care a constituit aprovizionarea ce ne-o făceau copiii minori, delincvenţi ocazionali, care triau ceapa în curte. Lenea miliţienilor moldoveni ne-a

vindecat de avitaminoze. Dar când au scos-o pe coridor pe şefa de cameră, ştiam că aveau să o bată. Găsiseră la percheziţie nişte castroane pline cu arpacaş, pe care unele fete vroiau să le păstreze pe a doua zi. De pe coridor nu se auzea nimic. Vedeam în gând centironul şi vecinul care număra. Deodată se deschise uşa mare şi o buşiră în cameră. Era palidă dar nu plângea. Cum a ieşit miliţianul din odaie s-au bulucit toate peste ea ca să-i ia pulsul şi să-i pună comprese reci pe locul lovit. Câteva zile nu putu dormi decât pe burtă. Era şefa lor de cameră, care strângea fulgerele îndreptate asupra lor într-o batistă şi le arunca departe, sau le îndrepta spre ea. Ţigăncile încercau să ia legătura cu dumnealor "cucoanele". Au reuşit, şi le-au suflat în treacăt că în Ardeal se lucrează. Dintr-o dată Lilica s-a înveselit şi a început să se întrebe ce fel de lucru ne pregătesc pentru iarnă cei ce ne "păstoresc". Zilele începuseră să treacă greu. Aveam o speranţă, o veste de acasă, un fir de dragoste înnodat de oameni care se interesau de nişte deţinute cu pedeapsă administrativă. Era din ce în ce mai frig. Se apropia iarna şi nimeni nu înţelegea cum vor încălzi puşcăria asta mare, puşcăria făcută pentru mari vinovaţi care n-aveau dreptul la soare, nici la lumină. Slăbiseră şi aveau edeme de foame. Lilica vorbea puţin, se gândea în trecut, era cu puteri reduse şi nu ştia dacă va reuşi să mai facă norma. Ce normă? Toate erau numai visuri! De ce le-or fi adus tocmai pe ele în închisoarea de distrugere definitivă a unor femei care nu-şi pierduseră încă sufletul?

Pe la sfârşitul toamnei cele 20 de deţinute luau trenul cu direcţia Bucureşti. Au ajuns târziu, seara, după două zile de drum. Ningea, era zăpadă mare, uşa era larg deschisă şi ele toate în pielea goală asistau la propria lor percheziţie. A durat mult. Eram complet îngheţată când a răsărit luna şi frumosul. Au dispărut minciuna şi urâtul. Zăpada era albă şi din ea ieşea lumina ce lumina fortul. În momentul acela Valerica ne-a trimis la culcare. Stingerea sunase de mult şi

am avut impresia că şi Valerica ştia că frumosul învingea aproape tot şi că deţinutele goale, slabe şi urâte nu mai erau ele, ci se transformaseră în suflete, bieţi porumbei de pe corabia lui Noe!

În odaie nimeni nu dormea, fiecare şi-a găsit un loc într-un pat şi pe loc au ieşit din realitate şi a început un vis minunat. Jilava era un castel medieval şi deţinutele treceau de-a lungul timpurilor fără să se oprească nicăieri. Le însoţeau oameni care muriseră în război şi erau îmbrăcaţi în zăpadă. Valerica a intrat pâş-pâş, s-a dus în izolator şi le-a adus o sobă cu cărbuni. După puţin timp erau în comă – intoxicaţie cu oxid de carbon. S-au trezit într-o camionetă deschisă, luna îşi continua piesa jucată în noapte şi pe ele aerul tare le scăpase de intoxicaţie. La Văcăreşti au aterizat în holul cel mare. Erau iarăşi goale, îngheţate, şi nişte miliţieni le făceau percheziţia. După aceea le-au dat o cană de lapte cald, căci mai există minuni pe lume. Au plecat spre Ardeal cu o dubiţă, peste o săptămână. Cât au stat la spital au auzit în fiecare noapte nebunii urlând; din când în când împuşcături. Au ajuns în Aradul dintre vii, într-o închisoare de-a Mariei Theresa, şi au aflat că nu au dreptul la lucru. Au făcut flori artificiale. Li s-au dat foarfeci şi ace şi directorul era încântat. Închisoarea era toată plină de flori făcute din hârtie sau petecuţe colorate.

Dar Domnicu trebuia să mai aibă un necaz. Au dus-o, singură de data aceasta, pe ruta obişnuită – Jilava, spre nord până la Bacău, la Securitatea din Bacău. Acolo a fost într-o mare dilemă. În gara Bacău miliţianul i-a dat sacul cu tot bagajul şi i-a spus: "Dă-te jos! Închisoarea e la 10 minute, du-te încetişor pe lângă linia ferată până la casa cea mare care se vede de aici. Spune-le că n-am avut însoţitor să-ţi dau!"

Se dădu jos din tren, se aşeză pe marginea drumului şi începu să se gândească: ce ar fi dacă s-ar duce în altă direcţie şi ar pleca din puşcărie pentru un timp. Până la urmă ar fi

prins-o sau ar fi arestat pe cineva din familie, dar era penibil să intre în cuşcă ca şi cum ar fi acceptat de bună-voie închisoarea. Până la urmă se sculă de jos şi porni în direcţia prescrisă. Abia după trei săptămâni începură anchetele. Între cunoştinţele pe care le avea la poliţia militară era şi un căpitan bănuit de spionaj. Se clarifică situaţia şi ieşi din această bănuială. Între timp o doamnă anchetatoare îi propuse să-i ajute în lucrul lor. Refuză categoric, argumentând că nu se poate pricepe decât la ceea ce a învăţat. După un timp veni frigul şi atât ea cât şi ceilalţi au fost transportaţi cu maşina la Roman, într-o puşcărie mică şi îngheţată. Ninsoarea acoperi pământul şi singura grijă a lui Domnicu fu să-şi pregătească eliberarea. În ziua de 2 decembrie îi expira pedeapsa. Dar nu se întâmplă nimic. În ziua de 3 decembrie sosiră doi domni cu şoşoni şi blănuri elegante, înotând prin zăpadă, cu multe hârtii din care îi citiră că i se prelungeşte deţinutei cu încă trei ani închisoarea administrativă. Au urmat lacrimi, socotelile nu se mai potriveau. Cu prima dubiţă m-am întors în Ardeal trecând prin Jilava. La Jilava am găsit-o pe Marieta Sadova, artista poporului, condamnată la ani grei de puşcărie pentru că adusese de la Paris o carte de Emil Cioran, care plecase de mulţi ani la studii în străinătate – şi o dăduse şi altora să o citească. Cei care citiseră cartea erau toţi trecuţi în carneţelul lui Noica, cap de lot. Valerica s-a purtat frumos cu mine, nu m-a lăsat să duc tineta, văzând că mi se întâmplase ceva. Nu m-a întrebat ce. Am plecat şi am ajuns de data aceasta la Oradea unde fetele lucrau la curăţenie. Nu m-au acceptat să spăl closetele, dar m-au întrebuinţat la lavoare, care erau toate astupate. Mi-am scos bocancii şi, fiindcă eram până la genunchi în apa plină de scuipat, am făcut o gaură prin care să se scurgă apa şi apoi să curăţ toată murdăria. După două ceasuri, când m-au scos afară, eram obosită şi fericită că pot lucra la munca de jos. Peste câteva zile, la Oradea, în cea mai tristă puşcărie a Mariei Theresa, într-un subsol umed, ne-au scos la lucru.

Aveam pâine mai multă şi faptul că aveam pâine ne făcea să nu mai putem mânca altceva. Înveleam în răchită damigene de sticlă şi le puneam şi un dop. Răchita trebuia înmuiată şi, cum apa în care o înmuiam era rece, cum în pivniţa în care lucram era frig, mâinile au început să degere şi să ne doară. Dacă n-ar fi fost Nana care ne repara greşelile şi care ne învăţa şi ne consola că odată şi odată vom face norma – trei damigene pe zi de fiecare – nu am fi ieşit la capăt. Nana avusese idea să lucrăm în lanţ, fiecare pe specialitatea ei şi lucrul prezentat să fie un tot care să poată fi receptat ca al uneia singure, care făcea norma. Se hotărâse ca norma să nu poată fi depăşită şi cele care lucrau bine să dea damigene perfecte celor care nu făceau norma, lucrând prost. Cele care aveau copii sau aveau rude de care nu se mai ştia nimic aveau să capete preţioasa carte poştală. Fetele îmi spuneau Domnicu, deci Domnicu avea să facă norma şi nu îndrăznea nici să ceară pachet nici să mulţumească Nanei. Prima care urma să facă norma era Domnicu şi simţea ochii care o spionau şi probabil că, dacă ar fi fost mai atenţi, ar fi observat că din mâna lucrătoarei model ieşeau doar capacele. A primit după o lună o carte poştală. A scris: "Am lucrat, am făcut norma şi am drept la o carte poştală; dacă aveţi şi puteţi, trimiteţi 4 kg de pâine şi un kg de marmeladă". Am dat-o directorului şi m-am trezit cu un scandal monstru "Dumneata nu ştii că în ţară totul merge bine şi ceri pâine? Îţi permit să refaci cartea poştală şi să ceri tot ce-ţi poftеşte inima. E ultima oară când îţi permit să strici o carte poştală". A scris alta: "am dreptul la un pachet de 5 kg. Îmi trimiteţi ce vreţi şi ce puteţi".

Cam peste trei săptămâni am auzit pe coridor strigându-se tare: "La pachet!" A ieşit cu o faţă de pernă mare în care unele peste altele aveau să-i arunce bunătăţile de acasă. Pachetul îl trimitea fiul Domnicăi: deci *el* trăia, mulţumescu-Ţi Ţie Doamne. În faţa de pernă curgeau bunătăţi: portocale, ciocolată, nişte bomboane care păreau să fie

polivitamine învelite în polcială de bomboane banale. Între lucrurile de mâncare a căzut în faţa de pernă o punguliţă verde pe care miliţianul s-a repezit să o ia, spunând: "asta merge în pivniţă la bagaj". Atunci Domnicu s-a pus pe plâns în gura mare: vroia să vadă fotografiile, căci ştia sigur că sunt fotografii. Se ruga ca şi cum ar fi fost ultima zi a vieţii ei. Le-a spus că nici nu vede bine pentru că ochelarii sunt la bagaj şi mai mult ghiceşte ce este în poză. I-au spus că trebuie adus ofiţerul politic şi atunci plânsul cu suspine s-a dublat. A povestit că băiatul ei este aşa de frumos şi nu l-a mai văzut de atâţia ani... cel puţin să se uite ei întâi şi să-i arate şi ei puţin după aceea. Erau aşa de plictisiţi de plânsul cu suspine încât i-au arătat pozele. L-a recunoscut pe fratele ei, asta însemna că venise acasă, că avusese o pedeapsă mai mică decât a ei, pe cei doi băieţi – amândoi înalţi şi voinici – aproape că nu-i mai recunoscu. Dar mama ei nu era, poate că nu venise în ziua aceea la copii. Aproape că i le-au smuls din mână şi s-au apucat să strângă ambalajul pachetului. Atunci a văzut pe ambalaj "doctorand" şi a înţeles că el îi dădea un semn important: intrase la medicină. Nu era doctorand, nu, era un începător de viaţă nouă. Porni să plângă şi mai tare. Strângând pachetul la piept râdea cu lacrimi şi plângea încet dar adânc, urcând scările închisorii până la camera lor. Fetele erau îngrijorate, credeau că s-a întâmplat ceva rău în familia ei, dar le-a spus în şoaptă: "Plâng de fericire", şi se puseră să facă pachetele şi să le împartă şi celor din alte camere.

Ziua cu pachetul nu se terminase. Lilica se simţea prost. O scutura un frison mare, dinţii îi clănţăneau în gură şi muşchii îi simţeai cu mâna cum săltau. Bătură în uşă să ceară un doctor sau măcar un medicament. Li se răspunse să se înscrie pentru săptămâna viitoare la consultaţie. Înţeleseră că nu aveau de gând să o îngrijească. Probabil pe nici una dintre ele nu aveau de gând să le îngrijească. Cu atât mai bine pentru ele, dacă se vor duce în tăcere, fără glonţ în

ceafă sau alte complicaţii. Îşi luară şi fetele măsurile de rigoare. Se vor ruga. Nimeni nu trebuie să observe. Rugăciunea trebuie să curgă lin de-a lungul paturilor de fier, să treacă în camera de alături şi de acolo să urce spre cer. Lilica vărsa tot ce înghiţea, nu urina şi nu vorbea. Poate că în intimitatea nopţilor cei doi miri îşi vorbeau şi aranjau un viitor pentru ţară, dar ce ştiau ei despre timpurile care se schimbaseră?! Oamenii se urau şi fraţii între ei nu se mai ajutau. Deasupra lumii plana Satana îmbrăcat în negru, împărţea ura peste tot şi iată că hotărâse să moară Lilica în puşcărie, şi ea, biata, mai avea fraţi de îngrijit. Se aranjă grupul de rugăciuni care trebuiau recitate şi se cronometră totul pentru a putea ieşi la capăt în 24 de ore cu o serie. N-aveau ceas! Trei cicluri pe oră, zi şi noapte, cu mare concentrare, trecut din gură în gură. Mergeam la lucru ziua. Pe Lilica o scutiseră dar doctori nu-i aduceau şi nici măcar o aspirină nu i-au dat ca să-i scadă febra. Nu mânca decât pâine şi apă, dar porţia de pâine i-au scăzut-o căci nu lucra. I-am dat pâinea noastră dar ea slăbea pe fiecare zi ce trecea. Noaptea puteai să vezi o umbră care se strecura în umbra paturilor şi trecând pe lângă un pat atingea cu mâna pe cea care urma să-i ia locul la rugăciune. Acatistul Maicii Domnului care începea ciclul şi Împărate ceresc care-l sfârşea, erau speranţa noastră, speranţa de ajutor de la Domnul. Lilica avea frison în fiecare zi la oră fixă. În timpul frisonului trebuia să bea apă multă, slăbise îngrozitor, dar nu era speriată, nu-i era frică de moartea ei, ci de moartea fraţilor ei se temea. Dacă ar fi fost sănătoasă ar fi făcut desigur norma dar în halul acela de slăbiciune nu se putea nici ţine pe picioare. Zilele treceau greu şi se apropia ziua ei de eliberare. Cu trei zile înainte nu mai avu frison. Exact a 40-a zi de la începutul bolii nu mai avu nici febră. Se uită lung la ele şi înţelese că se petrecea o minune: se vindeca. Diagnosticul la care Domnicu se gândise de la început era o infecţie urinară. Trebuia căutat microbul în urină şi găsit

antibioticul care i se potrivea. Miliţienii se uitau lung la noi ca şi cum am fi primit pachete clandestine care ar fi vindecat-o pe Lilica. Ei erau singurii care ştiau exact că nimeni nu-i dăduse nici o pilulă tot timpul bolii. Dumnezeu n-o lăsă să se piardă nici în Bărăgan. Îşi făcu o grădiniţă de zarzavat şi, după atâţia ani de puşcărie, mâncă pentru prima oară verdeaţă şi zarzavat proaspăt. Se mulţumi cu tratamentul nostru căci n-avea voie să plece la oraş şi să-şi facă analize. La noi, timp de două luni nimeni nu-şi mai făcu norma, nici nu primi carte poştală, aşa că situaţia noastră se înrăutăţi în închisoare. Mă întreb şi astăzi, dacă n-ar fi existat tovarăşul Hrusciov cu deschiderea lui spre vest, ar mai fi existat supravieţuitori ai puşcăriilor din România? Pentru că au trebuit întâi să-şi facă reeducarea, să le pară rău că nu înţeleseseră de la început câştigul pe care-l avea România trăind sub comunişti şi deci norocul pe care îl aveau că progresaseră sub această conducere. Cât ar fi fost de retrograzi dacă rămâneau aşa cum îi lăsase Dumnezeu!

Plecările din închisoare aveau rituri de care nici nu încercai să scapi, de altfel nici n-ai fi scăpat. Te îmbrăcai în haine civile pe care le călcai şi le aeriseai cât se putea. Te spălai pe cap şi încercai să scoţi toate mirosurile rele care se cuibăriseră peste tot. Coseai un nasture sau o gaură la ciorap. Mulţumeai miliţiencei care te "păstorise". Luai banii câştigaţi prin muncă cinstită şi care abia ajungeau să plătească drumul până acasă. Tot aşa făcuse probabil şi Lilica. După ce a terminat acest ritual, ritual care fusese inventat pe parcurs şi fusese respectat cu sfinţenie, fosta deţinută politică Elena Codreanu fu invitată la directorul închisorii Oradea, de unde deţinuta se eliberă, după ani mulţi de închisoare administrativă. Directorul îi comunică că pregătirea ei era insuficientă pentru viaţa în libertate într-o ţară în prefacere şi modernizare comunistă (1963) şi de aceea drumul ei trece prin Bărăgan.

Bărăganul fusese secole de-a rândul centrul de bogăţie al ţării, locul cu pământ negru în care creşteau grânele înzecit

şi hrăneau milioane de ţărani înfometaţi. Dacă nu erau grâne în Bărăgan puteai să te aştepţi la o foamete. Acum Bărăganul ajunsese loc de exil al puşcăriaşilor care îşi îndepliniseră pedeapsa. Aceştia aveau dreptul să respire aer curat şi să viseze în voie. În rest, trebuia să fie inventivi şi să-şi amintească cum se descurcaseră primii exilaţi care, pe o ploaie torenţială, sosiseră pe nepregătite de pe graniţa de vest, cu gospodăria în spate, în mijlocul solului fertil. În momentul acela Elena Codreanu nu se gândea decât că-şi va vedea familia cu mare întârziere, căci cei doi fraţi care-i rămăseseră poate aveau nevoie de ea, cea care le rezolvase de multe ori nevoile, că nu se auzise până acum de pedeapsă administrativă după pedeapsă administrativă şi că devenise iar un caz special, cum fusese probabil de la naştere. Pedepsele pe care stăpânirea ar fi vrut să i le mai dea Căpitanului cădeau asupra ei, căci el nu mai putea fi atins în Câmpiile Elisee.

"Există un apel?", întrebă ea pe director care-i răspunse: "Vezi că nu eşti pregătită?"

Mişu, fratele cel mic, avusese nevoie de prezenţa ei tonică: mariajul nu-i reuşise şi băiatul pe care-l avea – nepotul ei – nu părea să aibă noroc în lume. Avusese de gând să stea cu Olguţa, sora ei, dar nu putea să o care în pustietăţile Bărăganului. În fine, "cum va vrea Dumnezeu". Educaţia religioasă a acestei familii i-a ajutat întotdeauna să treacă hopul. Pentru ea măsurile s-au dovedit întotdeauna neobişnuite, ca şi cum cineva, Satana de exemplu, mai cerea o dijmă ca să o lase să pătrundă mai sus. O minune se întâmplase cu boala ei vindecată de rugăciunile fetelor. Se va ruga şi ea mai mult, totdeauna mai mult şi mai bine. Va încerca să lupte în continuare cu singurătatea, cu şesul întins între mare şi munte, cu duşmanii pe care nu-i cunoştea şi cu neputinţele vârstei.

Cu capul în jos, ascunzându-şi ca de obicei durerile şi gândurile, ieşi pe poarta închisorii Mariei Thereza, făcută

pentru valahi. Dacă ar fi avut darul vedeniilor peste şi dincolo de trup, ar fi văzut pe Arhanghelul de la Văcăreşti care o ajuta să treacă şi obstacolul acesta. Îi vor da, probabil, un bordei dărăpănat, plin de suferinţele celui ce fusese în el mai înainte şi, poate, o fâşie din pământul binecuvântat al tracilor. Îşi va închipui că face o excursie în preistorie şi că va trebui să o ia de la început, şi ea şi Ţara, care se cufunda din ce în ce în întunericul deznădejdii. Nu se aştepta la boli grele, atunci când vânturile sau cine ştie ce virus îi dădură migrena trigemenului. Erau dureri insuportabile care-ţi luau vederea. Praful şi noroiul din Bărăgan reuşiră să-i distrugă ghetele antediluviene. Slăbise mult. Se apropia poate sfârşitul, care era, cine ştie, poate un început.

Am aflat despre ea de la Cătălina (Căcâia). Aceasta reuşise să plece în America. Îmi scria că Lilica are o nevralgie de trigemen, boală extrem de dureroasă pentru care nu găseşte medicamente. I-am trimis medicamente care, minune, au ajuns la destinaţie. Îmi scrisese fratele meu că s-a întâlnit cu Lilica pe stradă, că avea nişte ghete rupte în picioare, afară era frig şi ea era destul de prost îmbrăcată. Printr-o ocazie i-am trimis haine şi ghete mai de iarnă. Mi-a scris să-mi mulţumească, spunându-mi că dacă n-ar fi nevralgia de trigemen s-ar simţi bine: măreţul ei optimism! Pe urmă a mai trecut un timp şi am primit o fotografie. Ştiam că fratele ei mai mic e grav bolnav şi că asta o deprima. Biata moldoveancă a trăit mult, a suferit mult. Destinul ei i-a împletit viaţa cu durerile şi chinurile Mişcării Legionare şi al neamului românesc. Şi nu s-a plâns niciodată.

Trecură ani şi într-o zi o vizitară nişte străini care ne iubeau ţara şi o respectau. Vroiau să înţeleagă cum se putuseră petrece toate câte s-au petrecut şi dacă "geopolitica" explică tot! Aduceau un parfum de libertate care se lipise de ei şi îi înconjura. Ştia încă să râdă! Deznădejdea nu era felul de a fi al acestei luptătoare. Astfel sperând, sperând, se prăpădi la 92 de ani Elena, soţia Căpitanului.

UN SCURT POPAS LA ROHIA

Maria Hâncu Rotaru

Mergând din Târgul Lăpuşului în suişul domol al drumului, la câţiva kilometri pe dreapta, o potecuţă de urcă parcă spre ceruri te îmbie s-o iei agale tot în sus.

Toţi oamenii locului, indiferent în ce direcţie îşi îndreaptă paşii, se opresc o clipă în dreptul tău şi te salută creştineşte: "Slăvit să fie Domnul!" Şi răspunzi: "În veci Amin!" Dacă n-ai ştiut, înveţi acolo şi pleci de pe acele meleaguri cu încântarea că în acest colţ de rai românesc se află cea mai curată trăire creştinească.

Pe un picior de plai – s-a ridicat acolo o bisericuţă în urma visului unui preot a cărui fetiţă murise la o vârstă fragedă. Ea s-a arătat tatălui în somn şi l-a rugat ca în numele Maicii Domnului să înalţe un lăcaş de închinăciune. Aşa a luat fiinţă Sfânta Mânăstire Rohia.

Atunci când am poposit ca excursionişti în acest minunat loc nu ştiam ce viaţă duhovnicească era acolo. Citind mai târziu "Jurnalul fericirii" al lui Nicolae Steinhardt, am înţeles ce înseamnă Sfânta Mânăstire Rohia pentru cei ce au trecut prin închisorile acestei ţări. Părintele Nicolae a numit "fericire" calvarul suferinţei foştilor deţinuţi politici. În tot ce a gândit, cunoscând "fericirea" de a suferi şi a te ruga pentru ţara aceasta, n-a încetat o clipă să prezinte, prin scris, personalităţi de seamă care au contribuit la luminarea tineretului, îndemnându-l permanent spre o viaţă creştinească.

Pe Nae Ionescu, Părintele îl consideră "flacără şi patimă"... "un profesor unicat" (pag.36 – N. Steinhardt "Primejdia mărturisirii. Convorbiri cu Ioan Pintea") Nae Ionescu îşi punea cultura la îndemână cu o uşurinţă de nedescris şi te învăţa să gândeşti frumos, liber şi sănătos.

Părintele Nicolae a cunoscut şi îndrăgit mulţi oameni de seamă din cultura şi ştiinţa românească. A fost apropiat de Constantin Noica pentru care a avut sentimente deosebite. Fiind plecat în străinătate legal, a locuit un timp scurt cu Mircea Eliade. L-a întrebat de ce nu se mai întoarce în ţară. Mircea Eliade era prea îndurerat de modul în care erau consideraţi în ţară luptătorii români din exil, ca să mai poată reveni în patrie.

Nicolae Steinhardt nu s-a născut român şi nici creştin dar a murit român adevărat şi creştin desăvârşit.

"Pentru mine creştinarea se confundă cu o poveste de dragoste, o dublă îndrăgostire de biserica creştină şi de neamul românesc" (pag.163 – Convorbiri cu Ioan Pintea)

A luptat pentru ţară, pentru neam şi credinţă, ca cel mai bun român. Când a avut de suferit în închisoare a considerat că aceasta este "fericirea" de a trăi. A avut o atitudine camaraderească faţă de toţi oamenii cu care a venit în contact şi i s-a răspuns cu aceeaşi monedă.

"Referitor la camarazii legionari nu pot spune decât că purtarea lor faţă de mine a fost frăţească... s-au purtat cu mine impecabil şi cu acel spirit de solidaritate de care au dat cu prisosinţă dovadă în locuri unde mulţi alţii şi-au pierdut cumpătul, energia şi stăpânirea de sine" (pag.173 – Convorbiri cu Ioan Pintea).

Ieşit din închisoare cu intenţia de a se călugări, a colindat cam mult până şi-a găsit locul. Nicolae Steinhardt a fost de o erudiţie rar întâlnită. În 1965, după eliberare, a căutat să-l întâlnească pe fostul său profesor de franceză Iosif Frollo, un bătrân catolic bolnav, ce locuia la catedrala Sfântul Iosif. I-a povestit despre perioada de închisoare. La plecare profesorul i-a spus: "Nu uita, acolo era uşor, greu e aici, acum. Fii cu băgare de seamă, dacă nu vrei să pierzi ceea ce ai primit. Roagă-te mult!" (pag.191 – Jurnalul fericirii).

Lui Constantin Noica îi datorează venirea şi rămânerea definitivă la Rohia, mica, liniştita şi retrasa mânăstire din judeţul Maramureş.

Deşi niciodată n-am ajuns să-l întâlnesc acolo pe Părintele, am o mare bucurie că am cunoscut şi am îndrăgit locul în care Nicolae Steinhardt şi-a închinat viaţa pentru totdeauna lui Dumnezeu şi Maicii Domnului.

Popasul de la Rohia a fost pentru mine o adevărată revelaţie şi mi-a umplut sufletul de bucurie şi speranţă. Mi-a deschis orizonturi noi acum la apusul vieţii. Ce pilde grăitoare îmi oferă bisericuţa din Rohia unde Părintele Nicolae, prin exemplul vieţii lui, împrăştia raze de lumină şi bunătate asupra tuturor celor ce veneau acolo. Deşi departe, mă împărtăşesc mereu din trăirea de acolo.

DE VORBĂ CU NICKI

Sofia Cristescu Dinescu

În primăvara când Nicki Constantinescu a fost dus la Galaţi la un proces, a trecut prin triajul Gării de Nord şi, fiind înştiinţată, am mers să-l vedem. Era îmbrăcat în haine de puşcăriaş şi pus în lanţuri. I-am dăruit toate mărţişoarele primite de 1 martie. Apoi camarada Nicoleta m-a luat la Galaţi, să-l vedem mai de aproape pe Nicki. El ne-a rugat să-i spunem Căpitanului că ei sunt gata să se jertfească nu numai o dată, ci de câte ori va fi nevoie pentru Mişcare.

Deci să nu-i treacă cu vederea când va fi necesar.

De Crăciunul care a urmat s-au primit daruri pentru legionarii ce lucrau la sediu sau în comerţul legionar. Căpitanul, care ştia că noi ne ocupăm de Nicadori, m-a trimis să alegem pentru ei ce credem că le-ar fi de folos sau i-ar bucura. Şi aşa am încropit un pachet deosebit în care am pus şi un mic brăduţ împodobit.

Răspunsul lor a fost acesta:

"În ciuda anilor care ne-au albit tâmplele, am fost din nou copii, copii autentici şi am râs şi am plâns...

Vouă tuturor şi celor ce s-au ostenit întru aceasta, toată dragostea noastră."

TABERELE MELE

Sofia Cristescu Dinescu

Începuseră taberele de muncă, şantiere în ţară pentru obiective mari şi frumoase, în acelaşi timp şi şcoli pentru educaţia generaţiei noastre. Prietena mea din Bucureşti, care-i vorbise camaradei Nicoleta despre mine, primeşte sugestia de a mă determina să merg şi eu în una din aceste tabere.

Aşa s-a făcut că în anul acela, împreună cu un număr mic de tineri din oraşul meu, am plecat la Mânăstirea Arnota din judeţul Vâlcea, unde se lucra pe şantier la săparea unui drum în stâncă prin care să se lege Mânăstirea Bistriţa din vale de Mânăstirea Arnota şi astfel să se poată transporta în anul următor materialele necesare pentru repararea Mânăstirii.

Într-adevăr Mânăstirea era pe cale să se dărâme. Nu mai existau decât vreo două odăiţe în picioare din fostele chilii, iar peste lespedea voievodală a mormântului lui Matei Basarab ploua. Totul era învăluit într-o uitare vinovată a trecutului de glorie şi pioasă amintire a marelui Voievod. Trenul cu care am plecat ne-a lăsat la aproximativ 40 km de Arnota. A trebuit să parcurgem drumul pe jos şi în marş forţat, căci se apropia seara.

Când am ajuns în Bistriţa am tras la casa preotului, casă cu porţile larg deschise pentru primirea echipelor ce veneau în tabără. Puţin înaintea noastră sosise o echipă din Iaşi din care făceau parte Bădia Leahu – cum i se spunea – Ilie Stângă, Strugaru, fraţii Ţincoca...

Am luat de mâncare şi am pornit să urcăm creasta chiar în seara aceea. Era greu, căci eram destul de obosiţi şi drumul era abrupt. Ţin minte că prin unele locuri mă ajutam

de mâini ca să mă cațăr, dar ținând seama că eram dată de exemplu băieților ce rămâneau uneori mai în urmă, urcam cu îndârjire și curaj.

Tabăra era condusă de profesorul universitar Andonescu. Șeful șantierului a fost numit Bădia Leahu. Doi oameni atât de diferiți dar deopotrivă de mari. Profesorul Andonescu era un doctrinar de prima linie. Bădia Leahu, avocat, un exemplu de modestie, de dragoste de țară și de oameni, un suflet cald și generos pe care nu-l voi uita niciodată. Înalt și puternic, îmbrăcat în costumul lui românesc, părea prototipul țăranului român cu picioarele adânc înfipte în glia strămoșească. Era nemaipomenit de iubit.

Eu fiind singura fată din tabără, coboram la Mânăstirea Bistrița la maici, pentru noapte, iar dimineața urcam pe șantier. Găseam băieții la lucru. La venirea mea se făcea o pauză, căci eu aduceam de la Mânăstire într-un coș mare gustarea pe care o primeau cu bucurie. Cântam împreună un cântec și după aceea urcam mai departe să pregătesc masa pentru amiază. După câteva zile șeful taberei a hotărât să rămân să dorm într-una din cele două chilii de lângă camera comandanților. Ne având destulă pâine, uneori eram nevoită să servesc și dimineața mămăligă, pe care o făceam într-un cazan mare în spatele zidurilor în ruină.

Ne impresiona când în tabără venea câte o țărancă sau câte un țăran cu desagii pe umăr, să aducă și ei câte ceva "de-ale gurii", cum ziceau ei, pentru băieți. Nădăjduiam să sosească Căpitanul, dar mi-a fost înșelată așteptarea, căci el n-a putut veni. A trimis pe domnul General Cantacuzino ca să ne aducă cuvântul lui de încurajare, el fiind reținut la Carmen Silva, unde era tabăra principală. Nici pe camarada Nicoleta n-am întâlnit-o, căci și ea se afla împreună cu fetele tot acolo.

Eu însă îmi făcusem definitiv intrarea în această nemaipomenită Mișcare, unde îmi pusesem tot sufletul și toată simțirea mea.

Şi astăzi când îmi amintesc de tabăra de la Arnota îmi revin în gând frânturi din cântecul lui Radu Gyr:

.....
La Arnota suie viteji legionari,
Fac drumuri spre sfinte ruine,
Să lege trecutul cu şoimii lui mari
De sângele ţării străbune.
.....

Abia am aşteptat să vină vara următoare să putem merge iar în tabără. De data asta am fost în tabăra de la Susai, o înălţime deasupra Predealului, unde se defrişa pădurea pentru construirea unei cabane, loc de odihnă şi însănătoşire pentru legionarii bolnavi. Tabăra era condusă de profesorul Dobre, mort eroic în războiul care a urmat, şi era instalată în plină pădure, printre brazi. Aici aveau şi fetele cabana lor făcută, ca toate celelalte, din brazi vii între care era tasată cetină verde. A fetelor se numea "Cabana Floarea Reginei". Noi eram scutite să facem de planton noaptea, dar într-o seară ne-am apucat de povestit şi de râs. Trecând rondul de noapte şi auzindu-ne, a raportat comandantului care a hotărât ca în noaptea următoare tabăra să fie păzită de fete. Ne-a lecuit de frică, căci pe locul taberei, când s-a defrişat pădurea, s-au găsit multe cranii omeneşti ale ostaşilor ce luptaseră pe acolo în primul război mondial şi pe care noi le aşezasem într-un adăpost unde ardea mereu o candelă şi lumânări, cu intenţia de a face un mormânt demn de jertfa lor. În această tabără am cunoscut mai multe personalităţi legionare, între care şi pe inginerul Horodniceanu, secretarul Căpitanului, un legionar modest, plin de dragoste pentru Legiune şi Căpitan. Deseori venea în bucătăria improvizată unde pregăteam masa taberei şi şedea până târziu cu noi, fetele, la sfat.

Nici în această tabără nu l-am întâlnit pe Căpitan, nici pe camarada Nicoleta. Era o nouă dezamăgire. Doream intens să-i văd, să-i aud, să-i urmez.

Tot în această vară am fost într-o tabără mai mică în județ, unde se făceau cărămizi pentru ridicarea unui cămin cultural. Tabăra era condusă de Părintele Smărăndescu, fratele inginerului Smărăndescu, al doilea secretar al Căpitanului. Părintele ne aproviziona cu alimente primite de la enoriașii lui, care ne înconjurau cu multă dragoste. De sărbători, când nu se lucra, mergeam în sat și în împrejurimi și luam contact cu oamenii, care ne primeau cu multă simpatie. Comandantul șantierului era Puiu Popescu, student și fiul preotului dintr-un sat apropiat. Aici fiind puțini, am avut o viață de familie. Eram numai două fete care făceam gospodărie taberei. După ani, îmi amintesc cu duioșie de camarazii mei din această tabără.

Am mai participat și la o tabără, școală de cadre, la Cheile Tătarului, condusă de camaradul Trandafir. Din concluziile acestei tabere, redau ceea ce am reținut:

"Legiunea, înainte de a fi orice altceva, mișcare națională, partid politic, este o școală spirituală în care dacă la unul dintre capete va intra cineva *om*, la celălalt capăt va ieși *erou* și anume un erou creștin, adică un om înzestrat cu toate calitățile: bărbăție, înțelepciune, cumpătare, dreptate și cu toate cele trei virtuți creștine: credință, nădejde și dragoste, puse în slujba neamului său."

Cine este Căpitanul?

"Căpitanul este omul providențial trimis de Dumnezeu pentru a împlini această chemare."

Legiunea se conduce după legile aflate în Cărticica Șefului de Cuib.

Aceste legi sunt:

1. Legea disciplinei.
   "Fii disciplinat, legionar, căci numai așa vei învinge. Urmează-ți șeful și la bine și la greu."
2. Legea muncii
   "Muncește, muncește în fiecare zi. Muncește cu drag. Răsplata muncii tale să-ți fie nu câștigul, ci mulțumirea

că ai pus o cărămidă la înălţarea Legiunii şi la înflorirea României."

3. Legea tăcerii
"Vorbeşte puţin. Vorbeşte ce trebuie. Vorbeşte când trebuie. Oratoria ta să fie oratoria faptei. Tu făptuieşte, lasă pe alţii să vorbească."
4. Legea educaţiei
"Trebuie să devii altul. Un erou. În cuib fă-ţi toată şcoala. Cunoaşte bine Legiunea."
5. Legea ajutorului reciproc
"Ajută-ţi fratele căzut în nenorocire. Nu-l lăsa."
6. Legea onoarei
"Mergi numai pe căile indicate de onoare. Luptă şi nu fi niciodată mişel. Lasă pentru alţii căile infamiei. Decât să învingi printr-o infamie, mai bine să cazi luptând pe drumul onoarei."

Tabăra de la Cheile Tătarului mi-a netezit urcuşul spre realizarea idealului legionar.

Acestea sunt taberele mele, pe care le-am purtat în suflet în timpuri de restrişte şi care mi-au deschis zborul spre înălţimi.

MINUNEA ARHANGHELULUI MIHAIL

Sofia Cristescu Dinescu

Locuiam în casa doamnei Fălcoianu, o rudă a domnului General Cantacuzino, care-şi pusese casa la dispoziţia Mişcării. Casa avea două caturi: sus şedeau băieţii, iar în catul de jos fetele legionare.

Acolo s-a făcut şi o nuntă: Radu Leonte s-a căsătorit cu Atena Funda. Printre băieţii ce locuiau în această casă se afla şi fratele Corneliei Novac, Tiberiu şi fratele comandantului Horia Sima, Eugen. Cei doi erau prieteni nedespărţiţi. Deseori rămânea şi Titi Gâţă. Casa devenise un nou sediu legionar.

De aici am fost trimisă de Titi Gâţă, în noaptea dinspre 6 septembrie, la Brăila, cu un pachet pentru un legionar care lucra în port. Am ajuns dimineaţă, am predat pachetul şi am luat drumul înapoi spre Bucureşti. În tren toată lumea vorbea în gura mare despre Mişcare, încât am rămas cu totul nedumerită de această schimbare petrecută peste noapte, neştiind ce să cred. Abia aşteptam să ajung acasă să aflu ce s-a întâmplat.

Casa am găsit-o goală. Nici un suflet în ea! În camera noastră, a fetelor, aşezate pe două spătare de scaun – cămaşa mea verde de uniformă, care fusese ascunsă într-o saltea, şi o ie – frumos călcate, iar alături câteva cuvinte scrise în grabă: "Îmbracă-te în una din ele şi vino să ne întâlneşti la Piaţa Palatului!"

Am îmbrăcat repede ia şi am pornit-o spre Piaţa Palatului. Acolo era o mare de oameni care fremăta şi din când în când izbucneau cântecele noastre, ovaţii şi explozii de bucurie.

Credeam că visez. Nu ştiu cât să fi fost ceasul când m-am hotărât să părăsesc locul şi să mă întorc acasă unde am întâlnit fetele şi băieţii noştri. Ei m-au întrebat: "Oare un astfel de miracol nu era de aşteptat să se înfăptuiască într-o zi ca asta, în care biserica noastră sărbătoreşte Minunea Arhanghelului Mihail?"

Râdeam şi plângeam de bucurie.

A urmat sărbătorirea acestei mari minuni. De ziua aceea am adus-o şi pe mama în Bucureşti, să se bucure şi ea. De atunci a rămas la mine. Dimineaţa am dus-o la sediul din Gutenberg unde erau adunate familiile legionarilor căzuţi şi am încredinţat-o unor camarazi care se ocupau de plasarea acestora pe locurile de unde se putea urmări defilarea.

Eu am mers să mă încolonez cu fetele legionare ce trebuiau să defileze.

A fost o desfăşurare de tinereţe şi forţă nemaivăzută, dar o tristeţe adâncă se citea pe chipurile tuturor, căci el, Căpitanul, lipsea ca şi atâţia din cei mai iubiţi fii ai Mişcării. În capul coloanei noastre era Titi Gâţă, simbolul tinereţii şi avântului luminos. Am străbătut Calea Victoriei până la Arcul de Triumf în cântece, flancaţi de zeci de mii de cetăţeni ai capitalei şi din provincie, veniţi la această zi de bucurie, care ne ovaţionau şi ne aruncau flori în cale.

Ajunsă acasă aşteptam să se întoarcă şi mama, dar se făcuse târziu de tot şi ea nu mai venea. Am pornit îngrijorată în calea ei, ştiind-o bolnavă de inimă şi de astm. Am întâlnit-o pe drum. O aducea un cetăţean necunoscut, iar ea nu înceta să-şi exprime bucuria ce o avusese şi să-i spună că şi ea are o fată înregimentată în rândurile acestei Mişcări. I-am mulţumit persoanei ce o adusese şi am luat-o acasă. Mi-a spus că n-a mai avut răbdare să plece cu familiile şi a luat-o singură pe jos până în Calea Victoriei, plasându-se la marginea trotuarului şi urmărind cu nespusă dragoste şi bucurie toată defilarea. A plecat de acolo când totul s-a terminat.

FERMA FETELOR

Sofia Cristescu Dinescu

La scurt timp după Biruinţa Legionară, fiind numit Ministru subsecretar de stat la agricultură, Aurel Chirulescu, cumnatul Marietei Iordache, în casa căruia roiau tinerii şi tinerele din Mişcare, ne-a sugerat să închiriem un teren care aparţinea soţiei lui Iordache Nicoară şi să facem o fermă din venitul căreia să ajutăm Mişcarea.

Am pornit-o imediat la lucru. Ferma avea cam la mijlocul terenului o clădire, iar în spate grajd şi coteţe. Erau acolo un cal dăruit Căpitanului, câteva oi şi un porc. Bădia Chirulescu ne-a făcut rost de pui de găină de rasă, pentru carne, pe care-i creşteam şi-i vindeam apoi pentru nunţi şi botezuri.

Ne-am mutat acolo câteva fete: Marieta Iordache, Victoria Bâzărea, o ialomiţeancă energică şi descurcăreaţă ca un bărbat, care la nevoie mâna şi calul înhămat la camion şi pornea prin Bucureşti pentru transportul mărfii. După ani s-a călugărit. Daria Gavrilă, căreia îi murise soţul, îşi adusese şi fetiţa, Victoria, la fermă.

În partea stângă a clădirii stăteam noi şi aveam instalat un război de ţesut stofă de casă în care intram la lucru pe rând.

În faţă aveam şi nişte coteţe – castelul iepuraşilor – în care creşteam iepuri angora pentru lână şi carne. De acolo şi până la poartă terenul era cultivat cu flori; privit de sus semăna cu o mânecă de ie. În spate puneam zarzavaturi trebuitoare gospodăriei.

Cu banii câştigaţi am cumpărat două cazane mari de aramă cu cotlon, pe care le-am instalat într-una din încăperi, pentru mica noastră fabrică de marmeladă. Transportul fructelor cât şi al marmeladei îl făceam cu camioneta trasă de căluţul Căpitanului. Marmelada o distribuiam în locurile unde erau băieţii şi aveau nevoie de hrană şi pentru cei din închisori.

Pe fetiţa Dariei, Victoria, o creşteam toate cu multă dragoste. Într-o zi am descoperit în cartier doi băieţaşi, fraţi rămaşi orfani şi crescuţi de un mare mutilat de război. Copiii, neavând cine să-i călăuzească, luaseră obiceiul să cerşească în drum spre şcoală şi la înapoiere. Am luat aceşti copii în mijlocul nostru. A trebuit să luptăm mult ca să-i dezvăţăm, dar strădania noastră a fost încununată de succes, căci diriginta lor ne-a felicitat pentru transfomarea obţinută.

Viaţa noastră se scurgea între rugăciune, treburile gospodăriei şi educarea celor mici cu răbdare şi dragoste.

O aveam printre noi şi pe Titi Gâţă, fata care a corespuns tipului ideal în lupta noastră. Între cele care mai veneau la noi mai erau şi Anişoara Rădulescu şi Ţăndărel (Lucia Coterbic).

În toamna anului 1941, războiul se înteţise şi spitalele gemeau de răniţi. S-a luat hotărârea să plece şapte fete la Bacău, la şcoala de infirmiere voluntare, între care am fost trimisă şi eu. După terminarea cursurilor m-am întors la fermă cu diploma de soră de caritate. Am găsit-o pe Marieta obosită la maxim între cele două cazane de marmeladă, mestecând când într-unul, când în celălalt. Era însă fericită de realizarea noastră. După câtva timp s-a ivit alt necaz. Bădia Chirulescu, care fusese trimis pe front, se întorsese bolnav. Contactase o meningită bacilară. N-apucase să vină acasă. Se oprise la Roman la un cumnat al lui, preot, şi acolo se declanşase boala şi fusese de urgenţă internat în spital. Soţia îl îngrijea şi era epuizată de veghe şi trebuia să vadă şi de cei doi copii pe care îi lăsase singuri acasă. De aceea Marieta m-a rugat pe mine să mă internez în spital şi să-l îngrijesc eu. Am ajuns la Roman şi pe data de 24 iulie 1942, la câteva ore după plecarea soţiei, am asistat la moartea lui. L-am înmormântat pe Bădia, dar am rămas legaţi de Nicoreşti unde ne petreceam vacanţele.

În timp ferma s-a destrămat. Într-o noapte au venit jandarmii şi ne-au arestat. N-am mai ştiut ce s-a ales nici de fermă, nici de copii.

CA ACASĂ

Alexandrina Teglariu Voinea

Era în ianuarie 1945. Zăpada se aşternuse peste tot. Gerul era aspru şi vântul şuiera a pustiu.

Eram la Sibiu. Mi s-a spus să plec la Bengeşti şi să-l caut pe camaradul Constantin Curcă. Nu-l cunoşteam. Nu se ştia dacă mai este liber. Socoteau că o fată trece mai neobservată prin sat.

"Binefacerile" de la răsărit şi-au pus amprenta şi pe căile ferate. Trenurile supraîncărcate staţionau cu zilele prin gări. Circulau mai rar şi programul nu era respectat. Mizerie, frig, aglomeraţie, întuneric. Începuseră, în unele părţi, restricţiile pe căile ferate. Se preconiza introducerea autorizaţiei de călătorie eliberată de poliţie. Nici în plin război nu am trăit asemenea vremuri.

Am reuşit cu greu să mă urc în tren şi aventura a început. Trenul circula încet. Stătea mult în gări. Câteodată aveam impresia că am fost uitaţi pe traseu. Majoritatea stăteam în picioare. Era frig şi o lipsă cumplită de aer. Lumea era nervoasă. Asistai la certuri şi ploua cu înjurături. Cu chiu, cu vai, prima parte a călătoriei s-a încheiat şi am coborât la Piatra Olt. Aici mă aştepta altă surpriză. Tren spre Filiaşi nu aveam decât peste 30 de ore. Afară era ger. Aveam de aşteptat. În sala mare de aşteptare, lume peste lume, fiecare se aşezase pe unde putuse, şi pe bănci şi pe jos. Nu aveai unde arunca un ac. Era un spectacol dezolant. Într-un colţ erau aşezate pe jos vreo zece persoane. După port cred că erau consăteni care încercau să-şi petreacă timpul cât mai plăcut. Cântau, spuneau snoave, fără a deranja pe nimeni. Între ei era o femeie tânără cu un copil mic în braţe.

Veni noaptea. Era întuneric. Nici un bec aprins pe nicăieri. Unii dormeau, alţii sforăiau, alţii vorbeau, alţii se înjurau. Copilul începu să scâncească. Mama încerca să-l potolească dându-i să sugă. Se văita că nu are lapte şi strângea copilul la piept să nu-i fie frig. După un timp, copilul începu să plângă fără încetare, din ce în ce mai tare. Mama era disperată. Nu ştia ce să-i mai facă. Îl legăna într-una. Scoase dintr-o desagă nişte zdrenţe de-ale ei şi înfăşură copilul ca să nu-i fie frig. Toţi s-au trezit. Aşteptam cu toţii să se facă ziuă. Copilul continua să plângă. Poate va găsi în Piatra Olt un dispensar să ducă copilul şi să-i cumpere lapte.

La un moment dat copilul a început să sughită şi a plâns încetişor, apoi a gemut şi, în cele din urmă, a adormit. Femeia a strâns copilul la piept, s-a liniştit şi a adormit mulţumită. S-a făcut ziuă. Femeia şi copilul dormeau. Deodată se aude un ţipăt cumplit. Toţi ne îndreptăm privirea către colţul de unde venea. Era mama. Trezindu-se, a constatat că dragul ei copilaş nu adormise, ci murise. Era rece şi ţeapăn. A început a-l boci şi a-şi smulge părul din cap.

Toţi asistam la această tragedie. Scena aceasta mi-a lăsat urme adânci în suflet. Mă cutremur de câte ori îmi amintesc. Timpul până la venirea trenului s-a scurs încet. Nimeni nu mai râdea, nimeni nu mai glumea. Era linişte desăvârşită.

Am luat trenul spre Filiaşi. Am continuat călătoria în aceleaşi condiţii. La Filiaşi am aşteptat trenul următor numai 6 ore. Mi-am reluat drumul. Lumea mai cobora prin staţii să se dezmorţească. Şi tot aşa, încet, încet am ajuns la destinaţie. Cobora lume multă, împingea şi înjura... În sfârşit iată-mă la Cărbuneşti. M-am informat încotro trebuie să o apuc. Aveam o distanţă cam de 15 km. La un chioşc văd lume adunată. Se vindeau ţigări. Nu se prea găseau nici la Bucureşti. Stam la coadă – o altă "binefacere" tovărăşească. Îmi umplu raniţa cu ţigări, cu gândul de a le face o surpriză băieţilor. Pun raniţa în spate şi – la drum!

Cât vedeai cu ochii se întindea câmpia. Albul imaculat al zăpezii se unea cu cerul plumburiu. Zăpada scârţâia sub paşii mei. Era linişte. Deodată s-a stârnit vântul, spulberând zăpada şi biciuindu-mi obrajii. Vuietul vântului era tot mai puternic. Din acest spectacol lipsea doar urletul lupilor.

Cu vântul în faţă înaintam din ce în ce mai greu. Într-un târziu s-a potolit şi am început să am spor la mers.

De departe se vedea un sat. După explicaţii era Bengeşti.

Primele case apar pe albul zăpezii. Cum intru în sat, se aude un hămăit de câini. O bătrână venea spre poartă cu o găleată de apă. Mă apropii, îi bau bineţe şi mă interesez de adresă. Cunoştea familia şi mi-a îndrumat paşii spre căsuţa pe care o căutam. În drumul meu am trecut pe la primărie. În cerdac erau, probabil, autorităţile. Am salutat şi am trecut nestingherită.

În sfârşit, iată casa. Poarta încuiată. Bat cu putere. Apare o femeie de statură potrivită, se reazimă de gard şi mă întreabă pe cine caut. I-am spus.

- E soţul meu, îmi răspunde, dar nu-i acasă.

- Vă rog deschideţi, vreau să vă vorbesc! Îmi deapăn legenda dinainte pregătită, că o rudă se interesează de el. O întreb când se întoarce, dacă e sănătos şi unde este.

- S-ar putea să-l găseşti peste două săptămâni.

Intră în curte, dă să încuie poarta şi apare un bărbat înalt, îmbrăcat în costum naţional, cu o bundiţă în spate şi îmi spune răstit:

- Vezi-ţi de drum că el nu e acasă!

Rămân uimită de atâta "ospitalitate românească". Ce-i de făcut? Nu voiam să-mi caut gazdă în sat. Nu eram lămurită şi nu puteam pleca acasă. Mi-am făcut socoteala că dacă o iau voinicește la picior, ajung la Cărbunești înainte de a se lăsa noaptea, urmând ca a doua zi să mă întorc să aflu adevărul.

Obosită, enervată şi înfrigurată, am pornit cum s-ar zice, în marş forţat. Am reuşit să străbat o mare parte din drum şi

pe când mă bucuram că o să ajung la timp la Cărbunești, aud o somație:

- Stai! Stai, că trag!

Nici nu bănuiam că-mi este adresată mie. Când întorc capul, un jandarm.

Îmi spune că are ordin să mă ducă la postul de jandarmi din Bengești.

- Vreau să știu care este motivul și socot că n-ai mandat de arestare.

- Avem ordin să arestăm suspecții și să-i anchetăm.

- Bine, camarade, dar eu calea întoarsă n-o mai pot face. Nu mai am putere. Îmi mărturisește că și el este foarte obosit, alergând să dea de mine. Îi propun să mă ducă până a doua zi la jandarmeria din Cărbunești. În cele din urmă e de acord, mai ales că lupii înfometați umblau noaptea după hrană nestingheriți.

- Ai trecut pe lângă primărie și șeful de post s-a întrebat ce caută femeia asta pe o așa vreme.

Primarul a opinat că ești o rudă a popii. El are multe neamuri care îl vizitează. Dar n-ai fost acolo.

Mi-am dat seama că am fost trădată. I-am spus că am fost la familia Curcă relatându-i aceeași poveste pe care i-am spus-o femeii.

- De! Ai încurcat-o! Domnul Curcă este arestat și nevastă-sa și-a și adus un nou tovarăș de viață. El a venit și te-a denunțat. Amândoi sunt niște ticăloși. Domnul Curcă este un om cu totul deosebit, iubit de tot satul. N-o să-ți meargă bine, căci este legionar.

- Ce amestec am eu în activitatea lui? Eu pe domnul Curcă nu-l cunosc. Ce aveți cu mine nu înțeleg. Și dumneata ai servi un om dacă te-ar ruga și n-ar fi o crimă.

- Mi-a spus șeful de post că te pot recunoaște ușor. Mergi militărește și ai o rană în spate.

- Pe așa vreme trebuie să mergi repede. Nu-i timp de plimbare.

- Dar în raniţă ce ai?

- Am ţigări. Le-am cumpărat la Cărbuneşti, fiindcă se găsesc rar în toată ţara.

- Mă mir, a spus ostaşul.

- Deschide rucsacul ca să te convingi şi poţi să te şi serveşti.

- Sunt în exerciţiul funcţiunii şi nu mă las mituit.

- Nu am asemenea obiceiuri, dar socot că aşa se cade între români. Aş putea chiar să ţi le dăruiesc pe toate.

Ochii au început să-i lucească la vederea atâtor ţigări. Ne-am urmat drumul tăcuţi şi îngânduraţi.

- Chiar vrei cu tot dinadinsul, camarade, să mă predai şi să faci jocul unor ticăloşi? N-am făcut nici un rău nimănui. Cred că de asta eşti convins.

- Ştiu, dar trebuie să-mi fac datoria şi-ţi plâng de milă.

- Datoria şi-o face omul cum îi dictează conştiinţa.

- Eu nu pot să-mi risc viaţa pentru dumneata.

Luminile Târgului Cărbuneşti apar în zare.

- Ce-ar fi să mă urc într-un tren şi să dispar?

- Vorbeşti copilării. Şeful de post se teme de cel care te-a reclamat. E informatorul Siguranţei. Ne-a trimis pe toţi patru jandarmii de la post în diferite direcţii să te căutăm şi a dat telefon şi la gară.

- Bine! Dacă acesta este ultimul dumitale cuvânt, fă pe voia acestui ticălos. Să mergem la Jandarmerie.

- Mai bine n-ai mai trăncăni atât.

Spre marea mea surpriză ne îndreptam spre gară, unde era staţionat trenul cu care voiam să plec. În dosul gării era un părculeţ. Mi-a spus să stau pe bancă şi să-l aştept.

- Nu cumva să o iei la fugă spre peron, că precis este cineva în gară. Stai liniştită până mă întorc.

După plecarea lui mă gândeam s-o iau la fugă şi să mă urc în tren. Ce fac însă dacă trenul nu pleacă, chiar dacă mă urc în el?

M-am hotărât să-l aştept pe jandarm. Îl aveam şi eu la mână cu tot ce mi-a spus. Într-un târziu, soseşte cu impiegatul de mişcare şi îmi spune:

- Pleci cu dânsul, ai avut noroc!

Impiegatul mă ia la braţ şi plecăm. Jandarmul nu vrea să ia raniţa. Eu o arunc şi îi mulţumesc.

Impiegatul îmi spune că a fost anunţată gara şi s-ar putea să fie cineva în tren. Nu poate să-mi dea bilet întrucât trebuie să dea socoteală cui l-a vândut şi el mă sfătuieşte să mă aşez unde este mai aglomerat şi să fac pe adormita.

- Să ştii, domnişoară, că pentru noi domnul Curcă este cel mai iubit şi cel mai respectat om din împrejurimi.

Ne-am apropiat de scara vagonului. Impiegatul mi-a făcut semn să mă urc. Apoi, cu paleta, a dat liber trenului.

Lumea şedea şi pe jos şi pe intervale. M-am aşezat şi eu într-un colţ pe jos, unde erau mai mulţi. În tren era întuneric. Transpirasem, hainele îmi erau umede şi acum îngheţaseră pe mine. Aveam frisoane. Muşchii mă dureau. Credeam că am febră musculară.

Aş fi vrut să dorm, să mă odihnesc un pic şi apoi să-mi limpezesc gândurile, dar somnul nu se lipea de mine.

Eram mulţumită că aflasem tot ce aveam nevoie. Datoria mi-o împlinisem. Ştiam exact ce se întâmplase cu camaradul pe care l-am căutat şi scăpasem din încurcătură datorită lui.

Îmi dădeam seama ce înseamnă să fii om adevărat. Mi-am propus ca, în viitor, să merg pe acelaşi drum al demnităţii şi onoarei. El era o adevărată pildă pentru mine, deşi nu-l cunoşteam.

Unde greşisem? Trebuia să ocolesc primăria. Nu trebuia să merg prin sat milităreşte şi cu raniţa în spate. Trebuia să mă strecor încet, fără spectacol, dar graba era mare şi nu m-am controlat. Greşeala cea mai mare a fost că am stat la taifas cu soţia lui. Când mi-a spus că soţul ei nu e acasă trebuia să dispar cât mai repede. Poate femeia nu i-ar fi spus individului pe cine caut şi informaţii puteam lua din sat, de

la bătrâna cu găleata. Vina îmi aparţinea în întregime, dar totul e bine când se termină cu bine. Trebuia să-l iau pe camaradul Curcă şi să plec cu el la Bucureşti. Dacă el nu putea merge încă, să-i las parola şi adresa. Era nevoie de el în capitală. Eu trebuia să merg oricum la Bucureşti şi să raportez ce am făcut.

Şi trenul nostru se îndrepta încet dar sigur spre capitală. Aveam o singură mulţumire, că nu mă legitimase nimeni şi nu ştiau cine sunt. Într-un târziu am adormit şi eu. Era aşa o aglomeraţie că nici conductorul nu avea unde pune piciorul ca să poată controla biletele. Nici un agent nu avea pe unde să se strecoare şi mă simţeam în siguranţă. Greu, dar s-a scurs şi ultima parte a călătoriei. Lumea se îmbulzea la coborâre şi am făcut şi eu la fel, simţindu-mă la adăpost. Nu voiam să fiu văzută coborând din acest tren. Odată ajunsă pe peronul Gării de Nord eram stăpână pe situaţie. Nimeni nu mai putea să dovedească că eu sunt cea de la Bengeşti.

Nu cunoşteam Bucureştii.

Nu ştiam dacă nu-i mai bine să mă încălzesc întâi în sala de aşteptare. M-am răzgândit şi am coborât în stradă. Adresa pe care o căutam era foarte aproape. Am găsit uşor casa. M-am convins să nu se ţine nimeni după mine. M-am oprit la uşa de la intrare. Eram emoţionată. Mă întrebam ce mă mai paşte?... Sun. Uşa se deschide şi în faţa mea apare o fată mai mare decât mine, de statură potrivită, cu păr şaten roşcat, ondulat, cu zâmbetul pe buze. Îi spun că o caut pe domnişoara Mimi Jelescu. Eram tare răguşită. Îmi spune că ea este şi mă poftеşte să intru în casă. Era prima uşă care mi s-a deschis de când am plecat de acasă. Am dat parola şi apoi ne-am îmbrăţişat. Mi-a spus că arăt jalnic. Era o fire veselă şi caldă. M-a întrebat de unde vin. I-am spus că vin din Gorj. A pus mâna pe mine şi mi-a spus că am febră.

În casă era cald şi bine.

Eu am vrut să raportez de urgenţă ce am făcut.

- Întâi fac patul. Faci baie şi te doftoricesc. Nu vezi că eşti răguşită şi nu poţi nici vorbi?

Am făcut o baie. Mi-a dat o cămaşă de noapte din ale ei şi mi-a făcut o frecţie. Mi-a dat de mâncare în pat şi mi-a adus un şodou fierbinte. M-a învelit bine şi a plecat să anunţe sosirea mea. S-a întors râzând.

- Acum stai liniştită până mâine.

M-a înveselit şi pe mine cu cântecele ei. Am stat mult de vorbă şi ne-am împrietenit. Eu aveam impresia că mă veghează zâna cea bună. Simţeam cum ies din infernul în care m-am zbătut câteva zile şi am nimerit în imperiul binelui.

Mimi mă vedea zbuciumată şi dărâmată fizic. Mi se părea că nu mai am deloc putere. În cele din urmă am aţipit.

Cât am dormit, Mimi mi-a spălat rufele, mi-a curăţat bocancii şi i-a pus la uscat. Mi-a pus şi haina la uscat. M-a înconjurat cu atâta dragoste încât mi-a venit să plâng. M-a îngrijit ca o adevărată soră. Veselia ei m-a binedispus. A doua zi dimineaţa m-am simţit mai bine, dar nu m-a lăsat să mă scol. Mi-a spus să transmit prin ea tot ce am şi ea va duce mai departe mesajul meu. Camarada Titi dăduse ordin la Sibiu să fie trimisă o fată la Bengeşti.

I-am relatat amănunţit tot ce am făcut, şi bine şi rău. Abia acum şi-a dat seama Mimi că aveam motive serioase să fiu zbuciumată.

Ea a plecat. Eu am rămas în pat şi am citit. De-abia aşteptam să se întoarcă. Eram nerăbdătoare. Ştiam că am greşit.

Mimi s-a întors destul de repede, dar nu mi-a spus nimic. Eu n-am întrebat-o. Mi-a spus doar că aşteaptă un telefon. Spre seară l-a primit şi mi-a spus că totul e limpede şi nu mai e nevoie să se stea de vorbă cu mine. Voi pleca acasă când nu voi mai avea febră şi mă voi reface.

Cele câteva zile cât am stat acolo au fost o încântare pentru mine. Numai veselie şi bună dispoziţie. S-a apropiat ziua plecării. Mimi mi-a transmis dispoziţia că nu trebuie să

plec cu trenul şi nu am ce căuta în Gara de Nord. Trebuie să fim prudenţi. Impiegatul putea să urce în acelaşi vagon un agent şi apoi să mă urce şi pe mine şi să mă dea în urmărire. Se pot întâmpla multe. I-am spus că n-am rămas în gară şi când am venit la ea m-am asigurat. Nu eram urmărită.

Am plecat cu Mimi de dimineaţă la barieră să găsim o ocazie. S-a ivit un camion care mergea până la Sinaia. N-am avut loc în cabină şi m-am urcat în spate sub prelată. Mai erau şi alţi călători acolo. Era destul de frig. La Sinaia am coborât şi am găsit o altă ocazie până la Mediaş. De la Mediaş am călătorit cu altă maşină până la Sibiu, de data asta în cabină şi, înainte de a se lăsa seara, am fost acasă. Am plecat în aceeaşi seară să raportez ce am făcut. În mare, ştiau. Îi anunţase Bucureştiul. Le-am istorisit şi lor prin câte am trecut. S-au bucurat că sunt teafără şi liberă.

M-au tachinat cu raniţa şi cu ţigările.

În curând, toate grijile mi s-au risipit şi am intrat în normal.

Mimi mi-a rămas în inimă. Mi-a devenit foarte dragă şi, de câte ori aveam ocazia, mă interesam de ea şi ţineam s-o întâlnesc.

Mimi Jelescu este o pildă pentru toţi, prin ospitalitatea ei, într-un climat de dragoste şi veselie. Ce bine ar fi de-ar fi toţi aşa.

FAMILIA FLOREA

Alexandrina Teglariu Voinea

Lângă calea ferată, la marginea oraşului Mediaş spre Bratei, se găsea strada Târgului. Într-o căsuţă înconjurată de grădină locuia familia Florea.

Domnul şi doamna Florea au fost pentru noi ca nişte adevăraţi părinţi, ocrotindu-ne şi ajutându-ne în momentele cele mai grele ale luptei noastre.

"Cred că n-a fost o zi în care uşa acestei familii să nu fi fost deschisă de unul sau altul dintre cei mulţi angajaţi în lupta noastră anticomunistă." (pag.42 – Teofil Mija: "Am fost coleg şi prieten cu Ionel Golea.")

Casa familiei Florea a devenit "cel mai important punct de legătură între tot Ardealul şi restul ţării şi asta mai ales după sosirea grupurilor din Germania" (pag.42 – Teofil Mija: "Am fost coleg şi prieten cu Ionel Golea.")

Camaradul Nicolae Florea, originar din Daneş, judeţul Târnava Mare, a absolvit liceul Timotei Cipariu din Dumbrăveni, în 1929-1930 şi a urmat Facultatea de Drept. Din cauza Conversiunii (1932-1933) n-a putut să o termine, intrând funcţionar la Ministerul de Finanţe ca perceptor fiscal la Daneş. Apoi se mută la Mediaş fiind perceptor la Bratei.

Ajunge şef de serviciu la Primăria din Mediaş, apoi casier.

Doamna Florea s-a născut în comuna Tălmaciu, Sibiu. Până la 20 de ani locuieşte la Râmnicu Vâlcea. Urmează liceul teoretic din localitate. Întrerupe studiile în timpul primului război mondial şi apoi le reia. În clasa a VI-a se retrage din cauza unei boli de plămâni. Se înscrie apoi la şcoala normală de educatoare din Braşov, o absolvă şi este numită educatoare la Porceşti, Sibiu (azi, Turnu Roşu). Se căsătoreşte cu Sobieschi Grigore, de care apoi divorţează.

Împreună cu băieţelul ei, se transferă la Daneş, pe post de educatoare, unde îl întâlneşte pe domnul Florea. Se căsătoreşte cu el în 1933. Lucrează ca educatoare la Mediaş şi ca inspectoare de teren.

Nea Fane, cum îi spuneam noi domnului Florea, a fost o figură luminoasă a Mişcării Legionare. A întrunit toate virtuţile neamului: dragoste de ţară, credinţă în Dumnezeu, iubirea aproapelui, cinstea, demnitatea, curajul şi, mai ales, modestia. Era un luptător neînfricat, a cărui oratorie era fapta, nu vorba. Era prezent în orice acţiune şi îşi aducea aportul său substanţial, fără zgomot şi, mai ales, neştiut de nimeni.

Doamna Florea era soţia ideală care-şi urma soţul şi la bine şi la rău. Ţinea foarte mult la el şi voia ca fapta lui să fie şi a ei. Avea o cultură aleasă şi un suflet deosebit. Blândeţea şi bunătatea erau însuşirile ei de căpetenie. Dragostea ei de mamă se revărsa ocrotitoare asupra noastră. Îmi spunea de multe ori "Ţin la Nic şi îl urmez, vă iubesc pe toţi şi vă primesc cu toată căldura mea sufletească, dar nu pot înţelege calea de sacrificiu pe care o urmaţi". I se părea ei că nu înţelege, dar mergea pe acelaşi drum cu noi. N-au afectat-o niciodată primejdiile prin care trecea şi era bucuroasă când totul se termina cu bine.

Casa familiei Florea devenise în 1945 o casă de legătură. Se perindau pe aici camarazi veniţi din aproape toată ţara.

Doamna Florea îi primea cu drag şi îi găzduia. Masa era întinsă pentru fiecare ce se abătea pe la dânsa. Toţi studenţii de la Facultatea de la Fetea au trecut pe aici cu diverse treburi.

Când în primăvara 1945 s-a îmbolnăvit Ion Cristea (Pătruţ), a fost îngrijit cu dragoste şi devotament de doamna Florea. L-a vegheat până s-a stins din viaţă, făcând un stop cardiac pe baza unei pleurezii masive, la 20 mai 1945.

Fiind funcţionar la primărie, nea Fane a putut procura actele necesare şi Pătruţ a fost înmormântat în cimitirul de la Mediaş, după datina creştină.

A trecut pe aici şi Nistor Chioreanu – Moşu. Eu l-am întâlnit aici pe Aurel Popa – Popicu, legionar venit din Germania ca să continue lupta în ţară. De asemenea l-am revăzut pe fratele lui Popicu, Popa Ştefan – Nuţu – care a căzut răpus în lupta din pădurea de deasupra Cricăului.

Alt camarad venit din Germania, care a poposit în această casă, a fost Sebastian Mocanu, originar din Ţara Moţilor şi format ca student la Cernăuţi. A rămas să desfăşoare activitatea pe aceste plaiuri. Şerban Secu a părăsit Târnavele, mutându-se la Bucureşti unde îşi va continua activitatea legionară.

De asemenea, fratele lui, Bucur Secu, a trecut de nenumărate ori pe la familia Florea cu diverse treburi. Mija Teofil făcea şi el parte din cei ai casei.

Lista ar putea continua.

Pe toţi aceştia doamna Florea i-a iubit şi i-a îngrijit ca pe proprii ei copii. Într-o zi, când s-a întors de la grădiniţă, a dat peste Pufi Popescu care fugise de sub escortă din gara Mediaş şi se adăpostise aici; a dat mâna cu el fericită că-l vede iar între noi. I se citea în ochi bucuria. Nu s-a gândit nici o clipă la primejdia ce ar fi putut-o paşte dacă ar fi fost descoperit acolo.

I se părea că nu ne înţelege, dar mergea şi ea pe acelaşi drum al jertfei alături de noi; contopindu-se în gânduri şi simţire cu noi, era una cu noi. Doamna Florea ştia că stau singură la Cluj şi m-a invitat să vin la dânşii în vacanţă. "De ce să stai singură în vacanţă când toţi studenţii sunt plecaţi din Cluj şi să nu stai în marea noastră familie legionară?"

Am acceptat invitaţia şi într-adevăr am trăit acolo într-o atmosferă caldă o adevărată viaţă legionară.

Acum am cunoscut-o mai bine pe doamna Florea. Mi-am dat seama ce comori ascunde în suflet şi cât de multe

poţi învăţa de la dânsa. Puteai purta cu dânsa discuţii referitoare la toate domeniile. Era o plăcere să-i stai alături.

Nenea Zaharia a adus-o şi pe fetiţa lui, Cornelia, în gazdă la doamna Florea, care s-a oferit să se ocupe de ea.

I-am admirat întotdeauna talentul pedagogic, felul cum a ştiut să se apropie de fetiţă, s-o educe şi s-o instruiască. În tot ce făcea punea mult suflet. Tot ce reuşea să facă se datora dragostei ei nemărginite faţă de oameni.

Oare ar fi putut spune cineva că nu ne înţelege prin jertfa şi trăirea ei de fiecare zi?

A venit 15 mai 1948 şi nea Fane a fost arestat. Stând de vorbă cu Teofil Mija am aflat despre viaţa pe care a dus-o nea Fane în detenţie:

"Când a ajuns la penitenciarul din Aiud, era doar o umbră care se mai mişca." (pag.43 Teofil Mija "Am fost coleg şi prieten cu Ionel Golea")

A fost cel care a rezistat cel mai bine la anchetă. A rămas un camarad dârz şi drept. S-a îmbolnăvit de TBC. Aproape toată detenţia a făcut-o foarte bolnav, fără să fie tratat. Dumnezeu a vegheat asupra lui şi l-a ţinut în viaţă. S-a eliberat la expirarea pedepsei în 1963.

Doamna Florea i-a rămas credincioasă, rugându-se pentru el. În 1958, la 55 de ani, e silită să iasă la pensie, dar până la 70 de ani mai face serviciu temporar, câte 3-6 luni pe an.

La eliberare nea Fane o găseşte pe doamna Florea la fiul ei Lulu, care locuia cu familia pe care şi-o întemeiase.

Fiind bolnav, cere să i se amenajeze o cameră la subsol ca să nu-şi contamineze nepoţii.

Domnul Florea primeşte un serviciu în comuna Târnava, îndeplinind funcţia de contabil la IAS, pentru care face naveta. Mereu era în concediu medical şi, în cele din urmă, s-a pensionat pe caz de boală.

Soţii Florea şi-au clădit două camere în curte, cu economiile făcute din pensie, s-au mutat acolo şi şi-au reluat viaţa uniţi prin aceeaşi dragoste, după 15 ani.

Doamna Florea l-a îngrijit cu devotament oferindu-i în acelaşi timp căldura sufletească de care a fost lipsit în închisoare. În noiembrie 1980 cade la pat, cu un accident vascular cerebral. În martie 1981 i se amputează un picior. Acum domnul Florea devine cel mai "sănătos" dintre ei, o îngrijeşte pe soţia lui şi o scoate la plimbare cu căruciorul, rămânând uniţi prin dragoste şi suferinţă până la 29 decembrie 1984 când doamna Florea îl părăseşte luându-şi zborul spre veşnicie. Este înmormântată în cimitirul din Mediaş.

Domnul Florea se mută la Sighişoara şi este îngrijit de o nepoată de-a lui până în 1993 când se stinge din viaţă, cu gândul la soţia lui. Este înmormântat alături de ea.

Toţi cei care i-am cunoscut şi i-am iubit le vom păstra o duioasă amintire, viaţa lor constituind o pildă pentru viitor. Să ne rugăm pentru sufletele lor curate şi să le aprindem câte o lumânare pe mormânt, aducându-ne aminte de tot ce au făcut pentru noi şi pentru neam.

DOAMNICUŢA

Alexandrina Teglariu Voinea

Eram la Sibiu, pe la începutul anului 1944.

Obişnuiam să mă duc la catedrala mitropolitană. De fiecare dată întâlneam la biserică o doamnă zveltă îmbrăcată în negru. De sub căciulă ieşeau două codiţe prinse în spate. Figura îmi părea cunoscută. Venea întotdeauna de mână cu cei doi copii ai ei: o fetiţă şi un băiat. Fata era mai mare: brunetă, cu ochii mari şi expresivi şi cu o strungăreaţă în faţă. Băieţelul mai mic, avea ochi albaştri ca seninul cerului, părul blond şi ondulat. Mă uimeau copiii prin felul cum se comportau. Stăteau cuminţi, alături de măicuţa lor, cu mâinile împreunate pentru rugăciune. Nu vorbeau, nu se zbenguiau şi erau atenţi la slujbă. Asemenea copii nu am prea văzut. Mă întrebam mereu cine este această doamnă atât de deosebită şi voiam să o cunosc.

Într-o zi m-am dus la clinica TBC să vizitez o camaradă internată acolo. Era sora Olimpiei Zeană – Tica. N-o cunoşteam. Era singură în Sibiu şi noi am hotărât să o vizităm.

Am intrat în cameră. Ridicată între perne, Tica Zeană tricota. Avea păr negru, frumos ondulat, ochi mari, negri şi gene lungi şi întoarse şi faţa prelungă. Boala îşi pusese amprenta pe obrajii săi. Acel roşu din obraz o făcea şi mai frumoasă. Ţi se rupea inima când vedeai atâta tinereţe. Te gândeai, oare va învinge boala sau va fi răpusă de ea? Era volubilă, era veselă şi se trudea să pară plină de energie. Am petrecut câteva ore plăcute alături de ea. Mă duceam la ea de câte ori puteam.

În timp ce eram acolo, uşa se deschide şi apare doamna îmbrăcată în negru. Acolo mi-a fost dat să o cunosc, lângă patul de suferinţă al Ticăi.

Era doamna Ana Chirulescu, sora Bădiţei Nicoară şi a Marietei Iordache. Mi-am dat seama atunci de ce doamna Chirulescu mi-a părut cunoscută. Sora ei cea mică, Eugenia, urma liceul la Târgu Mureş, unde învăţasem şi eu. Eu eram în

cursul inferior şi ea era mai mare. Eugenia semăna cu Doamnicuţa. Avea, la fel ca dânsa, vorba domoală şi blândă. Era cu totul deosebită. Pe noi, cele mici, ne impresiona vocea ei. Cânta foarte frumos. Eram bucuroase când cele mari ne primeau în sala lor de meditaţie ca s-o ascultăm când cântă.

Timpul a trecut, Siguranţa a intrat în şcoală şi nu am mai ştiut nimic despre dânsa.

Doamnei Chirulescu toată lumea îi spunea Doamnicuţa. Am plecat împreună din spital. M-a invitat pe la dânsa.

De atunci casa Doamnicuţei devenise pentru mine şi casa mea. Găseam acolo multă dragoste şi înţelegere. Mă împrietenisem cu copiii – Doina şi Doru, care te bucurau prin veselia lor. De câte ori te duceai la dânsa, te aşeza la masă.

Îmi povestea adesea de atmosfera plină de veselie din casa lor, pe când trăia Bădiţa Chirulescu. Când stăteau la Bucureşti, studenţimea îşi găsise în casa lor un adevărat cămin. Doamnicuţa le pregătea într-o cratiţă mare un singur fel de mâncare, consistentă, care stătea caldă pe marginea plitei şi fiecare se servea. Tineretul găsea la Bădia Chirulescu un sfat bun. Acolo se depănau amintiri din trecutul de luptă al Mişcării şi se făceau planuri de viitor, într-un climat de voie bună ce se continua şi la Nicoreşti, la culesul viilor.

Doamnicuţa nu mai era aceeaşi de când îi murise soţul, întors de pe front şi spitalizat cu diagnosticul de meningită. Avea aceeaşi dragoste şi elan, dar bucuria din ochi i se stinsese. Trăia de multe ori în trecut, din amintiri pe care le împărtăşea cu drag.

M-a impresionat odată de Mucenici. Mi-a dat un mucenic de sufletul Lucicăi Grecu. A oftat şi mi-a povestit cum, cu puţin înainte de arestarea ei, fetele au depus jurământul Moţa - Marin. Lucica Grecu a refuzat să-l depună, spunând că ea nu se poate desprinde de grijile lumeşti întrucât are o mamă bătrână şi bolnavă pe care trebuie să o îngrijească. Peste puţin timp a fost arestată şi ucisă. A fost prima care a căzut jertfă pe altarul patriei. M-a impresionat acest episod.

Tot ce povestea Doamnicuţa era important.

Într-o vreme mă duceam zilnic pe la dânsa. Locuiam la cămin şi îngrijeam un camarad grav bolnav, internat în spital. Trebuia să-i duc zilnic un litru de lapte. Am aflat la spital că poate să mănânce compot de mere şi altele. Doamnicuţa mi-a propus să pregătesc la dânsa cele necesare pentru spital. M-am bucurat, căci la bucătăria căminului era mai complicat. Când plecam de la spital îmi târguiam ce aveam nevoie pentru a doua zi şi duceam totul la Doamnicuţa. A doua zi pregăteam cele necesare şi plecam la spital.

Dânsa urmărea cu interes evoluţia bolii acestui camarad deşi nu-l cunoştea şi se ruga pentru sănătatea lui. După câteva zile, când mă duceam să pregătesc mâncarea pentru spital, am găsit-o gata făcută. Doamnicuţa m-a rugat s-o las pe dânsa să pregătească totul, ca eu să pot sta mai mult la căpătâiul bolnavului. M-am învoit. De atunci tot ce-i duceam era mai gustos şi mai bine pregătit. Era bucuroasă că poate contribui şi dânsa la însănătoşirea lui.

Şi câte şi mai câte nu a făcut Doamnicuţa ca să sară în ajutorul nostru!

Odată m-a văzut îngândurată. Aveam de transportat din Sibiu mai multe lucruri din casele noastre, la Cluj. Nu ştiam cum să le împachetez şi să le transport cu trenul. Deodată Doamnicuţa se luminează la faţă şi îmi spune: "Nu te mai necăji, am găsit cine să ţi le ducă." Silviu Crăciunaş, soţul Eugeniei, mergea mereu la Cluj. Doamnicuţa a vorbit cu el şi am plecat amândoi cu maşina lui şi totul s-a rezolvat. El a plecat în străinătate, trăind departe de patrie şi de familie. Ar trebui un volum întreg ca să cuprindă tot ce a făcut dânsa pentru noi.

Lucrul cel mai important era că găseai la dânsa un cuvânt bun, un sfat la timp şi multă afecţiune. Într-un moment de cumpănă te călăuzea pe drumul cel bun şi îţi dădea tăria sufletească să mergi mai departe. Îţi descreţea fruntea şi îţi strecura în suflet liniştea şi nădejdea. Într-un moment de tensiune, prin căldura sufletului ei, te aducea la starea nor-

mală. Era ca untdelemnul pus pe rană. Îţi îndepărta îndoielile şi deveneai optimist. La toate acestea contribuia calmul ei. În amintirea noastră Doamnicuţa rămâne ca un izvor limpede de munte dătător de viaţă, ca apa vie din basmele noastre.

Atmosfera plină de lumină din casa Doamnicuţei te schimba, te făcea mai bun, mai drept şi-ţi dădea tăria să înfrunţi toate greutăţile, aprinzând candela din sufletul tău. Trăirea adânc creştină a Doamnicuţei îţi deschidea drumul spre Dumnezeu.

Am închis în sufletul meu multe nestemate dăruite mie de Doamnicuţa.

Toată lumea o iubea şi dorea să o vadă. Prin casa Doamnicuţei s-a perindat multă lume. Fete şi băieţi veneau să o vadă, să-i ceară un sfat şi să ia o rază de lumină din sufletul ei generos.

Dintre băieţii care veneau pe aici şi era mai al casei, era Vova Tăutu. Era prieten bun al copiilor şi ne înveselea cu cântecele sale. Avea o voce frumoasă care te emoţiona profund şi te fermeca. Era vesel şi copiii îl asaltau. Se juca mult cu ei.

Am întâlnit aici pe Nelu Popescu care era de loc din Craiova. Era blond, cu ochi albaştri şi părul ondulat. Parcă era fratele cel mare al lui Doru. Era mereu în tovărăşia copiilor. Scria versuri. Când compunea era atât de absorbit încât nu ştia ce se întâmplă în jurul lui. Îi făcea desene lui Doru, antrenându-l şi pe el. De asemenea încerca să compună poezioare împreună cu el.

Şi mulţi alţii şi-au găsit adăpost aici. Doamnicuţa îi primea pe toţi şi îi găzduia.

Şi fetele o vizitau pe Doamnicuţa. Am cunoscut-o acolo pe Doralina Simian. Era zveltă, de statură potrivită, se ţinea dreaptă, cu ochii verzi şi două cozi blonde, ca o Ileană Cosânzeană. Era cu totul deosebită, avea un suflet bun şi era o legionară de mare credinţă. Era aproape de sufletul tuturor şi prezentă în orice acţiune. Am reîntâlnit-o la Bucureşti în 1945. În 1946 am văzut-o ultima dată la Cluj.

Tot pe aici a trecut şi Vali Iancu, studentă la medicină.

De asemenea a poposit la Doamnicuţa şi Dochiţa Gherman, o legionară dârză care se implica în toate.

Mulţi şi multe i-au trecut pragul casei şi s-au simţit ca la ei acasă.

Înainte de arestare am trecut pe la Doamnicuţa. Cu o noapte înainte se făcuse percheziţie. Am vrut să plec, dar ea m-a oprit. Aveam la mine o scrisoare pe care nu o puteam distruge şi nici nu trebuia să cadă în mâinile Siguranţei. I-a găsit un loc în afara apartamentului şi eu am rămas acolo până a doua zi. În noaptea aceea am stat de vorbă. Dânsa mi-a povestit din trecutul luptei noastre, iar eu i-am relatat întâmplări din acţiunile noastre. Ne-am despărţit cu o teamă în suflet că n-o să ne mai revedem.

A urmat apoi 15 mai 1948 şi calea închisorilor a fost deschisă pentru toţi.

Au trecut vreo 20 de ani. În drum spre Păltiniş m-am oprit la Sibiu împreună cu soţul meu ca să luăm autobuzul. I-am propus să mergem la Doamnicuţa şi am pornit amândoi prin Oraşul de Jos până am ajuns pe strada Margareta. Nu s-a schimbat nimic dar patina vremii îşi pusese amprenta şi pe case. Nu mai ştiam nimic despre Doamnicuţa. Urcând scările inima a început să-mi bată tare. Oare mai locuieşte aici? Uşa se deschide şi, spre marea mea bucurie, Doamnicuţa îmi apare în prag. Era aceeaşi. O îmbrăţişez stăpânită de o puternică emoţie. Îi fac cunoştinţă cu soţul meu. Intrăm. Am rămas acolo până a doua zi. În ceasurile care au urmat ne-am depănat amintirile din trecut şi i-am povestit tot ce ştiam despre Maica Mihaela. S-a încins o discuţie între soţul meu şi Doamnicuţa. Amândoi aveau cunoştinţe comune de pe meleagurile moldovene şi chiar din Panciu, de unde era el. A fost o seară de neuitat şi a fost ultima petrecută cu Doamnicuţa.

Doamnicuţa nu mai este dar imaginea ei o port în suflet. Mi se pare uneori că mi-arată calea adevărată pe care să o apuc.

1 APRILIE

Alexandrina Teglariu Voinea

31 martie 1945. Eram la Sibiu, înregimentaţi cu toţii în lupta împotriva comunismului. Mă mutasem de la cămin şi contribuiam după puteri la această acţiune.

Se instituise restricţia de circulaţie pe timpul nopţii. După ora 22 dacă erai găsit pe stradă, erai dus la poliţie. Toată noaptea circulau patrule de militari şi de gărzi patriotice, care te somau şi te arestau.

Eu trebuia să duc nişte pături dintr-o casă în alta, la distanţă una de alta. Am aşteptat să se îngâne ziua cu noaptea. Mi s-a părut mai simplu să pun păturile ca pe un manşon peste ambele braţe, decât să le fac balot cum era normal.

Mi s-a atras atenţia să nu mă apuce ora 22 pe stradă. Mai bine să rămân până a doua zi.

Am plecat. Pe drum, când îmi aluneca o pătură, când alta. Ambele mâini fiindu-mi ocupate, reuşeam foarte greu să o aşez pe cea care aluneca. În stradă îmi era imposibil să le fac sul. Le-am dus aşa târâş şi am fost nevoită să merg foarte încet. Din cauza neghiobiei mele am ajuns târziu la destinaţie. Totuşi dacă mă grăbeam, ajungeam la timp acasă.

În sfârşit am ajuns la Any. I-am dat păturile şi am dat să plec. Ea făcea ordine într-o cameră. M-a întors spunându-mi că are ceva să-mi dea de dus, şi-mi întinde un sac militar rusesc. Am întrebat-o ce e înăuntru. Mi-a spus că mai este un sac, două cămăşi murdare şi un livret militar al camaradului care tocmai plecase de la ea. Am rugat-o să-mi dea un ziar, să-mi fac un pachet.

- Hai; du-te şi aşa, că nu se întâmplă nimic. E noapte. Tu nu vezi ce e la mine în casă? Mai stau acum să caut ziar, când tu te grăbeşti?

- Ştii ceva, am zis eu, nu mai plec în seara aceasta şi te ajut să faci ordine. E târziu. Mă duc departe şi mă prinde patrula şi mi-ai mai dat şi sacul acesta.

S-a uitat la ceas şi mi-a zis:

- Hai, du-te mai repede, că ajungi sigur la timp.

Şi eu am plecat. Treceam prin Oraşul de Jos pe lângă un gard lung şi înalt, când aud în urma mea: "Stai! Stai că trag!" Era patrula care mă soma. N-am putut azvârli sacul peste gard, nici să-l aşez lângă gard, căci m-au ajuns jandarmii din urmă. Eram îngrijorată. Sacii ruseşti erau corpuri delicte. Am tot încercat să rămân în urmă, să lepăd încărcătura, dar n-am reuşit. Am băgat mâna în sac să scot livretul militar, să-l arunc măcar pe el. Era legat în cămăşi. Nu ştiam nici al cui e, nici pe ce nume. Mă găseam într-o situaţie gravă. Aveam aproape certitudinea că voi rămâne la poliţie.

Intrăm la poliţie într-un birou unde erau trei comisari şi şeful Siguranţei.

Mi-au luat bagajul şi l-au desfăcut. Eu eram plină de praf de cum dusesem păturile. Noroc că atunci când au desfăcut livretul, am citit numele de Ion Câmpeanu. Când s-au uitat la fotografie, am văzut scris în livret student la Drept. Pe urmă m-au legitimat şi pe mine, au văzut că sunt studentă şi m-au întrebat unde locuiesc. Le-am spus că stau la cămin.

- Poţi să ne explici şi nouă ce cauţi la ora asta pe stradă şi mai ales de unde ai raniţele acestea şi cui îi aparţine livretul?

- Am venit de la Păltiniş cu o ocazie şi am coborât în oraş, să mă duc acasă. N-am ştiut cât e ceasul.

- Aţi fost un grup?

- Da. Am răspuns.

- Explică-ne te rog, ce e cu livretul?

- Unul din băieţi a plecat de azi dimineaţă din Păltiniş. I-a rămas bagajul. Am convenit să-l las la Universitate, la portar. Asta-i tot! am zis.

M-au întrebat dacă-i cunoşteam bine pe prietenii cu care am fost în excursie.

Le-am spus că sunt cunoştinţe de ocazie. I-am văzut pentru prima dată. A urmat o lecţie de morală. Am fost trimisă la facultate să învăţ, nu să-mi fac prieteni de ocazie şi să mă asociez cu necunoscuţi. Cale de câteva ore în şir au continuat discuţiile: când anchetă, când morală, când ironii pe seama mea.

Le-am spus că sunt obosită, să mă lase să mă duc acasă şi a doua zi de dimineaţă le stau la dispoziţie.

- Întâi trebuie să lămurim problema şi apoi nici nu-ţi putem da drumul până dimineaţa după ora cinci, când începe tează activitatea patrulelor, căci într-o jumătate de oră te aduc înapoi la poliţie.

Unul dintre comisari a luat livretul şi a plecat cu el. Când s-a întors, l-am auzit spunându-le celorlalţi că nu-l cunoaşte nimeni şi nici această fotografie nu se găseşte la cei puşi sub urmărire. Şeful Siguranţei a spus că probabil e vorba de nişte haimanale.

Au întocmit apoi un proces verbal cu tot ce am spus, înregistrând şi obiectele găsite. Am încercat să sustrag livretul. Când mi-am dat seama că mă observă, i-am întrebat dacă n-ar fi bine să-l depun la portar după cum ne-am înţeles. Mi-au spus că o s-o facă ei.

S-a luminat de ziuă. Ei au hotărât să-mi dea drumul, cu condiţia să le stau la dispoziţie.

Au dat mâna cu mine şi m-au sfătuit părinteşte să nu mă mai amestec în tărâţă că mă mănâncă porcii şi să nu-mi mai fac de lucru cu necunoscuţi.

Am plecat asigurându-i că oricând mă pot găsi la cămin şi că am să ţin seama de sfatul lor.

Nu ştiam încotro să mă îndrept. Aveam aproape certitudinea că voi fi urmărită. Când am ieşit pe poartă am văzut o camaradă care de la distanţă supraveghea intrarea la poliţie. Când m-a văzut a plecat. Mi-am dat seama că ai noştri şi-au

închipuit că sunt arestată. Întâi am luat-o în direcţia căminului. Apoi am intrat pe o străduţă făcând calea întoarsă. Am bătut străzile timp de o oră, până m-am convins că nu e nimeni pe urmele mele. Am luat-o atunci spre casă. M-am oprit în capul străzii şi am aşteptat, dar n-a venit nimeni din urmă. Atunci am grăbit pasul. Mai erau trei case până la destinaţie, când o ceată de copii m-au strigat în cor:

- Domnişoară, opriţi-vă că vă caută cineva! Nu ştiam, să mă opresc sau să o iau la fugă. M-am oprit. Nu puteam să fac o demonstraţie aproape de casa noastră conspirativă. Mă gândeam acum că mă arestează şi nu puteam să le explic ce caut pe această stradă. Ei ar fi supravegheat-o. Mă întorc. Îmi bătea inima de emoţie. Îmi reproşam că am venit la acea adresă care era foarte importantă pentru noi. Nu am observat când droaia de copii s-a strâns în jurul meu şi a început să bată din palme râzând:

- Ha! Ha! Ha! V-am păcălit! E 1 Aprilie.

Cu greu mi-am revenit. Am intrat în casă. Toţi erau îngrijoraţi. Le-am povestit tot ce s-a întâmplat numai din vina mea şi din cauză că nu am procedat cum mi-a dictat conştiinţa. Situaţia era gravă. Fotografia din livret îi aparţinea lui Ion Maruşca, venit din Germania. Cu puţin timp în urmă a fost recunoscut pe stradă şi a scăpat de urmăritori folosind pistolul. Era eroul zilei cel mai căutat de Siguranţa din Sibiu. Norocul meu a fost că Siguranţa nu avea fotografia lui. Peste două ore în tot oraşul erau razii şi legitimau mai cu seamă femei. Când au venit toţi la serviciu, cineva l-a recunoscut pe Maruşca în fotografie. A fost un scandal mare că mi-au dat drumul şi căutarea mea a început.

Am stat câteva zile în casă. Într-o zi pe înserat am părăsit Sibiul cu părerea de rău că nu mai sunt om liber, ca să mă desfăşor după bunul meu plac şi că nu mai pot fi la fel de utilă.

Mi-am dat seama unde poţi ajunge dacă nu eşti punctuală.

RĂSPUNSUL TOVARĂŞULUI MINISTRU

Alexandrina Teglariu Voinea

Început de iunie 1946. Locuiam la cămin. Dis-de-dimineaţă suntem trezite şi invitate de urgenţă în sala de mese. Administratorul controla fiecare cameră ca să se asigure de prezenţa tuturor studentelor în sală. Ne adunasem toate. Se face linişte.

Se deschide uşa şi îşi face apariţia colonelul Crăciun însoţit de doi colaboratori. Se aud paşi de militari. Sunt jandarmii.

"Domnişoarelor, îşi începe cuvântarea Crăciun. O să fiu scurt. Am venit să vă aduc la cunoştinţă hotărârea tovarăşului ministru de justiţie Lucreţiu Pătrăşcanu în urma discuţiei avute ieri cu toţi studenţii grevişti. Cine vrea să intre în sesiunea de examene rămâne în cămin. Cine nu vrea, părăseşte în 2 ore căminul."

În sală se aude un zumzet, un "Aaa" prelungit, zâmbete, râsete.

Colonelul ne spune:

"De azi dimineaţă am fost primit de studenţi numai cu fluierături. În sfârşit, urechile mele se delectează cu aceste sunete mai delicate, ale domnişoarelor.

Întreb încă o dată. Cine vrea să dea examene să iasă în faţă, să dea o declaraţie că acceptă sesiunea şi va rămâne în cămin."

La început n-a ieşit nimeni. A repetat întrebarea de trei ori şi a aşteptat privindu-şi ceasul. Două studente s-au hotărât să dea declaraţie. Au dat-o, dar n-au avut cu cine să dea examene.

"Acum domnişoarelor, fiindcă timpul tratativelor a trecut, vă poftesc să vă faceţi bagajele şi să părăsiţi căminul."

Au fost postaţi jandarmi la poarta de intrare şi pe fiecare etaj. A fost înconjurat căminul cu jandarmi.

"Timpul fiind limitat, vă rog să vă grăbiţi."

A salutat şi a plecat.

Şi-au închipuit că studenţii se vor opune la evacuarea căminelor şi au adus jandarmi. Fiecare şi-a făcut bagajul şi în timp record a părăsit căminul. Totul s-a desfăşurat în linişte şi disciplină.

După câteva ore, după ce fiecare şi-a dus bagajele la ceilalţi colegi necăminişti, oraşul s-a umplut de studenţi, agenţi şi poliţişti. Clujenii auziseră şi ei ce s-a întâmplat şi nu le venea a crede.

Între teatru şi casa învăţătorului era un parc. Un grup de studenţi s-a instalat acolo. Au pus saltele, pături şi s-au gospodărit. Unii mâncau, alţii citeau, alţii se făceau că dorm. S-a înfiinţat şi o orchestră – acordeoane, viori, chitare, chiar şi un cor. Se cânta, se declama, se dansa. Era un fel de petrecere. Când au fost întrebaţi ce fac acolo, au ripostat că aceasta este casa lor, din moment ce au fost scoşi din cămin, până îşi vor găsi o nouă locuinţă mai confortabilă. Poliţia a stat de vorbă cu ei civilizat. La răspunsul lor că nu au unde se duce, i-au lăsat în pace. Toată ziua s-a perindat lumea în jurul lor şi s-a revoltat împotriva nedreptăţii ce li s-a făcut. Ei cei atacaţi şi tot ei cei persecutaţi. Siguranţa aştepta probabil să vină noaptea ca să se răfuiască cu studenţii, nestingherită de populaţie.

Când s-a îngânat ziua cu noaptea ocupanţii parcului şi-au strâns bagajele şi au dispărut, înlăturând confruntarea cu autorităţile.

Agronomia, aparţinând de Timişoara, n-a fost evacuată. Mulţi băieţi şi-au găsit loc de dormit acolo.

Mănăşturenii au adus la Agronomie alimente cu căruţele. Sala de mese era deschisă toată ziua şi cine dorea putea servi mâncare caldă. S-au format echipe de studenţi de la Agronomie care se ocupau de această cantină.

În zilele următoare a apărut un comunicat prin care se cerea studenţilor să părăsească Clujul în 48 de ore. După trecerea acestui termen, au început raziile. Studenţii erau reţinuţi şi duşi la poliţie. Erau puşi să dea o declaraţie că vor

părăsi oraşul în 24 de ore. Cei care vor fi găsiţi a doua oară la razii, vor fi arestaţi. Poliţia întrerupea chiar şi spectacolele şi efectua razii. Eram la operă, când cineva a aprins lumina şi a strigat: "Atenţie, studenţi! Poliţia." Bineînţeles că noi am părăsit în grabă sala. În urma noastră a sosit poliţia. A întrerupt spectacolul şi a legitimat tinerii aflaţi în sală, dar studenţi n-a mai găsit. Din ce în ce circulaţia din oraş devenea mai anevoioasă.

În cele din urmă studenţii au continuat greva, dar au părăsit Clujul. A rămas în centrul universitar doar comitetul de grevă.

Eram edificaţi acum cu cine aveam de-a face.

În ochii ministrului de justiţie – deşi studenţii au fost agresaţi, căminul lor distrus, câţiva arestaţi – tot ei erau vinovaţii. Un ministru de justiţie care ia parte la manipularea comunistă a autorităţilor!

S-a discutat cu Lucreţiu Pătrăşcanu ore în şir. I s-au relatat toate faptele. I s-a arătat nedreptatea făcută studenţilor şi manipularea muncitorilor de către autorităţi. Totul a fost inutil. El susţinea aceleaşi sloganuri comuniste, deşi se credea mai întâi român şi apoi comunist şi unde mai pui că era şi jurist.

Generaţia tânără pentru el nu reprezenta viitorul României. Probabil pornise şi el pe calea reprimării ei, fără ca această generaţie să aibă vreo vină. Tineretul trebuia îngenuncheat, desfiinţat, ca să se ridice o clasă manevrată din urmă, după bunul plac al guvernanţilor fără Dumnezeu şi fără patrie.

A fost un semnal de alarmă pentru noi şi ne-am dat seama ce ne aşteaptă în viitor. Am învăţat şi noi ceva: chiar dacă nu faci nimic şi nu te împotriveşti comunismului, tot devii ţinta guvernanţilor când vor să facă demonstraţii.

Acesta a fost răspunsul la revendicările noastre, promis la despărţire de ministrul de justiţie Lucreţiu Pătrăşcanu, pe care totuşi până atunci l-am crezut mai drept.

SEMNE RELE

Elena Faina Popa

La sfârşitul anului 1947, când Regele Mihai a fost obligat să abdice şi să părăsească ţara, am văzut-o pe mama mea, o ţărancă simplă, cu patru clase primare, plângând. "Draga mamei, vor veni zile grele peste ţara noastră". Înainte de război obişnuia Carolina lui Victor Faina să facă multe drumuri la Bucureşti, ducând produse alimentare din gospodăria proprie şi aducând de acolo diferite articole industriale necesare la ţară şi mai ales fibre de bumbac şi lână de trebuinţă la ţesături. Mama era vestită în sat pentru alesăturile de covoare şi cele de şorţuri, fuste, fote şi alte obiecte de îmbrăcăminte care se făceau în satele noastre.

Se împliniseră trei ani de la ultima năvălire barbară; cu atât mai rea cu cât năvălitorii veneau cu mijloace mai moderne: tancuri, tunuri "Katiuşa", maşini zisuri, ba chiar studebekuri americane, pistoale automate cu tobă, etc.

În anul 1948 mă găseam la Braşov, locuind la sora mea Victoriţa, care era căsătorită cu unul din fraţii Fulicea (Sandu), originar de la noi din Mărgineni. Comuna noastră era locuită numai de români care păstrau cu sfinţenie obiceiurile vechi creştineşti, toate datinile moştenite din bătrâni, chiar dacă cei tineri nu înţelegeau semnificaţia lor. Era o comună aşa-zisă grănicerească, din care în regimul austro-ungar se ridicase baronul Urs de Margina.

În casa cumnatului Sandu, muncitor mecanic la o fabrică din Braşov, veneau foarte mulţi colegi de muncă. Nu înţelegeam ce prietenie strânsă era între ei, că se aveau toţi ca fraţii: Dinescu, Orlanda, Dordea, Salcă. Cel mai respectat era Ionică Fulicea, fratele mai mare al lui Sandu. Se vedea din discuţiile lor că erau buni români, creştini, şi că nu aprobau comunismul care se instala tot mai mult în ţară.

Până la urmă mi-am dat seama că erau legionari, aşa cum mai erau mulţi la Mărgineni, şi că se pregăteau pentru o confruntare cu cei ce se puseseră în slujba năvălitorilor ca Petru Groza, Ana Pauker, Vasile Luca, Teohari Georgescu, ale căror chipuri se lăfăiau pe toate zidurile.

În luna mai s-au făcut multe arestări. Venise rândul legionarilor. Au fost luaţi şi fraţii Fulicea; Dinescu a căzut împuşcat. Alţii au fugit. Am dus copiii Victoriţei şi ai lui Sandu la Mărgineni, la bunici şi la sora noastră Maria, căsătorită cu un alt Fulicea (Victor).

Înainte de arestări cunoscusem mai mulţi legionari din oraş, printre care familia Vultur şi câţiva studenţi şi studente de la Academia Comercială: Maria Florea, Vetuţa Halalai, Maricica Mărgineanu, Ionel Sântimbrean şi Mihai Pop, logodnicul Vetuţei. Ultimii doi stăteau chiar în casa soţilor Fulicea. După începutul arestărilor apăru în oraş un nou personaj, care purta o manta de piele, ca poliţiştii. Îl ştiam de la sora mea, i se spunea Sami (Şerban Secu) şi căuta să restabilească nişte legături. În Braşov se mai ascundea în casa lui Ionică Fulicea un evadat din poliţia de la Arad, care se dădea drept ofiţer, Ion Dimitriu, foarte slăbit şi bolnav în urma bătăilor pe care le suferise. Sami vroia să-l vadă, fără ca acesta să-l vadă pe el. Am mijlocit acest lucru şi, câteva zile mai târziu, la cererea lui Sami, le-am făcut cunoştinţă. Nu ştiu ce au discutat între ei.

În acest fel m-am trezit angrenată într-o activitate subversivă, de a cărei periculozitate nu-mi dădeam seama. O făceam dintr-un fel de instinct de apărare românesc şi creştin. Mai târziu, în cei patru ani de fugă prin Munţii Făgăraşului, ai Sibiului şi Apuseni, în cei doisprezece ani trăiţi prin închisorile comuniste, mi-am dat seama că toate aceste întâmplări făceau parte din destinul meu. Cu acest destin m-am împăcat şi nu mă plângeam de el, datorită mediului ce mi s-a oferit în închisoare. Cu toate pericolele de moarte ce mă pândeau mereu, dragostea şi simpatia femeilor, a legio-

narelor cu care am stat în celulă sau am lucrat în ateliere, trăirea adânc creştină şi dragostea de neamul nostru românesc, m-au scos la liman. Pentru aceasta îi mulţumesc cu adâncă smerenie lui Dumnezeu.

P.S.

Ionică Fulicea a murit în închisoarea Gherla, chinuit în acţiunea de "demascări" dusă de Popa Tanu.

Şerban Secu s-a luptat cu Securitatea la arestare. A fost condamnat la moarte şi executat.

Dimitriu (Ionele Gheorghe pe numele adevărat, din Arieşeni – Scărişoara) a murit în luptă cu Securitatea; un "mormânt fără cruce".

Ionel Sântimbreanu a ajuns acasă, la Alba Iulia când s-au golit închisorile de "politici". Trăise grozăviile de la Piteşti şi Gherla.

Salcă Alex. a stat mulţi ani în închisoare. Scăpat sănătos, şi-a întemeiat o familie.

Vetuţa şi **Mihai** au reuşit să scape din iadul comunist. Îşi poartă cu ei dorul de ţară prin Canada.

Sandu Fulicea a ajuns acasă în Mărgineni după şapte ani de detenţie. Împreună cu **Victoriţa** care a stat în închisoare "numai" un an, au reuşit să-şi facă o casă şi să-şi vadă pe cei trei copii la casele lor. Sandu s-a stins pe picioare, fără să i se fi putut pune un diagnostic, acum câţiva ani.

EVOCARE

Alexandrina Teglariu Voinea

Sfârşit de mai sau început de iunie 1948. Locuiam împreună cu colega, prietena şi camarada mea Maricica Leşeanu la Cluj, într-un frumos cartier de vile şi grădini, deasupra străzii Andrei Mureşanu. Valul de arestări din 15 mai sărise peste noi. Stăteam la această adresă de un an fără fişă la poliţie şi n-au dat de noi. Ne întrebam cât vom mai rezista aici.

Era în zorii zilei când auzim bătăi insistente în poartă. Mă ridic din pat şi deschid geamul. La poartă era camaradul nostru medicinist Eugen Pintea (Bubu). Îl anunţ că vin îndată. El continuă să bată şi să strige: "Ce faci, Dinuţă, de nu mai vii? Hai mai repede, Dinuţă, cât să mai aştept?"

Mă îmbrac cât pot mai iute şi mă duc la poartă să-i deschid. Dar dacă e cineva pe urmele lui?

Bubu era transpirat, încruntat şi preocupat. Niciodată nu-l văzusem aşa. Îl ştiam senin şi bine dispus. El care ne descreţea frunţile tuturor şi ne înveselea cu umorul lui, era acum foarte abătut. Obosit, s-a trântit pe canapea şi a exclamat: "A fost arestat Bohotici şi n-am putut face nimic să-l salvez. Nu mă pot împăca cu gândul acesta..." Mai gâfâia încă. L-am rugat să se odihnească ca să-şi regleze respiraţia şi apoi să ne povestească ce i s-a întâmplat. Încet, încet şi-a revenit la normal şi a început să ne istorisească prin ce a trecut. Ion Bohotici, şeful Centrului studenţesc legionar din Cluj, se adăpostea după 15 mai undeva cam la 30 km de oraş. Bubu plecase să se întâlnească cu el. În dreptul casei unde locuia acum Ion, era maşina Siguranţei.

"Am trecut prin dreptul ei, m-au legitimat. Deşi am motivat temeinic prezenţa mea aici, m-au reţinut fiindcă eram student, oferindu-se să mă ducă ei la Cluj. Împreună cu un agent am rămas la poalele dealului. Ce se întâmplase? Siguranţa s-a dus să-l aresteze pe Ion şi el a reuşit s-o ia la

fugă. Agenţii după el. Eram totuşi mulţumit că l-am scos pe unul din competiţie, pe cel care trebuia să mă păzească. Era micul meu ajutor dat lui Ion. Doar atât am putut face. Nerăbdător am aşteptat sfârşitul acestui cros. Mă rugam lui Dumnezeu să-l ajute să scape. Într-un târziu agenţii au apărut cu el legat cobză, congestionat, transpirat şi gâfâind din greu. Îmi era teamă să nu facă o criză de inimă. Când m-a văzut s-a încruntat şi ochii lui rugători m-au privit spunându-mi parcă să stau cuminte, să nu încerc nimic. El îmi cunoştea neastâmpărul şi firea. Ştia că intenţionez să-l salvez şi îşi dădea seama în acelaşi timp că nu am nici o şansă.

Apoi l-au urcat pe Ion în maşină. Eu i-am salutat şi am dat să plec. M-au oprit, oferindu-se să mă ducă până la Cluj. Le-am mulţumit pentru bunăvoinţă şi neavând încotro, m-am urcat în maşină pe bancheta din spate alături de doi agenţi. Privirea mea s-a întâlnit cu a lui Ion, care parcă îmi dădea ordin să nu fac nici o mişcare.

În capul meu înfierbântat se urzea un plan: sar la bătaie. Îi lovesc în cap pe agenţi. Mi se părea uşor să smulg pistolul din mâna celui de lângă mine şi să-mi salvez fratele. Urma doar să-mi perfectez planul.

Dar mă trezeşte din urzelile mele tusea lui Ion şi un clătinat din cap care însemna: fii cuminte. Tăcerea mea l-a îngrijorat. Mi-am dat seama că planul meu nu era realizabil. Poate, totuşi, îl puneam în aplicare, dar nu puteam să trec peste ordinul şefului meu. M-am resemnat cu părerea de rău ca în faţa mea pe banchetă stă şeful meu şi nu un camarad oarecare, ca să mă fi putut desfăşura după bunul meu plac.

Am început o convorbire cu agentul de lângă mine:

- Cine e individul acesta pe care l-aţi legat? Ce a făcut?

În clipa aceea Bohotici a scos un oftat de uşurare dându-şi seama că am renunţat la tot ce plănuisem.

- E un criminal odios, mi-a răspuns agentul. Are mai multe crime la activul lui.

- Da? m-am mirat eu. Atunci îmi pare bine că aţi pus mâna

pe el. Cine ştie pe cine mai ucidea.

Am surprins atunci un zâmbet pe buzele camaradului meu.

- Am studiat figura arestatului. E cu adevărat un tip lombrozian. Şi am continuat discuţia pe tema crimei şi a criminalităţii.

Când am ajuns la Cluj am rugat agenţii să oprească ca să cobor. Ei mi-au răspuns:

- Dumneata mergi cu noi la poliţie ca să verificăm dacă nu eşti implicat într-o acţiune antistatală.

- Cu plăcere, vă stau la dispoziţie, am răspuns eu.

Eram sigur că nu mai scap. Maşina intră cu zgomot în curtea poliţiei. Cobor. Îl scoate şi pe Ion din maşină. Privirile noastre se întâlnesc. Îmi simt ochii scăldaţi în lacrimi. Îl urmăresc cu privirea până intră în clădire. Eu sunt dat în paza unui agent şi mi se spune:

- Dumneata aştepţi aici până îţi controlăm situaţia, apoi poţi pleca acasă."

După 15 mai, la Siguranţă nu se găsea lista tuturor urmăriţilor din Cluj. Cei urmăriţi erau repartizaţi agenţilor pentru păstrarea secretului şi, cum probabil agentul care-l avea pe Bubu pe listă nu era acolo, a avut noroc.

"A venit un comisar şi m-a strigat, şi-a cerut scuze şi mi-a spus că sunt liber.

- Noi suntem obligaţi să verificăm persoanele aflate în raza noastră de operaţiune.

- Nu face nimic, am răspuns, trebuia să vă faceţi datoria, iar eu am profitat, că m-aţi adus la Cluj cu maşina dumneavoastră.

Apoi am ieşit pe poartă. Am intrat pe o străduţă, apoi pe alta, până m-am convins că nu sunt urmărit. Aveam impresia că din clipă în clipă se va lua cineva după mine. Am rupt-o în cele din urmă la fugă şi acum, iată-mă aici. Am venit să vă relatez arestarea lui Bohotici şi faptul că nu am ajuns să mai vorbesc cu el. Trebuie să plec de urgenţă, să trec pe acasă, să-mi anunţ familia, să-mi iau nişte lucruri şi să mă dau la fund; după aceea am să le dau un semn băieţilor unde sunt. Desigur, agenţii mă vor căuta în decursul zilei de azi."

Ne-am strâns mâna cu urarea "Doamne ajută!" şi Bubu a plecat. A fost ultima dată când l-am văzut.

După plecarea lui am rămas şi noi pe gânduri. Vânătoarea continuă.

Acum, după ani, îmi amintesc că Bubu şi-a încheiat libertatea şi apoi viaţa printr-o ieşire a lui nesăbuită.

Bubu era un băiat foarte bun, un ostaş deosebit care se avânta în luptă fără nici o strategie, după propria pornire de moment.

Se aflau în vara lui 1948 într-o casă conspirativă din Sibiu Bubu Pintea, Golea Ion, Axente Păcuraru. Sunt surprinşi de Siguranţă. Băieţii îl atenţionează pe Bubu să stea cuminte şi ei ridică pentru un moment mâinile sus. Bubu sare la bătaie. Degeaba strigă băieţii la el să fie atent. Ei scot pistolul. Se trag focuri. Bubu ori nu se mai poate desprinde din bătaie, ori nici nu observă când băieţii dispar, chemându-l disperaţi să-i urmeze. Au rămas cu sufletul sfâşiat ştiindu-l pe Bubu în mâinile lor. A fost arestat şi mai târziu împuşcat fără judecată.

S-a stins un camarad format în Frăţiile de Cruce din Blaj, trecut prin temniţa Aiudului ca elev, plin de viaţă, cu o voinţă de fier, cu o dragoste nemărginită pentru Dumnezeu, Legiune, neam şi camarazii săi.

Întâmplarea aceasta de la Sibiu mi-a povestit-o Cornel Pop (Puiu) când ne-am întâlnit la Turda. Era amărât, cum nu-l văzusem niciodată. Promisese părintelui Pintea că-l va ţine pe Bubu pe lângă el pentru a-i tempera elanul şi a-l păzi de primejdii. "L-am dat pe mâini bune, dar nenorocirea s-a întâmplat şi eu nu-mi pot ierta acest lucru. E prima dată în viaţă când nu m-am putut ţine de cuvânt, căci hotărârea n-a depins numai de mine."

Ce a fost în sufletul lui Puiu mai târziu când a aflat de moartea lui Bubu!

Viaţa noastră n-a fost numai luptă, ci un zbucium continuu pentru cei de lângă noi, care rând pe rând au fost înghiţiţi de închisori sau de gropile fără cruci pe tot cuprinsul ţării.

CEAS DE RĂSCRUCE

Florica Paragină Ilade

Nu-i iubeam pe comuniști, nu aveam nici un motiv să-mi fie dragi.

Eram în anii 1948-1949 când Stalin hotărâse să taie din rădăcini vechile orânduiri sociale de la noi. "Dușmanii de clasă" – gogoriţa centrală despre care trâmbiţaseră "marii dascăli ai omenirii" trebuiau fără nici o judecată puși la pământ și, mai sigur, sub pământ.

Eram fiică de om gospodar din Crucea de Sus și muncisem greu pe peticile noastre de pământ alături de părinţii și fraţii mei și prin muncă cinstită eram mai avuţi decât alţii din sat. Sătenii nu ne dușmăneau pentru aceasta dar ochiul vigilent al partidului era bici de foc asupra noastră. Să-mi lepăd sau să iau în derâdere învăţăturile Mântuitorului îmi era imposibil, să dau de bunăvoie cele două pogoane de vie pe care le aveam zestre de la tata era o grea și neînchipuită durere pentru mine.

Știam că ce este al tuturor e al nimănui și nu aducea nici înrobitului colectivist și nici ţării vreo agoniseală. Eu, o femeie simplă de la ţară, puteam vedea acest lucru, dar "marii" noștri tovarăși nu puteau vedea sau dacă vedeau, se legau singuri la ochi îmbuibându-se cu de toate din munca celor sărmani. Puterea schilodește mintea conducătorilor. În mod scandalos spuneau între ei că cei din clasa muncitoare mănâncă portocale și beau șampanie prin conducătorii ei. Muncitorii din fabrici și uzine scrâșneau din dinţi încovoiaţi pe strunguri, cei de pe ogoare munceau flămânzi și beau apă clocită.

Soţul meu căzuse prizonier în lupta cu Satana cu întreaga divizie la Cotul Donului în 1942. Rar primeam câte o scrisoare de la el, iar scrisorile mele nu ajungeau niciodată

la dânsul. Aveam doi copilaşi, pe Corneliu şi Gabriela, şi mă trudeam zilnic să am cu ce-i hrăni şi cu ce-i îmbrăca. Copiii mei, care, până la venirea comuniştilor la cârma ţării, erau primii în clasele lor, acum erau rânduiţi la urma celorlalţi copii şi arătaţi cu degetul ca fii de duşmani ai clasei muncitoare şi, ca să scape de ei, i-au alungat din şcoală. Am găsit până la urmă într-un sat vecin un învăţător care s-a îndurat de ei şi i-a primit înscriindu-i în şcoala sa. Am bătut drumuri lungi pe zloată şi ninsoare până ce au terminat ciclul primar.

Cum puteam eu să-i iubesc pe comunişti?! Dar nu numai eu eram convinsă de falsitatea şi crima pe care o săvârşeau comuniştii. Întreaga familie se împotrivea crivăţului bolşevic de la răsărit. Am crescut sub blestemele şi injuriile tatălui meu la adresa lor. Nu ştiu unde citise sau auzise de pacostea bolşevică. Când vedea pe careva dintre noi cu gândurile piezişe, când eram neascultători sau neîndemânatici la muncă... ne arunca în faţă greul cuvânt de ocară: "bol-şe-vi-cu-le!" Şi am crescut cu această spaimă în suflet.

Aveam mai mulţi fraţi. Trei dintre dânşii erau legionari şi spuneau că actul de la 23 august 1944 este un act politic de trădare naţională şi că România, prin ei şi alţii ca dânşii, trebuie să continue lupta împotriva duşmanului de la răsărit care ne invadase ţara. Erau cu arma în mână în munţii şi pădurile Vrancei. Eu nu ştiam unde erau anume şi ce plan de luptă aveau. Uneori se abăteau pe la mine şi le făceam legătura, ca om de încredere, cu diferite persoane cu care lucrau clandestin şi, ca o soră şi camaradă de acţiune, aveam grijă să-i primenesc, îmbrăcându-i cu rufele curate ale soţului meu, să-i hrănesc şi să-i culc măcar o noapte într-un pat ca toţi oamenii. Copiii mei se bucurau enorm când îi vedeau, dar aveau "instrucţiuni" să nu sufle un cuvânt despre aceste vizite nocturne. Erau mici, dar s-au ţinut de cuvânt în mod exemplar.

Eram o femeie necăjită şi agitată. După ce m-am măritat, soţul meu a fost mereu concentrat, iar după 21 iunie 1941, ziua declanşării războiului împotriva răsăritului bolşevic care ameninţa lumea, a plecat pe front. A căzut rănit la asediul Odesei. După refacere a stat un timp acasă, apoi din nou pe front şi dus a fost nouă ani de zile. Toate greutăţile gospodăriei eram nevoită să le suport numai eu.

Cu toate acestea eram socotită o femeie periculoasă de către "tovarăşi". Spuneau oamenilor din sat că am dus în pădure "bandiţilor" mâncare, călare. Nu a fost aşa. Basme de la Securitate! M-am întâlnit o singură dată cu fratele meu Cristea în marginea pădurii când i-am adus nişte veşti şi desigur că i-am adus şi ceva de-ale gurii. Am fost şi am rămas o femeie stăpânită de simţul moral. În conştiinţa mea am rămas până la urmă curată. Lumea, însă vorbea. Într-o noapte o vecină a văzut un bărbat sărind gardul la mine şi intrând în casă. Acest eveniment a umblat din gură în gură în tot satul. Am tăcut şi, în sinea mea, am plâns. Mai întâi m-am temut că faptul acesta va ajunge la urechile Securităţii şi, în al doilea rând, pentru fiinţa mea morală era o ruşine. Puteam eu să spun că acel bărbat era fratele meu? Au înţeles ei mai târziu despre ce era vorba. Până atunci în mine creştea mânia împotriva comunismului asupritor.

În vara anului 1949 a venit la mine Nicolae Gănet, un fost bun prieten al soţului meu din vremea când erau tineri. Acum era mare comunist cu funcţie de conducere. Era secretarul regiunii Galaţi. De loc era din Soveja. Fusese coleg de şcoală cu Ionică la gimnaziul din Panciu şi, fiind de aceeaşi vârstă, stagiul militar l-au făcut la regimentul 10 dorobanţi din Focşani şi tot împreună au fost până la cotul Donului unde au căzut prizonieri. De aici drumurile lor s-au despărţit. Nicolae Gănet a fost luat din lagăr şi dus undeva în spatele frontului dincolo de Tambov şi, împreună cu alţi "buni români", a fost instruit cu multă "doxă rusească" pentru a fi paraşutat în regiunea lui natală şi prin aparate

speciale să transmită informaţii comandamentului sovietic şi în acelaşi timp să mintă şi să creeze panică printre români.

După instructaj i-au făcut cunoştinţă cu o rusoaică – şi ea instruită în acest sens – care trebuia să-l însoţească pas cu pas. Rusoaica era umbra lui şi chezăşia că noul spion îşi va face datoria.

Eu îl cunoşteam pe Nicolae Gănet din vremuri bune şi aflasem de "schimbarea lui la faţă" de la nişte foşti prizonieri care fuseseră eliberaţi din captivitate. Vizita lui mi-a creat o stare sufletească egală cu ieşirea din minţi. Eram stăpânită de o totală pornire împotriva acestui om. Soţul meu stătea prins de şapte ani în chingile bolşevismului, iar dumnealui, un trădător de mare clasă, spion şi vânzător al armatei române, îndrăznea să-mi facă o vizită şi să se intereseze de prietenul său Ionică Ilade. Prieten? Care prieten? Unul stătea cu baioneta la spate în fundul Siberiei şi altul cocoţat în funcţii sus-puse în ierarhia comunistă din România. Nu m-am putut abţine să nu-i arunc în faţă toată mişelia lui. El m-a ascultat palid şi încordat ca un arc. Mi-a răspuns cu gura care mai mult muşca cuvintele: "Nu, Florica, nu se mai întorc vremurile niciodată. Comunismul şi-a întins aripile peste întreaga lume şi rămâne biruitor în vecii vecilor. Asta trebuie să înţelegi tu şi alţii ca tine"... Am avut, la auzul acestor cuvinte, o întunecare a minţii. Mie, care nădăjduiam cu întreaga mea fiinţă în prăbuşirea acestui colos construit pe nisipul minciunii şi al crimei, îmi sângera otrăvit mintea... şi în clipa aceea am vrut să pun mâna pe clanţa uşii camerei vecine în care rămăsese din noaptea trecută un frate al meu, să-l chem ca să-l suprimăm. Chiar în momentul acela se aude din mijlocul curţii glasul unei femei care-l chema de urgenţă în limba rusă la limuzina din stradă. Era umbra paşilor săi care de data aceasta l-a scăpat de la moarte şi pe mine de la dezastrul familiei mele.

Gănet s-a sculat ca un resort de pe scaunul pe care şedea şi, fără să spună un cuvânt, a plecat cu paşi repeziţi pe uşă.

S-a suit în maşina lui luxoasă şi a pornit spre Soveja, ducând în suflet o povară numai de el ştiută.

M-am întors în casă. Copiii erau la şcoală. Am deschis uşa camerei unde era fratele meu. Era în picioare cu pistolul mitralieră lângă dânsul şi m-a întrebat agitat: "Ce-a fost asta, soro?" Nu am putut răspunde nici un cuvânt fiindcă, tremurând din tot corpul, am izbucnit în plâns. "Cine era individul cu care te certai? Eu, vrând, ne-vrând, am auzit toată discuţia", mă întreba el îngrijorat. "Nu te mai dezlănţui şi tu aşa, că nu-i bine nici pentru tine, nici pentru copiii tăi. Ştii ce s-ar fi întâmplat dacă intrau peste noi?" "Ştiu. Decât o viaţă de câine, mai bine moartea!", i-am putut răspunde eu. "Fii cuminte. Bine că a fost aşa. Gănet al tău se va convinge şi el de prostia comunismului; dacă nu s-o fi convins până acum, mai are destulă vreme să se convingă. Lasă-l să trăiască să apuce drama prăbuşirii acestui "colos cu picioare de lut", proţăpit pe grămezi de ură şi minciună. Noi suntem în slujba ţării noastre ca moşii şi strămoşii noştri care au murit pentru ea. Dumnezeu ne-a ajutat să nu intrăm în păcat cu omul acesta. Cel mai bine ar fi să nu mai vin pe la tine. N-aş vrea să te bag în cine ştie ce necaz"...

Discuţia noastră s-a oprit aici fiindcă veneau copiii de la şcoală. Dar tot în ziua aceea i-am găsit o gazdă la un cizmar în capătul satului. Cine venea la cizmar şi avea în mână o pereche de încălţări vechi avea motiv să intre. Acolo a stat o iarnă întreagă şi, pe lângă pantofii pe care îi ţineam în mână, aveam şi de-ale gurii în sacoşa din mâna cealaltă. Toate acestea le făceam cu plăcere şi cu râvnă, dar în viaţa mea a rămas o zi de răscruce ziua când l-am înfruntat pe Nicolae Gănet.

Au trecut anii greu şi cu silnicie. În 1951 a venit şi Ionică din prizonierat şi împreună am purces la o muncă fără rost. Ţara toată era o temniţă şi un chin. Fugea tineretul rămas fără pământ de la sat şi popula oraşele unde se construia o pădure de fabrici care nu dădeau nici un randament

şi o lume de blocuri ca nişte cutii de chibrituri, unele peste altele.

Şi s-au împlinit cuvintele fratelui meu că Nicolae Gănet va trăi ca să se convingă singur de minciuna comunismului. Ceauşescu a dat bolşevismului de la noi o zugrăveală naţionalistă şi, ca să se simtă în voia lui, a măturat din viaţa politică a ţării pe toţi agenţii instruiţi de Moscova care ascultau credincioşi de ordinele date de acolo.

Au trecut anii şi cei doi "prieteni" s-au revăzut. Unul era colhoznic, dar cu fruntea sus, celălalt, mare comunist, se ducea la Soveja fără maşină, îmbrăcat cu nişte haine ponosite şi cu nişte încălţări legate cu sfoară. Era stabilit în Bucureşti şi căuta să se aprovizioneze cu ce putea găsi pe la rudele lui din Soveja.

"Aşa trec gloriile omeneşti!"

Mie însă mi-a rămas în minte momentul acela de răscruce pe care îl voi purta cu mine toată viaţa.

ANY

Alexandrina Teglariu Voinea

După arestările din 15 mai 1948 am încercat să strângem rândurile. Toată lumea trebuia să se dea la fund şase săptămâni, să-şi găsească o ascunzătoare până la reorganizarea reţelei de luptă. Apoi se vor fixa atribuţiile fiecăruia din cei rămaşi liberi şi activitatea va reîncepe.

În această perioadă eu am fost la Zlatna. Apoi am fost trimisă la Galda de Sus.

Deasupra satului, într-o poiană, se găsea o hodae. Lângă hodae era o şură. De jur împrejur erau dealuri pentru fâneaţă şi păşunat.

Acolo am găsit familia Săbăduş cu cei doi copii şi pe Pavel Mârza. Petre Săbăduş şi Pavel Mârza erau medicinişti şi trebuiau să stea feriţi de ochii indiscreţi ai Siguranţei până li se va spune ce aveau de făcut. Făceau parte dintre studenţii căutaţi şi rămaşi nearestaţi din Centrul studenţesc legionar Cluj. Îi aştepta şi pe ei reluarea luptei în ilegalitate. Cei doi erau prieteni nedespărţiţi. Amândoi aveau aceleaşi preocupări: medicina şi Mişcarea Legionară. Erau totuşi destul de deosebiţi: Petrică era mai visător, mai sensibil; Pavel era un tip raţional şi voluntar. Totuşi, se înţelegeau foarte bine. Se completau unul pe altul. Amândoi erau buni luptători şi erau siguri că vom învinge cu ajutorul lui Dumnezeu.

Ajunsă aici, am făcut cunoştinţă cu soţia lui Petrică, Any. Era înaltă, subţirică, se ţinea dreaptă, avea nişte ochi expresivi, figura senină şi blândă. Any venise aici cu cei doi copilaşi care aveau tuse convulsivă, ca să schimbe aerul. Crizele copiilor ne impresionau pe toţi. Any îi veghea noaptea şi îi îngrijea. Era mereu obosită. Stătea cu ei în hodae. Noi ne-am instalat în podul şurii unde ne-am aşternut fân.

Ziua stăteam acolo şi nu coboram decât seara. De dormit, dormeam tot acolo. Ne feream să nu fim văzuţi. În jur treceau copiii cu vite, ciobanii cu oi. Aici nu erau locuri neumblate. Any avea grijă şi de copii şi de noi. I-a fost, cred, destul de greu. O durea sufletul pentru copiii bolnavi, ne păzea şi pe noi, pregătea mâncare şi pentru noi. Era o adevărată mamă a tuturor, şi a celor mici şi a celor mari. Cu toată supărarea şi efortul pe care-l făcea, nu am văzut-o niciodată încruntată. Era zâmbitoare şi îngăduitoare şi cu noi şi cu cei mici.

După ce se retrăgeau toţi din împrejurimi, coboram şi noi din pod. În jur era plăcut, era linişte. Ne adunam în faţa focului unde fierbea mămăliga şi apoi stăteam împreună cu toţii la masă. Tot Any căuta să ne înveselească. Timpul era frumos. Luna şi stelele luminau. Copilaşii se aşezau lângă tatăl lor şi în braţele lui. Se aşternea o atmosferă plăcută de familie pe care o crea Any prin liniştea şi dragostea pe care o emana în jurul ei. Prin felul ei de a fi o simţeam foarte aproape de sufletul meu. Ne-am împrietenit. Eram puţin stingherită căci nu o puteam ajuta şi robotea, sărăcuţa, singură toată ziua. Seara, Any ne povestea ce s-a întâmplat peste zi şi, mai ales despre starea copilaşilor. Cei doi prieteni îi dădeau sfaturi cum să-i îngrijească în continuare.

Ceasurile serii erau pentru noi o desfătare. Priveam cerul, ne aruncam ochii pe dealurile din faţa noastră, sorbeam cu nesaţ aerul proaspăt şi ne puneam întrebarea: "Vom mai sta mult aici? Oare încotro ne vom îndrepta?" Any, cu toate grijile ei, întreţinea un climat de voie-bună. Şi astăzi îmi amintesc de serile de la hodae. Era ca o mică şezătoare în aer liber, în care fiecare avea ceva de spus. Povesteam, făceam haz de necaz, şi serile treceau pe nesimţite. Copiii se simţeau mai bine şi Any era mai veselă. Târziu în noapte ne duceam fiecare la culcare, nesperând nimic nou de la ziua de mâine. Şi astfel zilele treceau fără să se ivească nimic nou la orizont, până într-o noapte. De sus din pod auzim

paşi. Se apropia un bărbat. Îl aşteptam în tăcere. În bătaia lunii apare un om prost îmbrăcat de statură mijlocie. Se urcă în pod. Rămâne surprins când dă de noi. Pe mine nu m-a văzut.

- Cine sunteţi voi? Eu am mai dormit pe aici şi dormitorul meu era liber. Nu-i nimic, o să-l împărţim. De altfel, eu trebuie să plec în zori. N-o să vă deranjez prea mult.

Din povestea lui nu am prea înţeles mare lucru. Totul era încâlcit. Spunea, între altele, că face contrabandă cu arme. Inventează şi băieţii o poveste care să justifice prezenţa lor în şură. Individul le propune să le facă rost de arme căci, de sunt certaţi cu legea, le vor prinde bine. Cetăţeanul pleacă în zori. Prezenţa lui ne neliniştește. Poate fi un infractor căutat dar poate fi şi o iscoadă. Am fost cuprinşi de neliniște. Nu ştiam ce să facem. Ne-a mai vizitat odată, a reînnoit propunerea să cumpărăm arme de la el. Noi am refuzat. Cetăţeanul a plecat şi n-a mai venit. Ne era teamă că ne va paşte un pericol.

Seara, în jurul focului, am ţinut sfat ce e de făcut. Deocamdată nu am plecat de acolo. Any a fost de părere că nu mai e bine să dormim acolo, să nu ne trezim cu Siguranţa peste noi. Deşi cei din jur ştiau că Any este venită cu copiii bolnavi, îşi punea şi ea întrebarea dacă e bine să doarmă în hodae. Noi ne-am mutat dormitorul în clăile de fân. Ziua stăteam tot în podul şurii. S-a zvonit că prin partea locului umblă răufăcători. Situaţia devenea din ce în ce mai periculoasă. A început şi Any cu copiii să doarmă în căpiţele cu fân. În caz de ceva e greu s-o iei la fugă cu copiii.

Întrucât copiii s-au făcut bine, Petrică a hotărât ca Any să plece acasă cu ei. În noaptea următoare Petrică a plecat cu Any şi copiii să-i ducă acasă. Apoi el s-a întors.

După plecarea lui Any ne-a fost mult mai greu. Nu ne puteam informa ce se petrece în jur. Ziua stăteam tot în podul şurii iar noaptea dormeam în căpiţe. Nu mai aprindeam seara focul. Nu găteam mâncare. Aveam hrană rece. Hodaea fusese încuiată şi totul părea pustiu ca şi când n-ar mai fi

nimeni pe acolo. Ziua nu mai stăteam nepăsători în pod, ci cu urechile ciulite. Nu mai era Any să ne păzească. Rămăsesem ca niște copii orfani, fără ocrotire. Păstram liniște și vorbeam încet. În împrejurimi era o fată care-și păștea vitele și cânta într-una aceeași frântură de cântec. "Mărioară, Mărioară, ochii tăi mă bagă-n boală." Și repeta acest vers de dimineața până seara. Acesta era chinul nostru. N-o mai puteam suporta. Ne călca pe nervi. Și a mai trecut o vreme și în noile condiții.

Mereu vorbeam de Any. Ne era dor de ea și ne lipsea mult. Abia acum ne-am dat seama câte a făcut ea pentru noi și am învățat s-o prețuim cu adevărat. Eram lipsiți de dragostea și de bunătatea ei.

A venit ceasul plecării din această poiană. Am plecat într-o noapte toți trei la Sântimbru. Acolo m-am despărțit de cei doi camarazi. Eu am plecat la Aiud, iar ei au luat-o în altă direcție. Nu peste mult, au trecut granița.

Când am crezut că sunt în siguranță, familia Mârza primește o carte poștală de la Securitatea din Timișoara prin care Pavel cere să-i trimită schimburi. Înseamnă că punctul de trecere a fost descoperit iar băieții arestați. Dacă nu se iau măsuri de întrerupere a trecerii peste frontieră vor fi mulți arestați.

Astăzi, amândoi au trecut în lumea drepților. Petre Săbăduș a fost omorât în penitenciar. Pavel Mârza s-a întors din închisoare fără prietenul său, dar s-au întâlnit, probabil, în lumea umbrelor.

Any a rămas cuibărită în sufletul meu cu tot ce a avut mai bun și mai generos. A rămas văduvă și și-a crescut copiii în dragoste pentru Dumnezeu și pentru patrie, vorbindu-le de tăticul lor care și-a dat viața pentru neam. S-a recăsătorit cu Ion Gavrilă pe care l-a îngrijit și ocrotit ca o mamă în anii grei ai prigoanei. Și copiii ei au avut din nou un tată care i-a iubit și i-a crescut ca pe proprii lui copii.

Any a rămas aceeaşi camaradă ca în trecut, gata să sară în ajutor oricui, la nevoie.

În 1994, la înhumarea eroilor din lotul Dabija, am avut o surpriză. Copiii lui Any au şi ei familie. Când l-am văzut pe unul din nepoţi am înlemnit, nu-mi venea să-mi cred ochilor. În faţa mea stătea parcă Petrică pe când era tânăr. Bunic şi nepot, parcă erau gemeni, aşa semănau. Trecutul îşi dădea mâna cu viitorul.

ÎNCERCUIREA

Alexandrina Teglariu Voinea

În vara anului 1948 m-am mutat la Aiud. Locuiam pe drumul spre Cimbrud dincoace de calea ferată, la Mărioara Gligor. Soţul ei era arestat. Ea avea o fetiţă de vreo doi anişori, Miluţa.

Ea era cerul nostru senin, care ne înveselea. Toţi o iubeam şi o răsfăţam. Era şatenă cu ochi căprui, cu părul creţ şi faţa bucălată. Era vorbăreaţă, neastâmpărată şi avea mult umor. Îi plăcea să mănânce pâine goală şi nu o puteam dezvăţa. Odată ţinea în amândouă mânuţele câte o bucăţică de pâine. Am întrebat-o: "Ce mănânci?" Mi-a răspuns: "Pită miez cu pită coajă", şi a luat-o la fugă să nu i-o iau.

Mărioara adusese de la ţară o fetiţă de zece ani care să se joace cu ea.

În afară de noi, s-au mai perindat mulţi care erau în trecere cu diverse treburi şi aveau nevoie de adăpost: Pop Marius, Ştefan Popa (Nuţu) şi alţii. Deoarece coordona

activitatea din judeţul Alba, Nuţu locuia şi el aici când era în Aiud. Venea şi Oniga în această casă dar nu am stat niciodată de vorbă cu el.

De aici mă deplasam în desfăşurarea activităţii mele şi mă întorceam tot aici unde îmi aveam domiciliul.

La sfârşitul anului eram filată şi prezenţa mea aici fusese semnalată.

Începuse anul 1949. Hotărâsem să părăsesc Aiudul.

Am plecat cu Mărioara Gligor la Alba Iulia cu gândul ca eu să dispar, iar ea să se întoarcă la Aiud. Securitatea se ţinea după noi. Din colţ în colţ eram predate altui agent. Era o urmărire intensă. Am vânturat tot oraşul intrând în magazine. A trebuit să facem cumpărături ca să ne aflăm în treabă. A fost imposibil să scăpăm de ei. Ne-am dat seama că pregătesc o descindere mare, în mai multe localităţi odată, deşi le-ar fi fost foarte simplu să mă ridice de pe stradă.

Am hotărât să mă întorc la Aiud. Altă soluţie mai bună nu aveam. Am luat autobuzul şi ne-am întors. Când am coborât ne aşteptau şi ei. Ne-au condus de la distanţă. După ce am trecut linia ferată, ne-au lăsat în pace să ne întoarcem acasă.

Nuţu a venit să afle ce am făcut eu. I-am explicat că nu aveam altă soluţie.

- Asta aşa-i! a zis el îngândurat, numai că securiştii pregătesc o descindere la noapte. De ajuns aţi ajuns acasă cu bine, dar să văd cum vă scot de aici.

Mărioara i-a dat un coşuleţ cu lână fetiţei şi a trimis-o la naşa să-l ducă şi să rămână acolo până ne ducem s-o luăm.

- De asta am scăpat, a oftat Nuţu. Miluţa trebuie să rămână cu noi ca să nu bănuiască securiştii nimic.

Casa avea o curte destul de mare şi în dosul ei se întindea grădina care era înconjurată de un gard înalt, după care urma câmpul. În spatele casei era o portiţă prin care se intra în grădină. În fundul grădinii erau două scânduri

alăturate care se puteau desprinde din gard. Nuţu a fixat ora când urma să îmbrăcăm fetiţa, să ieşim în dosul casei şi să intrăm în grădină. Întâlnirea trebuia să fie la porţiunea din gard unde scândurile fuseseră scoase de curând de Nuţu. Important era să nu facem nici un zgomot.

Mărioara l-a condus la poartă. Din discuţia în gura mare cu el se înţelegea că Nuţu nu ne poate aduce pâinea până când se întoarce diseară acasă. A ieşit pe stradă şi a plecat în văzul lor. Mărioara a încuiat discret poarta. Abia aşteptam să vină ora H.

Fetiţa era mai neastâmpărată ca oricând. Îi plecase prietena şi avea nevoie de tovarăş de joacă. Se agita mult şi ne era teamă să nu o apuce somnul.

În sfârşit suntem gata de plecare. Ce ne facem cu zburdalnica Miluţa ca să stea liniştită?

Pe Mărioara ziua petrecută la Alba Iulia o istovise. Am luat fetiţa în braţe şi i-am dat un miez şi o coajă de pâine în ambele mânuţe. "Să mănânci tot, i-am zis. Noi mergem să-ţi cumpărăm bomboane. Să nu faci gălăgie ca să nu sară căţelul din vecini şi să ne muşte." Se temea de el. Am strâns-o la pieptul meu. Ea s-a lipit cu obrăjorul de obrazul meu şi n-a scos o vorbă şi n-a făcut nici o mişcare. Nu mă aşteptam la atâta cuminţenie din partea ei. De obicei cei mici simt primejdia.

Am rugat-o pe Mărioara să nu stingă lumina în camera de la stradă, dar ea n-a vrut.

- Ce vrei, să aibă pretext să intre în casă?

- Ei o să intre oricum!

Când eram în dosul casei s-a auzit cineva umblând la poartă. Am rugat-o să iuţim pasul şi să nu se oprească sau să privească înapoi.

În sfârşit am ajuns. Norocul nostru a fost că nici luna, nici stelele nu luminau. Când să trec prin gard am avut o ezitare. Cineva în haină de piele stătea cu pistolul întins. O clipă am crezut că e Securitatea. Nu aveam cale de întors.

- Ieşi! mi-a şoptit. Altcineva ne-a arătat direcţia în care s-o luăm cât mai repede, fără să ne întoarcem sau să privim înapoi, orice s-ar întâmpla. Am mers în tăcere o bună bucată de drum până ne-au ajuns din urmă cei trei băieţi, care ne-au asigurat retragerea riscându-şi viaţa ca să ne scoată din încercuire, Ştefan Popa (Nuţu), Tiutiu Ion şi Mija Teofil. N-am ştiut că Tiutiu avea haină neagră de piele. Ei ne-au povestit că întreaga zonă era înconjurată. La poartă, în faţa casei, erau doi securişti. Numai fundul grădinii era liber, protejat de gardul înalt. Când au sosit să ne scoată, nu au venit pe drum, ci pe câmp, depistând şi porţiunea liberă pentru retragere. S-au postat la gard. Se auzea un freamăt şi obişnuitul lor "Pst! Pst!" între ei. Deci au sesizat prezenţa băieţilor noştri acolo. Unul dintre ai noştri s-a depărtat şi au început să emită şi ei semnale din alt loc "St! St!" Nu ştiau nici unde sunt ai noştri, nici câţi sunt. Securiştii au zăngănit armele. Le-au zăngănit şi ai noştri, bineînţeles din altă direcţie. După ce am stins lumina şi am ajuns în spatele casei, un securist a tras de poartă. Voia să o deschidă. După ce am ieşit din grădină şi am luat-o în direcţia indicată, băieţii au pus scândurile la loc. Au mai semnalizat cu "St! St!" şi zăngănit de arme. După ce s-au convins că securiştii stau pe loc şi nu mai e nici o mişcare, au pornit spre noi. Securiştii, neştiind de scândurile demontabile şi nevăzând pe nimeni sărind gardul, au rămas pe loc în aşteptare. Am intrat în oraş îndreptându-ne spre gară căci Teofil trebuia să plece la Bucureşti în acea seară. Am stat cu atenţia încordată. În sfârşit trenul s-a oprit în gară şi Teofil s-a urcat.

Abia atunci Miluţa a devenit ea. I-a făcut bezele celui care pleca şi a tras nişte chiote de bucurie, ţopăind în braţele mele. Tiutiu a plecat acasă iar noi am luat-o spre Măgina. Nuţu a luat fetiţa în braţe. Drumul era destul de greu. Ger! Zăpadă! Fetiţa a adormit în braţele lui. El n-avea mănuşi şi-i cam îngheţau mâinile şi-i amorţeau braţele. Din când în când o mai luam eu, ca să se dezmorţească. La un moment

dat Miluţa se trezeşte arătând un picioruş. "Frig! Frig!" Ce se întâmplase? Îşi pierduse o ghetuţă. I-am înfăşurat piciorul ca să nu răcească.

Am ajuns la Măgina în pădure, la Filip, care era cumnat cu soţul Mărioarei. Nu puteam rămâne aici. Securiştii ne-ar fi găsit. Am lăsat-o pe Miluţa care era obişnuită cu toţi ai casei şi am plecat.

La câteva zile au sosit şi securiştii şi au găsit fetiţa. Au întrebat cum a ajuns acolo. Li s-a răspuns că ieri a adus-o mama ei. E cam frig acasă la ea şi nu prea are lemne. Ei s-au împrietenit cu Miluţa şi-i aduceau bomboane şi o întrebau unde e mama. Filip avea mai multe fete mari care se jucau cu Miluţa şi o învăţaseră să zică mamă la toate. Cum era şi nebunatică, era o distracţie. Când era întrebată unde e mama, răspundea "Aici!" Lua securistul de mână şi îl ducea la una din fete. Nu se puteau înţelege cu ea.

Începutul anului 1949 a fost ca un puternic seism în toată ţara. Arestări masive. Reţele întrerupte.

În aceste condiţii, peregrinările noastre aproape în necunoscut au început.

Am părăsit Aiudul.

DIN MUNŢII FĂGĂRAŞULUI ÎN APUSENI

Elena Faina Popa

Ne-am hotărât să mergem la părintele Arsenie de la mânăstirea Sâmbăta, pe care-l cunoşteam de când eram elevă la Braşov. Voiam să-i cerem un sfat. Dimitriu se gândea să se predea autorităţilor când a văzut că membrii familiei mele au fost arestaţi din cauza lui. Eu am fost de altă părere: ar fi fost mai rău atât pentru noi doi, cât şi pentru ai mei.

Mergeam pe căi ocolite pe sub munte. Pe când se însera am întâlnit un bărbat şi o femeie care încărcau un car de lemne. Le-am spus că suntem fugari. În timpul acela, faptul nu era un lucru neobişnuit şi nici frica de comunişti nu intrase în sufletele oamenilor de la sate. Nimeni nu credea că "ăştia" vor rămâne multă vreme la guvernare. Speranţele erau mari, aşa că şi fuga noastră putea lua sfârşit.

Am aflat de la oamenii care ne-au găzduit în noaptea aceea că părintele Arsenie a fost arestat, aşa că trebuia să ne schimbăm planul. Ne-am îndreptat spre Cârţişoara unde cumnatul meu, Sandu Fulicea, avea un prieten – Orlanda – pe care îl cunoşteam bine. N-am stat decât o noapte la Cârţişoara deoarece bănuiam că Securitatea ne va căuta pe la prietenii familiei. De aceea am trecut în judeţul Sibiu în comuna Racoviţa, la camaradul Raţiu David (Didu). Familia aceasta a lui Didu şi Chiva era minunată. Ne-au primit şi găzduit cu drag. Aveau şi copii mici. Chiva era o femeie drăguţă, atentă şi binevoitoare. Amintirea lor am purtat-o de-a lungul anilor de închisoare ca pe un popas fericit în fuga noastră. Didu a stat mulţi ani în închisoare pentru activitate în cadrul rezistenţei anticomuniste. Totuşi a reuşit, trecând prin multe necazuri, să-şi crească toţi copiii în duh creştin, cu dragoste de neam şi să-i aşeze pe la casele lor. Am reluat legăturile de prietenie după ce dispăruse frica de

Securitate (1989) şi ne-am amintit cum ne scosese din Racoviţa într-o căruţă, acoperiţi cu tulei de porumb.

Am ajuns în Noul Român, de partea stângă a Oltului, "pe Ardeal" cum se spune în satele noastre. Aici ne-a adăpostit un alt camarad de mare credinţă legionară: Niţă Greavu. Era administratorul unui "castel" al profesorului Goia de la Cluj. Un om minunat care îşi punea libertatea în joc pentru nişte necunoscuţi. Am fost nevoiţi să părăsim clădirea într-o noapte şi să ne ascundem într-o şură, la casa unui tânăr student, Vasile Balu. Dimineaţa ne-a găsit tatăl lui şi tare s-a mai speriat. Vasile m-a găsit anii trecuţi la Decea şi mi-a reamintit întâmplarea pe care o uitasem.

Se apropia iarna şi trebuia să ne pregătim de iernat. Ne-am hotărât să mergem în Munţii Apuseni, de unde era Nelu Dimitriu. El avea multe rudenii şi cunoştea locurile şi obiceiurile oamenilor. Am trecut prin Sibiu şi Alba Iulia unde o cunoşteam pe mama lui Ionel Sântimbreanu care venise odată la Braşov, la fiul ei, care stătuse în casa sorei mele. Aici am aflat că şi Ionel a fost arestat când a început goana comuniştilor după legionari, cei mai de temut duşmani ai lor.

Am ajuns la Scărişoara trecând prin Turda cu "mocăniţa" care se ducea până la Abrud, prin Câmpeni. De la Câmpeni a trebuit să mergem pe jos cale de mulţi kilometri. Se lăsase iarna serios de tot, zăpada scârţâia sub picior. Fiind îmbrăcată cam subţire, îmi îngheţaseră genunchii. Când am trecut pe lângă o cazarmă noaptea, abia păşeam, să nu ne simtă câinii. În sfârşit am ajuns la capătul drumului, la Scărişoara, în casa unei mătuşi de-a lui Nelu.

Moţii sunt nişte oameni credincioşi şi ospitalieri. Românii aceştia ai lui Horia şi Iancu aşteptau cu nerăbdare căderea comuniştilor. De aceea, orice vorbă auzită în sensul acesta era pentru ei aducătoare de mari speranţe. Ştiau, de totdeauna, că cei care conduc treburile ţării nu sunt prieteni ai sărăcimii. Le promit de toate dar, după ce vin la putere, îi

neglijează sau chiar îi persecută cu dări grele şi nedreptăţi. Era o vorbă rămasă din alte vremi: "domnii te bat, domnii te judecă". Erau oameni săraci cu copii mulţi în casele lor. Bunica, torcând toată ziua dintr-u caier de lână albă sau seină, îl potolea pe copilul neastâmpărat: "alină-te, măi copile". Cuvântul acesta care pe la noi nu se întrebuinţa mi s-a părut foarte frumos. Nu îmi suna în ureche a ameninţare, din contră, a alintare.

Nu puteam sta mult într-o casă. Nelu plecase de multă vreme din sat, vestea se dusese că s-a întors, toate neamurile vroiau să-l vadă. De aceea am trecut din Scărişoara în Arieşeni, sat din care se trăgea mama lui; alte rudenii, tot atât de curioase ca şi cele din Scărişoara. Ne-am dus într-o casă din munte în care locuiau oameni numai în timpul verii. Mâncarea ne-o aduceau din când în când rudele lui. Trăiam mai mult cu cartofi. Dar de la un timp s-a pus o zăpadă mare, de nu mai putea urca nimeni până la noi. Atunci ne-am hotărât să ne întoarcem la Sibiu. Am găsit în casa aceea o troacă de lemn din care se dădea mâncare vitelor. Am folosit-o drept sanie, coborând spre râul din vale, un afluent al Arieşului. Nelu era să cadă în apă. Noroc că s-a prins de rădăcinile unei sălcii şi, cu ajutorul meu, a putut urca pe malul apei.

Ajunşi în regiunea Sibiului, prin Poiana, am poposit din nou în Racoviţa, la Didu. A urmat apoi neplăcuta întâmplare cu dezarmarea pădurarilor (am povestit-o cu altă ocazie). Desigur, pădurarii n-au tăcut, cu toată ruşinea pe care o păţiseră; ca o scuză povesteau că o femeie înarmată până în dinţi şi cu o voce tunătoare i-a obligat să-şi arunce armele de vânătoare. Se trăsese şi cu pistolul automat, etc., etc. Şi iată-mă "marea eroină". Am fost şi văzută de pe creastă de nişte ciobani pe când mă scăldam într-o bulboană. Se auzise de "crăiasa munţilor" şi pe versantul sudic al Carpaţilor. Se povestea acest lucru de către nişte deţinuţi din Drăgăşani, în închisoarea de la Aiud. Toate legendele au un sâmbure de

adevăr... Că aveam un păr bogat, ce îmi ajungea până la brâu. Şi o "crăiasă" cum putea să fie, decât frumoasă...

După întâmplarea cu pădurarii, Nelu a mers la familia Rodeanu, la o stână în munte iar eu am rămas în Avrig în casa bădiei Oancea, un văr al comandantului Bunei Vestiri, Corneliu Georgescu.

Peste tot unde mă adăposteam nu stăteam degeaba, lucram. Era prin vara anului 1951. Oamenii din sat trebuiau să-şi ducă recolta la arie, unde era batoza de treierat. Altădată venea batoza în curtea omului. S-au dus vremurile acelea... Mi-am luat şi eu o ie pe mine, o pălărie mare de pai pe cap, care îmi ascundea în bună parte figura. M-am urcat pe batoză şi tăiam cu secera legătura snopilor de grâu.

Erau şi securiştii prezenţi, ca să-i înspăimânte pe săteni. Pe mine mă admirau, ce hărnicuţă eram. În urma lor rămânea o jale mare în sat. "Chiaburii" erau jecmăniţi cu totul. Bădia s-a întors de la arie cu paiele. Nici grâu de sămânţă nu i-au lăsat.

Începuseră să mă cunoască oamenii din sat. Lucram la un cojocar, brodând florile de pe pieptare şi cojoace. Eram "Ana din Aluniş".

MORMINTE DRAGI

Viorica Stănuleţiu Călinescu

Motto:
Viteji şi dârzi primi-vom noi moartea
Ca Geacu, Matici şi Gheorghiu,
Căci jertfa noastră-i dinamită
Şi sfredelire de burghiu
(refrenul Imnului FDC Petre Geacu
de Eugen Bocârnea)

Am pornit cu gândul departe, acolo unde mă aşteaptă anii copilăriei. Îmi revăd cu ochii minţii, azi, părinţii de mult plecaţi din lumea asta. De la ei am avut de învăţat numai lucruri bune. Ei ne-au crescut în armonia unei familii bine închegate, în bucuria datoriei împlinite, în muncă cinstită, cu credinţă în Dumnezeu şi dragoste de neam şi ţară. Doar şi ei au făcut parte din generaţia tânără de după primul război mondial, animată de spiritul naţionalist.

În 1943 am intrat în clasa a I-a la Liceul Teoretic de Fete din Turnu Severin. În primăvara următoare bombardamentele au dărâmat clădirea şi în următorii 3-4 ani am continuat cursurile găzduite de Liceul Traian. Serbările le ţineam împreună cu liceul gazdă. Îmi amintesc de patronul Liceului Traian: ziua de 3-15 mai (aniversarea adunării de pe Câmpia Libertăţii din Blaj de la 1848), zi cu semnificaţie naţională deosebită. Deşi în primii ani de şcoală serbările naţionale trezeau în sufletele copiilor dragostea de patrie, cu trecerea anilor, după război, treptat totul se destrăma. La şcoală serbările de Crăciun dispăruseră. Puţine din sărbătorile religioase se mai ţineau.

Aveam aproape 16 ani. Pe 24 iunie 1948 l-am cunoscut pe Gheorghe Eftimiu (Gogu) băiatul care mi-a arătat drumul

ce aveam să-l urmez în viaţă. Era elev cu un an mai mare, de statură potrivită, brunet, cu ochii expresivi, privirea luminoasă, sinceră, hotărâtă. Tatăl lui murise cu doi ani înainte. Îl impresionaseră mult cuvintele acestuia cu puţin timp înainte de a muri, ca o concluzie a situaţiei din ţară: "De ce nu mai am eu 15 ani, că aş şti ce trebuie să fac!" Băiatul împlinise de curând tocmai această vârstă. Acum trecuseră deja 2 ani dar frământarea lui creştea. Le păstra în suflet ca pe un testament, ca pe un îndemn permanent.

Aproape de Crăciun mi-a dat poezia "Post Mortem" a lui Pilat, scrisă pe o foaie de caiet. Poezia m-a mişcat mult. Consideram că predilecţia pentru subiectele legate de moarte e rezultatul zbuciumului sufletesc după moartea tatălui. Poate era şi o presimţire...

După sărbători mi-a adus să citesc două din cărţile profesorului Nicolae Paulescu, cu atenţionarea să nu fie văzute de nimeni. Le-am pus bine de nu au ştiut nici ai mei de ele. Le-am citit şi am discutat apoi cu el pe marginea lor. Ne întâlneam duminica după slujba de la biserică şi ne plimbam pe frumosul nostru bulevard cu castani. În aceste plimbări ne-am împărtăşit gândurile şi sentimentele dar mai ales concepţia despre Dumnezeu, despre lume şi viaţă. Comentam împreună texte din Noul Testament asupra cărora meditasem în prealabil, problemele legate de virtuţile creştine, de dragostea de aproape, de dragostea de neam, de ţară, de prietenie, de familie, de echitate socială, de cultul morţilor, de simţul onoarei, de satisfacţia muncii şi a datoriei împlinite, de puterea jertfei. Stabilisem noi că datoria trebuie să primeze în faţa sentimentelor.

Iarna era pe sfârşite. Martie venise cu semnele primăverii. În jur de 18 martie, venind de la şcoală, mi-a ţinut calea şi mi-a cerut să-mi vorbească neapărat. Era crispat şi foarte abătut. În cele 15-20 de minute de plimbare mi-a spus că face parte dintr-o organizaţie naţionalistă, anticomunistă, că la centru, la Bucureşti, s-au prins nişte fire şi că sunt în

pericol câţiva băieţi printre care şi el, ale căror nume şi adrese figurează pe listele ce au căzut în mâna Securităţii. În situaţia aceasta cei vizaţi vor trebui să dispară cât mai repede. Vor pleca la munte ca să se alăture grupurilor de partizani şi astfel vor continua lupta. Aveau nevoie de alimente, de bani, de o hartă din zona de Nord a judeţului Mehedinţi, şi de arme. Nu mi-a spus nici un nume, nici al celor cu care trebuia să plece, nici al celor ce rămâneau. Nu l-am întrebat nimic. Am înţeles situaţia. Singura problemă era cu ce-i puteam ajuta, căci nu aveam banii mei, nici alimente nu puteam lua din casă. Am găsit într-un porthart vechi al tatei o hartă militară din zona care-i interesa şi i-am oferit-o. A anticipat atunci că după plecarea lor, mulţi îi vor denigra, îi vor categorisi ca pe nişte golani, aventurieri, oameni de nimic. Să nu mă revolt. Să tac, dar peste ani, când va fi cazul, să mărturisesc tot zbuciumul lor, toată dragostea lor pentru ţara şi neamul acesta pentru care sunt oricând gata de moarte. Dacă nu vor putea învinge în viaţă fiind, vor învinge murind.

Atât de bine mă pregătise pentru asemenea situaţie şi totuşi cu ultimele destăinuiri parcă mă blocase. După două zile, spre seară, a venit pentru prima dată la noi acasă. Era duminică. Mama i-a deschis dar, cum i-a spus că e foarte grăbit, nu l-a mai poftit în casă. I-a spus mamei că are să-mi dea o carte. Mama m-a chemat şi am venit. Am luat cartea şi, cum locuiam la etaj, l-am condus până jos. În acele câteva minute a concentrat tot ce avea să-mi spună înainte de plecare: "Drumurile noastre se despart, s-ar putea să nu ne mai vedem niciodată. Va trece timpul, te vei căsători. E o datorie socială. Ai grijă alături de ce om îţi vei duce viaţa. Eu am o singură mare dorinţă: să-ţi creşti copiii cu credinţa în Dumnezeu. Eu trebuie să plec acolo unde mă cheamă datoria... Pe mine mă aşteaptă plumbul cu densitatea 11,35... Roagă-te pentru mine şi pentru fraţii mei!"

L-am încredinţat că mă voi ruga cu toată puterea sufletului meu. Ne-am strâns mâna şi privirile ni s-au întâlnit pentru ultima dată. Am revenit în casă şi m-am retras cu gândurile mele. Am încercat apoi să mă concentrez, să mă rog în fiecare moment liber. Era singurul mod în care îi mai puteam ajuta. Eu nu ştiam că pe 25 martie patru tineri plecaseră spre munte, dar mă rugam mereu pentru ei. Duminica următoare la biserică slujba mi s-a părut prea scurtă. A trecut încă o săptămână şi din biserică o fată mă cheamă afară să-mi spună ceva foarte important:

- Ştii că fraţii Bocârnea şi Gogu Eftimiu au fost împuşcaţi la Izverna?

- Da, ştiu, i-am răspuns involuntar.

- De unde? Cine ţi-a spus?

- Nu ştiam, dar teama asta m-a stăpânit în ultimile zile.

Am lăsat-o în stradă şi eu m-am întors în biserică să mă rog pentru sufletele celor ucişi. Când am ajuns acasă nu m-am mai putut stăpâni. Era prea mult. Am izbucnit în plâns. Mama m-a consolat că aşa a vrut Dumnezeu... Cuvintele tatei au fost altfel: "Mai sunt români ce ştiu să moară!"

Nu-mi puteam reveni, nu înţelegeam cum Dumnezeu poate îngădui ca nişte oameni cu gânduri bune şi curate să dispară astfel. În asemenea condiţii, parcă nici viaţa nu-şi mai avea sens. Şi totuşi încet, încet, m-am recules. Mi-am reamintit de toate discuţiile purtate referitor la necesitatea jertfei, la puterea credinţei. În adâncul întunericului ce-mi cuprinsese sufletul o lumină tainică a coborât descoperind minţii frământate, taina jertfei absolute.

Da! Mi-am revenit. În acele momente mi-am hotărât drumul. Aceasta a fost pentru mine mai mult decât un jurământ. Ca răspuns la jertfa lor eu voi porni pe acelaşi drum şi-mi voi pune toată viaţa şi toată puterea sufletului meu în slujba aceloraşi idei.

În duminica următoare l-am întâlnit pe unul din băieţii ce erau mereu în preajma celor ce plecaseră. M-am adresat direct, fără ocolişuri:

- Nu se poate ca tu să nu ştii din ce organizaţie au făcut parte băieţii.

A zâmbit şi mi-a spus deschis:

- Da, ştiu, şi mai ştiu că şi tu ai fost puţin pregătită.

Am insistat să mă primească şi pe mine în organizaţia lor, dar mi-a spus că după arestările din mai 1948 organizaţia fetelor fusese dizolvată, considerând că prigoana va fi prea dură şi nu e cazul să continue şi fetele lupta. Atunci l-am rugat să găsească totuşi o formă de încadrare, că eu nu renunţ. Pe mine jertfa băieţilor m-a adus alături de ei. După câteva zile mi-a adus răspunsul pozitiv. Aşa am fost încadrată la ora aceea ca singura din organizaţia de fete, dar am lucrat cu un grup de băieţi de care m-a legat o puternică camaraderie. I-am simţit ca pe fraţii mei. Am discutat multe lucruri împreună, ne-am rugat, ne-am pomenit morţii, am mers pe drumul unei maxime performanţe morale şi profesionale. Ne-am ajutat atunci când a fost cazul. Am tins împreună spre acele culmi de lumină pe care ni le-a oferit credinţa creştină şi idealul legionar, dar ne-am ridicat fiecare numai până acolo unde ne-au purtat puterile. Nu am avut nişte acţiuni spectaculoase, dar am încercat să menţinem trează această lumină în sufletul nostru şi să o purtăm mai departe în familiile noastre şi acolo unde ne va duce viaţa.

Organizaţia Fraţilor de Cruce mehedinţeni poartă numele lui Petre Geacu, cel care a organizat prima Frăţie de Cruce în Turnu Severin. În 1939, pe 22 septembrie, a căzut sub gloanţele Siguranţei împreună cu Marin Matici şi ing. Victor Gheorghiu. După terminarea războiului, vechii fraţi de cruce se reorganizează formând aşa-zisul grup 1 şi se formează nuclee de elevi la mai multe licee. După arestările din 15 mai 1948 grupul vechilor FDC-işti cade. Legătura cu centrul fusese ruptă. Eugen Bocârnea, membru al acestei or-

ganizaţii, student în anul III la medicină, reface legătura cu Bucureştiul şi, pentru situaţii speciale, prezintă la Bucureşti şi pe şoferul Aurică Firulescu care făcea parte din grupul tinerilor muncitori. La Bucureşti lasă ca a doua adresă pe cea a lui Gheorghe Eftimiu. În martie 1949 Eugen Bocârnea (Genu) e arestat la Bucureşti, anchetat, chinuit. I se dă drumul pentru ca, urmărit fiind, să se poată descoperi firul organizaţiei. Considerând că în Gara de Nord şi-a pierdut urma, se urcă în locomotivă, alături de mecanicul cunoscut. Coboară la Balş, unde tatăl său era şef de gară. Într-o întrevedere scurtă cu tatăl, îi aduce la cunoştinţă situaţia. Refuză propunerea acestuia de a-i trece Dunărea în Iugoslavia. Îi spune că ei nu vor să plece, ci vor rămâne să lupte în munţi. Pleacă la Severin, îi alertează pe cei de acolo hotărând să plece spre munte cu fratele, Ion Bocârnea – Nelu – şeful Frăţiei de Cruce de la Liceul Traian, cu Gheorghe Eftimiu (Gogu) din aceeaşi organizaţie şi cu Aurică Firulescu, de asemenea vizat.

Se pregătesc în grabă şi pleacă spre munte, aproape în necunoscut, pe o vreme complet neprielnică – sfârşit de martie cu zăpadă încă şi pomi neînverziţi. Pe drum Aurică Firulescu îi părăseşte. Pe o coastă de munte securiştii le-au ieşit în cale. Nu se ştie dacă au fost trădaţi sau surprinşi, nici dacă au fost somaţi şi nu au vrut să se predea, dacă au tras şi ei câteva focuri cu pistolul pe care îl avea unul din ei. Oricum, securiştii au tras în plin şi au fost omorâţi pe loc Genu şi Gogu. Nelu a murit la câteva ore după ce au fost târâţi în sat. A doua zi a fost chemat tatăl fraţilor Bocârnea să-i recunoască. Ce va fi fost în sufletul acelui părinte!

Au fost îngropaţi într-o margine de cimitir, toţi trei în aceeaşi ladă dată de unul dintre săteni. Se zice că un preot mai curajos le-ar fi făcut şi slujba de înmormântare şi că li s-ar fi pus şi o cruce. Azi nu mai e. Cei trei camarazi se odihnesc în cimitirul din Izverna, păziţi de crestele munţilor ce se ridică în faţă, înfrăţiţi pe veci cu glia strămoşească.

IN MEMORIAM
PREOTUL GHEORGHE - PUIU DRAGOMIRESCU

Ecaterina Dragomirescu

Pe data de 19 august 1959, imediat după sfârşitul slujbei religioase la biserica din comuna Lopătari, judeţul Buzău, unde era preot, soţul meu Puiu Dragomirescu a fost arestat în văzul tuturor. Era respectat şi iubit de sătenii cu care făcuse împreună zeci de mii de cărămizi în vederea ridicării altei biserici în satul de care era foarte legat. Aşa ceva nu puteau trece cu vederea autorităţile de atunci. Preoţii erau consideraţi mari duşmani ai puterii şi ei trebuiau exterminaţi.

În acelaşi an, dar la date diferite, au mai fost arestaţi tata, fratele şi doi cumnaţi, toţi preoţi – deci cinci preoţi dintr-o familie! Rând pe rând, la date diferite, au revenit toţi, dar Puiu n-a mai apărut niciodată!

Când în 1964 s-au întors toţi, rude şi cunoscuţi care fuseseră arestaţi, am aşteptat să apară şi soţul meu, tată a trei copii. Mă bucuram pentru toţi cei ce reveneau şi-i întrebam pe fiecare dacă nu l-au văzut în închisoare şi pe Puiu. Nimeni nu-l văzuse nicăieri. Eu şi copiii aşteptam înfriguraţi întoarcerea acasă şi ne întreceam care mai de care să-i facem bucuria cea mai mare. Zilele, lunile treceau şi de la Puiu nici o veste! Atunci am început demersurile pe la Securitatea din Buzău şi Ploieşti, dar zadarnic.

În 1961 penitenciarul din Buzău mi-a expediat un colet cu paltonul, periuţa şi pasta de dinţi, fără explicaţii. Într-un târziu am intrat şi în posesia unui act de deces încheiat în 1962, din care reieşea că soţul meu s-ar fi sinucis în 29 august 1959, la zece zile de la arestare. Ideea sinuciderii a fost respinsă de toţi, căci era recunoscută probitatea morală a soţului meu.

Toate încercările mele au fost zadarnice şi moartea lui Puiu rămânea un mister. Când nu mai speram să mai aflu nimic s-a

prezentat la mine o doamnă, care mi-a spus că a fost secretară la Securitate şi că, impresionată de soarta şi străduinţa mea, s-a hotărât să mă caute şi să-mi spună adevărul în legătură cu tragica moarte a soţului meu. Respectiva doamnă încheiase conturile cu Securitatea, scârbită de cele văzute şi auzite acolo.

Astfel, mi-a mărturisit că după arestarea şi schingiuirea la care a fost supus, ofiţerul care-l ancheta cerându-i să-i divulge pe alţii, enervat în faţa rezistenţei lui Puiu, exasperat de neputinţa de a-i smulge ceva compromiţător, l-a urcat într-o maşină şi l-a transportat undeva spre dealurile Vrancei, la un loc numit Crucea Comisoaia.

Ajuns acolo i-a spus preotului să coboare şi să plece.

Acesta şi-a dat seama că e ceva necurat şi a refuzat, neînţelegând de ce pentru a-l pune în libertate a trebuit să-l ducă acolo. Ofiţerul enervat i-a ordonat să se întoarcă cu spatele şi l-a împuşcat. A ordonat şoferului să coboare şi împreună l-au îngropat într-un şanţ. Şoferul s-a executat dar curând a dispărut, după ce relatase scena unui camarad din comuna Odăile, care a confirmat spusele lui.

După această faptă mârşavă, ofiţerul a ordonat întoarcerea imediată la Securitate. Surescitat, s-a închis în birou, a scris un bilet pe care l-a pus în sertar şi s-a împuşcat. În bilet scrisese: "Sunt vinovat că am omorât un om nevinovat." Oficial s-a spus că a făcut infarct şi că a murit la datorie. I s-au făcut onorurile cuvenite.

Eu am fost mereu urmărită, copiii exmatriculaţi din şcoli, au trebuit să-şi continue studiile în localităţi unde nu eram cunoscuţi. Consternarea rudelor şi a sătenilor a fost fără margini, căci preotul era un om cu o deosebită ţinută morală şi nu s-ar fi sinucis, acceptându-şi soarta.

Datorită dispariţiei şoferului n-am putut identifica locul tragediei şi tot nu ştiu ce să cred despre moartea lui. Dar o fi şi el unul dintre cei mulţi cuprinşi în zguduitoarele versuri ale poeziei: "Unde sunt cei care nu mai sunt?"

Să-i fie somnul lin şi amintirea neştearsă!

DIN UMBRA TÂRZIE A UNOR VREMI TRECUTE

Maria Hâncu Rotaru

Ani şi ani trecut-au peste vieţile noastre greu încercate. Eram copii când în ţara noastră se zămisleau gânduri noi şi curate care să ne pregătească pentru lupta împotriva ororilor ce urmau să ne sufoce din răsărit. Tocmai din răsărit, de unde în mod normal trebuie să vină lumina şi seninul vieţii.

Generaţiile care mai târziu aveau să fie decimate în închisori, în lagăre şi la canal, abia erau în faşă, când Căpitanul şi cei ce l-au înţeles dintru început puneau bazele mişcării spirituale ce dorea salvarea adevărurilor istoriei neamului şi a credinţei strămoşeşti.

Câtă ură şi cruzime a declanşat această lumină în întuneric şi astăzi majoritatea inconştienţilor ţării se simt ameninţaţi să fie daţi în lături de la conducerea ţării pe care au acaparat-o în numele unui fals patriotism.

Unde-i adevărul, unde-i calea cea dreaptă?

Pe de-o parte credinţă, dragoste şi jertfă, iar de cealaltă întuneric, răzbunare, crimă.

De 70 de ani această luptă acerbă între bine şi rău, de 70 de ani persecuţie şi ponegrire. De 70 de ani legionarii sunt spaima falsificatorilor istoriei patriei, a celor ce fac mereu cârdăşie cu masoneria şi corupţia, a celor ce deţin puterea şi au distrus elita ţării româneşti. Câte lucruri frumoase şi minunate s-au făcut în primele zidiri de suflet ale Mişcării Legionare! Câte tabere de muncă, şantiere, câte zile de trudă nu s-au lăsat pe tot cuprinsul ţării, realizând îndiguiri, şosele şi turle ce străbat înălţimile cerului! Şi cu câtă dragoste s-au făcut toate, în rugă şi muncă neobosită!

Dar la fiecare înfăptuire duşmanii pregăteau o nouă hărţuire şi urmărire a celor ce erau înrolaţi nemijlocit în

lupta pentru binele ţării. În decursul anilor s-au perindat în luptă zeci şi zeci de mii de luptători sacrificaţi de trădătorii neamului. Cum se explică oare că de ani şi ani legionarii, aşa puţini câţi au mai rămas, rezistă tuturor persecuţiilor, tuturor vitregiilor vremii?

Ei merg cu Dumnezeu înainte! Chiar când au fost consideraţi asasini, că au suprimat vieţi ce n-ar fi trebuit luate, au făcut-o ca să curme nişte greşeli ce ar fi dus ţara la dezastru.

Chiar dacă au greşit, au plătit scump cu viaţa lor, fiind conştienţi de jertfa ce-i aşteaptă. Se compară totuşi numărul jertfelor Legiunii, care pe întreg cuprinsul ţării are mii şi mii de morţi, cu numărul celor ce au pierit pentru nelegiuirile ce le-au săvârşit, apăraţi fiind de putere?

Fenomenul legionar este unic în lume. Deşi au curs de-a lungul anilor râuri de sânge nevinovat şi cei mai buni dintre cei buni au trecut în eternitate, alţii şi alţii le iau locul şi lupta continuă.

Oricât ar fi de cruntă lupta duşmanilor Legiunii, care au furat şi morţii din criptele lor, de frică să nu se răzbune, oricât s-ar strădui să şteargă orice urmă din lupta începută de Căpitan, nu vor izbuti să facă dispărută din istoria acestui neam cinstit fila însângerată a unei mişcări spirituale fără precedent.

Cât s-au zbătut nemernicii să îngrozească lumea şi să o facă să-i urască pe legionari, dar nu au izbutit în totalitate. Uneori intenţiile lor criminale au avut efect invers.

La 22 septembrie 1939 trupurile neînsufleţite ale celor ucişi în lagărul de la Vaslui au fost înşirate pe marginea drumului, având inscripţia "aşa mor trădătorii de ţară".

Au fost aduse şcolile, ca elevii să vadă cine sunt "trădătorii".

Majoritatea elevilor au plâns, iar spectacolul de neuitat le-a marcat definitiv viaţa şi unii dintre ei au devenit legionari adevăraţi. Ceea ce se cunoaşte astăzi despre Legiune,

ceea ce poate înţelege lumea despre Legiune este foarte puţin, faţă de ceea ce ar trebui să fie.

Cei ce mai au încă puterea de a lămuri lucrurile, trebuie să o facă neîntârziat, pentru ca tineretul de astăzi să se poată documenta, să nu mai fie dus în eroare, să nu fie lăsat la latitudinea vieţii uşoare, de huzur, de cântec demonizat care să-l îndepărteze de credinţa ortodoxă a neamului, adevărata noastră credinţă, încrustată de Sf. Andrei în sufletele noastre.

Acest tineret care s-a ridicat acum mai bine de 7 ani în lupta pentru înlăturarea comunismului trebuie să continue până la victorie.

Nu vă lăsaţi intimidaţi de ameninţări nesăbuite. Rugaţi-vă neîncetat!

Nu lipsiţi de la Sfânta Liturghie, ruga de bază a credinţei creştine.

Învăţaţi să fiţi buni ortodocşi, buni patrioţi.

Prin credinţă şi dragoste neamul nostru se va salva. Uniţi cu toţii – tineri şi bătrâni – vom înlătura toate relele ce mai dăinuie în viaţa noastră.

II

PENTRU SFÂNTA CRUCE, PENTRU ȚARĂ

Moartea la pieptu-i ne strânge
Să crească mai mândră Legiunea

CUM AM AJUNS ÎN LAGĂRUL DE LA SADACLIA

Margareta Fontana Ghenescu

Curând după uciderea mişelească a Căpitanului, a Nicadorilor şi a Decemvirilor, autorităţile carliste s-au temut de reacţia legionarilor care fuseseră crunt loviţi în dragostea lor faţă de Căpitan şi se presupunea că aceştia nu vor sta cu braţele încrucişate şi într-o lamentabilă resemnare. Ca să-şi asigure liniştea, autorităţile s-au grăbit să umple închisorile cu fiinţe nevinovate şi nu s-au sfiit să aresteze o mulţime de fete şi să înfiinţeze pentru ele un lagăr special la Sadaclia în judeţul Cetatea Albă. Fără anchetă şi judecată, erau pur şi simplu înhăţate şi trimise acolo.

În timp ce-mi pregăteam lucrarea de licenţă am fost ridicată şi eu de la casa părintească din Tătăraşi şi, spre neliniştea tatălui meu, văduv de câţiva ani şi a celor patru fraţi şi surori mai mici, am fost dusă la Siguranţa din Iaşi.

Clădirea Siguranţei era plină de legionari şi ne întrebam fiecare din priviri ce s-a întâmplat şi ce va fi în continuare cu noi. Nimeni nu înţelegea nimic. Printre cei pe care i-am găsit acolo îmi amintesc de dr. Titi Constantinescu, o persoană foarte capabilă. Împreună cu un grup, a fost scos de la Siguranţă, spunându-li-se că vor fi duşi într-un lagăr din Ardeal. Am aflat ulterior că pe drum au fost asasinaţi mişeleşte.

Printre alte figuri am găsit acolo pe Aurica Ignătescu şi Coca Dumitriu, ambele din Iaşi. După o zi şi o noapte de stat la Siguranţă, eu şi celelalte două fete am fost mutate la Spitalul Militar din Iaşi unde am fost ţinute aproximativ zece zile. Între timp familiile noastre au aflat unde suntem şi îngrijorate au vrut să ne aducă îmbrăcăminte căci se presupunea că vom fi trimise undeva. Când s-au prezentat a doua zi cu bagajele, doamna Dumitriu şi sora mea Ileana au aflat cu mâhnire că am fost duse în altă parte şi nu mai eram în Iaşi.

De la Iaşi ne-au dus cu trenul la Bârlad. Acolo ne aştepta o căruţă cu care am fost duse în lagărul de la Sadaclia, fără altă îmbrăcăminte decât cea care se afla pe noi. Drumul a fost greu şi a durat o zi întreagă. Căruţaşul era un găgăuz care nu cred că ştia româneşte.

Am ajuns în lagăr seara târziu, la început de martie. Acolo se afla un grup de fete din Bucureşti, care ne-au primit cu toată căldura pe noi, cele trei ieşence. Am găsit aici pe Lucia Trandafir, Nataliţa Nicolicescu, Sonia Starostescu, Titi Gâţă, surorile Vălimăreanu, Lucia Scurtu, Lenuţica Bagdad, Zizi Ghenea şi alte câteva fete, în total cam douăsprezece. Ulterior au venit şi altele.

Lagărul era amenajat în incinta unei foste mânăstiri de călugări şi era administrat de militari iar şeful lagărului era un ofiţer.

Militarii pregăteau masa şi asigurau paza întregului complex. Am fost repartizate câte două în camere, fostele chilii, în afară de Lucia Trandafir şi Coca Dumitriu care au ţinut să fie singure în cameră. Ziua nu aveam voie să părăsim camerele, dar ne întâlneam toate la masa de dimineaţă, la prânz şi seara în sala de mese, fosta trapeză. Noi ne duceam în cerdac, ne aşezam jos în faţa chiliilor şi protejate de un gărduţ înalt de unde nu puteam fi văzute, lucram diverse ii naţionale, fuste, bluze, şorţuri etc. Aici nu s-a aprobat nimănui nici un vorbitor. Cele din Bucureşti primeau ajutoare alimentare, îmbrăcăminte, etc. pe care le împărţeau cu toate fetele. Familiile noastre din Iaşi n-au ştiut nimic despre locul unde ne aflam, aşa încât nu ne-au putut trimite nimic. În postul Paştilor ne-am apucat să facem curăţenie, aşa cum făceau gospodinele pe la casele lor în vederea sărbătorilor. Am cerut var şi bidinele. Eu am văruit imensa sală de mese şi cele câteva chilii cu nişte şomoioage de rafie din care se scurgea varul rănindu-mi mâinile. Aşa ne-au apucat Sfintele Paşti din 1939. În noaptea de Înviere ni s-a permis să rămânem până târziu în sala de mese, unde am cântat "Cristos a înviat". Era o atmosferă sobră şi de reţinută nelinişte pe care

am încercat să o înseninăm prin floricelele de vată pe care le confecţionasem pe ascuns şi le pusesem discret câte una în dreptul fiecărui tacâm. Singurii care au avut acces la lagărul nostru au fost părinţii Lenuţicăi Bagdad, care la data arestării era bolnavă de plămâni şi era izolată într-o cameră. Părinţii ei, alarmaţi că starea ei s-ar putea înrăutăţi, s-au zbătut şi au reuşit să obţină internarea în sanatoriul TBC de la Bârnova – Iaşi. Se cunosc condiţiile tragicului ei sfârşit.

În octombrie 1940 am asistat la deshumarea ei şi la reînhumarea în micul cimitir al Schitului de la Predeal, acolo unde au fost reînhumaţi cei ucişi în septembrie 1939.

În amintirea ei şi a celorlalţi, o lacrimă curată.

Înainte de a ajunge în lagăr eu nu fusesem legionară. Grija studiilor şi a familiei îmi fusese pe primul plan. Am fost ridicată doar pentru că am fost bănuită că i-am ajutat pe colegii fratelui meu în acţiunile lor. Venind în contact cu fetele de la Sadaclia şi împărtăşind sentimentele lor, mi-am zis că numai prin Mişcare mi-aş putea găsi drumul cel adevărat, pe care mi-am propus să merg fără abateri.

După Sadaclia au urmat alte încercări: lagărul de la Govora 1942-1943, tristul refugiu din Iaşi 1944, când cu mare durere am fost nevoiţi să ne despărţim de căsuţa din dealul nostru drag. Au urmat peregrinările din Banat, străduindu-ne să ne câştigăm demn existenţa. Am intrat apoi în învăţământ şi apoi, după trei ani de profesorat la Deta Timiş am fost arestată în 1948, după ce depusesem actele de căsătorie. Dusă la Timişoara şi de aici la Suceava, neputând fi implicată în nici un proces, am fost transportată şi depusă în lagărul de la Mislea. După doi ani la Mislea, eu şi câteva alte persoane am fost chemate la securitatea din Ploieşti şi, constatându-se din dosarele noastre că nu am avut condamnări, ni s-a spus pur şi simplu că am fost uitate acolo. O uitare care m-a costat ceva. Dar bunul Dumnezeu mi-a ajutat să trec cu bine toate încercările şi să rămân mereu cu sufletul uşor şi zâmbetul pe buze.

LA SADACLIA

Sofia Cristescu Dinescu

După despărţirea dramatică de camarada Nicoleta de la Ministerul de Interne, am fost trimisă împreună cu Atena Ianuli, căsătorită Gornic, în lagărul de la Sadaclia, din Basarabia. Lagărul acesta de femei era situat la 5 km de prima aşezare omenească – satul Romaneşti, judeţul Tighina – în plin câmp. Fusese mai înainte o mânăstire de călugări, apoi lagăr pentru preoţi. Acum adunaseră aici, de pe tot cuprinsul ţării, femei şi fete ce avuseseră vreo legătură cu Mişcarea Legionară, toate necondamnate.

Pe unele le cunoscusem de afară, pe cele care participaseră efectiv la lupta legionară; pe altele le-am cunoscut aici. Redau câteva figuri reprezentative:

Doamna Ruso, o fiinţă într-adevăr deosebită, dintr-o veche familie boierească din Basarabia, care părea desprinsă dintr-o stampă. Suporta cu bărbăţie lagărul, deşi afară avea patru fete şi un băiat de care nu mai ştia nimic, iar sănătatea îi era tare şubrezită. Îşi găsise aici alţi copii pe care îi iubea în dorul celor de acasă.

Ioana Cantacuzino, aviatoare de renume, care se simţea bine "aterizată" printre noi, împărtăşind aceleaşi visuri şi doruri.

Domnişoara Petala, o farmacistă în vârstă care suporta cu resemnare încercarea şi, fiindcă suferea de insomnie şi nu avea medicamente, spărgea o ceapă seara la căpătâi şi adormea cu nasul în ea ca lângă un narcotic.

Zizi Ghenea, fiica generalului Ghenea, sculptoriţă, o fată cu mult temperament şi de o rară frumuseţe şi bunătate. La ea reuşea câteodată să vină mama ei la vorbitor sau să trimită câte un pachet din care ne înfruptam toate, căci în general

nu aveam dreptul nici la pachet, nici la scrisori, nici la vorbitor.

Cele mai multe eram legionare care participasem la luptă şi fusesem arestate în diferite ocazii.

Aşa era Lucia Trandafir, sora decemvirului Ion Trandafir, căreia îi predase comanda cetăţuii camarada Nicoleta. Ea era atunci logodită cu Victor Dragomirescu, de la care nu mai primise nici o ştire sau dispoziţie până la căderea lui cu avionul.

Titi Gâţă, fata care a reprezentat în cel mai strălucit chip figura luptătoarei. Înzestrată cu o frumuseţe şi o sănătate fizică şi morală neobişnuită, de o mare smerenie şi cu un curaj neîntrecut, a luminat ca o făclie drumul încercărilor celor mai grele, luând cununa muceniciei în anii ce au urmat.

Tot aici trebuie să amintesc de figura Lenuţicăi Bagdad, cea care a plătit pentru noi toate tributul de sânge ce s-a cerut de la Mişcare după moartea lui Armand Călinescu când, în urma unui ordin, s-au făcut execuţii în toată ţara.

Lagărul de la Sadaclia a fost lichidat odată cu toate celelalte lagăre.

Am revenit în Bucureşti unde mă aştepta, cu dragoste, în dorul camaradei Nicoleta, mama ei la care rămâneam deseori nopţile şi povesteam împreună până târziu.

PRIVIREA STĂRUITOARE A COPIILOR

Liana Pitrop Nedelcu

Începutul anului 1937 a fost zguduitor pentru tineretul de atunci şi nu numai pentru el, prin tragica şi măreaţa moarte a martirilor Moţa şi Marin.

Eram foarte tânără pe atunci dar îmi amintesc şi acum cum sorbeam cu emoţie toate ştirile din ziare care relatau condiţiile morţii lor, acolo în îndepărtata şi însângerata Spanie. Tot ce era legat de acest eveniment mă înfiora şi nu ştiam cum aş putea intra şi eu în rândurile Mişcării care dăduse lumii asemenea oameni sfinţi.

Căutând, am ajuns să cunosc câţiva legionari care mi-au susţinut elanul şi astfel, în septembrie 1937, am participat la prima şedinţă a fetelor, şedinţă care s-a ţinut în casa camaradei Puica Teodorescu-Roşu, într-unul dintre cartierele mărginaşe ale Buzăului. Nu îmi amintesc prea multe lucruri şi nume de atunci: erau în jur de 8-10 fete pe care le-am cunoscut acolo şi de care am rămas legată sufleteşte pentru totdeauna. Atmosfera de sobrietate şi evlavie m-a impresionat profund şi am rămas recunoscătoare atât celui care m-a dus acolo, cât şi celei care a condus şedinţa, respectiv Puica Teodorescu-Roşu, care a avut un destin zbuciumat şi pe care simt nevoia imperioasă să o evoc.

Puica era fiică de comisar dar aceasta nu a împiedicat-o să ţină şedinţe în casa lor, cu sau fără ştirea părinţilor şi să se căsătorească cu Ionel Roşu, legionar cunoscut, activ şi apreciat în oraşul nostru. Au avut împreună doi băieţi: Mihai şi Horia.

După evenimentele din ianuarie 1941 Ionel era căutat de Siguranţă. Zile şi nopţi la rând, la fiecare descindere la casa lor, se făceau presiuni asupra soţiei să spună unde este ascuns. Pentru că aceasta răspundea invariabil că nu ştie unde

se află, au sfârşit prin a o aresta, fără să ţină cont că acasă rămâneau doi copii de doi şi respectiv patru ani, în grija unei bunici văduve cu modeste mijloace de trai! Asemenea situaţii nu-i impresionau.

La sfârşitul lui noiembrie 1941 ne-am regăsit în penitenciarul din Ploieşti. Era foarte îngrijorată de soarta copiilor, dar mai ales de a lui Ionel. Avea moralul ridicat şi împreună ne rugam pentru toţi cei arestaţi sau urmăriţi. Dorinţa ei cea mai mare era să-l ştie pe Ionel peste graniţă, în siguranţă. Într-o bună zi am aflat că acesta reuşise să plece din ţară! Aceasta a fost poate una din marile ei bucurii, într-o viaţă atât de încercată. Îşi spunea: "de acum fie ce-o fi, el, copiii şi mama să fie sănătoşi".

După un timp au eliberat-o dar tragedia de-abia acum începea. Şi-a regăsit copiii şi mama dar asigurarea existenţei era foarte precară, căci doar din modesta pensie de urmaş a mamei era greu de ţinut patru persoane.

Ce putea să răspundă copiilor care o întrebau unde a fost şi unde-i tata? Fiind prea mici, nu le-a putut spune mare lucru. Anii au trecut cu mari greutăţi şi privaţiuni. Puica a încercat să muncească orice şi oriunde, dar când se afla că este soţia lui Roşu cel urmărit, nimeni nu avea curaj să o angajeze.

Între timp el, ajuns în America, a trimis o procură familiei sale, să introducă acţiune de divorţ. Cine ştie, poate a vrut să o scutească de "stigmatul" acestui nume şi astfel să poată străbate mai uşor prin viaţă. De altfel şi surorile lui au făcut închisoare pentru el destul de mulţi ani iar Natalia, una dintre ele, a şi născut primul copil în închisoare.

În aceste împrejurări, având nevoie de un sprijin moral şi material, Puica a recurs la un compromis – cum au considerat unii de rea credinţă – recăsătorindu-se. Numai ea a ştiut cu ce strângere de inimă a făcut-o! Dându-şi însă seama că băieţii nu suportau prezenţa unui străin în viaţa lor, s-a despărţit curând.

Copiii ajunseseră la şcoală şi în Buzău nu se găsea loc pentru ei. Mereu erau întrebaţi de tatăl lor şi exmatriculaţi. Nedumeriţi, îşi aţinteau privirile în ochii mamei întrebând mereu: de ce... de ce... de ce ei nu au loc nicăieri şi de ce ei nu au un tată ocrotitor? În aceste condiţii a părăsit Buzăul, dorind să-şi piardă urma atât pentru sine cât şi pentru copii. Situaţia i-a ajutat totuşi să-şi găsească de lucru şi astfel purtată pe valurile vieţii, a ajuns la Constanţa. A muncit şi a luptat din greu ca să-şi vadă copiii cu o calificare. Aceştia au crescut, şi-au făcut un rost în viaţă, s-au căsătorit, dar tot nu o scuteau pe mamă de chinuitoarele întrebări. Ea nu a găsit nici momentul, nici modalitatea de a le spune ceva în legătură cu tatăl lor, fără să le zdruncine echilibrul sufletesc şi s-a temut de reacţiile lor, fie faţă de mamă, fie faţă de tatăl plecat.

Muncind din greu şi fără să ceară nimănui nimic, s-a îmbolnăvit grav şi s-a pensionat înainte de vreme. Făcuse o paralizie. S-a retras într-o cămăruţă modestă la marginea oraşului. Acolo a găsit-o, după lungi căutări, Icuţa Petruţ, una din participantele la prima şedinţă din 1937 şi care făcuse şi ea mulţi ani de detenţie. Puica, jenată de starea în care se afla, n-ar fi vrut să fie văzută de nimeni.

Vecinii o ajutau cumpărându-i pâine, lapte şi cele necesare existenţei, dar cum totul se procura greu, au sfătuit-o să se interneze la cămin.

Aşa am regăsit-o la Căminul de bătrâni din Constanţa în septembrie 1990. Era de nerecunoscut: avea ciroză, un abdomen imens care se revărsa deasupra patului, părul înspicat alb cu negru, dar privirea îi rămăsese vie şi inteligentă. M-am cutremurat! Nu m-a recunoscut decât târziu, mai mult după voce. S-a simţit jenată de neputinţa ei şi nici nu s-a putut ridica dar, îndată ce sufletele noastre s-au regăsit, un potop de lacrimi au curs şuvoi peste mâinile încleştate de emoţie şi durere.

Atunci mi-a spus că nimeni nu poate înţelege ce se petrece în sufletul unei mame, chinuită mereu de privirile iscoditoare ale celor două gâgâlici.

O lungă povară a fost întreaga ei viaţă dar a avut demnitatea să nu se plângă niciodată.

Revederea a fost răscolitoare pentru amândouă, dar sunt convinsă că a simţit o uşurare ca în faţa unei spovedanii. Ştiam că va sfârşi curând. Peste o lună am revenit, dar n-am mai găsit-o la cămin, murise la două săptămâni după această dureroasă întâlnire. M-a încercat teama că această revedere să nu-i fi grăbit sfârşitul. Am totuşi consolarea că i-am descătuşat zăgazurile inimii şi că măcar în ultimile zile a căutat-o un suflet de soră, căreia i s-a putut destăinui.

Cei din cămin mi-au spus cât de apreciată era pentru inteligenţa ei, dar toţi bănuiau că ascunde în sufletul ei o dramă legată de familie căci nu accepta să facă nici un fel de confidenţe legate de membrii familiei sale.

N-a spus niciodată nici un cuvânt rău la adresa cuiva, n-a reproşat nimănui nimic şi, cu aleasă noblеţe, şi-a purtat povara de care nu era vinovată.

Ionel murise cu mulţi ani înaintea ei şi scrisese familiei sale "mor departe cu gândul la voi", dar nu ştiu dacă în acest "voi" erau incluşi şi Puica, Mihai şi Horia, căci el îşi făcuse acolo altă familie.

Câte astfel de drame nu s-au petrecut în marea şi zbuciumata familie legionară! Şi totuşi oamenii speră şi mai cred în ceea ce a fost idealul vieţii lor: "O ţară frumoasă ca soarele sfânt de pe cer!"

Aşa a sperat şi Puica, până în ultimele ei clipe. Văzuse Revoluţia din 1989 şi avea acum dreptul să spere.

O lacrimă duioasă pe neştiutul ei mormânt din cimitirul săracilor din marginea oraşului Constanţa.

FOTOGRAFIA

Liana Pitrop Nedelcu

La percheziţia din noiembrie 1941, printre alte lucruri "compromiţătoare" mi-a fost confiscată şi o fotografie ce-i înfăţişa pe martirii Moţa şi Marin, fotografie pe care una din fetele noastre, foarte sufletistă pe atunci, scrisese câteva cuvinte emoţionante care sunau aproximativ aşa: "Mormintele lor vor fi altarul spre care ne vom îndrepta veşnic, cu dorinţa de a le urma jertfa!" În final – o semnătură indescifrabilă şi o dată din noiembrie 1940.

În timpul anchetei, comisarul Dinulescu insista pe diferite căi să-i spun cine semnase aceste cuvinte. Mă încăpăţânam să spun că nu-mi amintesc în ruptul capului, chiar sub ameninţarea repetată "Te dau cu capul de toţi pereţii până-ţi aminteşti!" În biroul alăturat sună strident telefonul. Spre marea mea bucurie, comisarul imprudent aleargă la telefon lăsând fotografia pe masă. Atât mi-a trebuit! Am rupt-o repede bucăţele şi am înghiţit-o fără apă.

Revine de la telefon şi mă întreabă unde este fotografia. Eu, făcând pe nevinovata, dau din umeri şi spun că nu ştiu... că poate a luat-o când s-a dus la telefon. Înnebunit, caută peste tot, deschide uşa sobei doar o găsi vreo urmă, dar nici pomeneală. Aleargă zăpăcit, aduce o salariată a Siguranţei care-mi face o riguroasă percheziţie corporală, dar nimic. În timp ce el fierbea de mânie, eu îmi spuneam liniştită: acolo unde e, n-o vei mai găsi în veci!

Drept urmare, mă aruncă în beciul Siguranţei, cu dispoziţia expresă să mi se dea doar o sută de grame de pâine şi tot atâta apă timp de trei zile. Eram foarte liniştită, putea să nu-mi dea nimic!

Până atunci nu ştiam ce înseamnă beciul şi am păşit eroic pragul lui. Curând am fost însă asaltată de şobolani

care mişunau nestingheriţi. Nu puteam nici să mă întind pe rogojină, nici să închid ochii. Stăteam ghemuită într-un colţ, înspăimântată de asaltul lor; nu se speriau deloc când strigam la ei. N-am suferit nici de frig, nici de întuneric, foame sau sete, cât m-am îngrozit de prezenţa lor.

Atunci, acolo, am auzit printre zăbrele cum vânzătorii de ziare strigau tare: "Moartea lui Ion Zelea Codreanu, moartea lui Ion Zelea Codreanu!" Strigătul acesta m-a adus la realitate, amintindu-mi de camarazii şi camaradele care au suferit demn, infinit mai mult şi dintre care cei mai mulţi au căzut pe baricade.

Între timp, sora mea Tincuţa mă căutase zilnic, dar mereu era bruscată şi ameninţată că va ajunge alături de mine. Plângând revenea acasă fără să le spună alor mei nimic.

Când m-au scos de la beci, eram lividă, nu atât de nemâncare, cât de nesomn, abia ţinându-mă pe picioare. Una dintre funcţionare, impresionată de felul în care arătam, m-a servit, pe furiş, cu un pahar de ceai cu lămâie şi un corn cald. Gestul în sine m-a impresionat teribil.

Mai târziu, prin 1952, fiind în lagărul de la Ghencea, am aflat că respectiva funcţionară – Lili Muşatescu – se afla în închisoarea de la Făgăraş, acuzată că ar fi distrus arhiva privind activitatea legionară de după ianuarie 1941. I se cuvine un gând de recunoştinţă pe care şi acum, după zeci de ani, i-l închin cu aceeaşi preţuire.

Cât priveşte fata care scrisese acele emoţionante cuvinte, nu a avut o evoluţie pe măsură. Rar, când o întâlnesc prin Buzău mă evită fără să ştie cum a sfârşit frumoasa fotografie pe care mi-o dăruise atunci, în vremurile înălţătoare.

Evocări... evocări cu emoţiile şi uneori cu amarul lor.

ÎNCHISORI ANTONESCIENE

Sofia Cristescu Dinescu

Era iarnă. Un grup de cinci fete legionare ne aflam închise pentru vina de a fi încercat să-i ajutăm pe cei din închisori. După ancheta sumară am fost duse într-o cameră a unei închisori improvizate, la un loc cu femei de stradă, pentru a ne umili şi a ne face şi mai grea detenţia. Acestea nu se sfiau deloc să ne batjocorească şi să vorbească zi şi noapte folosind cele mai murdare expresii pentru a face haz. Am cerut directorului să ne scoată de acolo. Acesta ne-a răspuns că nu are aprobat decât un foc şi că va trebui să rămânem cu ele. Am intrat în greva foamei şi a setei. Eram şi aşa destul de slăbite, încât după câteva zile nici nu ne mai puteam da jos din pat. A fost anunţată procuratura. Au încercat din nou să ne convingă să acceptăm situaţia, dar răspunsul nostru a fost că nu renunţăm la grevă şi că vor scoate cinci cadavre de acolo.

În sfârşit ne-au dus la Malmaison, într-o celulă mare plină de hoaţe, ţigănci şi prostituate. Acestea mai făceau şi haz de noi, căci simţeau că nu suntem de teapa lor. Imediat am chemat pe directorul închisorii cerând să ne dea o celulă separată. Acesta ne-a răspuns că nu are aprobat decât un singur foc pentru celula în care ne găseam. I-am cerut să ne ducă într-una fără foc. Şi aşa a făcut. Ne-a dus la etaj într-o cameră de şedinţe, cu ferestre sparte, prin care pătrundea zăpada până la picioarele paturilor noastre. Din fericire primisem de acasă o lampă de gătit şi într-un ceainic încălzeam apă, pe care o puneam în sticle şi ne încălzeam paturile la culcare. Am avut noroc că venind o inspecţie, s-a interesat de noi, şi s-a dat dispoziţie să ne dea raţie de lemne şi să se facă foc.

La procesul ce a urmat am fost învinuite că am ajutat pe legionarii din închisori. Am primit fiecare câte o condamnare de trei ani închisoare corecţională iar mandatele au fost

făcute pentru închisoarea Văcăreşti. După condamnare, într-o seară, am fost expediate acolo.

Am ajuns după stingere. Şefa gardiancă de serviciu ne-a vârât cu forţa într-o celulă mare unde se aflau, claie peste grămadă, un grup de minore de la Institutul de Reeducare Plătăreşti, pline sărmanele de păduchi şi râie. În acelaşi timp comunistele ocupau lejer tot spaţiul rezervat politicelor. Aici, lângă uşă, am petrecut toată noaptea în picioare, iar Anişoara Rădulescu, din timp în timp, recita din Eminescu cu voce tare prin vizeta deschisă.

"Cine a îndrăgit străinii
Mânca-i-ar inima câinii,
Mânca-i-ar casa pustia
Şi neamul nemernicia."

Asta pentru că ne-am dat seama încă de la început că cei din conducere erau câştigaţi în întregime cu daruri de comunistele aflate acolo. A doua zi am ieşit la raport. Comandantul închisorii nu a avut ce face pentru că aveam mandate pentru Văcăreşti şi a dispus să ne elibereze o celulă. Celula avea trei paturi înguste suprapuse. Şi-a făcut apariţia şi şefa secţiei, Sigherto – fosta directoare de la Institutul de corecţie Plătăreşti. Imediat i-am cerut să o aducă printre noi pe Lenuţa Ilie care fusese deja condamnată la 25 ani închisoare pentru Mişcare, din răzbunarea acestei directoare.

Ca să renunţăm ea s-a arătat mirată de cererea noastră şi ne-a spus să nu insistăm, căci fata e plină de râie şi păduchi şi ne va umple şi pe noi. Noi ne-am indignat, cum e posibil să vină un copil în halul acesta dintr-un institut. I-am spus că noi ne vom ocupa de ea şi o vom tămădui şi de una şi de alta. N-a avut ce face şi ne-a dat-o. Am cerut medicamente de acasă ca să o vindecăm şi eu personal m-am ocupat de ea, curăţind-o şi îngrijind-o ca pe un copil ce era. Această purtare a făcut-o să aibă pentru mine şi pentru Mişcare, pe care o îndrăgise de mai înainte, o afecţiune unică şi nu a acceptat niciodată să devină coada de topor a administraţiei.

Între timp, stând în secţie cu comunistele, priveam cu indignare purtarea slugarnică a conducerii şi tot huzurul în care erau ţinute faţă de noi.

Nu peste mult timp este adusă la noi în celulă o nouă arestată, gravidă în ultimele luni. Fiind deja două în pat, am cerut să ne mai dea o celulă, căci una dintre noi ar fi trebuit să doarmă pe ciment. Atunci am fost acuzate de rebeliune. Ni s-au anulat mandatele pentru Văcăreşti şi am fost trimise la Mislea cu cătuşe la mâini, legate două câte două. Eu am fost legată cu Lenuţa Ilie. Acolo sosise o serie de eleve din Oltenia, arestate pentru organizaţie legionară. Mai erau şi câteva persoane răzleţe arestate ca legionare sau pentru ajutor legionar.

În închisoare era şi o secţie cu atelier mare de croitorie unde lucrau comunistele care beneficiau de un regim special primind pachete din străinătate cu fel de fel de bunătăţi. În curând ne-am dat seama că se aflau şi sectante, majoritatea femei simple de prin nordul Moldovei. Am rămas surprinse când am constatat că primeau aceleaşi pachete din străinătate ca şi comunistele. Am încercat să le deschidem ochii că aceeaşi sursă fără Dumnezeu le încuraja şi pe ele şi pe comuniste. Tot efortul depus de preot şi de noi a fost zadarnic. Dintre deţinutele de drept comun numai criminalele, cele mai multe ajunse aici printr-o nenorocire, se grupaseră în jurul bisericii şi aveau şi cor care dădea răspunsuri la Sfintele Slujbe. De ele şi de reeducarea lor se ocupa cu dăruire preotul din sat.

Când am venit noi am preluat corul, preotul din sat făcându-ne rost de partituri. Vieţaşele au rămas cu strana. De Sfintele Paşti ce au urmat am hotărât să ţinem un post negru de trei zile (din Joia Mare până în ziua de Paşti), să ne spovedim şi să ne împărtăşim. Preotul, fiind mulţumit de răspunsurile date de noi în noaptea de Înviere, a stăruit pe lângă directoarea închisorii să lase corul a doua zi să meargă în sat la biserică. S-a aprobat şi am mers încolonate cu primul gardian şi soţia sa. În biserică am stat în stânga, lângă

uşa altarului şi am dat răspunsurile. Toată lumea prezentă a fost foarte impresionată şi la plecare nu mai ştiau cum să-şi mai arate dragostea faţă de noi. Ne-am întors apoi străbătând satul şi cântând "Cristos a înviat", până am ajuns în sala de mese a închisorii unde ne aştepta Ţaţaia (Geta Creţu) cu masa frumos pusă, ca pentru ziua Învierii. Mai târziu, venind o inspecţie, ne-a dat să înţelegem că vom ieşi cât de curând. S-a aprobat să primim de acasă cărţi şi caiete pentru ca elevele să se poată integra vieţii. Ne-am eliberat toate printr-un decret, în afară de Lenuţa Ilie. Ea, având o condamnare de 25 de ani, a rămas în închisoare şi am regăsit-o la următoarea arestare.

După eliberare, noi, fetele, în dorinţa de a fi de folos băieţilor, am închiriat o casă unde ei puteau găsi o masă şi rufe curate. Totul a mers bine o vreme dar, până la sfârşit, casa a fost descoperită şi, instalându-se un post fix în casă, am fost arestaţi mulţi de la acea adresă.

23 august 1944 ne-a găsit în închisoarea Mislea: şase fete legionare şi Lenuţa Ilie care nu fusese eliberată. Una dintre noi, Geta Creţu, era la birourile închisorii şi avea şi "gherla" de unde da raţia de lemne pentru bucătărie. Când a venit ordinul de punere în libertate pentru comuniste, Geta a făcut toate foile de eliberare. Am mai rămas în închisoare noi, legionarele, şi şapte spioane maghiare, singurele politice. Directoarea, care era îngrijorată ce s-ar putea întâmpla dacă ar veni ruşii în închisoare, ne-a amestecat cu spioanele maghiare într-un dormitor.

Era ziua de Sfânta Maria Mică, naşterea Maicii Domnului, când spioanele maghiare au cerut directoarei să trimită o adresă printr-un curier la Ploieşti, legătura lor cu Bucureştiul fiind întreruptă, şi să lămurească situaţia lor. Adresa a făcut-o Geta Creţu şi, cu această ocazie, directoarea a sfătuit-o să alăture şi o adresă care să lămurească şi situaţia noastră. Noi, însă, nu aşteptam nimic pozitiv.

În seara aceea, după ce am împărţit atribuţiile ce ne reveneau a doua zi, ne-am adus aminte că mâine era şi ziua Sfinţilor Părinţi Ioachim şi Ana şi o mamă, mama Getei, pe care o cheamă Ana şi care obişnuia să ne trimită de această zi bunătăţi, este undeva şi plânge de grija noastră. Ne-am încredinţat Sfinţilor Părinţi Ioachim şi Ana şi ne-am culcat liniştite, în timp ce spioanele maghiare nu au închis un ochi, aşteptând întoarcerea curierului. Dimineaţa când ne-am sculat, dreptul comun ne-a anunţat că domnişoarele legionare pleacă acasă. Ele ştiau că la plecare, tot ce ne mai rămânea din zestrea noastră săracă le dădeam lor. Nu le-am crezut şi am plecat fiecare la lucrul nostru: Geta la "gherlă" să dea lemne pentru bucătărie, Lenuţa Ilie la biserică să pregătească totul pentru Sfânta Liturghie – preotul care în ajun făcuse slujbă în sat ne promisese că acum vine la bisericuţa noastră – două fete la curăţenia din dormitor, iar eu tocmai terminasem un covor şi îl scosesem afară să-i fac franjuri.

Deodată meştera de lucru mă găseşte şi mă strigă:

- Cristescu, ce faci acolo?

Crezând că este nemulţumită că am întins covorul afară, încerc să mă scuz că am ieşit la soare. Ea cheamă însă o spioană maghiară şi îi dă covorul în primire, iar pe mine mă trimite să-mi predau efectele la magazie şi să mă pregătesc de drum. Mi se părea că visez, dar imediat au apărut grijile: Ce vom face dincolo de poarta închisorii cinci fete fără un ban în buzunar şi întâlnindu-ne cu hoardele ruseşti? M-am dus la "gherlă" să mă consult cu Geta care primise şi ea vestea şi se frământa la fel. În timp ce noi ne agitam astfel, Geta este chemată la poartă pentru vorbitor. Venise tatăl ei cu un geamantan cu prăjituri, însoţit de un nepot întors de pe front, complet echipat în uniformă şi cu carabină la umăr.

Atunci ne-am gândit că numai Sfinţii Părinţi Ioachim şi Ana au făcut pentru noi această minune. Noi, legionarele, am părăsit închisoarea însoţite de tatăl şi vărul Getei, mulţumind lui Dumnezeu că ne-a ocrotit drumul spre casă.

TEAMA DE SIBERIA

Liana Pitrop Nedelcu

În septembrie 1944, printre numeroşi arestaţi din Buzău mă aflam şi eu, împreună cu Lenuţa Başturescu şi Pompilia Rădulescu. Ca de obicei nimeni nu ştia care va fi soarta noastră. De câte ori, mai ales noaptea, eram mutaţi prin diverse case conspirative, bănuiam că vom fi duşi în Siberia, aşa cum se zvonise insistent. Când drumul spre acele case conspirative se îndrepta spre gară spaima ni se cuibărea mai adânc în suflet.

În grup se aflau 60-70 de bărbaţi dintre care majoritatea preoţi şi noi, cele trei fete. Nesiguranţa în care trăiam a pus la un moment dat la grea încercare sufletul celor două fete care erau prietene, încât s-au sfătuit între ele să ceară de acasă o cantitate de mangal, sub pretextul că le trebuie pentru a îşi călca lucruşoarele pe care le aveau cu ele. Motivul real, pe care ulterior mi l-au mărturisit şi mie, era ca acest mangal să-l aprindem într-un lighean, să încuiem uşa şi să aşteptăm liniştite moartea prin asfixiere care urma să vină în somn.

Din capul locului n-am împărtăşit ideea lor, argumentând că nu e creştină. Trebuie să ne urmăm drumul încrezătoare în puterea lui Dumnezeu. Fiind preocupată de studiul geografiei în vederea examenelor pe care le mai aveam de dat, le-am provocat la discuţii ca să vedem ce ştie fiecare despre înspăimântătoarea Siberie. Strecurând puţin umor am încercat să ne imaginăm cum ar arăta nişte troici trase de reni sau câte un adăpost săpat în gheaţă. Ce ar fi să ne punem întrebarea cum am supravieţui condiţiilor de acolo? Fetele mele se încadrau în acest basm şi încet, încet s-au limpezit la suflet.

Şi pentru că la zidurile de atunci nu şezurăm doar şi plânserăm, s-a născut chiar şi o idilă, care la eliberare s-a transformat într-o căsnicie fericită între Lenuţa Başturescu şi Octavian Cucu Drăgoi.

Unii şi-au continuat învăţatul în vederea multor examene ce le mai aveau de dat prin şcoli şi facultăţi, iar alţii şi-au îmbogăţit sufletul şi mintea cu noi cunoştinţe. Important era să nu ne lăsăm doborâţi de nelinişti.

Dumnezeu a fost bun cu noi, ne-a ajutat să rezistăm şi altor încercări ce ne fuseseră sortite. În final toate cele trei fete ne-am căsătorit, ne-am realizat pe diferite planuri, iar rareori când ne întâlnim evocăm momentul critic de atunci, pe care am reuşit să-l depăşim.

Gândul şi încrederea în Dumnezeu ne-a luminat sufletul atunci şi întotdeauna.

LAGĂRUL DE LA SLOBOZIA

Sofia Cristescu Dinescu

Situat în apropierea gării Slobozia, într-o fostă cazarmă, lagărul era compus din mai multe pavilioane. Acolo erau reţinuţi oameni indezirabili foarte feluriţi: bancheri şi oameni de afaceri, politicieni, preoţi, legionari abia ieşiţi din lagărele germane, goi şi flămânzi, fete şi femei, soţii şi rudenii ale celor închişi, precum şi legionarele pe care se putuse pune mâna. Toţi erau fără condamnare, ca ostateci, şi în orice clipă puteau fi ucişi de se primea vreun ordin în acest sens.

Totuşi atmosfera nu era dezolantă. Oamenii aceştia aveau în majoritate un moral ridicat şi se într-ajutorau. Ca şi

noi legionarele, cei mai mulţi nu aveau legături cu familia. Noi ne-am angajat să facem unele servicii celor care aveau bani. Din ce câştigam cumpăram alimente de la sătencele ce treceau la târg pe lângă sârma ghimpată ce înconjura lagărul, bineînţeles sub supravegherea unei persoane din conducerea lagărului. O parte dintre noi, fetele, (cum ni se spunea de toată lumea) făceam un supliment de mâncare pe care-l împărţeam cum puteam, mai ales băieţilor slăbiţi veniţi din lagărele germane.

La un moment dat s-a luat hotărârea şi s-a primit aprobarea să transformăm grajdul lagărului, curăţit şi împodobit săptămânal cu ramuri înverzite, într-o capelă unde să se poată oficia Sfânta Liturghie.

Un băiat cu talent şi o fată de a noastră, Cornelia Novac, au improvizat o catapeteasmă lucrând icoanele respective. Capela a fost sfinţită de preoţii aflaţi în detenţie. A slujit un sobor de 17 preoţi, iar răspunsurile le-am dat noi, ceilalţi internaţi, bărbaţi şi femei organizaţi într-un cor de toată frumuseţea. A fost un eveniment deosebit care ne-a ridicat moralul.

Aici am trăit şi un moment greu. Într-o noapte s-a anunţat că există un ordin de execuţie, care va fi pus în aplicare la o comandă aşteptată din afară. Am vegheat rugându-ne. La ziuă ni s-a spus că s-a revocat ordinul.

Lagărul s-a desfiinţat. Întâi au fost eliberaţi preoţii. N-au plecat înainte de a săvârşi Sfânta Liturghie şi de a mulţumi Domnului pentru ieşirea din impas. La puţin timp am ieşit şi noi, fetele, cu sufletele grele că lăsăm multă lume în urmă. Ne îngrijora îndeosebi soarta băieţilor veniţi din Germania. A doua zi după eliberare, luând legătura cu cei de afară, m-am înapoiat la gardul de sârmă ghimpată al lagărului ca să le comunic că cei de la centru mi-au spus să fie liniştiţi şi fără teamă, căci vor fi eliberaţi în curând, ceea ce s-a şi întâmplat.

CALEA MÂNTUIRII

Maria Hâncu Rotaru

... "Iar duhul curăţiei şi al gândului smerit, al răbdării şi al dragostei dăruieşte-l mie, slugii Tale"...

Ruga Sfântul Efrem Sirul m-a călăuzit în perioada de detenţie, când numai legătura cu cerul ne-a înseninat viaţa şi ne-a întărit speranţa pentru salvarea noastră, a patriei şi a neamului românesc, vitregit zeci de ani de scumpele noastre tradiţii şi de credinţa strămoşească, călcată în picioare de comunism.

Rugăciunea a fost pentru deţinuţii politici pârghia de echilibru care a dat fiecăruia dintre noi puterea să înfruntăm încercările, ce n-au fost nici puţine, nici uşoare.

Ea a săvârşit minuni în viaţa fiecăruia. Uneori anchetatorii simţeau tăria credinţei noastre. Simţeau că ne rugăm şi că Dumnezeu este cu noi. Atunci deveneau adevărate fiare sălbatice manifestându-şi cele mai demonice practici pentru distrugerea noastră.

Eram la Suceava în vara anului 1948 în celula 118 a închisorii care gemea atunci de tortură şi durere.

Cruzimea lui Aramă şi a altor anchetatori ca dânsul, nu m-au putut schimba. Am rămas neclintită în negaţiile mele şi am rezistat la toate amenţările. Eram dusă la Suceava pentru a fi confruntată cu organizaţia legionară din Tecuci, locul unde m-am născut şi am terminat liceul.

Fusesem arestată la începutul lunii iulie 1948 în Bucureşti, la Căminul Şcolii Superioare de Asistenţă Socială din Calea Victoriei 194. Absolvisem această şcoală post liceală (ulterior devenită institut). Se încheiase sesiunea de examene şi urma să primim încadrările în toamnă.

Concomitent cu asistenţa socială am urmat şi facultatea de Filozofie-Pedagogie-Psihologie, pe care n-am absolvit-o.

Asistenţa socială a fost pentru mine o veritabilă "academie" de binefacere, de ajutorare a handicapaţilor şi a tuturor celor ce au nevoie de sprijin, pentru a se descurca în viaţă.

Exercitarea meseriei de asistentă socială înseamnă să cunoşti durerile şi să le poţi alina, ca să poţi face zilnic bine. Mi-am găsit împlinirea şi m-am realizat mai bine decât în oricare altă profesie. Am fost îndrăgostită de munca mea. A fost ceva conform structurii mele sufleteşti şi idealurilor mele.

A fost greu să ne impunem sistemul de lucru şi să ne afirmăm necesitatea muncii noastre, deoarece regimul comunist nu accepta ajutorarea dependenţilor social. Totuşi am lucrat cu succes. Acestea erau gândurile mele în primele ore ale arestării. Mă gândeam şi la doamna Veturia Mănuilă - fondatoarea şi conducătoarea şcolii noastre, o bună româncă şi o creştină desăvârşită. S-a înconjurat de un colectiv de profesori asemeni dumneaei, cu o pregătire rar întâlnită şi cu suflet de aur. Formau acolo un nucleu de credinţă şi patriotism. Eram ca într-o familie bine închegată. Rămân de neuitat: doamna Rădulescu Pogoneanu, Xenia Costaforu, Emanoil Bucuţă, Cristina Brătescu, Zizi Constante.

Unii dintre ei aveau să cunoască mai devreme sau mai târziu chinurile închisorilor comuniste.

Simt şi acum dragostea de mamă a bunei profesoare Alice Voinescu, figură blândă, de o frumuseţe odihnitoare, încadrată de părul alb imaculat, ce impunea respect şi recunoştinţă. Am învăţat de la dumneaei, nu numai etică profesională dar şi cum să trăim, cum să ne rugăm, să ducem o viaţă curată şi frumoasă.

Unul din cei arestaţi în 1948 este psihologul Gheorghe Bontilă, om sobru şi tăcut, de o mare finete sufletească. Tot acum am rămas şi fără distinsul Mircea Vulcănescu de la care am primit noţiuni de statistică, necesare uneori în asistenţa socială. Cu o trăire profundă a credinţei strămoşeşti, era în acelaşi timp un erudit de înaltă clasă. A avut posibilitatea să se salveze, să plece în străinătate, dar a preferat să rămână în ţară şi să lupte împotriva comunismului. A murit la Aiud în închisoare, după zile grele de carceră, salvând viaţa a doi tineri pe care i-a încălzit cu trupul său. Odihneşte acum pe Dealul Robilor, unde se ridică monumentul

"Calvarul Aiudului" clădit pentru odihna întru Domnul a deţinuţilor politici morţi şi ucişi în temniţă timp de un sfert de veac – 1941-1964. "Numărul anilor de detenţie a tuturor deţinuţilor politici de la Aiud se ridică la 200.000 de ani."

De la Căminul Asistenţei Sociale am fost dusă la Ministerul de Interne, la 7 iulie 1948, singură într-o celulă cu pat de beton. După câteva zile am fost transportată la închisoarea Suceava, cu mâinile legate la spate. Duceam cu mine la Suceava comori de aur în suflet, binecuvântând viaţa care mi-a scos în cale oameni minunaţi ca cei din Mişcarea Legionară, precum şi atâţia alţii care şi-au dat viaţa pentru binele neamului românesc.

În celula 118 am dat bineţe celor cu care aveam să împart amarul, mai bine de patru luni: erau câteva studente de la Iaşi, de la Piatra Neamţ era Lidia Creţulescu, iar de la Bacău Mia Gaşpar, gospodina şi sfătuitoarea camerei. "Spală, Maricico, bine duşumeaua de a lungul fibrelor" aşa mă îndruma ea. Mi-am ales locul pe patul comun lângă Lidia care mi-a devenit prietenă şi cu care şuşoteam noaptea până târziu.

Nu cunoşteam pe nimeni din colectivul de la 118. M-au primit cu oarecare rezervă, pot spune chiar cu puţină neîncredere, văzând că sunt străină de grupurile din Moldova. Au crezut că sunt adusă în mijlocul lor cu alte scopuri, ca iscoadă, mai ales când au văzut că am fost lăsată la plimbare din prima zi, lucru care de obicei nu se întâmpla. Noii veniţi erau ţinuţi câteva zile la celulă. Cum am ajuns în "rondul" plimbării, m-au recunoscut o parte dintre tecuceni, care se aflau într-o celulă la subsol şi apăreau câte o clipă la fereastră, de am putut comunica din fugă asupra mersului anchetei lor. La parter m-a recunoscut Vova Tăutu, cu care de asemenea am putut schimba câteva cuvinte. El era "trubadurul închisorii". În ciuda interdicţiei şi ameninţării plantoanelor, seara Vova ieşea la fereastră şi ne cânta: "În fânul de curând cosit" şi alte melodii plăcute care ne-au alinat durerile şi dorurile. Tinereţea găseşte multe resurse de rezistenţă. Seri-

le de romanţe ale lui Vova Tăutu rămân de neuitat. Colegele de cameră, văzând că am relaţii în rândul deţinuţilor de la Suceava, s-au mai liniştit, nu le-a mai fost teamă de mine.

În următoarele luni m-am legat sufleteşte de Lidia. O înfăţişare angelică şi un suflet nobil. Firavă, subţirică, cu părul pieptănat în două codiţe lungi, un glas blând, o credinţă de nestrămutat. Aştepta cu mare nerăbdare să întâlnească în timpul plimbării pe cei dragi: fratele, care astăzi nu mai este şi prietenul cu care ulterior s-a căsătorit. Au două fete ca două flori. Astăzi şi Lidia şi soţul ei Eugen sunt la fel de tineri sufleteşte ca în anii când i-am cunoscut. Puritatea lor şi plăcuta înfăţişare este încântătoare deşi poartă în inima lor durerea multor apropiaţi care au trecut pragul acestei vieţi.

După mai bine de patru luni, timp în care Suceava a însemnat frământare, hărţuială, presiunea de a recunoaşte activitatea subversivă a mea şi a unora dintre fiii Tecuciului, am fost eliberată, fără proces, cu condiţia să nu vorbesc nimănui despre detenţia mea. Şi într-adevăr multă vreme, foarte multă vreme, n-a ştiut absolut nimeni unde şi cum mi-am petrecut vara anului 1948. A fost un miracol că am scăpat cu bine şi de pe urma mea nu a pătimit nimeni.

Lăsam în închisoarea din nordul Modovei, cumplita închisoare Suceava, oameni de o valoare inestimabilă, care aveau să treacă prin procese, să primească ani grei de închisoare şi să sufere pentru un ideal. Mulţi dintre ei se odihnesc în morminte fără cruci.

În tot timpul petrecut la Suceava am implorat-o pe Maica Domnului să rămân cu mintea limpede şi cu sufletul curat. Stăteam uneori ceasuri întregi în genunchi, cu fruntea la pământ şi mă rugam pentru toţi şi pentru toate, pentru viii şi pentru morţii de pretutindeni şi de totdeauna. N-am crezut că voi scăpa teafără din vacarmul suferinţelor Sucevei. Ca acolo însă nicăieri n-am meditat asupra mântuirii sufletului şi niciunde nu l-am simţit pe Dumnezeu mai aproape. Am înţeles mai mult ca oriunde că viaţa aceasta scurtă şi plină de încercări ne

este dată ca să urmăm calea mântuirii. În perioada aceea s-au cristalizat în sufletul meu îndemnurile şi învăţăturile Părintelui Ioan, care mi-au rămas pentru totdeauna îndreptar de viaţă.

Nopţile de aur petrecute la Sfânta Mânăstire Vladimireşti în chilia Maicii Mihaela Iordache au constituit pentru mine scumpe amintiri care mi-au menţinut moralul la Suceava. Cu glasul ei blând cu rezonanţe nemaiîntâlnite, Maica Mihaela mi-a povestit parte din vieţile celor apropiaţi, care s-au jertfit pentru Legiune, pentru ţară, pentru Dumnezeu. Avea să se sfârşească în grele chinuri, ca o mucenică, în închisoarea Miercurea Ciuc, unde în septembrie 1939 fusese ucis mişeleşte bădiţa Nicoară Iordache, fratele ei drag. Familia Iordache din Nicoreştii Tecuciului a dat multe jertfe în lupta anticomunistă pentru salvarea acestui neam. Ca pe întreg cuprinsul ţării, multe alte familii tecucene: Pintilie, Poloboc, Stoicescu, Naciu, Constantinescu şi alţii, mai devreme sau mai târziu şi-au dat obolul pentru salvarea scumpei noastre patrii, pentru idealul legionar.

În 1940 aveam 23 de ani. Îmi pierdusem mama cu 5 ani în urmă. Durerea m-a maturizat, mi-a întărit credinţa şi mi-a îndreptat paşii spre Sfânta Mânăstire Vladimireşti, unde găseam mângâiere şi înţelegere. Când am ieşit de la Suceava duceam pe umerii mei povara suferinţelor şi torturilor din închisori. Singura mea preocupare era să mă rog lui Dumnezeu pentru mântuirea sufletului meu şi a neamului. Păcat că amarul vieţii nu m-a lăsat în puritatea şi limpezimea aceea pe care am dobândit-o din iulie până la sfârşitul lui octombrie 1948.

Aveau să urmeze multe, multe alte încercări. Firul vieţii mele s-a înnădit când în bine când în rău, punctat deseori de păcate grele. Gândul mântuirii însă nu m-a părăsit. Cu trecerea anilor, acest gând prinde contur.

Pentru tot ce am greşit implor bunătatea lui Dumnezeu şi cer iertare. Cred cu toată fiinţa mea în mântuire. Numai credinţa ne poate salva şi individual şi ca neam.

Fie, Doamne, mila Ta cu noi!

ÎNTÂMPLĂRI CU TÂLC DIN BECIUL SECURITĂŢII DIN TIMIŞOARA

Ana Lungu

Noi legionarii suntem acuzaţi mai ales de antisemitism, de ură de rasă. Din cauza noastră, că ne-am inspirat pe bună dreptate, din naţionalismul lui Eminescu, i-au găsit nod în papură şi geniului poeziei româneşti. S-au găsit, cu strângere de inimă o spun, şi poeţi adevăraţi cu o cultură ce le face cinste, care să afirme că în poezie Eminescu e într-adevăr mare, dar în cugetările lui cuprinse în articole şi în "caietele" sale, pentru care Noica a plâns că nu le putea publica, e depăşit şi nu e cazul să le mai dăm vreo preţuire, deşi tocmai acolo e mai cu seamă exprimată iubirea sfântă de neam şi sunt înfieraţi trădătorii – deci acolo e concepţia "greşită" naţionalistă, pentru care suntem înfieraţi noi şi ca noi toţi cei care vor să-şi apere fiinţa lor naţională.

Totuşi Eminescu nu a ezitat să exprime în poezie imensa sa dragoste de neam, căci ce altceva cuprinde cutremurătoarea lui "Doină"? Şi ce altceva cuprinde "Scrisoarea a III-a" decât concepţia lui şi dragostea lui de neam, alături prin antiteză, de slăbiciunea celor care urmăresc doar "câştigul fără muncă", pentru care patria este doar o frază prin care să înşele buna credinţă a poporului oropsit de ei.

Şi acum urmează întâmplarea pe care v-am făgăduit-o în titlu.

Spre începutul lunii februarie 1949 eram la Securitatea de la Timişoara cu câteva legionare (Sofia Borobaru, Lilica Georgescu-Bălănescu, Maria Fibişan) şi câteva frontieriste printre care şi o evreică din Sibiu, doamna Henzel şi nu ştiu pentru ce fusese închisă şi o profesoară de gospodărie, pensionară din Timişoara, doamna Poşa, care făcea mare caz de legăturile cu cea mai înaltă societate românească, chiar cu casa regală. Ne povestea întâmplări cam decoltate, despre Carol al II-lea şi neînţelegerile lui cu regina mamă sau alte intrigi de la palat.

Doamna Henzel ne-a arătat cea mai deplină încredere tuturor şi ne-a relatat faptul că a plecat din Sibiu cu soţul şi fratele dânsei, că au stat la Timişoara la un hotel până au luat legătura cu cei care trebuiau să-i treacă peste graniţă, că au ascuns la hotel sub pardoseala camerei o sumă mare de bani, căci lichidaseră magazinul de la Sibiu, că soţul avea o invenţie foarte importantă, pe care vroia să o fructifice cînd ajunge la destinaţie. După ce se aranjau ei acolo aveau să o aducă şi pe dânsa, sperând că ea nu va păţi mare lucru, că doar îşi urma soţul. Împreună cu banii au ascuns şi acte importante printre care şi buletinul de identitate al doamnei. Mai spunea că soţul şi fratele ei au plecat spre graniţă cu maşina proprie. Erau înţeleşi ca după ce-şi aranjează ei situaţia să vină să ia banii şi actele şi s-o ducă şi pe ea acolo. Nu mai ştiu în ce împrejurare a fost arestată, dar era foarte încrezătoare în faptul că soţul şi fratele vor fi fost trecuţi cu bine peste graniţă.

În seara în care ne-a povestit doamna Henzel acestea a fost dusă la anchetă doamna Poşa şi a fost adusă după un timp, împinsă cu brutalitate pe uşă şi parcă şi înjurată de un securist. Doamna Poşa se prefăcea că plânge ca şi copiii cu mâinile la ochi, se căina rău, dar se uita printre degete ca să vadă ce impresie ne-a făcut. A doua zi dimineaţă a fost luată şi doamna Henzel la anchetă şi când s-a întors era foarte speriată; se găsiseră banii şi actele ascunse sub pardoseală şi i se arătase buletinul de identitate. Atunci toate am fost de părere că doamna Poşa a "turnat-o"; astăzi nu ştiu dacă nu au fost puse "urechi" în celulă.

În una din zilele următoare un subofiţer securist evreu a venit prin celulă şi se plimba prin faţa noastră îmbrăcat într-o şubă frumoasă, îmblănită şi garnisită cu blană pe margini. După plecarea lui, doamna Henzel, foarte speriată, ne-a mărturisit că prea semăna şuba de pe securist cu şuba fratelui ei. În aceiaşi zi, prin geamul nu complet acoperit, am văzut în curte o maşină roşie, pe care doamna Henzel a recunoscut-o ca maşina lor. Pe loc i s-a făcut rău şi i s-a umflat îngrozitor glanda tiroidă (probabil). Am căutat să o liniştim, i-am adus apă, i-am pus comprese reci, am vrut să-i dăm sfaturi, dar nu ştiam ce să-i spunem.

Mi-am cerut voie la WC, care era alături de celula de pedeapsă, şi am reuşit să aflu că acolo era fratele doamnei, dar vrând să ştiu ce li s-a întâmplat am fost surprinsă de un securist de serviciu şi n-am putut afla nimic. Prefăcându-mă că-mi cer scuze, l-am anunţat de situaţia doamnei Henzel. Am fost dusă sus la un ofiţer anchetator sârb Bugarschi. Acesta, mirat, m-a întrebat ce am vrut. Am spus adevărul: că nu-l cunosc, dar sora lui, doamna Henzel, a făcut o criză gravă de inimă şi i s-a umflat îngrijorător gâtul. Voiam doar să-i dau un semn ca s-o liniştesc. Mirat, locotenentul m-a întrebat că pe noi nu ne sperie nimic, că nouă nu ni se mai umflă tiroida? Apoi m-a trimis jos la beci, unde am fost privită de toate ca o eroină.

În acea vreme Securitatea nu prea avea timp de noi. Toată ziua unităţi de securitate şi de armată erau prin munţi să prindă partizanii conduşi de Spiru Blănaru şi de Comandorul Domăşneanu. Acum tocmai făcuseră o seamă de capturi şi beciul li se părea neîncăpător, aşa că au hotărât să elibereze celula noastră şi au început cu legionarele. A venit acelaşi locotenent Bugarschi şi ne-a cerut să ne luăm repede bagajele că plecăm de acolo. Când a auzit doamna Henzel că pe noi ne duce şi ea rămâne cu celelalte, a început să plângă în hohote.

Bugarschi avea încă o dată ocazia să se mire:

- Ce-i domnă Henzel, ţi se rupe inima după Gardă şi după Căpitan?

La care doamna Henzel i-a răspuns:

- Eu n-am cunoscut Garda şi pe Căpitan, dar fetele acestea au fost foarte bune cu mine.

Acesta a fost şi este antisemitismul nostru. Nu oamenii ajunşi la necaz şi suferinţă am vrut să-i lovim, ci pe cei care au căutat să ne înlăture de la moştenirea cea sfântă a străbunilor noştri, pentru apărarea gliei şi a neamului şi, mai ales, am fost contra celor ce-şi ziceau români, dar trădau tot ce aveam mai sfânt şi căutau să distrugă pe cei ce voiau mântuirea acestui neam.

Aşa l-am înţeles noi pe naţionalistul Eminescu şi pe eroul, Căpitanul nostru, Corneliu Codreanu.

MĂRTURISIRI

Florica Paragină Ilade

Am cunoscut Mişcarea Legionară prin doamna Chirulescu în întunecata închisoare din Galaţi, unde era director călăul Goiciu.

Nu eram străină de lupta legionarilor. Cunoşteam cântecele lor şi duhul creştin şi românesc care-i însufleţea, de la fraţii mei: Cristea, Costică şi Ionel. Toţi îmi erau dragi, dar Cristea, pe care mama mi-l încredinţase mie să am grijă de el, era cel mai aproape de inima mea. Între mine şi el era o diferenţă de 10 ani. Când era mic îmi spunea "mămica".

Mama mea, Dumnezeu s-o ierte, era o femeie foarte ocupată. Dăduse viaţă la 14 copii.

Doamna Chirulescu, în cele mai grele zile din viaţa mea, a fost ca un balsam pentru sufletul meu chinuit. Şi ea ca şi mine făcea parte dintr-o familie legionară greu încercată. Lângă ea am plâns după cei doi copilaşi, Corneliu şi Gabriela, pe care-i lăsasem singuri, să-i crească rudele şi vecinii.

Soţul meu, care luptase pe frontul bolşevic, căzuse prizonier în 1942 la Cotul Donului şi a stat captiv în gheţurile Siberiei nouă ani. Cei mari din occident "campioni ai drepturilor omului" tăceau deşi erau făuritorii acestui rău. Doamna Chirulescu fusese soţie de ministru legionar, era soră cu Iordache Nicoară, ucis mişeleşte de gloanţele satanei şi soră cu Maica Mihaela de la Mânăstirea Vladimireşti, moartă în temniţa Ciucului.

Eu am fost arestată odată cu tatăl meu, Anton Paragină, şi cu doi cumnaţi – Tănase Ghinita şi Marian Voica – şi cu doi nepoţi – Gelu Popovici şi Gică Paragină – care nu aveau atunci decât 14 ani.

Fraţii mei au luptat în munţii Vrancei cu arma în mână împotriva bolşevismului. Cristea a murit acolo. Am plâns

mult în temniţă. Doamna Chirulescu mă lăsa să plâng şi mă mângâia: "Nu-i rău că plângi, Florico, suferinţa purifică şi înalţă pe om, fiindcă suferinţa pentru un suflet creştin e zbor şi fecunditate"... N-am să uit niciodată cuvintele ei.

Din închisoare am aflat că "partidul" a făcut din casa mea club pentru tineretul comunist şi în dispreţul şi ura lor proletară i-au dat foc până la urmă. Suferinţa mea nu mai avea margini. Au sărit oameni de omenie să stingă focul şi tot ei mi-au spus, după ce am venit acasă, că erau unii care stăteau cu mâinile în buzunare spunând celor din jur: "Lăsaţi să ardă cuibul acesta de legionari!"...

Casa părintească era o ruină unde o bătrânică, mama mea, alerga ca o umbră prin curtea pustie.

În 1951 a venit soţul meu Ionică Ilade din captivitate şi nu m-a găsit acasă, iar cei doi copii nu-l cunoşteau. Bucuria lui că fusese eliberat s-a transformat în tristeţe.

Când m-am eliberat eram încă o femeie în putere şi împreună cu soţul am început o muncă grea ca să ne ridicăm din cenuşă. Am muncit la colectiv, prost plătiţi şi ne-am refăcut gospodăria. Am mai născut un copil, pe Dorel, actualul învăţător, care s-a aşezat ca o velinţă peste suferinţele noastre. Cornel şi Gabriela sunt la Braşov şi sunt un cântec continuu pentru mine. Mă bucur şi de nepoţi inimoşi.

Sunt bătrână. Anul acesta împlinesc 80 de ani. Pe soţul meu l-am condus la cimitir. Îi port după datină pomenile. Mi-e sufletul împăcat. Pe cei care ne-au duşmănit i-am iertat fără să-şi ceară iertare.

Nu-mi pare rău de câte am făcut. Pentru învăţătura lui Hristos şi a Neamului nostru românesc am făcut prea puţin.

NĂSCUȚI ÎN ÎNCHISOARE

Maria Hâncu Rotaru

La margine de București se înălța odinioară una din cele mai frumoase mânăstiri din țară. Monument istoric de artă medievală, transformată în închisoare, Sfânta Mânăstire Văcărești a fost mai târziu rasă de pe fața pământului de regimul comunist.

Multe vieți s-au stins între zidurile lăcașului sfânt, în timp ce a fost acolo închisoare comunistă, mai ales pentru deținuți politici.

Într-un colțișor mai liniștit, în vecinătatea bucătăriei, câteva încăperi mai luminoase au fost sortite spitalului de femei. Într-un salon la etaj se aflau cele pe care vremea detenției, înainte sau după condamnare, le prinsese în starea de a deveni mame.

La 1 septembrie 1952 am fost luată la Securitate "ca să dau o declarație" după cum era uzanța. Eram de curând căsătorită pe meleaguri vasluiene. Mă aflam gravidă în patru luni. După un "popas" la Securitatea Rahova din București, prin decembrie, când s-a încheiat ancheta la care am rezistat onorabil falselor învinuiri, am fost transferată în închisoarea Văcărești, la spitalul de femei - deținute politice.

Eram destul de speriată și îngrijorată când mi s-a spus: "ocupă patul liber de lângă ușă". Și l-am ocupat pentru 5-6 luni, până la proces.

Celelalte "paciente" m-au primit cu multă căldură. Chiar și doamna sergentă Maga, care ne supraveghea, era de o blândețe rar întâlnită, contrar meseriei și dispozițiilor severe din vremea aceea. Era acolo la Văcărești o atmosferă de optimism și înțelegere, de credință și mult patriotism.

Macedoneanca Marica Mila, de curând trecută în veșnicie, devenise mamă la 38 de ani. Era fericită, în ciuda

situaţiei în care se afla. Toată ziua îşi drăgălea odorul "draguli mamili". Micuţul Nelu era alintatul întregului salon.

Doctoriţa Adela Herişescu Gesticone era o femeie minunată, frumoasă, înaltă, cu o ţinută maiestoasă, mereu gata să ajute şi să mângâie pe toată lumea. Avea o cultură vastă şi era o plăcere să o asculţi când începea să povestească ceva. A născut un băieţel de toată frumuseţea.

Ila Bordeianu, mărunţică şi mereu zâmbitoare, ocupa cel din urmă pat, de lângă perete, aşa că avea perspectiva întregii încăperi. Privirea ei dulce, cu ochii zâmbitori şi plini de sclipiri şi blândeţe ne învăluia de dimineaţa până seara. A dat fetiţei pe care a adus-o pe lume cel mai neobişnuit şi mai frumos nume posibil: Rândunica. Acum a trecut de 40 ani şi e plecată "peste mări şi ţări". Probabil moşteneşte mult din firea mamei, veşnic tânără şi voioasă.

Se rătăciseră printre noi vreo trei grecoaice, venite în ţara noastră pentru a fi ocrotite de persecuţia din ţara lor. Erau comuniste. Ne împăcam totuşi bine, ne înţelegeam cum puteam, începuseră să înveţe româneşte şi mai rupeam câteodată şi noi câteva vorbe în greceşte. Şi ele şi copiii lor aveau un regim special, cu fel de fel de bunătăţi. Erau stingherite când le primeau, pentru că erau femei cu mult bun simţ. Întotdeauna ne tratau şi pe noi cu câte ceva.

Mai erau în trecere şi femei care născuseră în altă parte. Aşa se face că în continuare am avut-o un timp cu noi pe sufletista Dina Voinea, cu băieţelul ei născut la Securitatea din Ploieşti, săritoare la orice nevoie, bună sfătuitoare şi o camaradă de înaltă ţinută. O ardeleancă pregătită temeinic intelectual şi de profundă credinţă, mereu cu gândul la primul ei născut, care i-a fost luat la Securitatea din Ploieşti după arestarea ei şi a soţului. N-avea să-l mai găsească niciodată. La eliberare li s-a spus că "acest copil a murit că era rahitic". Nu a primit certificat de deces. Avea 7 luni şi jumătate când l-au despărţit de mamă. Dina poartă fotografia lui cu dânsa şi când ţi-o arată te întreabă: "Seamănă

acesta a copil rahitic?" E cumplit să trăieşti o viaţă fără să ştii unde trăieşte şi dacă trăieşte primul tău născut. Numai în odiosul regim comunist se puteau întâlni asemenea cruzimi.

La Văcăreşti aveam regim de spital, cu medic de femei şi medic de copii, care ne vizitau zilnic. Cu toate că atât noi cât şi pruncii noştri eram denumiţi "bandiţi" de către tot personalul, nu ne simţeam prea persecutate şi căutam prin rugăciune şi într-ajutorare să ne facem viaţa cât de cât suportabilă. Era foarte greu să fii izolată şi departe de cei dragi, când aduci pe lume un copil ce nu poate fi văzut de tatăl lui, de bunici şi de toţi ceilalţi de acasă îndureraţi de situaţia noastră. Aşa au vrut comuniştii – să aibă între deţinuţi şi femei cu copii al căror loc era firesc în familie. La ei însă nu conta cine suferă şi cât suferă. Mai rar pe lumea asta cazuri de "născuţi în închisoare" ca în ţara românească.

Cu tot curajul pe care ni-l făceam una alteia, cu toată demnitatea pe care ne-o păstram neclinitită, ne surprindeam deseori ştergându-ne pe furiş o lacrimă amară, pentru suferinţa noastră şi a celor rămaşi acasă, pentru atâtea suferinţe provocate de urgia comunistă.

Cu toate necazurile însă, făceam uneori şi "petreceri de aniversare" în felul nostru. Strângeam marmeladă şi alte alimente din care pregăteam tortul festiv. Aşa s-a întâmplat odată pe când intra în tură de noapte doamna Maga. "Ne sărbătoream", cântam în surdină şi chiar dansam. Când a intrat doamna Maga şi-a pus mâinile în cap:

- Fetelor, sunteţi nebune?

Noi am încremenit. Niciodată nu se dezlănţuise aşa. Ne-am cuminţit pe loc şi am spus:

- Iertaţi-ne! Altădată ne mai lăsaţi să facem aşa ceva?

- Altădată da, dar nu tocmai astăzi.

Era ziua morţii lui Stalin. Ce coincidenţă! Noi habar n-aveam. Săraca doamna Maga nu ştia dacă să râdă sau să

plângă. Avea totuşi un suflet bun. Prezenţa ei era o mângâiere pentru noi. Făcea excepţie de la regula generală.

Turlele sfintei mânăstiri rămase pavăză pentru suferinţele neamului nostru greu încercat, ne erau îndemn spre rugă şi închinare. Le priveam pe fereastră şi parcă toată credinţa strămoşească prindea viaţă şi ne lumina calea, iar zilele treceau mai uşor. Eu am avut parte în toată perioada de la Văcăreşti de multă suferinţă fizică: probleme cu rinichii, cu stomacul, cu inima şi altele. Aveam albumină, picioarele umflate şi se părea că la naştere voi face colapsie, deci problematică era atât salvarea mea, cât şi a pruncului.

Bunul Dumnezeu şi Maica Domnului au făcut să ies cu bine din acest impas. În ianuarie 1953 am adus pe lume un băieţel ce mi se părea rupt din soare. Aşa sunt mamele, mai ales când nu au lângă ele altă mângâiere.

Câteva nopţi am dormit iepureşte de teamă să nu-l sufoc. M-am învăţat cam greu să-l ocrotesc, să împart cu el patul de spital. Medicii salonului se uitau la mine şi la Florin ca la o adevărată minune, trecută cu bine prin toate pericolele ce ne ameninţau.

La trei săptămâni Florin a făcut o otită bilaterală. Mi l-au luat să-i facă paracenteză la Spitalul de Copii Bucureşti. A fost o perioadă extrem de grea. După o săptămână văzând că se tergiversează întoarcerea copilului, am declarat greva foamei şi astfel l-am recăpătat. Era slab şi cu o iritaţie pe tot corpul, probabil o alergie de la antibiotice. Ila mă ajuta să-i fac baie cu hipermanganat de potasiu. Sugea în disperare zi şi noapte. Îmi păstrasem laptele cu multă grijă. S-a refăcut destul de repede. Înainte de a-l da la spital a primit primul botez. Mama Leana, una din bolnavele dintr-un salon vecin, l-a stropit cu apă spunând: "se botează pruncul Florin, în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh, Amin!"

Mama Leana, implicată în rezistenţa din Făgăraş, şi-a sfârşit zilele în urma unui cancer generalizat, consecinţa torturilor din timpul anchetei. Rămăsese cât un copil preşcolar,

o umbră de om. A fost o adevărată mucenică. Se ruga permanent şi ne învăţa să facem şi noi la fel. Mama Leana a fost prima naşă a lui Florin. Ulterior, acasă, slujba botezului s-a continuat după canoane.

După câteva luni de la naştere am fost chemată pentru încheierea dosarului în vederea procesului. Eram implicată în organizaţia legionară de la Litere şi Filozofie. Salvarea mea a fost cursul de Estetică şi Critică Literară pe care îl împrumutasem de la Artimescu Maria, azi plecată dintre noi. Aceasta a dovedit că fusesem la ea pentru curs şi nu pentru şedinţă. La proces şi-au retras acuzaţiile împotriva mea, aproape toate fetele din grup menţionând că le-au făcut sub presiune.

Astfel am căpătat nouă luni închisoare corecţională, exact cât făcusem de la data arestării până la proces.

În 1953 luna iunie m-am întors acasă cu fiul meu în linişte şi bună stare.

Iată încă una din minunile vieţii mele.

ULTIMA ARESTARE

Buzău 18-19 iulie 1952
Liana Pitrop Nedelcu

motto:
Stoluri după stoluri se vor duce anii
Şi alte primăveri vor înflori castanii
(autor necunoscut)

Deşi de atunci au trecut peste 40 de ani, toate amintirile şi-au păstrat acurateţea şi toată profunzimea, astfel încât acum când m-am hotărât să le depăn toate bat statornic la poarta sufletului meu.

Era a cincea arestare. Prima a fost în noiembrie 1941.

În noaptea mai sus arătată au sărit gardul casei părinteşti şi m-au somat să deschid uşa 4-5 securişti, în timp ce curtea era păzită de 7-8 militari. Au intrat în casă şi mi-au ordonat să predau tot armamentul pe care credeau că-l am. Nu aveam absolut nici o armă. De asemenea mi-au cerut în faţa tatei, care speriat îngenunchease şi se ruga la icoană, precum şi a sorei mele, să-mi iau câteva lucruri şi să-i urmez. Mergeam în zori de zi înconjurată de numerosul grup care mă păzea şi îmi spuneam că probabil mă vor duce la faimosul Canal. M-au purtat în diferite case conspirative şi în final m-au depus la penitenciarul din Buzău. Într-o zi fiind scoasă la soare mi-am scris pe nisip cartea de vizită. Când ceilalţi au ieşit afară au dat de scrisul meu şi au ştiut pe cine au alături.

SPRE GHENCEA

Liana Pitrop Nedelcu

După câteva zile am fost închişi într-o dubă şi duşi spre necunoscut. Am constatat că aproape toţi cei din grup erau preoţi îmbrăcaţi în rasă. În plină lună a lui cuptor duba era încinsă ca un cazan. Cel mai greu au suportat căldura preoţii. Cu chiu cu vai am ajuns. Unde? În poarta Ghencei am cunoscut-o pe tânăra doctor Mioara Bracaciu, care mi-a spus că a fost arestată din Braşov de pe stradă în timp ce se plimba cu cei doi copilaşi de mână. Din clipa aceea am avut un sentiment aparte pentru mame şi aş fi preferat, dacă ar fi fost posibil, să duc eu mai departe pedeapsa lor, căci de la ideea de a mă întoarce la facultate îmi luasem adio.

Chiar dacă aş fi trăit câteva vieţi tot nu aş fi putut acoperi anii lungi pe care trebuiau să-i facă toate mamele care lăsaseră acasă copii de toate vârstele. Dacă şi Căpitanul ofta în 1938 de dorul şi grija Cătălinei "fata mamei", ce se petrecea oare în sufletul Aurei Precup din Iaşi care lăsase acasă doi copilaşi de un an şi respectiv trei ani. Sau în cel al Viorică Horodniceanu-Scutaru din Piatra Neamţ care lăsase acasă trei copii între trei şi şapte ani. Ce să mai zic de profesor Elena Beştea din Arad care lăsase singur în casă pe Cătălin în etate de şapte ani, soţul doamnei fiind arestat mai înainte. Sau câte alte mame care se culcau şi se trezeau cu gândul la copiii lor pe care nu ştiau când şi dacă o să-i mai vadă. A fost aspectul care m-a impresionat cel mai mult atunci, deşi eu încă nu fusesem mamă. Sufeream pentru plânsul lor tăcut şi pentru toate neliniştile. Le-am stimat pe toate mamele de atunci şi din totdeauna.

ASPECTE GENERALE DIN GHENCEA

Liana Pitrop Nedelcu

motto:
Învaţă de la umbră să taci şi să veghezi,
Învaţă de la stâncă cum neclintit să crezi.
(din lirica norvegiană)

Cine a trecut prin acest imens lagăr de triere, ştie cum zilnic se descărcau acolo sute de dube cu deţinuţi din toată ţara, urmând ca de acolo să fie trimişi spre diverse închisori sau locuri de muncă. Era un furnicar viu pe o arşiţă cumplită. În curte erau butoaie imense de varză în care se depozita apa încălzită de soarele torid. Cei care coborau din dube alergau însetaţi să-şi potolească setea chinuitoare. Nici vorbă să mai strâmbi din nas că era clocită şi mirosea a varză. Erai fericit că vezi apa. M-am repezit şi eu şi am băut în neştire, cu capul aplecat deasupra butoiului, fără ca totuşi să-mi potolesc setea. M-am îmbolnăvit imediat de dizenterie. Zadarnic m-au trecut la regim alimentar, căci nimic nu mai puteam mânca. Mă deshidratasem complet şi mergeam ţinându-mă de pereţi sau de o bătrână bănăţeancă arestată pentru fiul ei. Într-o săptămână am crezut că-mi dau duhul. Curând au apărut fetele noastre: un grup din Câmpina cu Ana Popoveanu, Mioara Drenea şi altele. Împreună cu ele şi doctor Mioara Bracaciu am format mica noastră familie. Aflându-mă în elementul meu mi-am revenit. Nu cred că e necesar să povestesc câte variante am încercat ca să putem mânca cinci-şase persoane cu o singură lingură. Nici pomeneală de frica molipsirii de vreo boală. Cine se mai gândea la aşa ceva? Acolo în Ghencea mutate din cabană în cabană s-au povestit multe lucruri, s-au depănat multe amintiri şi s-au făcut planuri de mai bine. Nici acum nu-mi dau seama

bine ce simţ anume făcea să ne recunoaştem de departe şi cum apărea o nouă venită imediat ne dădeam seama dacă e sau nu de-a noastră. Nu ne-am înşelat niciodată şi respectiva se integra imediat în grupul nostru. Era ceva inexplicabil, ca un fluid. Cu mândrie îmi amintesc şi azi de aprecierile pe care celelalte deţinute din lotul demnitarelor, actriţelor, lotul diferitelor legaţii, etc. le făceau la adresa noastră, vorbeau cu respect despre disciplina, seriozitatea şi solidaritatea legionarelor. Până şi miliţiencele ne dădeau ca exemplu.

Într-o zi a apărut în uşa cabanei Gaby Moţa adusă de la Canal. Când i-am văzut figura parcă desprinsă din chipul spiritualizat al tatălui său am simţit un fior care mi-a străbătut întreaga fiinţă şi m-am simţit mândră că trăiesc alături de unul din vlăstarii lui Ionel Moţa.

Printre cele multe care s-au perindat prin cuşeta noastră a fost şi Olimpia Puiu, soţia lui Gogu Puiu, macedoneancă din Constanţa adusă de la Mislea unde născuse o fetiţă. Spera ca după anii de închisoare să ajungă acasă să-şi poată îmbrăţişa copilul, dar în loc să ajungă acasă a ajuns la Ghencea împreună cu Teta, tot o macedoneancă harnică şi tăcută. Ambele au mers împreună cu noi în colonia de muncă de la Pipera. Am evocat amintirea Olimpiei căci ea mi-a redat multe aspecte de la Mislea şi peste toate m-a învăţat să fac faimoasele plăsuţe din file, croşetate cu naveta. Am făcut şi eu nenumărate navete, căci îmi erau confiscate. Dar o luam de la capăt. Dimineaţa, cum făceam coadă două ore la WC-ul din curte, desfăceam cu precauţie ghimpii de la sârma ghimpată şi cu răbdare îndreptam sârma, o frecam pe ciment, o ascuţeam şi în două-trei zile naveta era gata. Cu ea am făcut zeci de plăsuţe care se închideau discret în nişte căpăcele croşetate şi cu un şnur de pus pe umăr erau foarte de efect. Lucram efectiv de dragul artei. Aţa mi-o procura doamna Ecaterina Macavei din lotul demnitarelor, care la rândul dânsei o obţinea de la cele de drept comun. Printre noi se afla şi doamna Madgearu pe care am respectat-o şi care ne-a tratat cu părintească înţelegere.

CRĂCIUN '52 – AN NOU '53

Liana Pitrop Nedelcu

motto:
Să te mai naşti, Iisuse, din nou ca alte dăţi,
Dar nu în ieslea părăsită şi pe paie,
Ci-n inimile noastre de văpaie
Să stăpâneşti a lor singurătăţi.
(Simion Paraschiv)

Pentru aceste sfinte sărbători, paznicii noştri s-au gândit să ne facă o bucurie bătând în geamuri rogojini şi pături, astfel încât să nu mai vedem nimic, să nu mai distingem noaptea de zi – efectiv să pierdem noţiunea timpului.

Culmea mizeriei era însă imensa tinetă, care de fapt era o putină înaltă de aproximativ un metru pe care nu aveai practic cum să te aşezi singură, ci numai sprijinită de două persoane. Această putină era asaltată în zori de cele de la drept comun, ca să ne aducă şi ele partea lor de batjocură, căci numai politicele aveau onoarea să care tineta la WC-ul din curte. De obicei era plină ochi şi numai cu ajutorul unui drug de fier pe care îl introduceam prin urechile ei puteam urni blestemata tinetă. De câte ori nu s-a vărsat peste noi conţinutul ei! O astfel de putină în care peste 300 de femei, într-o singură încăpere fără aer, îşi făceau necesităţile emana un miros îngrozitor. Era aşezată chiar în mijlocul încăperii ca nimeni să nu fie scutit de asemenea miresme. A fost ceva cumplit, iar situaţia a ţinut aproximativ două săptămâni.

Cu toată oroarea pe care o trăiam am făcut binecunoscutul tort şi am încercat în surdină să cântăm câteva colinde. Dar pentru acest lucru grav, Ileana Belu a stat la carceră întreaga noapte de Ajun. Bineînţeles nici nouă nu ne-a mai tihnit Crăciunul. Am fi vrut să facem cu rândul câteva ore pentru ea, dar n-a fost posibil.

În Ghencea am avut marea bucurie să aflăm despre moartea lui Stalin. Doamne, ce sărbătoare a fost pentru noi. Ne şi vedeam libere zburând spre casele noastre. Credeam că ţara şi neamul românesc au scăpat pentru totdeauna de comunismul devastator.

Iluziile ne-au fost însă repede spulberate şi au început trimiterile spre MAI, colonii de muncă, domicilii obligatorii, alte puşcării, dar măcar atunci, câteva zile, a fost acolo o frenezie generală.

ARESTAREA

Elena Faina Popa

Era în anul 1952. În Ajunul Crăciunului, la ora 12 noaptea a venit Securitatea să mă aresteze. Dormeam în acelaşi pat cu fata bădiei Oancea. Aceasta era mai tânără decât mine, dar şi ea brunetă cu părul împletit în două codiţe, semăna mult cu mine. Când uşa s-a deschis cu zgomot mare, a apărut în prag Dordea, un prieten al familiei noastre, care locuia în Sibiu şi ştia unde mă ascundeam. Mic de statură şi cam slăbuţ avea în spatele lui trei căpitani voinici. Le era frică să nu trag în ei cu vreo armă automată. S-au pomenit faţă în faţă cu două fete asemănătoare. Mi-am dat seama că nu ştiau pe care s-o someze şi le-am spus: "Eu sunt Elena Faina."

Când am ajuns în şosea am văzut un camion militar plin cu soldaţi şi trei maşini mici. Eram într-o tensiune nervoasă pe care n-o mai trăisem. Am început să fac glume pe socoteala lor. Cum unul dintre ofiţeri îmi ducea poşeta am râs: "Ce-o zice lumea văzând un ofiţer cu o poşetă de damă în mână?"... I-am întrebat apoi de ce era nevoie de atâta armată pentru o biată femeie. Răspunsul a fost că s-ar putea să coboare din munţi partizanii. De fapt, dacă mai întârziau o zi, aş fi urcat şi eu în munte. În anii trecuţi, când l-am întâlnit pe Ion Gavrilă, mi-a spus că tocmai în timpul acela vroiau să-mi propună să-mi schimb ascunzătoarea, pentru că începuse să se ştie unde stau.

M-au dus la Sibiu în celulele Securităţii. Am stat numai două ore într-o cameră întunecoasă în care mişunau şobolanii. Trecând pe un coridor mi-am dat seama, după trăistuţele lăsate lângă uşi, cam ce oameni erau arestaţi. Modelele cusute pe trăistuţe difereau de la un sat la altul.

Cu aceeaşi pază am fost dusă la Făgăraş pentru un act de prezenţă, apoi la Braşov. Aici m-au dus direct la şeful Securităţii, Crăciun. Când mi-au luat ochelarii de tablă de la ochi, m-am pomenit într-un birou mare în care totul era de culoare roşie: birou, covor, perdele... Prima întrebare a fost:

- De ce nu te-ai predat?

- Mi-a fost frică.

- De ce?

- Pentru că în anul 1948, până să-ţi arăţi nevinovăţia, te-ar fi omorît în bătaie.

M-au dus în arest de unde mă chemau la anchetă. La început eram anchetată zi şi noapte, apoi numai ziua. Trebuia să răspund la întrebările pe care i le-ar fi pus lui Nelu Dimitriu.

În timpul anchetei a început să-mi cadă părul. Rămâneam la pieptănat cu mâinile încărcate. Avusesem păr des şi lung, că se mirau paznicii de el. Un sergent a deschis uşa şi m-a întrebat de ce îmi cade părul. I-am surprins lacrimi în ochi...

Tot în acea perioadă aveam nişte vise îngrozitoare: părinţii şi cei dragi de acasă erau morţi, cu capetele tăiate, masacraţi. Au durat aceste coşmaruri mult timp, chiar după ce am ajuns la închisoarea Mislea. Acolo am găsit mai multe călugăriţe de la Vladimireşti, care au făcut o serie de rugăciuni pentru mine. Astfel m-am liniştit şi am revenit la normal.

La Mislea am întâlnit pe soţia şi pe fata lui nenea Rodeanu din Poiana, care-l adăpostise pe Dimitriu. Ele mi-au spus că Nelu la arestare s-a luptat cu Securitatea şi a fost împuşcat mortal. Nu se ştie unde l-au îngropat.

NOAPTEA DE ÎNVIERE 4 – 5 APRILIE 1953

Liana Pitrop Nedelcu

motto:
Mântuitorule încununat cu spini
Oricâte amărăciuni am înghiţit în cale
Mi-s încă stupii sufletului plini
De toată mierea veşniciei Tale
(dr. Vasile Voiculescu)

Într-o tăcere deplină ca într-o stare de veghe fiecare dintre noi se ruga în sine cu smerenie, gândind la Iisus, la minunea care urma să se petreacă. Aşteptam clipa când cu emoţie urma să aprindem lumânarea pe care cu generozitate ne-o dăruise Lilica Buzdugan. Obişnuitul tort îl pusesem bine, să-l tăiem la masa festivă improvizată pe un geamantan. Dar tăcuta noastră reculegere a fost brutal întreruptă de un numeros grup de securişti, care răstit ne-au ordonat încolonarea aşa cum eram, în sumara noastră îmbrăcăminte. Ne-am încolonat în tăcere, în timp ce ei ne-au cotrobăit şi răsturnat toate bagajele, făcându-ne o minuţioasă percheziţie. Oare ce gândea fiecare din cele peste 300 de femei, care stăteau încolonate şi umilite în această Sfântă Noapte de Înviere. Greu de ştiut. Eu mă gândeam cu uimire cum se poate ca nişte indivizi oarecare să dispună de soarta noastră.

După două-trei ore chinuitoare de încolonare ne-au ordonat să ne adunăm repede boarfele, să mergem la magazie unde ne-au echipat cazon cu vestoane foarte originale, făcute din resturi de la uniformele miliţienilor. Fiecare veston era cu o mânecă verde, alta albastră, piepţii unul kaki, altul maro, spatele gri sau albastru, un amestec ameţitor de culori. Ne-au dat sandale de pânză, nişte cămeşoaie enorme şi aşa original îmbrăcate ne-am urcat buluc în trei dube:

două cu politice şi una cu drept comun. Şi în mare viteză am pornit ca de atâtea ori spre necunoscut. Cine a mai avut timp să se gândească la Înviere?! Nu vedeam nimic, doar prin câte-o crăpătură a dubei simţeam că se apropie zorii Sfintelor Paşti. Când s-a oprit convoiul şi am coborât, am avut o adevărată revelaţie... O senzaţie de uşurare. Paştele ne binecuvânta cu aer proaspăt, primăvăratic, cu un cer senin după care tânjisem atâta. Pomii înmugureau timid şi în jur era ceva tainic, sărbătoresc.

Ne-am lămurit repede. Ajunsesem la colonia de muncă Pipera. În pas alert ne-am umplut saltelele cu paie şi am fost duse în nişte grajduri amenajate ad-hoc în dormitoare, cu binecunoscutele priciuri. Toate ne mişcam uşor, înviorate şi bucuroase că vom lucra afară la aer curat şi că mai ales vom avea vorbitor.

Eram încântate că pentru prima dată am fost separate de dreptul comun, ceea ce ne făcea să credem că avem un alt statut. N-a fost însă aşa. Dar cel puţin nu mai aveam parte de furturi şi jigniri. Politicele au format două detaşamente a câte 60 de persoane, iar celelalte un detaşament mai mic. Şefa detaşamentului meu a fost tânăra ing. chimist Aura Precup din Iaşi, cea care lăsase acasă doi copii de un an şi respectiv doi ani. Era o bucovineancă frumoasă cu aliură sportivă, ochii verzi şi două cozi blonde ce îi atârnau pe umeri. Capabilă şi bună organizatoare, s-a bucurat de deplina noastră încredere şi simpatie. Cel de-al doilea detaşament era condus de Sofica Borobaru.

Aşa ne-am trezit noi în ziua de Paşti recruţi disciplinaţi, la dispoziţia cui o vrea Dumnezeu. Iar Dumnezeu a fost cu noi, căci şi acum simt sub tălpi pământul reavăn ca şi parfumul primăvăratic ce ne binecuvânta.

COLONIA DE MUNCĂ PIPERA

Liana Pitrop Nedelcu

motto:
Învaţă de la vântul ce adie pe poteci
Cum trebuie prin lume de liniştit să treci.
(din lirica norvegiană)

Acolo a fost perioada cea mai acceptabilă din toată detenţia. Având nevoie de energia noastră nu ne mai puneau bromură în mâncare şi consumam numai zarzavaturi proaspete şi acest fapt a condus la reînviorarea noastră, iar ideea că vom avea vorbitor ne dădea oarecare elan. Doar statul în picioare încolonate uneori peste două ore, până venea dispoziţia încotro să ne mişcăm, ne măcina teribil.

De ce nu ne-or fi lăsat să stăm jos pe marginea şanţului?

Acolo am avut bucuria şi emoţia să-l văd pe tata cum venea pe un drumeag necunoscut cu o mică lădiţă albastră în mână, în care îmi aducea ce putea din modesta lui pensie. Am încercat să par veselă, dar îmi era ruşine că l-am făcut pe acest om cinstit şi sobru să mă caute printre... hoaţe. Ce ştia dânsul ce fel de femei erau acolo!

După primele cuvinte greu găsite şi de o parte şi de alta mi-a spus că nu a înţeles ce-i cu găleţile. Şi se scuza că nu mi le-a putut aduce.

Despre ce credeţi că era vorba? În cartea poştală pe care o scrisesem cerusem să-mi aducă o pereche de "galenţi" – faimoasa încălţăminte cu talpa de lemn cu o bentiţă de piele pe deasupra, ce ţinea galenţii prinşi de picior. Cine avea aşa ceva în închisoare era cineva. Or fi căutat ai mei cuvântul şi în dicţionare, dar nu l-au găsit. Ne-am despărţit cu scurte fluturări de mâini de la distanţa de trei-patru metri, printre

sârmele ghimpate care ne despărţeau, întrebându-ne fiecare când şi unde ne-am mai putea vedea.

Atunci mi-am spus că nu voi mai accepta nici un vorbitor, ca să nu-i mai pun pe ai mei pe drumuri şi să rămânem fiecare stingher şi tulburat pentru multă vreme. Vorbitoarele erau în general foarte emoţionante şi pline de neprevăzut. Numărai zilele până la vorbitor. Când ajungeai în faţa celor dragi te pierdeai şi nu-ţi mai aminteai ce-ai fi vrut să întrebi.

Persida Ferestrău din Braşov şi-a văzut la vorbitor fetiţa, care cum a văzut-o, a şi întrebat-o: "Atât de mult ai stat la dentist şi tot nu ţi-au crescut dinţii?" Când fusese ridicată a spus că pleacă la dentist, dar trecuseră doi-trei ani de atunci. Cât a râs Persida cu noi pe chestia asta! Dar cât o fi plâns singură noaptea sub pătura sură!

A existat totdeauna o decenţă în necazurile noastre, ceva care a făcut să nu ne lamentăm sau poate s-ar putea spune chiar un fel de nobleţe.

Ne obişnuisem cu viaţa de colonie şi nu ne mai speriau aşa de tare şerpii ce ieşeau de sub bulgării imenşi pe care-i sfărâmam cu sapa. Ne înapoiam însă extrem de obosite, după o zi grea şi un drum lung făcut pe jos cu sapa în spate, iar când ne opream la vreo barieră CFR şi vedeam trenul trecând, ne întrebam ce vor fi gândit pasagerii despre noi?

Într-o noapte când eram schimbul doi de planton o aud pe Gaby Moţa strigând în somn: "Cine vine cu mine la targă?" şi tot prin somn îi răspunde Măriuca Vulcănescu: "Vin eu Gaby!" A doua zi nici una din ele nu-şi amintea dialogul nocturn care făcuse hazul întregului dormitor.

HOAŢELE

Tunari 6 aprilie 1953
Liana Pitrop Nedelcu

motto:
În pasărea rănită să nu arunci cu pietre
(proverb persan)

A doua zi de Paşti ne-am îmbarcat repede într-un camion deschis. Nu ne mai întrebam încotro mergem. Ne obişnuisem de mult cu necunoscutul. Treceam printr-un sat cu case proaspăt văruite. La fel erau gardurile şi pomii. În faţa porţilor stăteau îmbrăcaţi curat copii, care ţineau în mâini ouă roşii şi felii de cozonac. Ne lăsam cucerite de frumuseţea imaginilor idilice care ne aminteau de propria noastră copilărie. Copiii văzându-ne atât de pitoresc îmbrăcate, strigau cât îi ţinea gura: "Mama... mama, trece hoaţele... hoaţele... hoaţele." Iar noi numai hoaţe nu eram, cel mult furam câte o imagine sau câte o speranţă. Am râs şi noi de frumoasa impresie pe care o făceam.

Ne-am oprit la o gospodărie de stat din comuna Tunari să dezgropăm via. Pământul greu bătătorit şi îngheţat acoperea coardele pe care ne chinuiam să le scoatem. Miliţienii ne zoreau fără milă, nelăsându-ne nici o clipă să respirăm şi abia ne puteam îndrepta de şale cu mari dureri. Atât de mult am fi dorit să privim cerul albastru. Nu ştiu din ce cauză unul din stâlpii de beton care susţineau sârma s-a prăbuşit lovind-o în cap pe Ileana Belu din Blaj. Ea a fost arestată chiar în timp ce-şi susţinea examenul de stat. Din cauza loviturii a căzut; cred că a făcut o comoţie. Ne-am speriat şi am cerut să ne ducă în colonie. Cred că şi ei s-au speriat, că era totuşi un accident de muncă şi ne-au dus înapoi la

grajdurile noastre. Acolo erau două dintre doctoriţele noastre, dr. Potlogeanu şi dr. Mioara Bracaciu.

A treia dintre ele, dr. Bircle prefera să meargă la lucru pe câmp în speranţa că va afla ceva despre fiica sa Rodica, proaspăt ajunsă doctoriţă şi imediat după aceea arestată. Cele două doctoriţe au făcut tot ce era posibil. Graţie tinereţii, Ileana şi-a revenit după câteva zile, înconjurată de fetele noastre. Eu, plângând, mă tot gândeam la mama ei cum ar putea primi eventuala veste a morţii fiicei sale. Mă zguduia efectiv ideea morţii frumoasei noastre Ileana, care cu ochii ei albaştri aducea soarele pe cer.

Am revăzut-o la Cluj, ca şi pe Mioara, după douăzeci de ani. A fost o întâlnire emoţionantă la care am invitat-o şi pe Guga Călinescu din Iaşi, care se stabilise şi ea la Cluj. Văzând cu câtă emoţie evocăm amintirile din închisoare, se simţea oarecum complexată regretând în naivitatea ei că nu a fost şi ea cu noi pe acolo pe unde trecusem.

Ileana se măritase de mult. Avea aceeaşi căldură în ochii ei frumoşi şi acelaşi zâmbet curat, aceeaşi puritate în toată făptura ei.

Sfinte şi dragi amintiri...

"PSEUDOKINEGETIKOS"

Liana Pitrop Nedelcu

La 1 septembrie 1953 eu am fost smulsă din plin câmp de lângă fetele dragi cu care lucram şi dusă spre "alte zări mai calde", rezervându-mi-se în final Bărăganul. N-am să uit niciodată cum, atunci când am fost strigată pe câmp, toate fetele s-au repezit la mine să mă sărute. În acelaşi timp fiecare mi-a şoptit la ureche fie o adresă, fie un semnal ce trebuia să-l transmit, dar din care bineînţeles n-am reţinut nimic.

Mai târziu mi-am dat seama că motivul dezrădăcinării mele dintre fete a fost cuvântul Pseudokinegetikos. Voi descrie episodul fatal. Noi nu aveam voie să vorbim nici în baracă, nici pe drum, nici pe câmp, pe parcelele pe care lucram. Indignată de aceste absurdităţi, într-o zi, la înapoierea de la muncă, comentam cu vecina mea de rând Sabina Apolzan din Sibiu, că din cauza restricţiilor o să uităm să vorbim şi o să ajungem să ne înţelegem numai prin semne şi mimică. Unul dintre gardieni care ne păzea a auzit vorbă şi a întrebat cine vorbeşte. Eu am ieşit din rând şi am recunoscut. "Cum te cheamă?" a întrebat el. Iar eu am răspuns: "Pseudokinegetikos!" Eram sigură că nu va reuşi în veac să scrie un cuvânt atât de greu. Prost, prost, dar şi-a dat seama că e bătaie de joc. Pentru această obrăznicie mi-a ordonat să înconjur în fugă de zece ori detaşamentul în mers. Parcă aud şi acum cum îmi bătea polonicul din traistă în castron, ca o tobă. Fusesem de serviciu la împărţitul mâncării, iar polonicul îmi rămăsese în traistă. Cineva dintre fete striga să arunc traista ca să-mi fie mai uşor, dar nu aveam timp de aşa ceva. Spectacolul era de râs şi de plâns în acelaşi timp. Când am ajuns în colonie şefa detaşamentului a fost obligată să spună numele meu real şi în curând după acest act de indisciplină am fost dusă la Văcăreşti. Oftam după zilele de la Pipera şi

după grupul de acolo. Zilele de la Văcăreşti erau lâncede. Aveam paturi suprapuse de trei-patru rânduri şi stăteam la un loc cu dreptul comun. Singurele zile bune erau acelea când venea câte o fată din colonie aducându-mi veşti de acolo. Aşa s-au perindat Ileana Belu, suspectă de hepatită, Simona Duca pentru MAI, Gaby Moţa, Olga Caba şi altele.

Am dormit cu Gaby Moţa în acelaşi pat, urmărind cu emoţie freamătul frunzelor din vârful unui plop înalt ce abia se bănuia prin ferestruica îngustă a celulei. Ne înţelegeam fără să vorbim. Multe lucruri le-am simţit la fel. N-aş fi vrut să-i zgândăr nici o rană. Din proprie iniţiativă mi-a povestit cum n-a putut uita niciodată ultima baie pe care i-o făcuse tatăl său în ajunul plecării în Spania. Era tăcut şi din toate gesturile lui parcă se presimţea despărţirea cea mare. Povestind, Gaby avea glasul plin de emoţie, ca şi atunci când era vorba despre rarele momente când, lucrând la Canal, putea să întâlnească privirile îngrijorate ale mamei sale sau ale fratelui său Mihai. Trei fiinţe nevinovate îşi căutau cu înfrigurare privirile, iar zilele când aceste priviri nu se întâlneau erau pline de nelinişte şi de întrebări pentru fiecare. Ce o fi fost în sufletul doamnei Moţa văzându-şi copiii muncind ca nişte sclavi numai pentru că tatăl lor fusese un erou al creştinătăţii? Gaby vorbea întotdeauna cu multă duioşie despre bunicii de la Orăştie.

Într-o noapte, când am fost încolonate pe coridor şi întrebate ce etate avem şi de ce suntem acolo, securistul ajungând în dreptul lui Gaby, copil delicat şi firav, a întrebat-o şi pe ea acelaşi lucru: "De ce eşti aici?" – "Pentru tata." "Dar ce-i cu tat-tu?" "A murit în Spania acum cincisprezece ani". "Şi numai pentru asta eşti aici?" Ce ironie! Parcă nu ar fi avut la dispoziţie toate dosarele noastre. Părea nedumerit, contrariat, securistul.

Gaby a rămas în Văcăreşti fără să mai aflu spre ce zări o fi purtat-o soarta. Nu ştiu, nu-mi amintesc cine ar fi putut veni la vorbitorul ei, căci nimeni dintre ai ei nu era liber. Cât de nemiloasă a fost soarta cu această respectată, nevinovată şi distinsă familie.

LA SECURITATEA DIN PLOIEŞTI

Liana Pitrop Nedelcu

motto:
Învaţă de la flăcări ce-avem de ars în noi,
Învaţă de la ape să nu dai înapoi.
(din lirica norvegiană)

După o sumară anchetă făcută la Văcăreşti chiar de către Alexandru Drăghici, care făcuse o inspecţie acolo, am fost dusă la Securitatea din Ploieşti. Acolo, cu toate spaimele anchetelor nocturne, cu toate umilinţele şi ameninţările, am avut totuşi o revelaţie. Am cunoscut-o pe Ileana Vasilescu din Râmnicu Sărat. Fusese arestată cu întreaga familie într-un lot de peste 60 de persoane. Suferea pentru toţi, dar cel mai mult suferea pentru sora sa, farmacista Jana Constantinescu, căsătorită doar de două luni, care era însărcinată şi se afla la câteva celule de celula noastră. Nu ştia cum suporta sora sa situaţia şi se îngrozea la ideea că aceasta ar putea să nască în închisoare.

Ileana era de o frumuseţe fascinantă, sveltă, părul negru ondulat îi acoperea umerii, ochii albaştrii profunzi, gura frumos conturată, dantura impecabilă. Proaspătă absolventă a Institutului de Arte Plastice din Bucureşti, îşi ascunsese fratele condamnat la mulţi ani de muncă silnică. Îl purtase prin diferite case, îi confecţionase o mulţime de peruci, la fel buletine şi câte meserii nu i-a sugerat... Făcuse toate demersurile să-l expedieze peste graniţă, strecurat printre grupurile de tineri care veniseră în România cu ocazia Festivalului Internaţional al Tineretului din 1953. Totul era perfect aranjat, dar nenorocirea a făcut să fie descoperit în ajunul plecării, deghizat în lustragiu.

De aici a urmat valul masiv de arestări începând cu familia ei şi urmând cu gazdele pe unde stătuse ascuns. Ileana şi-a asumat întreaga vină, dar n-a fost de-ajuns. Se

gândea la tatăl său – preot onorabil, care abia venise din închisoare – şi la fiecare din numerosul grup arestat. Îmi dădeam seama că situaţia era foarte gravă; încercam să o încurajez dar fără multe şanse. Ne înfioram noaptea când somnul nostru chinuit era întrerupt de ţipetele sfâşietoare ale unei femei care dintr-o celulă alăturată striga disperată: "Am şapte copii domnule... şapte copii... şapte... şapte copii."

Nelinişte Ilenei creştea văzând cu ochii şi se apropia de cota maximă. Peste toate a venit şi ordinul de a nu mai sta pe pat, ci doar pe marginea lui. Chinuitoarele şaptesprezece, optsprezece ore cu picioarele spânzurate în gol fără să aţipim sau să ne sprijinim de ceva. Asta a umplut paharul disperării ei.

Atunci, fără să spună nimic, a refuzat să mai mănânce. Primea gamela la vizetă, dar imediat o arunca în WC. Acest lucru a durat câteva zile. Anchetatorii au anunţat procuratura, care s-a deplasat şi a întrebat-o de ce face grevă, dacă este persecutată, etc, etc. Ea răspundea invariabil: "Nu mai vreau să trăiesc şi gata." După patru-cinci zile i-au permis să stea întinsă în pat şi în acest timp venea zilnic de două-trei ori un plutonier gras cu o tavă plină de bunătăţi de la popota Securităţii. Parcă văd un castron cu supă de pasăre cu găluşti, cu pătrunjel verde deasupra, cu pilafuri, cu piureuri, friptură de curcan, castraveciori, fructe, portocale, prăjituri cu frişcă, sucuri, etc, etc. Deşi niciodată n-am fost pofticioasă, acum îmi lăsa gura apă în faţa atâtor bunătăţi de care uitasem de mult.

Majurul, un bărbat mai în vârstă şi jovial, îi spunea mereu: "Domnişoară Vasilescu, e păcat de tinereţea şi frumuseţea dumitale. Eu te sfătuiesc ca un părinte, căci toate trec, dar sănătatea o dată zdruncinată nu o mai poţi reface." Zadarnic venea majurul cu tava plină, căci pleca de fiecare dată aşa cum venea. După câteva zile văzând că refuză orice mâncare au încercat să o hrănească artificial, cu perfuzii. Ne având vână i-au dat glucoză pe cale bucală. O luau pe sus la cabinet, îi puneau un căluş în gură, dar ea respingea cu limba orice picătură. Când o readuceau în celulă moale ca o

cârpă, era stropită cu glucoză de sus până jos. Parcă văd și acum în părul ei frumos lucind ca o diademă stropii de glucoză.

Istovită peste puteri stătea întinsă pe patul de ciment, dar din cauza slăbiciunii gura și ochii nu i se mai închideau. Pe figura ei se citea moartea. Când mă apropiam de gura ei să văd dacă mai respiră, din trupul ei chinuit venea miros de cadavru. Nu mai vedea, nu mai auzea nimic și era rece ca marmura. Nu-mi dădeam seama dacă mai are un strop de suflet în ea. M-a zguduit starea ei și nici eu nu mai puteam mânca văzând cum lângă mine se stinge un om și nu-i pot face nimic. În aceste condiții în a nouăsprezecea zi de grevă au ridicat-o pe targă și au dus-o, presupuneam eu, la spitalul Văcărești.

Am plâns mult după ea și nu știam dacă s-o acuz sau să o admir.

Eram sigură că n-am s-o mai văd niciodată. După câteva luni eu am ajuns cu domiciliu obligatoriu în Bărăgan. Acolo, după o vreme a venit la mine sora mea Natalița și m-a întrebat: "Cine crezi că te-a căutat acasă la Buzău?" N-am știut la cine să mă opresc și ea mi-a răpuns: "Ileana Vasilescu din Râmnicu Sărat." Am rămas uluită.

Reținuse adresa mea și după ce s-a întremat puțin a pornit să mă caute. I-a spus sorei mele să îmi amintească că este cea cu greva foamei de la Securitatea din Ploiești. I-a povestit cum s-au derulat lucrurile după ce au luat-o de lângă mine. Au dus-o la Văcărești unde totuși n-au reușit să o hrănească și pentru că era pe moarte, au urgentat judecarea procesului.

Când au introdus-o în sala de judecată pe targă, acoperită cu o pătură de sub care se bănuia doar un cadavru, judecătorul nu a mai avut cui pune întrebări și a dispus să fie trimisă acasă ca să nu se mai încarce cu încă un mort. Tot pe targă au dus-o la spital și i-au făcut formele de ieșire. I s-au adunat lucrurile pe care le avea și au dus-o în Gara de

Nord. Au urcat-o într-un tren care mergea spre Moldova şi au rugat pe câţiva călători să o coboare la Râmnicu Sărat. Acolo o aştepta Securitatea cu o ambulanţă. Au dus-o la casa părintească şi au lăsat-o singură acolo.

Vecinii, care au văzut ce se întâmplase în casa preotului, i-au sărit în ajutor. Au îngrijit-o cu dragoste, căci erau impresionaţi de nenorocirea ce se abătuse asupra familiei preotului Vasilescu. Tinereţea a învins. S-a refăcut repede. Deşi cea mai vinovată, a ajuns prima acasă. M-a uimit atâta dârzenie în chipul ei delicat şi am admirat-o fără rezerve.

Despre fratele ei licenţiat în drept, am aflat câte ceva de la băieţii care fuseseră cu el în închisoare şi au ajuns în domiciliu obligatoriu, la Rubla. Spuneau că Mitică era neîntrecut în tricotat, că le-a făcut la toţi ciorapi, fulare, fesuri, mănuşi din firele pe care aceştia le deşirau din pături. Toţi vorbeau cu drag despre el, căci avea un talent deosebit la povestit. Încet, încet s-au întors acasă toţi membrii familiei în afară de principalul erou, Mitică. Ulterior am aflat că Ileana s-a căsătorit cu un inginer şi s-a stabilit în judeţul Cluj. "Totul e bine când se sfârşeşte cu bine."

În aceeaşi celulă cu noi, la Ploieşti, se afla şi doamna Costescu, soţie de ofiţer din Râmnicu Vâlcea. Fusese arestată pentru că nu-şi denunţase fratele venit paraşutat şi pe care părinţii l-au ţinut ascuns în pivniţă până ce a fost descoperit şi mi se pare că a fost şi executat.

Blândă, răbdătoare, duioasă, nu ştia nici dânsa ce atitudine să ia faţă de greva Ilenei. Se gândea cu multă grijă la Lucica, fetiţa de 10 ani pe care o lăsase acasă, ca şi la soţul său a cărui carieră o bănuia distrusă pe nedrept. Despre doamna Costescu n-am mai aflat nimic niciodată.

Eu mă aflam între două persoane arestate pentru cazuri similare, dar cu reacţii diferite şi nu ştiam care e atitudinea cea mai înţeleaptă. Le-am admirat deopotrivă pe amândouă, iar azi când le evoc mă gândesc cu respect şi duioşie la cele două eroine.

MĂRŢIŞOARE

Maria Roşca Brahonschi

Dacă s-ar putea strânge pentru o expoziţie tot ce s-a cusut în închisoare, lucruri confiscate pe la percheziţii şi unele scoase afară, prin varietatea lor, prin frumuseţea şi numărul masiv ar putea sta cu cinste alături de cele provenind de la cea mai vestită şcoală de broderie românească ce a fost la curtea lui Ştefan Vodă, când în dorul soţilor plecaţi în lupte, domniţele se strângeau şi brodau împreună odoare pentru bisericile pe care domnitorul obişnuia să le ridice după fiecare biruinţă. Acestea însă nu mai pot fi adunate decât în memoria noastră, a celor care le-am văzut create în condiţii atât de rare, pentru că nu de multe ori în istorie şi nu în multe locuri din lume vor fi fost ţinute atâta vreme împreună femei de felul celor de acolo, pedepsite pentru puterea de dragoste şi sacrificiu. Închisorile zidite odată pentru răufăcători, în acel sfert de veac şi-au inversat scopul. Dacă pe vremea domniţelor aşteptarea era de zile sau săptămâni, atât cât durau bătăliile de atunci, a noastră era însă de ani nenumăraţi şi numai acul ne alina dorul, ne alunga deznădejdea, ne aţâţa imaginaţia şi ne aducea bucuria lucrului terminat. Dacă ajungeai să-l ai şi reuşeai să-l păstrezi, celelalte se rezolvau uşor. O bucată de pânză, de stofă sau de mătase se taia de undeva şi la nevoie aţă asortată la culoare se scotea din ţesătura hainelor.

Întâmplându-se să aibă un ac asupra ei, Tincuţa Cordun mi-a lucrat în carceră un semn de carte. Pânza a rupt-o din poala cămăşii şi aţa neagră pentru modelul bănăţean cu fire trase a scos-o din urzeala zeghei. "Să-ţi amintească de aceste zile" a scris pe dosul lui. Nu-l mai am şi nu ştiu dacă peste ocean, unde l-am trimis, au ajuns şi explicaţiile pentru a putea fi destul de preţuit, dar de acele zile îmi aduce şi azi

aminte mirosul de brad, mirosul de răşină. În faţa curţii cu celule de pedeapsă era atunci depozitată o stivă de cherestea proaspăt tăiată. Pe ea mă aşezam când ieşeam din schimbul de noapte şi moţăiam la soare aşteptând să o zăresc când o scoate la program, pentru a vedea dacă mai poate umbla. În celule, la pedeapsă, fetele erau ţinute atât cât puteau sta în picioare, apoi ajungeau la infirmerie, dar ca şi în sport performanţele creşteau şi fiecare stătea mai multe zile decât cea dinaintea ei. Nu-mi dădeam seama în carceră cât se poate rezista iar în armată, singurul loc unde am auzit de această pedeapsă, nu ştiam cât erau ţinuţi soldaţii. Ea a stat o săptămână. "Cordun, treci la Gherlă!" i-a zis ofiţerul politic trecând pe lângă ea în curte. Fără să întrebe de ce, pentru ce, a ridicat capul, părul i-a atins umerii şi dreaptă a păşit spre cele patru celule de beton, ce se numeau la Mislea "gherla". El a socotit aceasta sfidare şi când a ajuns acolo a introdus-o în carceră. "Tincuţa, cere-i iertare, acesta te omoară!" i-a spus miliţianca după trei zile, când în loc de mâncare i-aducea apă caldă. "De ce să-i cer iertare, când nu am greşit cu nimic?" După încă două zile aceeaşi miliţiancă i-a zis: "Tincuţa, fetele îţi trimit vorbă să te găsesc leşinată, altfel nu te scoate de aici." "Nu pot, domnişoară Milica, doar suntem în Săptămâna Patimilor şi cum să fac aşa ceva?"

Maica Domnului a avut însă grijă şi a scos-o o zi înainte de Paşti. Ce vor fi visat părinţii ei, ce se vor fi gândit, că fără să le fi cerut i-au trimis un pachet. Vor fi fost poate mai multe expediate în felul acesta, dar numai al ei a căzut într-o mână bună şi nu a fost returnat. Au trebuit să o scoată să semneze de primire şi să-l depună la magazie. Am urmărit-o toate cu privirea: fiecare picior al ei arăta ca amândouă împreună. De la magazie nu au mai întors-o în carceră ci la infirmerie. Pe o panglică de mătase neagră mi-a lucrat un alt semn de carte cu flori de mac în broderie artistică.

Ce nu s-a cusut în închisoare! Semne de carte, coperţi de carte, cărţi, perdele de iconostas, tablouri, icoane, cordeluţe,

cordoane, gulere, traiste mari, traiste mici, tăvi, păpuşi, rochiţe, ii. Cu litere de câţiva milimetri Viorica Pârnac a cusut paraclisul Maicii Domnului şi ne-a împărţit la fiecare câte o filă. Modelele le aveam pe hainele ţărăncilor aflate cu noi, creatoarele noastre le studiau, le asimilau şi le înmulţeau.

Ţinând lucrul atât de aproape că te mirai cum nu-şi atinge cu acul lentilele neschimbate de atâţia ani, Lucia Coterbic împungea fără odihnă zi şi noapte. Puţine vor fi cele care să nu fi primit nimic lucrat de ea.

Se lucra pentru sărbători, pentru aniversări, pentru onomastici, se coseau pentru nepoţei lucruri cu care aceştia îşi vor fi îmbrăcat păpuşile, dacă au ajuns să fie scoase afară, pentru că anii au trecut, copiii au crescut. Mai mult ca oricând se lucra pentru mărţişor. Nu ştiu dacă acest obicei din partea noastră de Europă a fost undeva vreodată mai intens trăit. Toată puterea de dăruire specifică femeilor era concentrată în acele flecuşteţe, care pentru noi aveau valori de nemăsurat.

Unele din aceste mărţişoare mi-au rămas atât de prezente în minte ca şi când le-aş ţine încă în mână. Între ele un cordon trimis de la secret de doamna Protopopescu şi aşezat pe patul meu de naşa mea de mai târziu, Maria Ludu Lăpuşneanu, ce ne-a silit pe toate să ne ţinem răsuflarea privindu-l. La fel, un plic de patru centimetri lucrat la un fir cu negru şi galben în el, cu câteva versuri. Cât circulam libere prin curte lucrând la ateliere, lipsea timpul necesar pentru toate câte doream să le realizăm, dar el mai era în acelaşi timp suplinit de posibilităţile de procurare a celor necesare. Cu câteva coji de ceapă fierte într-o gamelă la bucătărie colorai în auriu o bucată de pânză sau de mătase. Aţa şi acele ne erau la îndemână. Când am trecut în secţia închisă acestea ne lipseau. La toate percheziţiile, trofeele cu care plecau cei care le executau erau aţele şi acele. Cele care mai puteau fi salvate erau folosite pe rând. În picioare, lângă

zidul pe care era uşa, pentru a nu fi văzute prin vizetă, cele care ajungeau la ac coseau cu degetele înghețate. Rita Deneş a avut la arestare un ac în rever pe care a reuşit să-l păstreze tot timpul; avea grijă şi ştia totdeauna cine lucrează cu el.

În locurile stabilite din timp, fetele care au rămas la ateliere ne mai puneau în unele colţuri ace şi aţe pe care le ridicam noaptea când ne scoteau la plimbare. Avea câte una grijă să se împiedice când ajungea lângă ele pentru a le putea ridica. Aţe ne-a mai adus şi locotenentul Darie. Acesta a apărut la Mislea în vara lui 1953. L-am văzut prima dată vorbind cu Catrinuţa Popescu în dulcele lor grai moldovenesc:

- Şi zici că eşti din Horodnic?
- Da, din Horodnic.
- Bine, măi fată, dar pe la noi sunt oameni cumsecade.
- Cumsecade şi noi, domnule locotenent.
- Da, dar pentru ce la închisoare, eu asta nu pricep.

Ceva totuşi a priceput şi nu foarte târziu. După câteva luni eram în secţia închisă şi seara la închidere, el fiind cel mai tânăr, ieşea ultimul. Înainte de a trece pragul, cu amândouă mâinile scotea din buzunare gheme care se rostogoleau pe duşumea în urma lui.

Tot Darie a ajutat-o pe Florica Fărcaşu după ce a ieşit afară să devină membră a Fondului Plastic. Ea a aflat de deschiderea unei expoziţii colective de artă decorativă şi socotea că ar putea avea succes dacă ar expune ceva lucrat în os, dar nu mai era nici timpul şi nu mai avea nici starea sufletească pentru a face ceva vrednic de luat în seamă. Afară, rar se lucrează în os, această îndeletnicire este specifică puşcăriilor. S-a întors la Mislea şi i-a cerut locotenentului Darie să-i împrumute câteva piese ridicate la percheziţie, care se aflau expuse în biroul ofiţerilor. "Nu păţesc nimic, Fărcaşule?" "Nu, domnule locotenent, sunt atât de multe că nu observă nimeni că lipsesc câteva."

La Dumbrăveni, pentru că erau prea dese percheziţiile şi pedepsele mari, cineva din camera în care ne aflam a propus ca pentru mărţişor să nu mai coasem, ci să pregătim producţii literare pe care să le povestim începând cu 1 martie. Atât după programul de dimineaţă, cât şi după închiderea de seara, treceam la "creaţie" şi în cameră se aşternea o linişte ce nu şi-o puteau explica miliţienii obişnuiţi să se distreze ascultând la uşile noastre. Câteva săptămâni a durat povestea.

Odată, când am întâlnit-o pe Ţăndărel în Bucureşti mi-a spus: "M-am gândit aşa de mult la Ada" şi, văzând pe faţa mea că nu înţeleg ce spune, a adăugat: "Ada Creţu din romanul de mărţişor". Am râs amândouă. Mai târziu am înţeles că într-o situaţie similară a adoptat şi ea soluţia aleasă de eroină în roman.

Totuşi, despre surprizele plăcute prilejuite de unele pedepse de la Dumbrăveni, am povestit cu drag mai târziu. După o percheziţie până la piele făcută la începutul unei nopţi pe coridor, ne-am întors în cameră cu zeghea pe umeri, restul bagajului, păturile şi saltelele cu paiele scoase din ele rămânând afară. Poate a fost percheziţia la care i-au scos Miei Andreiescu din gât sulul de pânză cu cifrul ce-l foloseam atunci în corespondenţă, pe care l-a înghiţit în timp ce a sărit plasa de sârmă. Nu mai eram în aceeaşi cameră, dar altă percheziţie nu-mi amintesc să se fi făcut pe coridor. După ce s-a închis uşa în urma noastră, fără putere de a mai comenta, am rămas fiecare în dreptul patului privind gratiile goale, dar nu gândul că va trebui să petrecem o noapte pe ele fără nici un aşternut ne era grija cea mai mare. Singura persoană mai bătrână aflată atunci printre noi era doamna Apostolescu. Suporta uşor închisoarea, ea povestea întâmplări hazlii cu fiul ei Costel şi cuscrii de la Alba Iulia, dar desele noastre abateri de la regulament, cu tot ce venea în urmă, pe dânsa ca şi pe toate persoanele de vârsta dânsei o oboseau nespus şi ne dojenea uneori până la ceartă. Ar fi

dorit, ca şi cei din conducerea închisorii, să fim mereu cuminţi şi să avem linişte. Nu puteau realiza că toate aceste abateri erau pentru noi supravieţuire şi că din fiecare confruntare spiritul nostru ieşea întărit.

Le-am înţeles abia la revoluţie când, ajunsă şi eu la anii dânselor, am rămas la marginea trotuarului privind tinerii care se încolonau să meargă la Securitate să înfrunte gloanţele pentru a-i salva pe cei arestaţi în ajun. Până să ajungă ei acolo armele Securităţii au început să se descarce în unitatea militară din faţă şi în miliţia din vecini şi ne-am împrăştiat cu toţii, însă cu stări sufleteşti deosebite: ei mândri de curajul lor, eu recunoscându-mi bătrâneţea.

În seara aceea la Dumbrăveni doamna Apostolescu întârzia să ne certe. Cu capul plecat, fără să spună nimic, măsura camera cu pasul în timp ce noi celelalte ne-am aşezat într-un fel. După emoţiile de afară, după statul în picioare aş fi putut chiar să adorm, dar o aşteptam să înceapă. Doream să înceapă să ne spună orice. Nici un reproş nu ar fi fost mai greu decât această aşteptare prelungită. Târziu, am simţit-o că se apropie de mine şi mi-a întins zeghea ca să-mi acopere umerii şi genunchii, apoi în vârful picioarelor a trecut şi la alte paturi şi a repetat gestul. Ce am simţit atunci nu sunt cuvinte să exprim. Dimineaţa era încă în picioare, dar veselă. "Fetelor, în noaptea aceasta am compus un scenariu de film. Fiecare aţi avut un rol. Scenele din viaţa voastră, cum m-am gândit că ar fi putut să fie, alternau cu cele din viaţa de acum. Apoi tot la cinematograf m-am văzut după douăzeci de ani. În faţă, doi bătrâni stăteau înghesuiţi unul în altul. 'Capul la o parte!', a început să strige lumea. M-am întors şi am zis: 'Lăsaţi dragă, e prietena mea Corina Boghici. S-a întors logodnicul ei după 25 de ani de la închisoare.'" Am râs toate. Eram încă pe vremea când ne mai credeam în închisoare până la primăvară sau până la toamnă şi Simona Poenaru mai punea prinsoare că la următorul târg va fi la Câmpulung îmbrăcată în fotă cu salba soacrei la gât.

Tot pentru un ac ce mi-a fost găsit mă aflam de mai multe zile într-o cameră de izolare la parter. Deodată am auzit zgomotul produs de o ploaie puternică, apoi vocea ofiţerului politic Cătană strigând: "Bucătăria! Bucătăria!" M-am ridicat pe marginea paturilor şi am privit în curte. Pe jumătate ud, el striga din uşa ce se afla între cele două curţi. În timp ce eu vedeam bucătăria, el nu vedea cum câţiva deţinuţi de drept comun nici gând nu aveau să iasă pe o asemenea ploaie. A părăsit uşa şi cu paşi repezi a ajuns acolo. "Strângeţi apă pentru spălat părul!" le-a spus. La întoarcere nu se mai grăbea, nu mai avea ce apăra, era ud complet. De acum nu mai doream să ajung în cameră pentru a dormi pe saltea şi a mânca în fiecare zi, ci pentru a le spune fetelor că preţul apei calde ce au primit-o pentru păr a constat în hainele ude ale "Ducelui", cum îi spuneam noi acestui ofiţer, botezat aşa pentru înfăţişare şi prestanţă. Comportamentul s-a dovedit a corespunde şi el numelui dat de noi.

Ceva mai înainte a venit prin camere directorul, medicul şi el. "Astăzi fiind un pic de sărbătoare, ne-am gândit să venim printre dumneavoastră să vă întrebăm cum vă putem face viaţa mai uşoară cu ceea ce ne permite regulamentul", a spus directorul. Regulamentul nu era conceput să ne facă nouă viaţa uşoară, dar s-au găsit totuşi câteva idei. Una dintre noi a cerut să se confecţioneze andrele pentru a ne repara lucrurile, altele să fie scoşi banii cu care am ajuns acolo, pentru a ne cumpăra pastă de dinţi şi săpun. Cineva a spus să nu se mai fiarbă varza, ci să o primim crudă şi ne mai având ce cere s-a mai adăugat, dacă se poate, să se strângă apă de ploaie pentru spălat părul. "Chestiunea intră în studiu", obişnuia Ducele să spună ori de câte ori se cerea ceva şi aşa spunea şi acum în timp ce nota, dar le-a rezolvat pe toate. Din "chestiunile intrate în studiu" cel mai mult ne-a distrat ia nanei Sofica. La Mislea toată lumea îşi dorea o ie şi când avea o bucată de pânză o începea, fie încărcată

de cusături cum erau cele din Muscel, fie simple cu croiul elegant ca cele din Maramureş. Cum acolo nu a avut timp prea mult, nana Sofica a plecat cu ia neterminată. La Dumbrăveni a încercat să mai coasă la ea. Şi-a aranjat un paravan, dar folosind o coardă prea lungă, mâna i-a trecut de el. Uşa s-a deschis brusc şi gardianul a plecat cu ia ei. "Nu e lucrată aici, am luat-o de la magazie să o termin", încerca ea să spună, dar el n-a ascultat-o. După un timp a fost chemată la birou. Acolo se afla "Ducele" cu mai mulţi gardieni, între ei şi cel care a confiscat ia. "Cristescu Sofia, a zis el, te-am chemat să-ţi ridici ia, să o duci la magazie. S-a constatat că nu este lucrată aici. Ea are în model cincizeci şi opt de pătrate mari, fiecare pătrat mare este format din nouă pătrate mici şi fiecare pătrat mic din şaisprezece floricele. Am cusut eu o floricea din aceasta şi m-am cronometrat. Mi-a luat trei ore şi jumătate. Am înmulţit cu şaisprezece, apoi cu nouă, apoi cu cincizecişiopt şi mi-a ieşit mai mult timp decât a trecut de când ai venit la noi".

Vor fi fost în închisori ofiţeri răi şi sadici, sigur că au fost, dar figurile acestora le-am uitat. Clare şi luminoase mi-au rămas numai ale celor care ne-au arătat omenie începând cu sergenţii din arestul de la Securitate şi sfârşind cu întreg personalul din conducerea de la Dumbrăveni. Cum se întâmplă că ce e bine nu durează prea mult, a trebuit şi noi să ne despărţim de această închisoare. Scoase în grabă din camere, ne-am întâlnit în curte cu o echipă mare de la Interne, sosită pentru transportul nostru. De faţă cu toţi, directorul ne-a ţinut un frumos cuvânt de despărţire. "Să vă folosiţi de noaptea aceasta, singura în care mai sunteţi împreună", ne-a spus în încheiere.

Am călătorit cu soarele în spate la apus şi, cum altă închisoare nu cunoşteam, ne-am gândit că ne întoarcem la Mislea. Poate conjunctura politică e alta, spuneam noi, şi vom putea lucra în ateliere. Poate suntem duse numai pentru un timp, pentru o comandă ce nu se poate termina, cum s-a

întâmplat odată când au fost aduse acolo deţinute de drept comun. Lucrasem în schimbul de noapte când am aflat că din mai multe închisori din ţară au fost alese femei care ştiau a coase la maşină şi au fost aduse la Mislea. Aici au primit echipament nou şi li s-a spus că ele nu sunt duşmanii poporului ca politicele şi că dacă lucrează vor putea pleca acasă mai repede. Până dimineaţa ne-a ajuns vestea că au întrecut norma ce o făceam noi. Aceasta însemna reducerea suplimentului de hrană. Atitudinea noastră faţă de muncă era cinstită; nu puteam lucra nici mai bine, nici mai mult. Ne-a salvat însă mecanicul Ion, blândul criminal ce-şi ispăşea alături de noi o condamnare de douăzecişicinci de ani. La o ceartă în familie pentru pământ şi-a omorât un unchi. Micuţ, cu nişte ochi verzi, se strecura liniştit printre maşini şi cunoştea după sunet la care trebuia să intervină. El a luat o cămaşă executată de noi, a trecut în atelierul "hoaţelor", cum le spunea el, le-a potrivit pasul maşinilor şi le-a spus: "Acesta este tighelul cu care lucrează politicele, cu acesta trebuie să lucraţi. Aveţi condamnări mici, aveţi pachete şi aţi venit să depăşiţi norma. Ele sunt de mult arestate şi nu primesc nimic de acasă". În dimineaţa următoare şefa lor de cameră s-a prezentat şi a cerut să le lăsăm să spele ele scările în locul nostru. Nu se terminase încă săptămâna de noapte, când într-o zi, în timp ce ne odihneam, am auzit zgomot la uşă, apoi s-a deschis vizeta mare de lemn şi prin ea au început să curgă bocanci şi haine de zeghe. "Suntem dreptul comun, plecăm, daţi-ne repede bocanci şi haine ca să le ducem la magazie." Am numărat şi am schimbat în grabă hainele noastre vechi cu cele noi ale lor. Nu am aflat dacă nu au putut sau nu au vrut să depăşească norma, dar au stat aşa de puţin, încât cele care nu au fost în acelaşi schimb cu noi nici nu au ştiut de venirea lor.

În gara Braşov am ajuns noaptea târziu. Ne-am dat seama după trenurile care se anunţau. Am călătorit în picioare tot timpul, foarte înghesuite. Însoţitorii noştri nu au suportat

căldura şi lipsa de aer şi am rămas singure în vagon. Nu am avut decât să ne spunem întâmplări din camerele în care am stat fiecare, de afară nu am primit nici o veste, persoane noi nu au venit de mult.

Braşovul a fost oraşul studenţiei mele. În cele câteva ceasuri în care a staţionat trenul acolo am revăzut în gând sosirea în acest oraş, gândurile cu care am venit, prieteniile ce le-am legat. Nu a rămas nimeni nearestat. Dacă aş fi avut voie să cobor din tren, nu aş fi avut nici o uşă pe care să o deschid. Tot aici am avut procesul. Mă întrebam cum se vor fi descurcat cu stigmatul de fost deţinut politic cele două eleve. "Fiţi vă rog ambasadorul meu pe lângă domnişoarele Vica şi Aurica şi transmiteţi-le multele mele mulţumiri", spunea profesorul Radu Gyr într-o scrisoare ce a fost găsită la o percheziţie făcută doamnei ce-i trimitea mâncare gătită în perioada în care avea dese hemoragii. Ele îi duceau masa. Mi-am dat seama prea târziu că numai eu le cunoşteam şi numele de familie şi am scris declaraţiile cu numele întreg. Fără declaraţiile mele poate nu ar fi fost arestate. Am început apoi să mă gândesc ce vom întâlni la Mislea. Mă întrebam cum ne va primi directoarea Elena Tudor, despre care atâtea s-au spus, dar niciodată destul. Numai afară am aflat cum a salvat-o de la moarte pe Paula Agapie, despre care nimeni nu mai credea că iese vie din închisoare. Înjurând-o pentru te miri ce vină, o introducea în biroul ei şi acolo îi dădea medicamente şi întăritoare.

Mă gândeam cât se vor bucura fetele tinere pe care le-am lăsat acolo, când ne vom întâlni din nou. Când eram închisă la secţie, la fundul hârdaielor de arpacaş găseam în borcane sau în legături de pânză porţia lor de marmeladă pe care o introduceau în timp ce ajutau la transportul mesei. Le ceream să nu mai facă acest lucru, în primul rând că ele lucrau şi aveau nevoie de acel supliment şi apoi s-ar fi putut să nu ne lase pe noi să împărţim masa şi atunci ar fi fost descoperite. Orice le-am spus nu le-am putut opri.

Doream apoi să văd cum au evoluat cele două ţărăncuţe din Banat ce-mi erau tare dragi, aduse acolo la şaisprezece ani – Firuţa şi Icoana. Odată a stat în curtea închisorii foarte multe zile o cadă mare cu roşii. Nu zicea nimeni nimic dacă cele care treceau pe lângă ea luau câte o roşie şi mâncau. Ştiam că directoarea alerga personal pentru aprovizionare, pentru a ne hrăni mai bine din alocaţia ce o avea, dar că roşiile lăsate acolo în dorinţa ei camuflată de a ne ajuta, ar putea fi o strategie pentru a ne completa vitaminele de care eram lipsite, nu m-am gândit. Odată Icoana a intrat în atelier muşcând dintr-o roşie.

- Icoană, tu mănânci roşii? a întrebat-o Firuţa.

- Lumea ia, a răspuns Icoana.

- Ia frontiera, dar fetele noastre nu iau, ele spun că acestea sunt din raţie.

Icoana ar fi fost dispusă să ducă roşia înapoi.

- Acum termin-o dacă ai luat-o, dar alta să nu mai iei.

O, suflete curate de ţărănci, unde v-a dus colectivizarea!

A sosit timpul să plece şi trenul şi am început să număr staţiile. Nu, nu mergeam la Mislea. După câte opriri au fost ar fi trebuit să coborâm. Unde mergem? Ne-am gândit toate că vom trece prin Ciceu. Careva a îndrăznit să pronunţe... Rusia... Emoţia a fost de scurtă durată pentru că foarte curând am coborât într-un orăşel cochet ce nu-l cunoşteam nici una. Se făcea ziuă şi se vedeau balcoanele încărcate cu muşcate înflorite. Ne-am oprit la o închisoare mare în poarta căreia ne aştepta un gardian cu mustaţă întoarsă şi în mână cu o cheie enormă.

Unde suntem? Nu ne-a mai întâmpinat curăţenia de la Dumbrăveni. Nu foarte târziu am găsit o ştampilă pe cazarmament: Penitenciarul Miercurea Ciuc. Topografia nu o puteam dibui şi la pereţi nu răspundea nimeni. Unde vor fi celelalte şi când vom lua legătura cu ele nu puteam ştii. Aici nu mai aveam podul mare de la Dumbrăveni unde la întinsul rufelor aveam grijă mai întâi să schimbăm prosoapele care

erau poşta între camere. După ce am început să scriem cu alfabetul Morse cu aţă albă pe fond alb am putut transmite caiete întregi de poezie.

Într-una din zile, la scurta plimbare ce se făcea până se spălau hârdaiele, am văzut o mică buruiană înflorită vârâtă în crăpătura din capătul unei scări ce se afla atârnată de zid. Am mai luat şi noi o floricică şi am aşezat-o lângă ea. La altă plimbare în locul florilor am găsit o bulină mov tăiată dintr-un halat de toată lumea cunoscut. Am rupt dintr-o bluză tot atât de cunoscută o bulină albă pe fond albastru şi am pus-o lângă cea mov. După o zi, pe acelaşi loc era un centimetru pătrat de pânză albă şi pe ea cusut un clopoţel. Pentru un moment am înţeles că în camera cu care am intrat în contact se află şi Gica Popa, ei îi mai spuneau fetele Clopoţel, apoi în interiorul WC-ului deasupra uşii a zărit cineva un clopoţel desenat cu cărbunele. A întins mâna şi dintr-o crăpătură ce se afla între uşă şi zid a scos sulul de pânză cu corespondenţa tot în Morse. Aceasta a fost singura legătură ce s-a stabilit până am plecat eu din Miercurea Ciuc.

Ce vor fi făcut mai târziu, cât de înghesuite trebuie să fi fost după noile arestări din 1958, când aproape toate cele eliberate până atunci au fost din nou aduse şi apoi valul care a urmat colectivizării? Vor mai fi avut linişte pentru producţii literare de mărţişor? Vor mai fi ajuns să coasă şi altceva în afară de cârpitul hainelor, care după atâţia ani în care nu au mai primit vor fi ajuns şuviţe prin toate închisorile prin care au trecut?

Voi afla poate din mărturiile celor care au ieşit în urma mea.

CU CORNELIU NU ERA DE GLUMIT

Sofia Cristescu Dinescu

Ne aflam în închisoarea de la Mislea când au sosit aduse din domiciliul obligatoriu doamnele şi fetele ce se aflau în momentul acela acolo.

La noi în cameră le-au adus pe doamna Codreanu şi pe doamna Moţa.

Într-o zi, când am rugat-o pe doamna Codreanu să-mi mai spună ceva despre Căpitan, ea mi-a povestit următoarele:

Cu Corneliu nu era de glumit. Era categoric în tot ce făcea.

Pe când ne aflam în Franţa, la studii, într-o zi când el lipsea de acasă mi-am tuns părul căci aveam două codiţe subţiri. Când a sosit el mi-a zis:

"Ce-i asta Lilica?"

I-am explicat că m-am gândit să-mi regenerez părul. El a zis: "Foarte bine, dar pentru asta nu este suficient ce ai făcut." Şi cu ajutorul unei maşini m-a tuns la piele, după care a trebuit să stau legată la cap până ce mi-a crescut părul, un păr frumos şi des.

*

Se terminase construcţia Casei Verzi şi aveam şi noi un apartament acolo pe care-l mobilasem cu modesta noastră canapea care constituia dormitorul nostru.

Într-o zi când Corneliu lipsea din Bucureşti am complotat cu băieţii de la muncitori, care lucraseră pentru noi o mobilă de dormitor, să o instalăm acolo ca să-i facem o surpriză.

Seara întorcându-se, el m-a întrebat: " Ce este Lilica cu schimbarea asta?" Eu i-am răspuns că este un dar al munci-

torilor pentru el. Mi-a spus că le mulţumeşte, dar până a doua zi seara când se va întoarce el, să dispară de acolo şi să aduc din nou canapeaua veche pe care dormisem până atunci. Fiindcă eu plângeam neînţelegând de ce face asta, mi-a spus: "Îmi dau seama că mobila este ieftină, dar e lucrată cu atât gust încât pare cine ştie ce. Presupunem că ar veni la mine un biet moţ să-mi vorbească despre necazurile lor şi aflându-se în birou s-ar deschide uşa la dormitor şi ar vedea interiorul şi-ar zice: 'Ăstuia am venit să-i spun eu necazurile noastre?' Şi i-ar amorţi cuvintele pe buze." Şi fiindcă neînţelegând continuam să plâng mi-a zis: "Măsuţa cu oglindă este a ta, poţi să ţi-o opreşti."

*

Altă dată, într-o zi de vineri, Corneliu fiind la sediu primise vizita a doi ziarişti străini cu care a stat de vorbă până spre ora patru după amiază, când el venea în mod obişnuit să mănânce masa de prânz. La plecare i-a invitat pe cei doi la Casa Verde să continue discuţiile. Eu în aşteptarea lui pusesem masa, adică pe masă trona o cană cu apă de la robinet, iar ca mâncare făcusem nişte icre de fasole.

Când am văzut că-i opreşte la masă am încremenit şi i-am zis: "Bine, Corneliu, dar oamenii aceştia sunt invitaţi şi beau băuturi alese şi mănâncă cine ştie ce bunătăţi". "Nu-i nimic. La mine vor mânca ceea ce mănânc eu." Şi mi-a cerut să pun masa cu ce aveam. Am aşezat masa plângând, dar la ea eu nu am venit de ruşine.

După masă a deschis uşa la sufragerie şi mi-a zis: "Lilica, domnii voiesc să te felicite pentru icrele de fasole pe care le-au mâncat cu poftă şi te-au calificat ca o bună gospodină."

Aşa era Corneliu!

ÎN SECURITATE 1958 - 1959

Viorica Stănuleţiu Călinescu

Am fost arestată din Bucureşti unde mă stabilisem după terminarea facultăţii, dar cum grupul din care făceam parte fusese organizat în Turnu Severin ancheta şi procesul urmau să se desfăşoare la Craiova.

Părăseam capitala cu sufletul greu. Adusesem atâta necaz şi emoţie familiei unchiului meu care mă găzduise cu mult drag şi ca studentă şi după aceea. Arestarea fratelui şi vărului meu complet nevinovaţi mă descumpănise. Ei nu ştiau nimic despre grupul din care făceam parte. Speram ca anchetatorii să-şi dea seama de acest lucru, dar nu a fost aşa. Amândoi au fost condamnaţi la opt respectiv zece ani închisoare din care au executat mai mult de jumătate.

După două luni şi jumătate de anchetă la Malmaison, într-o zi frumoasă de toamnă târzie am făcut drumul Bucureşti - Craiova.

Înainte de a primi masa de dimineaţă am fost scoasă din celulă şi după ce mi s-a dat bagajul de la magazie am fost urcată într-o maşină. Trei "bandiţi" cu ochelari negri aşteptam flămânzi drumul spre necunoscut. Abia spre prânz am pornit. După câteva ore de călătorie am simţit că mi se face rău. Gestul schiţat de mine i-a hotărât să oprească maşina, să-mi scoată ochelarii şi să mă întrebe cu voce scăzută dacă am mâncat ceva. O coajă de pâine şi două guri de apă m-au făcut să-mi revin. Un peisaj de toamnă pe o uliţă pustie de sat mi-a trezit amintiri îndepărtate, rămânându-mi întipărit în minte, căci mult timp nu mai aveam să mă mai bucur de asemenea privelişti. Apoi din nou ochelarii negri şi gluma sumbră a securiştilor: "Mai avem ceva până la Ungheni."... Încă puţin şi întunericul s-a lăsat şi apoi ne-am oprit la o barieră de cale ferată. La maşinile din faţă se întreba cu

voce tare ce tren trece. Am putut desluşi că era vorba de acceleratul de Timişoara. Deci sigur ne îndreptam spre Craiova.

Ajunşi la Securitatea Craiova au predat "pachetele" pentru formele de încarcerare. Şeful arestului m-a întâmpinat încruntat ţipând:

- De ce râzi la mine? Nu ţi-e ruşine? De ce râzi? Ce e de râs aici?

- Nu râd, domnule.

- Ba râzi, uite şi acum râzi! O să-ţi treacă ţie pofta de râs!

N-am mai răspuns nimic. Nu-l puteam convinge. Se vede că figura mea nu arăta speriată, crispată, aşa cum erau cele pe care le întâlnea obişnuit. O figură mai destinsă îl enerva. După ce mi s-au verificat datele personale şi mi s-au luat amprentele a venit din nou şeful arestului, de astă dată cu o faţă mai destinsă şi trecând pe lângă mine mi-a adresat câteva cuvinte, dar pe alt ton: "Râzi! Râzi, că ai voie să râzi! Râzi cât mai poţi râde! Am întâlnit şi oameni de ăştia ca tine care râd mereu, până închid ochii. Aşa râd, râd într-una..."

Astfel pe 17 noiembrie 1958 aveam să trec pragul Securităţii Craiova. Aici mă aşteptau zile grele de anchetă, zile de speranţă şi disperare, zile mohorâte de aşteptare, de meditaţie, de profundă trăire spirituală, de linişte şi împăcare pe care în viaţa de afară nu mai aveam să le întâlnesc.

În celulă aveam două maici care la insistenţele noastre ne mai învăţau câte o rugăciune. La sugestia discretă a maicilor câteva laice am luat iniţiativa unor rugăciuni în comun, considerând că puterea lor e mult mai mare decât a celor individuale. Cu rugăciuni consacrate, dar şi cu unele improvizate, pornite din străfundul sufletului îi pomeneam pe toţi cei cunoscuţi în suferinţă, închişi ca şi noi. Ne rugam când una din noi era luată la anchetă, ne rugam când auzeam gemete şi ţipete înăbuşite pentru cei chinuiţi, pătrunse fiind de convingerea că rugăciunea noastră are putere salvatoare.

Ne rugam pentru cei dragi de acasă, pentru ca bunul Dumnezeu să-i apere de rău, să-i întărească şi să-i ajute în toate cele bune. Ne rugam pentru vrăjmaşi, pentru sănătatea şi luminarea lor, pentru îmblânzirea şi întoarcerea lor la dreapta credinţă. Făceam rugăciuni de mulţumire lui Dumnezeu atunci când liniştea şi pacea cobora în adâncul inimii noastre. Totul părea firesc, ca o reacţie normală, ca o cerinţă absolută a sufletelor noastre dornice de împăcare cu semenii şi apropiere de Dumnezeu. Adesea o chemam într-ajutor pe Maica Domnului ca pe o neîntrecută mijlocitoare:

Sfântă Maică Preacurată
Maica Lui Iisus,
Te rog vino şi-mi arată
Ce vrea Cel de Sus

Spune-mi voia Lui îndată
Cum s-o împlinesc,
De greşit-am, Tu mi-arată
Cum să ispăşesc.

Dacă ieri nesocotinţa
Spre rău m-a purtat,
Luminează-mă, mă-nvaţă
Ce-am de îndreptat.

Rugăciunile în comun le făceam numai în răstimpul când paznicii erau ocupaţi cu scosul la program, cu masa, adică atunci când nu riscam să ne strice cineva liniştea.

Sărbătorile erau pentru fiecare prilej de răscolire a amintirilor, de evadare spre cei dragi de acasă. De Paşti, când ancheta era pe sfârşite şi gândul îmi era tot mai des la părinţii cărora le adusesem atâta necaz şi suferinţă, am încercat să prind gândul meu în câteva versuri timide pe care cu tot sufletul le-am închinat lor:

Ascultă, clopotul te cheamă
Vestind cereasca bucurie,
Sunt Paştele, nu plânge, mamă,
Cristos şi pentru tine-nvie!

E Învierea aşteptată
După un şir de grele patimi.
E zi de biruinţă, tată,
De ce-ţi sunt ochii plini de lacrimi?

.....

Din câte gânduri mă-mpresoară
Privind un strop de zare albastră,
Azi unul singur mă-nfioară
Nu merit eu durerea voastră!

Şi astfel zilele se scurgeau între rugăciune, anchete, întâmplări din viaţa de toate zilele, sfaturi gospodăreşti, amintiri şi aniversări legate de familiile noastre.

Cele două maici din celula noastră erau una ortodoxă, Maica Nicodema, cealaltă greco-catolică, Maica Vianeea.

Maica Nicodema, Aneta Vasilache, era călugăriţă la Mânăstirea Tismana. Era o femeie în jur de 45 de ani originară din Brăila. Fusese căsătorită şi cum cei doi soţi nu s-au putut înţelege, se despărţiseră în linişte cu hotărârea ca amândoi să ia calea mânăstirii şi aşa au şi făcut. Părintele Vasilache, ajuns arhimandrit, a fost şi el condamnat de comunişti la ani grei de temniţă şi şi-a sfârşit zilele în închisoare. Aneta Vasilache s-a călugărit şi astfel a ajuns la Mânăstirea Tismana, cu numele de Maica Nicodema. În tinereţe urmase calea spiritualităţii legionare, împletind mai târziu gândul salvării neamului cu drumul călugăriei şi al rugăciunii. Fusese arestată odată cu Părintele Veniamin, duhovnicul mânăstirii şi cu Maica Tatiana, stareţa, pentru găzduire de fugari. Începuseră anchetele pentru procesul mânăstirilor din nordul Olteniei, Tismana şi Polovragi. La proces Maica Nicodema

primise 25 de ani muncă silnică. Mândră şi impulsivă din fire, îşi alesese pentru călugărie ca virtute umilinţa. Era bună, stăpânită şi modestă. Binele îl făcea cu discreţie, încât să nu se afle. Era oricând gata să-şi dea porţia de mâncare ori cămaşa celor ce erau lipsite. Zilele de post le ţinea în felul ei: mânca o înghiţitură din fiecare fel de mâncare şi atât. Considera că drept exerciţiu de înfrânare e mult mai greu când ţi-e foame să mănânci o înghiţitură, decât să nu mănânci nimic.

Am reîntâlnit-o în ultima parte a detenţiei la Oradea. Era la fel de curajoasă şi neclintită în hotărârile ce le lua. În Vinerea Patimilor a refuzat să meargă la film împreună cu restul deţinutelor, motivând că nu poate trece peste obligaţiile ei de călugăriţă. A fost pedepsită şi a trebuit să suporte în plus şi murmurele câtorva deţinute care socoteau că prin atitudinea ei îngreunează situaţia tuturor. La vizionarea unui fotomontaj cu realizările a 20 ani de guvernare comunistă, educatorul a căutat să o provoace:

- Ia spune, Vasilache Aneta, se compară ce au făcut comuniştii în 20 de ani, cu ce au făcut legionarii tăi?

La care maica a răspuns simplu şi calm:

- Cum o să putem compara, domnule educator, realizările pe timp de 20 de ani cu cele efectuate în patru luni. Şi-apoi, oricum lumea merge înainte şi orice regim ar fi fost, evoluţia tehnicii şi civilizaţiei n-o poate opri nimeni.

Răspunsul nu a fost nici pe placul educatorului, nici al ofiţerului politic.

După scurt timp a urmat eliberarea prin graţierea din 1964 şi Maica Nicodema a revenit la Mânăstirea Tismana. După câţiva ani am întâlnit-o întâmplător la Catedrala din Craiova, zâmbitoare, cu aceeaşi privire limpede, fără ascunzişuri. Ne-am îmbrăţişat cu multă căldură... S-a stins la Mânăstirea Tismana, acolo unde ani de zile s-a rugat şi a sperat în înnoirea spirituală a acestui neam greu încercat.

Maica Vianeea era călugăriţă greco-catolică, ardeleancă, de loc, aşa cum zicea ea, din satul situat între Hordou - satul lui Coşbuc - şi Mintiu - satul lui Rebreanu. Mânăstirea în care vieţuise fusese închisă şi maicile izgonite. Un grup de maici şi surori veniseră la Craiova din iniţiativa unui medic şi se angajaseră la spitalul orăşenesc ca asistente şi infirmiere. Închiriaseră câteva camere din aceeaşi casă şi duceau o viaţă de obşte, iar serviciul şi-l făceau ireproşabil. Zelul, dragostea şi totala lor dăruire erau remarcate atât de bolnavi, cât şi de colegele de serviciu. Ochiul vigilent al partidului le descoperise şi le adusese să dea socoteală de organizarea lor neoficială. Bănuiesc că au fost judecate în lotul preoţilor catolici. Pe maica Vianeea anchetatorul o ameninţa cu 25 de ani de temniţă grea, ca fiind conducătoarea grupului de călugăriţe. Figură senină, blândă, cu ochi albaştri care răspândeau calm şi linişte, avea cuvinte de încurajare pentru cei din jur. Cu o glumă potrivită încerca să schimbe atmosfera. De pildă într-o dimineaţă când s-a adus cana mare de "cafea" ni s-a adresat pe un ton grav: "Fetelor lăsaţi cafeaua să se limpezească înainte de a o turna în cănile mici şi cana mare o întoarcem să ghicim viitorul pentru întreaga celulă." Lumea a făcut haz, dar asta era şi o uşoară ironie la adresa celor care îşi întorceau cănile pentru ghicit. Nu am mai întâlnit-o ulterior nici în închisoare, nici în libertate.

Tot în lotul catolicelor era domnişoara Peruşco Augusta, persoană în vârstă care ne delecta cu poveşti, amintiri şi snoave de tot felul. De la ea am învăţat Rozariul.

Au început apoi să vină colectivistele, femei simple, necăjite dar cu suflet mare. Se opuseseră colectivizării alături de bărbaţii lor şi în ideea că pe femei nu le vor aresta, ele fuseseră în frunte la spargerea magaziilor de atelaje sau asaltaseră grajdurile să-şi ia fiecare vitele acasă. Securitatea nu s-a sfiit să le aresteze şi apoi să le ancheteze să afle care au fost instigatorii şi să le chinuie dacă nu vroiau să mărturisească. Îmi amintesc de una dintre ele pe care au

chemat-o câteva zile în şir la anchetă, dar la întrebarea anchetatorului care dintre ele a spart uşa şi a intrat prima în magazie, n-a ieşit nicicum din răspunsul hotărât iniţial: "Noi toate fomeile, dom' anchetator!" Au fost multe şi deosebite figuri care s-au pierdut în negura vremii, oameni chinuiţi care s-au opus fiecare după temperamentul său, după curajul şi înţelegerea lui acţiunii distrugătoare a comunismului ateu. Era expresia luptei disperate a acestui neam pentru libertate, dincolo de orice convingeri politice.

La începutul lui 1959 a apărut în camera noastră Lucreţia Niculescu din Turnu Severin, care lucrase în colectivul de zootehnişti şi medici veterinari la marea crescătorie de porci din zonă. Se îmbolnăvise de una din bolile moderne ale porcinelor: leptospiroza, care atacă nervul trigemen şi dă nişte dureri de cap cumplite. Când se declanşa criza ne punea să o frecţionăm la ceafă, căci numai aşa îi atenuam puţin durerea. Îmi amitesc de una din dăţi, când a doua zi avea pielea de pe ceafă roşie ca focul în urma frecţiilor. O arestaseră împreună cu câţiva colegi de serviciu: inginerul Voicu şi alţii. Mult timp nu am ştiut că vom fi în acelaşi proces. Era o femeie de 35 de ani, de statură potrivită, slabă, brunetă, tăcută, bună şi cu trăsături ce denotau dârzenie şi voinţă puternică. Macedoneancă după unul din părinţi, fusese şi ea înrolată în lupta legionară alături de atâţia din generaţia ei. A avut parte de o anchetă dură. A fost condamnată 8 ani. A trecut şi prin Jilava, Miercurea Ciuc, Arad, Oradea. Oriunde s-a dus a avut un cuvânt de îmbărbătare pentru cele descurajate şi un sfat sănătos. După ani se pare că boala s-a vindecat de la sine căci în închisoare nu şi-a putut-o trata. S-a eliberat cu un decret apărut pentru cei cu pedepse mici la începutul anului 1963. Apoi a lucrat pe şantierul de construcţii fiind pretutindeni exemplu prin puterea ei de muncă, modestia şi conştiinciozitatea ei. A murit în luna august 1994 de un cancer depistat prea târziu.

O altă figură luminoasă a acelor ani este cea a Mariei Mazilescu (Mia). Profesoară de matematici în jur de 45 de ani, făcea parte din pleiada legionarelor oltence. Mia Ionescu îşi legase viaţa de Nae Mazilescu revenit din Germania şi angrenat în organizarea subterană a rezistenţei din ţară. Rearestată şi ea odată cu soţul în 1958-1959 fusese adusă în celula noastră. Exemplu de neobosită activitate în a răspândi în jur lumină cu efect benefic în special pentru femeile de la ţară, le dădea cu deosebită dăruire sfaturi practice gospodăreşti, culinare, medicale. Le vorbea de asemenea despre sărbătorile religioase şi semnificaţia lor şi despre învăţătura creştină aşa, simplu, pe înţelesul tuturor. În celula vecină murise cineva. Mia Mazilescu era singura care ştia alfabetul Morse. A încercat să bată şi i s-a răspuns. Cel care decedase era legionarul craiovean Rafailă Stancu. Emoţionată peste fire, mi-a spus că cel ce-i răspunsese era tot un vechi legionar întemniţat de peste 10 ani, o bună cunoştinţă din tinereţe, Gicu Jimboiu, adus probabil pentru o nouă anchetă în legătură cu Nae Mazilescu. Era foarte bolnav, cu puţine şanse de supravieţuire. În 1963, Gheorghe Jimboiu, unul dintre mucenicii Olteniei, avea să se stingă în închisoarea de la Aiud după mulţi ani de cumplite suferinţe. Mia Mazilescu se pare că nu a apărut în procesul soţului, nu a fost condamnată, dar nu se ştie dacă diavolii cu chip de om nu-i vor fi pregătit alt supliciu cu care să-i strivească sufletul, aşa cum îi promisese anchetatorul şef Toma Popescu la îndrăzneala de a-l înfrunta. Peste ani figura acestei femei bune şi echilibrate, cu marea ei putere de dăruire, mă urmăreşte încă.

După plecarea din celulă a Miei Mazilescu a apărut în mijlocul nostru Solange Lădaru (Bomboana). Făcuse parte din Cetăţuia de Fete a Liceului Comercial în 1940. Rămăsese fidelă crezului legionar, strădaniilor de înălţare spirituală, de apărare a credinţei strămoşeşti. Era contabilă, bine pregătită în meseria ei. Divorţase şi avea un copil de 13-14 ani

pe care îl lăsase singur în casă la arestare. Pentru ea Mitel, băiatul ei, era totul. Îl pomenea în toate rugăciunile şi orice poveste ar fi spus ajungea la dragul ei Mitel. Încerca să-i ajute pe cei din jur cu ce putea sau să-i înveselească cu o glumă, cu o snoavă. De pildă se prezenta: "Tata Ion, mama Măria, iar noi copiii: Solange, Marcel, Carmen. Bunică-mea biata îmi zicea când Solinge, când Solaş, până a renunţat şi mi-a spus Bomboana". Alte ori fredona câte un cântec în surdină, cum ne permitea situaţia. Ne-am reîntâlnit la penitenciar. Înalta instanţă îi dăduse 15 ani muncă silnică. A plecat înaintea mea, dar drumurile noastre s-au mai încrucişat. La Miercurea Ciuc ne-am mai revăzut şi fiind printre cele mai tinere şi în putere am îngrijit cu multă dragoste bolnavele noastre. Am plecat apoi după un an şi zece luni la Oradea tot împreună. Acolo, ca să amuze lumea, înşira la întâmplare ghetele tuturor şi cea care ajungea să treacă pragul trebuia să aparţină celei ce se va elibera prima. Aşa a ştiut totdeauna, înfrângându-şi durerea, grija şi dorul de copil, să descreţească frunţile celor din jur.

Am adunat cu drag în suflet acest mănunchi de femei care prin atitudinea lor reprezintă fiecare un strop din lupta de eliberare de sub călcâiul cotropitor al comunismului.

LA GALAŢI

Alexandrina Teglariu Voinea

Era începutul anului 1959. Eu eram la închisoarea de la Miercurea Ciuc. Eram bolnavă, dar o duceam pe picioare, bineînţeles fără tratament medical.

Într-o zi, spre uimirea mea vine asistenta şi îmi aduce o cutie întreagă de Pas fără să mă fi cerut la medic şi fără să mai aducă medicamente şi altor bolnave.

Un adevărat miracol. Ne întrebam toate, oare ce va urma? Au trecut câteva zile după ce am terminat medicamentele şi am fost scoasă din cameră, mi-am luat bagajul de la magazie, am fost dusă la gară şi urcată în dubă. Oare încotro?

Acum am priceput. Mi s-au dat medicamente ca să rezist la drum. Am ajuns în cele din urmă la destinaţie.

Oare ce căutam eu la Galaţi? N-aveam nici o tangenţă cu aceste locuri.

Am fost dusă la penitenciar. După încarcerare, am pătruns într-un hol mare având de jur împrejur uşile celulelor. Mi s-a deschis uşa şi am intrat într-o cameră mică ce avea şase paturi suprapuse, ocupate de mai multe persoane. Camera nu avea fereastră afară şi era destul de întunecată. Lumina venea de pe hol printr-o ferestruică deasupra uşii care nu avea geam ci numai trei gratii.

Între deţinute erau colectiviste, sectante, o activistă certată cu partidul, câteva pentru uneltire şi o măicuţă de la Vladimireşti. Aici am aflat amănunte în legătură cu arestările masive din 1958. Au fost arestaţi toţi câţi au avut cazier, mai ales legionarii, pentru pricini vechi sau noi inventate.

Mi-am dat seama că soţul meu a fost rearestat şi probabil pentru acest motiv am fost adusă la Galaţi.

Atmosfera din cameră era plăcută. Ne înţelegeam toate foarte bine. Fiecare căuta să-mi dea informaţii despre Secu-

ritate. Aproape toate trecuseră prin aceeaşi cameră de la Securitate şi erau entuziasmate de o fată tânără, pe care o chema Viorica Ştefănescu, şi stătea de mai bine de un an în Securitate. Avea o anchetă complicată. Era foarte descurcăreaţă. Se împrietenise cu plantoanele care, datorită ei, le dădeau diverse suplimente de mâncare şi le mai lăsau să se odihnească. Ica era fata unui avocat şi avea cunoştinţe juridice. Le-a prins bine colegelor mele de cameră că le-a ajutat în timpul anchetei.

- Nu cumva să vă fi tras de limbă, am concluzionat eu. S-au revoltat fetele mele cum îndrăznesc să suspectez un om atât de deosebit. Probabil puşcăria m-a făcut să-mi pierd încrederea în oameni.

A mai trecut o bucată de vreme şi am fost dusă la Securitate. Când am intrat în celula unde am fost repartizată şi mi-au scos ochelarii, ochii mi-au căzut asupra unui pardesiu de stofă bej, pe care îl mai văzusem undeva şi culoarea şi croiala şi o pată mică pe guler mi-l amintea. N-am putut să-mi urmez gândul că uşa s-a închis şi am făcut cunoştinţă cu locatara camerei. Era micuţă, şatenă şi cu ochii vii.

- Mă numesc Rozica şi sunt sionistă.

- Pe mine mă cheamă Dina şi sunt legionară.

Avem ceva în comun mi-a zis Rozica. Suntem amândouă naţionaliste. Rozica era încă în anchetă. Mi-a spus că în cameră cu noi era o fată deosebită, Ica Ştefănescu. Deci pardesiul recunoscut de mine îi aparţinea lui Ica. Până a venit ea mi-am bătut capul unde l-am mai văzut, dar nu mi-am amintit.

Se deschide uşa şi intră Ica. În momentul acela am şi văzut-o pe aşa zisa Ica îmbrăcată cu el la Jilava la plimbare. Oare să nu mă fi recunoscut? Ne-am prezentat: Dina - Ica.

Cu ani în urmă la Jilava m-am întâlnit cu ea. O chema Irina Hermeţi. Era o utecistă de elită, dacă nu şi securistă, care a avut legătură cu Ambasada Iugoslaviei. Se brodase o legendă pe socoteala ei, că ar fi fost pusă de partid să tragă de limbă pe unul de la ambasadă. S-a îndrăgostit de el şi a

servit Iugoslavia, fiind şi ea de origine sârbă. Avea condamnare 20 de ani.

Eram la Jilava când a venit decretul de graţiere pentru sârbi. Au plecat câteva fete, dar ea a rămas având condamnare mare. Eram acolo când a mai avut nişte anchete. Peste vreo lună a fost scoasă din cameră spunându-ni-se că a fost graţiată. A fost adusă probabil la Securitatea din Galaţi şi a fost plimbată prin celule făcându-şi meseria de informatoare. Aceasta era vestita Ica Ştefănescu, colega ideală.

Şi aşa am început viaţa în trei. Ica mi-a spus că soţul meu a fost în celula alăturată şi a conversat cu el. M-a întrebat dacă vreau să vorbesc cu el. I-am spus că eu nu mă descurc cu bătutul în pereţi. Poate îmi faci tu oficiul acesta. Vreau să aflu veşti de acasă. Cu ancheta lui n-am nici o legătură aşa că nu mă interesează.

Apoi a vorbit cu cei de alături şi mi-a spus că soţul meu nu mai este acolo.

- Păcat! a spus Rozica. Ţi-am spus că Ica este foarte descurcăreaţă şi ar fi putut să te ajute cum ne-a ajutat pe noi toate.

Mie mi s-a servit raţie de penitenciar cu mămăligă, pe care o primeam la prânz odată cu felia de pâine. Dimineaţa când să-mi beau cafeaua Rozica mi-a oferit o bucată de pâine. Ele aveau pâine din belşug. Am primit-o ca să nu o jignesc. La prânz tot Rozica mi-a propus să nu mai mănânc mămăliga, căci le rămâne destulă pâine. Ica a tras-o de o parte pe Rozica şi am auzit-o cum se ciondăneau din cauza pâinii. Ica a sfătuit-o să nu-mi dea. Eu le-am mulţumit spunându-le că sunt obişnuită cu mămăliga şi n-am mai primit niciodată nimic de la ele. Rozica s-a simţit prost, dar nu putea face altfel căci mi-am dat seama că Ica a intrat în acţiune. Ica era scoasă zilnic la anchetă. Rozica nu se ducea aşa de des. Discuţii între mine şi Ica nu prea aveau loc căci le evitam.

După vreo zece zile sunt dusă şi eu la anchetă. Cunoşteam anchetatorii din poveştile lor.

În faţa mea se găsea şeful Securităţii Aronescu şi anchetatorul Avădanei. După discuţii nesemnificative mi-au spus că vor să-mi pună câteva întrebări despre soţul meu.

- Bănuiesc că l-aţi rearestat, ca pe toţi ceilalţi. Eu cred că nu vă pot fi de folos în nici un fel. Soţul meu şi cu mine n-am avut o activitate comună. Aşa că nu ştim nimic unul despre altul.

- Bine, dar n-aţi mai stat de vorbă? N-ai fost curioasă să ştii ce a făcut?

- Nu sufăr de curiozitate în primul rând şi apoi e mult mai bine să nu ştii nimic, căci n-ai ce spune orice ţi s-ar întâmpla. Noi am hotărât să nu ne spunem nimic.

S-au uitat urât la mine, au schimbat câteva priviri între ei şi au reluat altă discuţie. M-au întrebat de unde vin. Le-am spus că am fost adusă de la Miercurea Ciuc. Aronescu s-a interesat ce mai face Maica Mihaela şi dacă mai face păpuşele? I-am spus că e bine şi acum face floricele.

- Deocamdată atât şi o să mai vedem. A venit plantonul şi m-a dus în celulă. Fetele m-au întrebat cum a fost la anchetă. Ica era numai ochi şi urechi.

- N-a fost nici o anchetă. Au dorit probabil să mă cunoască.

Am mai stat pe acolo cam o săptămână. Într-o zi când Ica era la anchetă, plantonul mi-a spus să mă pregătesc să ies cu bagajul. Nu apucasem să-i spun Rozicăi cine e Ica, căci nu mă apropiasem destul sufleteşte de ea. I-am spus doar atât:

- Te rog să n-ai încredere în nimeni şi să nu te sfătuieşti cu nimeni.

- Doar cu Ica!

- Nici cu Ica. Nici în cămaşa de pe tine să n-ai încredere. M-a privit cu nişte ochi mari, dar uşa s-a deschis şi eu a trebuit să plec.

Am fost readusă în penitenciar. Toate fetele vroiau să ştie ce e cu mine, dar mai ales dacă am întâlnit-o pe Ica şi mi-am dat seama ce fată de ispravă era.

- Într-adevăr dragele mele, este o fată de ispravă. Şi m-am urcat pe patul de sus şi le-am povestit tot ce ştiam despre Irina Hermeţi. Au amuţit. A fost o linişte desăvârşită. După ce şi-au reamintit ancheta şi-au dat şi ele seama că Ica le-a tras pe sfoară. Era sursa de informaţii a Securităţii.

A doua zi a venit sergentul şi i-a spus unei fete să se pregătească de plecare la Securitate. După ce a scos-o din celulă fetele mi-au spus: "Ce bine că am scăpat de ea căci era informatoare." A stat două zile şi s-a întors. Probabil a raportat ce am vorbit eu şi acum era din nou pe fază.

A început căldura. Aproape toată ziua nu aveam apă şi sufeream de sete. Şi apa care era avea multe impurităţi şi nu era bună la gust, era şi caldă.

Aproape toţi din penitenciar erau bolnavi: diaree de diverse tipuri.

A venit caravana şi ne-a făcut microradiografii.

Era un medic mai în vârstă numit Covrig, care nu apărea niciodată pe secţie şi nu era de găsit. N-avea nimic cu menirea de doctor, mai de grabă se asemăna cu anchetatorii cei mai vigilenţi.

Având colită, în aceste condiţii am făcut o dispepsie gravă care m-a epuizat încât abia mai puteam sta în picioare. Mergeam ţinându-mă de ziduri. Zilnic mă ceream la doctor, dar nu eram scoasă deşi asemenea boli se tratau.

Într-o zi o sergentă care se plictisise de insistenţa mea îmi spuse:

- Fă, nu vezi că nu te mai scoate nimeni la doctor? Ce mai insişti? Spune mai bine ce medicamente ai nevoie şi dacă pot îţi aduc eu.

Avea dreptate. Toată lumea era bolnavă din cauza apei, ea avea medicamentele pe secţie şi mi-a dat până m-am făcut bine.

S-au lucrat la noi în cameră nişte cămăşi naţionale bărbăteşti pentru echipa de dansuri. Era atât de întuneric încât s-au hotărât să scoată fetele în curte şi să lucreze. Vreo

două zile eu am fost lăsată în cameră. A treia zi aceeaşi miliţiancă care mi-a dat medicamentele mi-a spus când a deschis uşa:

- Ce crezi, fa? C-am să stau pe hol numai pentru tine ca să te păzesc? Să ieşi şi tu afară, să te mai vadă soarele.

De atunci ieşeam şi eu la aer.

La Galaţi, la drept comun, erau multe maici de la Mânăstirea Vladimireşti arestate pentru port ilegal de uniformă. Miliţiencele vorbeau foarte urât cu ele, le înjurau şi se legau de credinţa lor. Ele nu vroiau să muncească în zilele de sărbătoare promiţând să recupereze norma pierdută. Atunci erau puse în lanţuri şi ţinute la izolare care era în curte, ca o micuţă cabană cu o ferestruică fără sticlă, dar cu trei gratii.

Mi-aduc aminte că erau Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel. Se auzea cum le băteau nituri punându-le lanţuri şi închizându-le la izolare. Erau foarte înghesuite.

Măicuţa din celula noastră avea legături cu celelalte măicuţe. Eu nu mai aveam periuţă de dinţi şi într-o zi maicile mi-au aruncat una pe fereastră.

Ştiind că sunt bolnavă îmi aruncau vitamine şi calciu. Ele aveau vorbitor şi primeau pachete, uneori ne aruncau şi alimente. Mai ales zahăr şi bomboane.

Într-o zi ni s-a spus să facem ordine şi curăţenie în celulă că vine noul medic să preia secţia de femei, căci Covrig fusese mutat în alt sector. În ziua aceea n-a ajuns până la noi. A doua zi a intrat în celulă cu sanitarul nostru care era militar. Ne-a examinat amănunţit pe fiecare în parte. Când a ajuns la mine i-am spus că am TBC şi am precizat diagnosticul. L-a întrebat pe asistent unde e fişa mea.

- Poate n-a venit cu ea, a răspuns el.

- Chiar dacă n-am venit cu fişa, a fost caravana şi trebuie să existe undeva microradiografia mea. Atunci sergentul i-a şoptit doctorului: E la biroul 2.

- Mi se pare că ai dreptate.

Detaliile date de mine coincideau cu ce constatase el.

- De azi înainte vei primi tratament şi regim. Hai să vedem fişa, i-a spus asistentului şi au plecat amândoi.

A doua zi a revenit special pentru mine. Mi-a adus hidrazidă şi nişte vitamine şi mi-a spus că în timpul cel mai scurt voi pleca la spitalul Văcăreşti şi voi fi îngrijită cum se cuvine. Săptămâna următoare mi-a mai trimis tratament.

Doctorul venea săptămânal pe secţie, dădea consultaţii pe hol şi lua celulele la rând. Când te cereai la medic erai dusă imediat. Doctorul era tânăr, de statură potrivită şi era foarte atent cu bolnavele.

Dreptul comun pleca la muncă. Am auzit o ceartă pe hol a doctorului cu ofiţerul politic şi cu directorul.

- Vezi tov. doctor că avem nevoie de 150 femei ca să le trimitem la muncă.

- Nu puteţi să-mi impuneţi numărul necesar. Am să le consult şi le voi trimite la muncă pe cele sănătoase. Eu nu-mi încarc conştiinţa şi îmi fac meseria de medic.

Atunci au început să aţâţe femeile să se ceară la muncă. A ieşit un balamuc mare. Doctorul a chemat miliţianca şi le-a băgat la izolare pe cele agresive.

- Eu ştiu când trebuie să vă duceţi la muncă, nu voi. Şi s-a făcut linişte.

Peste vreo zece zile de când m-a consultat, doctorul a venit la mine.

- Îmi pare rău, am făcut tot ce omeneşte a fost posibil, dar nu te pot trimite la Văcăreşti. Referatul a fost respins, căci nu ai dreptul la spitalizare. Fiind la dispoziţia Securităţii, am fost acolo şi am cerut aprobare specială ca să poţi pleca, dar nici n-au vrut să audă. Am obţinut totuşi ceva. De mâine vei primi regim, tratament şi pat. Nu ai dreptul la medicamente decât trei zile pe săptămână. O să-ţi prindă bine şi atât. O să te refaci!

Acum era însoţit de un asistent mai în vârstă pe care noi îl simpatizam, căci era foarte cumsecade.

De câte ori apăreau pe secţie, veneau şi pe la mine. S-a zvonit între deţinute, probabil de la vreo miliţiancă, că doctorul se numeşte Podaşcă şi a fost student la Cluj şi că m-ar cunoaşte. Era mai tânăr decât mine şi l-aş fi putut cunoaşte doar ca elev la Seminarul Pedagogic. Asta, ca să arate că nu eram atât de bolnavă pe cât vroia doctorul să insinueze. Dacă aş fi fost grav bolnavă aş fi fost trimisă la un spital. Eu făceam haz de toate aceste scorneli.

Măicuţele având vorbitor, mi-au făcut rost de hidrazide, calciu şi vitamine şi mi le-au aruncat pe fereastră. Primeam mereu medicamente de la ele.

Între timp regimul maicilor se schimbase. Le lăsau să nu lucreze în zilele de sărbătoare, recuperând normele. Erau scoase la corvoadă. Chiar mai puteam sta de vorbă cu ele prin uşă.

Eu m-am bucurat de un tratament susţinut datorită medicului şi măicuţelor. Nu-l voi uita niciodată pe acest doctor care m-a îngrijit cu atâta atenţie, făcându-şi meseria, neţinând seama decât de menirea lui. Am început să prind puteri.

Mă gândeam de multe ori că aici, lângă Dunăre, îmi vor săpa şi mie un mormânt fără cruce. Dar n-a fost să fie aşa.

Măicuţele s-au eliberat printr-un decret. La Securitate n-am mai fost. Au renunţat la mine.

După mai bine de un an m-am întors la Miercurea Ciuc, fără a putea lua legătura cu băieţii noştri şi fără a afla nimic despre soţul meu.

Am simţit că m-am reîntors acasă. Când am intrat în cameră, fetele m-au privit ciudat.

- De ce vă uitaţi aşa la mine? le-am întrebat eu.

Una şi-a luat inima în dinţi şi mi-a spus:

- Ne temeam că nu te mai întorci.

- Fierul rău nu piere! am răspuns.

Şi viaţa şi-a urmat cursul prin temniţele comuniste.

CAMERA 6

Viorica Stănuleţiu Călinescu

Închisoarea Miercurea Ciuc, ca orice închisoare politică, nu a avut acelaşi regim tot timpul. Metodele de constrângere, duritatea lor, experimentele în sine au variat după situaţia internaţională, după indicaţiile preţionase ale KGB-ului, ale specialiştilor Kremlinului şi acoliţilor lor.

Ciucul anilor 1955 - '56 nu a semănat cu cel din 1956 - '58 şi acesta a fost diferit de al anilor 1960 - '62. Metodele au mai variat şi în funcţie de categoria în care te aflai.

După 2 ani de Securitate, după binecuvântatul drum Jilava-Miercurea Ciuc, făcut în dubă în compania Maicii Mihaela, închisoarea Mariei Tereza, cu ziduri groase de cetate medievală, mi-a deschis porţile spre acea lume pe care doream din toată inima s-o cunosc. Aşteptam cu nerăbdare să întâlnesc aici figuri ale luptătoarelor noastre care, în slujba idealului creştin de înălţare a sufletului românesc, au căzut pradă tăvălugului comunist. Era după Lăsarea Secului postului de Paşti în 1961. După efectuarea formelor de încarcerare şi echiparea obişnuită, după atenţionările de rigoare, am fost despărţită de Maica Mihaela şi dusă într-o cameră mare, cu deţinute multe, până spre treizeci de persoane, majoritatea bolnave sau în vârstă, care rămăseseră după plecarea la Arad a celor apte de muncă. Era camera numărul 6, camera de legionare. Dar acolo nu erau numai legionare, ci şi femei care fuseseră judecate în procese legionare, dar care nu ştiau nimic despre idealul şi lupta acestora.

Dacă în perioada anterioară, ultimul an de Securitate, se înfiripase dorinţa de meditaţie, de puternică concentrare, aici îmi dădeam seama că alt rost mă aştepta. Aveam 29 de

ani. Eram acolo cea mai tânără deţinută, în putere şi cu mult elan. Echilibrul sufletesc aici avea să mi-l ofere îngrijirea celor bolnave şi susţinerea moralului lor. Am ocupat singurul pat liber de la al treilea nivel. De acolo noaptea aveam perspectiva paturilor bolnavelor pe care le îngrijeam.

În cameră m-a întâmpinat olteanca mea, Solange Lădaru. Mâncarea era slabă, dar aşa cum era făceam efortul să o înghiţim. Multe bătrâne şi bolnave mâncau puţin şi mâncarea rămăsă în hârdău trebuia scoasă afară. Îmi amintesc că opream din mâncarea ce rămânea câte unul, două sau chiar trei castroane pline cu arpacaş sau varză scursă, pe care le ţineam sub pat până dimineaţa, când toată vesela trebuia scoasă afară. Atunci gândul de a putea rezista ne îndemna să mâncăm cât de mult. Cum erau puţine amatoare, Solange şi cu mine eram principalele beneficiare. Mi-amintesc apoi de "torturile" de sărbători preparate din pesmet muiat în "cafea". Crema era din marmeladă frecată cu zaţ de "cafea" şi smântână adunată de pe laptele celor ce aveau regim TBC. Pentru mine avea gust de cacao. Ajunsă acasă am încercat combinaţia de smântână frecată cu zaţ şi diverse marmelade dar gustul acela de cacao nu l-am mai putut realiza. Alteori ni se năzărea câte un miros de te miri ce bunătăţi şi de aici gluma sumbră: "Ne dau ai noştri de pomană"

Eu am fost ultima care a intrat în cameră. Un an şi zece luni nu a mai intrat nimeni; nici o veste din afară nu ne-a scos din programul obişnuit. Bolnavele se simţeau tot mai rău. De comunicat prin alfabetul Morse nici vorbă, căci într-o parte a camerei era scara, în cealaltă, camera gardienilor. Toată lumea devenise extrem de irascibilă. După un an şi trei luni, plecarea în libertate a doamnei Berta ne-a dat o clipă de bucurie pentru cea care pleca, dar şi de vagi speranţe pentru cele care rămâneam. Doamna Berta Hintermaier, bătrână de peste 60 ani, locuise peste drum de Casa Verde. Deşi nemţoiacă entuziasmul legionarilor o încântase, o cucerise şi pe ea şi nu ezitase să-i laude şi după

aceea. Nu am cunoscut în ce condiţii a ajuns aici, dar rămăsese legată de lumea legionară şi acum, după 8 ani de detenţie, anchilozată şi cu un TBC pulmonar, fetele o îngrijeau cu drag. S-a eliberat în mai 1962. După trei săptămâni de aşteptare, izolată într-una din camerele mici de la parter, rudele anunţate să vină să o ia nu dăduseră nici un semn de viaţă. Adresele date de doamna Berta erau cele pe care le ştia cu 8 - 9 ani în urmă. Din cauza frigului, căci în celula de la parter era mult mai rece, era de la o zi la alta tot mai înţepenită. O urmărea ideea că va muri liberă în puşcărie. Într-o dimineaţă, încurajată de una din gardience, a cerut ofiţerului de serviciu să-i facă formele de eliberare şi să o urce aşa cum era în trenul de Bucureşti şi aşa au şi făcut. Am îmbrăcat-o în hainele ei, i-am pus în mână boccelua cu puţinele lucruri ce le avea şi săculţul cu batista în care să-şi pună şi biletul de tren şi cel de eliberare. Doamna Berta nu mai putea merge. Slabă şi uşoară cum era au luat-o pe sus aşezată pe un scaun şi au scos-o din celulă. Oare cum s-o fi descurcat? Cum va fi ajuns în familia ei?...

Viaţa monotonă cu vălul ei cenuşiu, cu orele petrecute pe bancă pentru cele sănătoase sau la pat pentru cele bolnave aveau să însemne poate un nou experiment.

În efortul de supravieţuire un rol deosebit l-a avut experienţa celor ce mai fuseseră în împrejurări similare, acestea ajutându-ne să depăşim situaţia. Astfel Smaranda Taşcă încerca din răsputeri să antreneze pe cele din jur la ore de rugăciune, să scrie pe dosul gamelei sau pe săpun tăbliţe cu poezii, texte celebre, citate din Noul Testament, Psalmi, Acatiste, rugăciuni pe care să le învăţăm pentru sufletul nostru, dar şi ca exerciţiu de memorie care să ne menţină atenţia vie şi posibilitatea de memorare.

Smaranda Taşcă era din pleiada vechilor legionare. Moldoveancă, dintr-o familie numeroasă ocupase un post de învăţătoare într-un sat din Dobrogea. Se îmbolnăvise de plămâni şi după tratamentul din spital şi cel din sanatoriu se

stabilise la Braşov. Acolo fusese arestată şi condamnată la ani grei de închisoare. Deşi avea un singur plămân şi acela bolnav, cu puterea ei de credinţă, cu dorinţa neţărmurită de a-i ajuta pe cei din jur în acest efort de supravieţuire, a reuşit să iasă din închisoare după mai bine de 12 ani şi să înfrunte apoi viaţa de aşa zisă libertate cu toate privaţiunile ei. Am revăzut-o la 87 de ani. Avea o insuficienţă cardiacă avansată. Trăia încă la Constanţa îngrijită de o soră mai mare. Era pătrunsă de convingerea pe care o afirma mereu: "credinţa şi rugăciunea m-au ţinut în viaţă". Eu eram pentru dumneaei "Mânzulică", un fel de Prâslea al familiei noastre de închisoare. Dar câţi "Mânzulică" o mai fi întâlnit până la mine în viaţa de detenţie?... De la dânsa am rămas cu sfatul că orice lucru aş întreprinde să cer ajutorul Fecioarei Maria şi la orice drum să-i solicit sprijinul: "Maica Domnului, binecuvântează drumul meu!" Cu seninătatea şi credinţa puternică care o caracteriza, în primăvara anului 1997 a trecut şi dumneaei pragul acestei lumi.

M-am apropiat cu multă dragoste de Ileana Constantin, Lenuţa sau Lala cum îi spusese nepoţica ei. Acolo, la patul ei, amândouă de multe ori ne rugam, depănam amintiri. Ea m-a ajutat să-mi refac pulovărul care se rupsese. Acolo am reuşit să cos câteva modele naţionale frumoase pe căptuşeala gulerului unei bluze de pijama. Pe majoritatea ochii nu le mai ajutau să mai facă un lucru de migală. Se rezumau la cârpelile strict necesare pentru care din când în când primeam ace pentru câteva ore sau la cârpitul cu ac de pai. Lenuţa făcuse parte dintr-un grup legionar de rezistenţă din munţii Buzăului. Era în al nouălea an de detenţie, de şase ani anchilozată la pat. O tulburare glandulară îi schimbase metabolismul. Se îngrăşase mult, dar faţa îi rămăsese luminoasă şi ochii vioi. Reumatismul ce se instalase o chinuia cumplit. Acolo am aflat, şi pe piele proprie, că cele mai puternice crize de reumatism nu sunt nici toamna, nici iarna, ci primăvara în aprilie, mai. Deşi de ani de zile la pat şi

poate de multe ori cu dureri mari, Lenuţa se stăpânea şi aşa cum era nu voia ca suferinţa ei să marcheze pe cei din jur. Din fire Lenuţa era veselă şi optimistă. Găsea oricând ceva: o snoavă, o întâmplare cu haz din viaţa ei, un cântec fredonat uşor, căci avea voce frumoasă. Au fost şi zile grele când n-a mai suportat durerea. S-a trezit de câteva ori ţipând. Altă dată, într-o dimineaţă, s-a trezit mai veselă ca de obicei şi mi-a povestit fericită că s-a visat mergând. Şi într-adevăr după eliberare (1963), îngrijită de medici cu suflet la spitalul din Buzău, Lenuţa a putut merge. După cinci ani s-a stins secerată de un cancer mamar depistat prea târziu, sub privirea disperată a mamei bătrâne şi a nanei Sofica. A murit împăcată, cu zâmbetul pe buze şi senină aşa cum şi-a trăit toată viaţa.

Alături de patul Lenuţei Constantin era patul Ioanei Brudea. Originară din Ghidici - Dolj, Ioana se căsătorise şi se stabilise la Braşov. Implicaţi în procesul paraşutiştilor pentru găzduire de fugari căpătaseră amândoi câte 15 ani condamnare. La vremea când am cunoscut-o Ioana avea deja 8 ani de închisoare. Aproape anchilozată la pat, foarte slabă, se mişca extrem de greu. Poftă de mâncare nu avea şi toate năvăleau cu gura să o facă să înghită mâncarea aşa cum era. Ioana era o fată bună, sinceră, sensibilă dar boala şi dorul de copil îi măcinaseră nervii încât avea şi momente de puternică depresiune. Mi-o amintesc plimbându-se prin cameră la braţ cu câte o binevoitoare, care o provoca să se mişte ca să nu se anchilozeze de tot. Asta se întâmpla în perioada când se simţea mai bine. Atunci faţa îi era mai luminoasă şi mai veselă. Vorbea cu multă afecţiune de Georgică al ei, dar mai cu seamă de Răducu, băieţelul lor, pe care îl lăsaseră mic la arestare. Ce fericită a fost în ziua când a putut avea o veste despre copil şi soţ! Venise actul de înfiere a lui Răducu şi era deja semnat de acceptare de Georgică şi l-a semnat bineînţeles şi ea. La începutul anului 1963 s-a eliberat cu un decret pentru inapte părăsind astfel Ciucul. În

anul următor s-a eliberat şi soţul aşa reuşind să-şi întregească familia.

Câte doruri, câte vise s-au adunat în camera asta mare a Ciucului!

Afrodita Vasilovici (Didi), o bucovinencă sufletistă la 35-40 de ani, tăcută, cu o figură blândă şi totuşi energică, corectă, încerca să atenueze micile conflicte inerente conviețuirii noastre. A fost un timp şefa camerei. Evita orice conflict cu personalul închisorii. De fapt perioada nu a mai avut duritatea celei anterioare. Prin blândeţea şi bunătatea ei Didi era dragă tuturor. Era săritoare la orice solicitare. Nu ştiu în ce proces a fost, oricum aceleaşi doruri şi năzuinţi o stăpâneau. Mi-o amintesc fredonând:

"Codrule, ce te mândreşti
Că atât de tânăr eşti.
Astăzi, mâine, cine ştie
Codru-oi fi, oi fi pustie?"

Cu aceeaşi simpatie reţin figura preotesei Cleo Grămescu, cu accentul ei moldovenesc. Avea grijă deosebită de Didi. La 50 de ani, bună şi energică se oferea cu dragoste să care tineta sau să facă serviciul pentru cele neputincioase.

Cam de aceeaşi vârstă cu preoteasa era Suzana Fântânaru, învăţătoare din Fălticeni, animată şi ea de idealul legionar. A fost de mai multe ori arestată şi condamnată. Nici în 1958 nu a fost scutită şi bolnavă cum era s-a văzut din nou la închisoare. Din pricina unei sinuzite o vedeam tot timpul cu capul înfăşurat cu basma, cu prosop, cu ce avea la îndemână, căci durerile de cap o chinuiau cumplit.

Undeva în al doilea rând de paturi era doamna Lidia Mironovici, soţia comandantului legionar Radu Mironovici. Fusese şi ea condamnată şi adusă în această cameră. Prietenă bună, cu patul alături, era şi doamna doctor Norica Stratulativ. Erau mereu împreună şi oarecum retrase.

De la un timp doamna Mironovici se plângea de dureri în zona ficatului. Totul a mers aşa, poate câteva luni, când deodată, într-o zi a făcut febră mare. Ardea ca focul, dar noi eram neputincioase. La vremea aceea la Ciuc nu era medic. Am chemat felcera, pe Iulia, dar a dat din umeri. A doua zi pielea de pe burtă i-a pleznit pe cicatricea unei vechi operaţii de apendicită şi cam la două kilograme de puroi i-au ţâşnit afară. Biata femeie! Nu credeam că va mai scăpa. După câteva zile au izolat-o şi au dus-o într-o cameră mică împreună cu Solange Lădaru, care s-a oferit să o ajute. I se puneau meşe care să dreneze puroiul şi atât. Tifonul respectiv îl spăla deţinuta care o însoţea, apoi îl desinfecta pentru a fi refolosit. După câtva timp pe Solange au adus-o în camera mare cu mâinile infectate. În locul ei s-a dus Valentina Boca, ea fiind şi cadru medical. În sfârşit a fost trimisă la spitalul Văcăreşti. Organismul a învins aproape singur boala şi doamna Mironovici, cu voia lui Dumnezeu, a ieşit din închisoare şi a mai trăit câţiva ani şi în "libertatea comunistă" alături de soţul mult încercat. Azi amândoi sunt îngropaţi în cimitirul Mânăstirii Ţigăneşti.

Alexandrina Teglariu (Dina) a stat mai puţin timp cu noi. Implicată profund în lupta legionară şi prin aceasta în rezistenţa din Ardeal, avea deja 9 ani de închisoare. În perioada când am găsit-o la Ciuc a fost iniţial mai bine, apoi tot mai rău, ba chiar la pat. Cu un TBC pulmonar care-i afectase şi laringele abia vorbea. Ei nu i s-au dat medicamente în închisoare. Era liniştită, retrasă şi vorbea foarte puţin. Poate de multe ori gândul ei zbura la cei doi copii, unul care la arestare avusese 7 luni, iar al doilea născut în închisoare. Şi acum o văd sculându-se brusc în capul oaselor, cu figura luminată, exclamând cu vocea ei răguşită: "Aţi auzit fetelor? Aţi auzit? Copiii!" Într-adevăr din curtea vecină se auzeau glasuri de copii pe care cele ce nu lăsasem copii acasă le ignoram. Ea, sigur, mai mult ca oricare, vibra la glasul cristalin al copiilor...

Mătuşa Pătraşcu (Maria Pătraşcu) femeie în vârstă, ţărancă din Răcari, fusese marcată profund de moartea soţului, care legionar fiind, se stinsese în închisoarea Aiudului. Toate ca toate, dar asta nu le-o putea ierta comuniştilor. Îi înjurase în gura mare şi în cele din urmă ca să-şi demonstreze ostilitatea legase cravate roşii de pionier la câţiva câini şi pisici şi le dăduse drumul în sat. Pentru toate acestea a fost condamnată la 15 ani închisoare. Era după doi-trei ani şi regimul de închisoare îl suporta greu. Avea perioade de o deosebită irascibilitate. După spusele ei: "Mă apucă aşa o răime că nu-mi mai găsesc locul." Atunci lumea trebuia să o evite, să n-o contrazică şi să încerce să o pondereze. Era convinsă că Arhanghelul Mihail o va scoate din închisoare. Se vede că afirmaţia ei ajunsese la urechea ofiţerului politic şi iată că în 1962 de Sfinţii Arhangheli dimineaţa mătuşa Pătraşcu este scoasă cu bagajul. Din uşă se întoarce şi ne priveşte triumfătoare. Pe seară, înainte de închidere, se deschide uşa şi cine credeţi că intră în camera noastră? Mătuşa Pătraşcu cu bagajul...

Într-o bună zi când nervii pe muchie de cuţit ai Liei Spaniol s-au ciocnit de "răimea" mătuşii Pătraşcu, s-a încins un adevărat război. Dina, mai sănătoasă în acea perioadă, cu prezenţa ei de spirit, s-a aşezat între ele şi a cuprins-o pe Lia în braţe. Momentul critic a trecut şi amândouă au început să râdă, căci situaţia era într-adevăr ridicolă. Aşa s-au scurs zile, săptămâni, ani, între mese şi program, între rugăciune şi hărţuielile mărunte.

Mi-o amintesc cu drag pe nana Chira, pe numele ei Verona Chira, originară de lângă Giurgiu. Era o persoană trecută de 50 de ani, cu părul puţin ondulat, castaniu închis, spicat uşor cu alb. Era asistentă medicală, meserie pe care şi-o practicase în tinereţe cu multă dăruire. Era energică şi hotărâtă. Fire deschisă, sinceră, fără menajamente pentru cei care umblau cu mofturi, bună până la sacrificiu pentru cei ce meritau. Se avântase cu tot sufletul în lupta legionară. La

ancheta făcută de Siguranţă în timpul regelui Carol al II-lea, la o bătaie, îşi muşcase limba încât şi-o retezase. A fost nevoie de o intervenţie chirurgicală ca să-şi poată reveni la normal. Şi acum când se enerva nu mai putea vorbi. Avusese probleme şi în timpul lui Antonescu şi plecase cu legionarii în Germania. A fost printre puţinele femei din lagărul de la Buchenwald. După terminarea războiului venise în ţară prin Italia, iar soţul, cu care se căsătorise cu câteva zile înainte de plecarea din Germania, fusese paraşutat în Ardeal. Au urmat ani grei de prigoană. Soţul condamnat a ieşit abia în 1964. Dumneaei la prima condamnare a ajuns la Mislea, apoi după eliberare şi-a îngrijit socrii bătrâni şi bolnavi la Iara, în Ţara Moţilor. În 1958 a fost din nou arestată şi condamnată 8 ani. S-au regăsit abia în 1964. La Ciuc în 1961-1962, anii de închisoare, anchetele, îşi puseseră amprenta asupra sănătăţii. Făcea crize cumplite de ficat şi apoi de tensiune. Mi-o amintesc roşie ca focul cum insista să-i turnăm apă rece pe cap deasupra ligheanului ce-l aveam la îndemână. Acolo, acesta era singurul leac accesibil pentru depăşirea crizelor de tensiune. Venea de multe ori la patul Lenuţei Constantin şi făceam împreună câte o rugăciune. Ne-a povestit de moartea celei mai dragi surori, de ultima lor întâlnire şi ne cânta emoţionată, cu vocea ei caldă, de alto, cântecul preferat al sorei dispărute:

"Bate vântul printre fagi
Of, nană, nană
Şi desparte oameni dragi,
Of, nană, nană."

Ne povestea de gospodăria de la Iara, de socrii pe care-i îngrijise cu mult drag. Ne vorbea de soţ, de talentul lui deosebit de pictor. Ne mărturisea dorinţa ca atunci când Dumnezeu le va ajuta să se întoarcă acasă, dumneaei să fie sănătoasă să poată munci să ţină gospodăria, iar dumnealui să aibă timp să picteze, în special flori de câmp... Îi dădeau

lacrimile când recitam careva poezia Păsărarul a lui Radu Gyr. Ne cânta doine şi cântece din Ardeal cu vocea ei caldă şi duioasă. Duminica ne cânta şi din Sfânta Liturghie imnul "Sfânt, Sfânt e Domnul Savaot" şi parcă toată fiinţa ei se topea în unduirea melodiei. Am revăzut-o la Oradea, dar n-am mai stat în aceeaşi cameră. S-a eliberat în 1964. Se pare că sănătatea nu i-a permis să-şi realizeze visul, să poată ţine singură gospodăria. Soţul a trebuit să se angajeze şi să muncească din greu. După moartea socrilor s-au mutat la Breaza, să fie mai aproape de rudele dumneaei. A survenit un accident vascular urmat de cangrenă şi a trebuit să-i amputeze piciorul. A mai trăit 8 ani. Oare cum o fi putut suporta femeia aceea energică, plină de viaţă şi acest ultim calvar? Am dorit grozav de mult să o întâlnesc afară, dar n-am ştiut nimic despre dânsa în anii ce-au urmat eliberării. Când am reuşit să găsesc adresa soţului m-am bucurat grozav; zadarnic, dumneaei de mult trecuse pragul acestei lumi.

Să nu dea Dumnezeu omului cât poate să ducă!

Atena Radu, o altă figură a camerei noastre, Funda după numele de fată, macedoneancă implicată şi ea în activitatea legionară se căsătorise în 1940 cu Leonte Radu, alături de care urmase idealul legionar. Albise înainte de vreme, peste noapte, în urma unei emoţii puternice la arestarea soţului. Bolnavă de TBC era ţintuită la pat. Am revăzut-o după ani de zile la Sibiu. TBC-ul s-a vindecat, dar de data asta inima nu-i îngăduia nici cel mai mic efort. O îngrijea cu deosebită atenţie soţul. Azi nici dumneaei nu mai este.

La Ciuc o îngrijea cu multă dăruire o altă sibiancă, sora cea mai mică a legionarului Ion Banea, omorât în măcelul din noaptea 21-22 septembrie 1939. Era Ancuţa Banea, farmacistă, originară din Vurpăr - Sibiu, dintr-o familie greu încercată, care se angajase în această luptă acerbă în afirmarea spiritualităţii legionare. Ancuţa a avut fratele cel mai mare ucis, fratele cel mai mic, una din surori şi

cumnatul în închisoare şi de asemenea logodnicul. Ancuţa mi-a fost şi ea dragă. Era din fire energică şi bună. Mi-o amintesc în camera de la Ciuc spălând rufe în lighean. Pleca cu ligheanul să-l verse aşa aplecată, căci îndreptarea spatelui îi lua prea mult timp. Făcuse o avitaminoză şi în chip de tratament mânca firele anemice de troscot pe care le culegea în treacăt din curtea în care ne plimbam. Şi afară dusese o viaţă modestă. Îşi ajutase cum putuse mai mult nepoţii, cei ai căror părinţi erau arestaţi. Când s-au eliberat, ea în 1963, logodnicul în 1964, s-au căsătorit şi au pornit în continuare pe acelaşi drum. Ne-am revăzut în libertate şi am fost foarte apropiate sufleteşte.

În acest mănunchi de figuri dragi răsare şi Antonescu Filofteia (Tia). Deşi prin meseria de profesoară de matematici era legată de o ştiinţă aridă, era sensibilă şi toată fiinţa ei iradia bunătate. Integrată şi ea în Mişcarea Legionară, la ora aceea avea 8-9 ani de închisoare. De unde îngrijise ea bolnavele, acum ea avea nevoie de îngrijire. Ulcerul, o anemie avansată, o hipoglicemie o doborâseră. Când se simţea mai bine venea la patul bolnavelor să mai schimbe o vorbă, dar sănătatea îi era din ce în ce mai afectată. Medicamente nu se dădeau. Cu greu, după a treia criză de hipoglicemie, care se manifesta prin stări de leşin ce durau de la o oră, cât a ţinut prima, la şapte ore cât a ţinut ultima, la propunerea doctoriţei din cameră i s-a administrat glucoză. Tia noastră şi-a revenit pentru încă mult timp.

Pe Tia o îngrijea cu deosebită atenţie Valentina Boca. Asistentă medicală sau moaşă ca profesie era o fire energică şi iute, deşi era moldoveancă. Punea mult suflet în tot ce făcea. Ne povestea cu multă duioşie de nepoţeii ei pe care părinţii îi obligau să mănânce orice mâncare şi pe lângă aceasta să facă afirmaţia că e foarte bună. Odată, când bunica ajunsese la ei, i-a găsit la masă. I-a întrebat dacă le place mâncarea şi au răspuns într-un glas printre lacrimi: "Foate bună mamaie, foate bună!" Povestea ei ne-a amuzat

mult. Valentina Boca, aşa cum părea de echilibrată, după mai bine de un an şi opt luni de trai în această cameră, cu toate frecuşurile, neputinţele şi suferinţele, într-o bună dimineaţă s-a trezit vorbind complet aiurea. La mici intervale figura s-a repetat şi cu alte persoane. Numai dragostea celor din jur le-a putut aduce încet la normal.

Nu pot să nu pomenesc şi celelalte două oltence ale mele, craiovence, doamna Mirescu, căreia i-a murit soţul în închisoare şi doamna Bodescu, al cărui soţ avocat fiind cu mulţi ani în urmă, apărase băieţii noştri în multe procese. Rămăsese şi ea legată sufleteşte de această lume minunată. Azi amândouă se odihnesc în cimitirul din Craiova.

Tanţa Paraschivescu, sora unuia din băieţii din echipa lui Miti Dumitrescu, care fuseseră executaţi în 1939, originară din Ploieşti, se încadra şi ea în colectivul nostru de închisoare.

Despina Dragu, învăţătoare, dintr-un sat din Buzău, fusese arestată şi condamnată ca legionară şi deşi în vârstă, cu părul alb, îşi ducea cu resemnare crucea.

Îmi amintesc şi de figura unei femei din Rupea, Maria, al cărei calm şi împăcare cu soarta mă impresiona. Era blândă, bună şi plină de speranţe. Se zice că oamenii simpli suportă mai greu închisoarea, dar mai sunt şi excepţii. După câte îmi amintesc ea a făcut parte dintr-un proces legat de rezistenţa din munţi.

Fiecare dintre noi îşi avea romanul său.

Lili Nicolaescu din Pucioasa, femeie de 40 de ani, fusese crescută de nişte oameni bogaţi. Terminase liceul şi se căsătorise cu medicul tânăr venit în orăşelul lor. Au avut doi băieţi şi familia lor era fericită. A apărut rezistenţa în munţii din apropiere. Cum erau oameni cu mult suflet găzduiseră şi ei un fugar. Totul se aflase şi Lili îşi luase toată vina asupra ei în ideea ca soţul, cel ce câştiga în casă, să poată rămâne să crească copiii. La un moment dat i s-a adus spre semnare sentinţa de divorţ. Pentru moment revolta a făcut-o să se

dezlănţuie. Abia au liniştit-o fetele căutând să o convingă că e un act formal, pe care l-a făcut ca să uşureze situaţia copiilor. Câte familii risipite, câte vieţi distruse!

O doamnă liniştită, blândă, retrasă şi cu un calm deosebit a fost doamna Ţigleanu, care fusese arestată împreună cu soţul.

Cele două maici de la Viforâta: Maica Artemia şi Maica Evghenia întregeau colectivul nostru. Amândouă erau cumsecade şi binevoitoare. Azi şi ele au plecat pe drumul cel fără de întoarcere.

Şi timpul s-a scurs lăsând pentru unele urme adânci în sănătatea lor trupească sau sufletească. Pe altele le-a ajutat să se regăsească, să-şi verifice posibilităţile sufleteşti, să înveţe să găsească lumină în cel mai cumplit întuneric, să-L cunoască pe Dumnezeu.

A venit vremea când am fost trimise la muncă. În ajun de Crăciun 1962 patru deţinute am pornit spre Oradea, via Jilava. Am plecat cu sufletul greu lăsând în urma noastră bolnave fără ajutor. În seara aceea sfântă, cu gândurile împărţite ne-am urcat în duba ce ne ducea spre Jilava. Din Jilava s-a eliberat Ancuţa, ea având cea mai mică pedeapsă, iar celelalte trei ne-am continuat drumul spre Oradea.

III

SUB CERUL CE NE PRIVEGHEAZĂ

Purtăm în crivăţ şi în soare
lumini pentru biruitori

FRAGMENTE DE VIAŢĂ – FRAGMENTE DE SUFERINŢĂ

Viorica Pârnac Stănescu

Suceava – Jilava – Mislea – Dumbrăveni – Miercurea Ciuc. Jaloane din prima perioadă, cenuşie de puşcărie şi parcă fără orizont. Şi totuşi... Cenuşiul din Mislea era mai puţin întunecat decât cel din Dumbrăveni, care la rândul lui era pe departe mai puţin întunecat decât cel de la Miercurea Ciuc.

La 21 noiembrie 1994 am fost şi eu la Mislea la sfinţirea capelei, făcută pentru aducerea aminte a numeroaselor suflete care aici au sperat, aici şi-au îngropat dorurile, aici au disperat, aici s-au resemnat. Am vizitat fosta închisoare – azi azil de bătrâni. Am trecut pe sub bolta porţii – azi nu mai este poarta mare, care ne separa de altă lume. Am regăsit unele clădiri, nu toate, azi locuite de oameni liberi. Camera în care am stat ultima oară înainte de plecarea la Dumbrăveni era goală. Atunci geamurile erau mari, vopsite cu var; nu le puteam deschide decât după "închidere" (ora 19). Acum partea de jos era zidită; au fost aduse după noi deţinute de drept comun, mai periculoase dintr-un punct de vedere, mai zurbagii.

Atunci, demult, imediat ce ne-am instalat, am căutat să luăm legătura cu celelalte camere, să vedem cine, unde este. Pe vremea aceea nu se folosea Morse (nu fusese nevoie, căci în curţi eram libere, afară de cele câteva de la secret); dar chiar dacă s-ar fi folosit, noi n-am fi putut-o face, căci nu aveam nici un perete comun cu altă cameră. Ne-am instalat şi ne-am organizat viaţa cum am putut mai bine. Aveam tot felul de programe: de învăţăt, de povestit, de lucrat, etc. Totul mergea bine, când într-o bună zi uşa se deschide şi apare doamna Covaci. Ştiam că era omul ofiţerului politic,

fără nici un scrupul. Ne-am speriat de perspectiva care ni se deschidea: trebuia să întrerupem tot ce era împotriva regulamentului. Dar ea era mai înspăimântată: să fie pusă împreună cu cele mai rău privite deţinute din închisoare! Căzuse în dizgraţie! Până atunci domnise la brutărie, unde nu se mai făcea pâine, numai terciul de dimineaţă, dar numele îi rămăsese. Era disperată. Căzuse prea de sus.

Sâmbătă după stingere (ora 22), făceam baie. Într-o sâmbătă (prima după ce a venit?) n-a venit cu noi. A rămas singură în cameră. Când ne-am întors, prima care a intrat a ţipat înspăimântată şi s-a repezit spre geam: doamna Covaci se spânzurase (de fapt era un simulacru). Se îmbrăcase într-o cămaşă de noapte frumoasă, lungă şi cu cordonul uneia dintre noi trecut pe sub bărbie, s-a agăţat de partea de sus a geamului. Am dat-o jos repede, părea leşinată. Miliţianca speriată a plecat să anunţe ofiţerul de serviciu. Noi am început să-i dăm primul ajutor, dar ne-am dat seama că gestul ăsta era ca să forţeze ofiţerul politic să vină, să o scoată de la noi. Se agăţase de geam în momentul când ne auzise pe scări. A fost totuşi un act de mare curaj. Nu ştiu dacă lt. Georgescu, ofiţerul politic, a venit în noaptea aceea sau a doua zi. În orice caz noi am căutat să o susţinem faţă de ofiţer, care s-ar părea că şi-a dat seama că n-a fost prea hotărâtă în intenţia de a se sinucide. Am exagerat chiar starea în care a fost după ce a fost coborâtă de la geam, etc. A doua zi a scos-o de la noi.

Nu ştiu dacă a fost urmarea acestei "tentative" de sinucidere, dar de atunci s-a introdus în fiecare dormitor plantonul de noapte. Pentru noi, care eram la secţii închise, nu era aşa greu căci puteam dormi peste zi, dar fetele de la atelier erau istovite. Geamurile de la dormitorul nostru dădeau spre livadă: aer curat, linişte. Nu ştiu cât a durat regimul acesta, dar nu pot uita pacea nopţilor când privighetorile ne făceau să uităm unde ne aflăm.

De ce să amintim din viaţa de închisoare numai despre cei ce ne-au făcut rău? Au fost şi Oameni. Unul a fost chiar

miliţianul Grămadă. Pe vremea aceea ni se dăduseră oarecare drepturi pentru munca la atelier: supliment la raţia alimentară, plată, etc. Se făceau chiar state de salarii. Dacă ţin bine minte câştigam cam 200 lei pe lună, de unde achitam cazarea şi masa. Din rest căpătam o cartelă de 25 de lei cele care făceam norma, iar cele care o depăşeau aveau cartelă de 50 de lei. Cu aceşti bani puteam cumpăra la "magazinul" deschis în curtea închisorii pâine, biscuiţi, marmeladă, ţigări. Mai târziu se pare că au adus şi alte alimente. Responsabil cu aprovizionarea şi distribuirea alimentelor era miliţianul Grămadă. De obicei sâmbătă era adusă marfa şi atunci se distribuia. Într-o zi, cu o zi înainte de soroc, aflăm că lui Grămadă i-a murit un copil, care urma să fie înmormântat în ziua când se deschidea magazinul. Am fost sigure că în săptămâna aceea nu se va distribui nimic. Dar nu. Grămadă s-a gândit la cele câteva sute de femei care aşteptau picul de supliment alimentar, şi-a lăsat copilul pe masă, s-a repezit la Ploieşti (sau Băicoi) după marfă. Se poate uita gestul acesta? Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Într-o bună zi am plecat la Dumbrăveni. Bineînţeles că nu ne-au spus unde plecăm, căci în închisoare am fost tot timpul un soi de pachete, un soi de fiinţe care nu trebuie să ştie nimic, cărora nu li se spune nimic, care trebuie să execute ordine fără a comenta, fără a gândi. Dumbrăveniul ne-a întâmpinat cu curăţenie, lumină şi disciplină. Şaptesprezece ore n-aveam voie să ne atingem de pat; furam totuşi odihnă peste zi cu pază pusă la uşă. Mâncarea era acceptabilă. De la geamul nostru vedeam magazia unde în fiecare dimineaţă medicul asista la scoaterea alimentelor pentru ziua întreagă. Dreptul comun făcea mâncare, dar nefiind mulţi şi având probabil pachete, 90% din produse intrau la cazan. Directorul era un om cumsecade, care se interesa de partea administrativă mai mult. Cu disciplina se ocupa "Ducele" - ofiţerul politic.

Într-o zi asistă chiar directorul la masă şi ne anunţă vesel să păstrăm gamelele după ce mâncăm ciorba. Surpriză. Primim felul doi friptură cu piure de cartofi. Directorul ne privea satisfăcut de mirarea şi bucuria noastră. Ba mai vine şi a treia oară să întrebe dacă ne-a plăcut şi o întreabă pe G. - o fată înaltă şi slabă - pe care o simpatiza în mod deosebit, dacă s-a săturat. Aflând că nu, a dat dispoziţie să-i dea supliment încă o porţie. Ce a fost atunci?

N-am stat mult aici (cam un an) şi am plecat la Miercurea Ciuc. Închisoarea, ea înseşi întunecată, ne-a primit cu acelaşi regim de disciplină. Ca şi la Dumbrăveni comunicarea prin Morse a devenit necesară şi utilă. Întâi am stat într-o celulă mai mare, la etaj. Geamurile dădeau spre o curte cu locuinţe, căci auzeam păsări, mai ales raţe. La geam jaluzelele, care opreau lumina, aerul, ne împiedicau să vedem afară. Totuşi privind într-un anumit unghi vedeam geamurile clădirii de lângă noi. Dar oameni nu vedeam. Totuşi într-o dimineaţă în 1955, la toate geamurile au apărut feţe vesele făcându-ne semn că vom pleca în libertate. Aşa a fost pentru câteva, foarte puţine, cu pedepse până la cinci ani. Se dăduse un decret de graţiere, cu destul de multe restricţii. Orice plecare era bucurie pentru cele ce rămâneau; cine pleca, pleca tristă, ştiind ce lasă în urmă. Nu după multă vreme am fost mutată într-o celulă mică la parter. Cred că atunci o parte din fete au fost duse la Mislea şi aduse mai târziu iar înapoi. Eram şase în cameră, paturi suprapuse şi o bancă plus tineta şi vasul cu apă. Geamul mic, sus, nu avea jaluzele. Nu avea nevoie: dădea spre zidul împrejmuitor şi dincolo era o cazarmă. În fiecare seară la şapte fără un sfert auzeam soldaţii cântând acelaşi cântec. Ştiam că vine "închiderea". Cazarma era lungă şi avea 3-4 hornuri. Am văzut aici o scenă pe care poate fiind libere n-am fi putut să o observăm. Pe unul sau două hornuri erau cuiburi de berze. Într-un cuib primăvara au apărut trei berze. Se vedea că este animozitate între ele: una în cuib, alta voia

să se aşeze în cuib, a treia se agita. Într-o bună zi au venit pe rând mai multe berze, s-au aşezat pe celelalte hornuri şi pe acoperiş tăcute. Păreau un consiliu care trebuia să hotărască care barză are dreptate. Au stat aşa fără nici un zgomot jumătate de oră, o oră? Au plecat apoi şi în cuib au rămas două. Deci se hotărâse cine are dreptate. Cum?

Prin noiembrie 1956, anumite fenomene neobişnuite (tunete şi fulgere şi strălucirea puternică a crucii unei biserici, cruce pe care o vedeam pe geam spre dreapta) ne-au făcut să-i spunem lui Erji - o miliţiancă unguroaică, foarte corectă - că sunt semne de mari prefaceri. S-a uitat lung la noi şi n-a spus nimic. În ianuarie 1957 am aflat de la nou venitele cu cursa (vagonul dubă) care au fost cazate deasupra noastră, că în Ungaria a început revoluţia. Se pare că viaţa de închisoare, de izolare, dezvoltă simţuri, sensibilităţi neobişnuite.

În celula de lângă noi erau două persoane: Maica Mihaela (Marieta Iordache) şi Manţi Orban. Comunicam cu ele prin Morse. De atunci Maica era foarte bolnavă şi foarte frământată. O durea tot ce se întâmplase: maicile arestate târâte la Securitate, la Interne, de multe ori speculată naivitatea şi curăţenia lor sufletească; toată munca lor de la întemeierea mânăstirii irosită. În tot ce s-a realizat acolo, Maica Mihaela a avut un rol foarte important, hotărâtor chiar. Maicile, fete simple. Multe au făcut liceul la fără frecvenţă, dar totuşi au rămas naive. Teren bun de speculat pentru anchetatori. Mai gravă decât recluziunea, a fost această sfărâmare a sufletelor. Şi asta a măcinat-o pe Maica Mihaela mai mult decât boala care-i distrugea trupul.

Prima "eliberare"

În 1957 toamna a fost frumoasă şi lungă. Pe data de 12 septembrie (ţin minte data din "biletul de eliberare", căci n-am memoria cifrelor) eram la plimbare în curte. Miliţianca mă cheamă în sală. De când se întâmplase povestea cu

rochiţa lucrată de noi în cameră, obişnuia să ia pe câte una să-i facă percheziţie corporală. Corpul delict căutat: mai ales acul. Imediat am trecut în revistă tot ce aveam la mine, ce pericol e. Eram şi eu proprietară de ac. Dar nu, miliţianca m-a dus în cameră, m-a pus să-mi iau lucrurile şi cazarmamentul. Mi-a spus sau am înţeles că plec acasă? În orice caz am lăsat tot ce aveam de îmbrăcat, puţin, plus acul pe care l-am pus în reverul hainei lui O. (singura care nu avea ac din cameră). Fetele şi-au dat seama ce s-a întâmplat şi întoarse în cameră au căutat acul - nu l-au găsit. Am aflat când ne-am întâlnit după câţiva ani că l-a găsit miliţianca la percheziţie şi O. a făcut şapte zile izolator.

Miliţianca m-a dus la magazie, am predat efectele şi mi-am luat bagajul (destul de sărac). Directorul, om acru, încruntat - Fleşeriu - m-a pus să răstorn zdrenţele din vechiul meu rucsac, să nu cumva să fie ceva nepermis. Era o ultimă mizerie ce mai putea să-mi facă. La grefă îmi dă biletul de eliberare, semnez şi văd la rubrica "pleacă" - Zagna. Eu ştiam că trebuie să plec la Zlatna şi le-am spus că e o greşală. Dar nu, nu era. Plecam în domiciliu obigatoriu (DO) la Zagna, raionul Călmăţui. Habar n-aveam unde e asta. Până atunci nu auzisem de această formă limitată de libertate. Am plecat cu escortă (un miliţian). Am traversat Carpaţii pe la Ghimeş - Palanca. La o schimbare de tren nimeresc într-un compartiment unde era o doamnă mai în vârstă, care fusese cu noi la Mislea. M-a văzut cu escortă, nu a arătat că mă cunoaşte, după cum nici eu n-am arătat. Era doamna Abageru. Cred că la Tecuci a coborât. M-am uitat pe geam şi am văzut ce agitată vorbea cu cei ce o însoţeau. Atunci ne-am salutat. Ajunsă la Însurăţei (capitala raionului) am aflat că Zagna e în raionul Brăila; deci trebuia să mă întorc. Miliţianul m-a predat la miliţie şi a plecat. Era seară. M-au lăsat liberă (ştiau ei că nu am unde pleca). Am mers, prima dată, după atâţia ani fără escortă. Aveam ceva bani la mine. Am cumpărat o măsură de pere (fructele mele pre-

ferate) şi două pâini de câte două kilograme. Ce a fost în capul meu? Am cărat pâinile pe drumurile pe care le-am făcut apoi. M-am întors la miliţie şi am mâncat prima masă de om "liber". A doua zi urma să mă trimită la Brăila cu escortă. M-au întrebat dacă pot plăti biletul la cursă pentru mine şi pentru miliţian, dacă nu, mă trimit din post în post (erau vreo 40 de kilometri). Am plecat cu cursa. La miliţie, în Brăila, mai erau două persoane: unul venit direct din închisoare, ca şi mine şi altul care venea direct din URSS. Acesta din urmă era îmbrăcat în haine noi, avea un geamantan nou ; nu era aşa jerpelit ca noi, care veneam din puşcărie. El a fost repartizat în alt sat "nou". Satele noi erau satele întemeiate de dizlocaţii de pe frontiera cu Iugoslavia, atunci când URSS era în conflict cu Tito. I-a părut rău că ne despărţim: eram primele lui cunoştinţe din momentul în care a intrat în ţară. Am aflat că peste o lună a şi murit. Eram noi dezorientaţi, el cu atât mai mult. Noi mai ştiam câte ceva ce se întâmplă în ţară, chiar dacă informaţiile erau vechi de doi-trei ani, el trebuia să înoade firul care se rupsese poate cu zece ani în urmă. În Zagna am fost găzduită provizoriu la o familie de dizlocaţi care rămăseseră aici după ce li se permisese deportaţilor să se întoarcă acasă. Am dat telegramă la Zlatna, dar nu ştiam dacă familia mea mai este acolo (noi eram refugiaţi din timpul războiului rămaşi acolo). Am scris o carte poştală la rudele din Bucovina, care fiind ţărani, sigur rămăseseră în sat. Mama a venit imediat. Noaptea îi adusese telegrama, căci factorul îi ştia durerea, speranţa şi aşteptarea. Ştiam că va veni, dar mă întrebam dacă am s-o recunosc după atâţia ani. Era îmbătrânită, părul alb, dar tot mama. Mi-a adus şi ea ce a putut, ceva haine, mâncare, bani. Dar şi ea era săracă. O pensie mică (300 lei) pe care o mai completa cu pregătirea unor copii (fusese învăţătoare). Am aflat atunci că tata murise de trei ani, că fratele dispărut pe front la Iaşi în 1944 nu s-a mai întors, că fratele mai mic e căsătorit şi are două fetiţe. La puţină vreme a venit şi

verişoara mea din Bucovina de care eram şi am rămas legată ca de o soră. A venit apoi şi fratele meu cu soţia şi fetiţa cea mare. Ce gol a părut totul după plecarea lor!

Zagna era un sat bun. Numai 4 km îl despărţeau de Brăila. Am aflat că un verişor mai îndepărtat era în Brăila. Ghinion! Era plecat în concediu. Aici în Zagna, nu m-am simţit "acasă" nici măcar atunci când mi-au dat o casă goală numai mie. În sat erau destul de mulţi DO-işti, veniţi ca şi mine direct din închisoare. Ştiau cât de dezorientat se simte omul în această situaţie nouă şi m-au înconjurat cu multă dragoste şi căldură. Adaptarea era grea. În aproape 10 ani o societate se schimbă oricum, cu atât mai mult cu cât comunismul căuta să măture tot ce a fost vechi, bun sau rău. Nu mai cunoşteam valoarea banilor. Totul îmi era străin. Mergeam destul de des la Brăila (întotdeauna mi-a plăcut să umblu pe jos), la biserică, la o prietenă sau ca să văd oraşul. Eram pe punctul să încep lucrul la o întreprindere din Brăila (mi se pare "Progresul") când, într-o duminică, la întoarcerea de la Biserică, m-au întâmpinat DO-iştii cunoscuţi cu figuri triste şi îngrijorate. Miliţia locală m-a anunţat că sunt mutată într-un alt sat nou - Schei. Şi în domiciliul obligatoriu ca şi în închisoare orice bucurie era bucuria tuturor, orice supărare era supărarea tuturor. Ce era mai grav era că satul Schei era cel mai rău sat nou şi era renumit. Aici erau cu domiciliu obligatoriu foşti deţinuţi de drept comun recidivişti. Hoţi şi prostituate. În plus satul era departe de orice aşezare omenească mai civilizată: la 15 km de capitala raionului - Însurăţei, la 8 km de Viziru, la 40 km de Brăila şi fără acces la linia ferată. Un tânăr DO-ist ieşean m-a asigurat că nu va fi chiar aşa de rău, că el ştie că acolo e Bucur Stănescu, om serios şi de încredere. Odată cu mine a primit ordin de mutare un alt DO-ist care mergea în alt sat, acelaşi raion. Drumul era lung, aveam ceva bagaje şi am luat amândoi o căruţă. La raion căruţa l-a dus mai întâi pe el şi a venit apoi după mine. Seara am ajuns la Schei. Şi am

găzduit la o familie de vechi dizlocaţi, iar dimineaţa m-am prezentat la miliţie. Tot drumul l-am făcut fără escortă. Ştiau sigur că nu ne vom abate de la drumul indicat. Am aflat pe urmă că s-au străduit să-mi dea o casă aproape de cooperativă - unde era pază noaptea, o casă destul de bună şi cu vecini convenabili; adică numai într-o parte aveam vecini: o tânără contabilă, fiica unor dizlocaţi, căsătorită cu un DO-ist, fost maior, Chiriţescu. Aveau şi un copil mic de câteva luni. De partea cealaltă era o casă goală, părăsită, cum erau multe din sat. Casa mea era destul de bună, un mic antreu, o cameră (bucătărie) unde era şi gura sobei de paie şi camera mare cu soba oarbă. Nu mai văzusem aşa sistem de încălzit: aduceam paiele în bucătărie, lângă gura sobei şi timp de o oră stând pe scăunel, încărcam soba, care se încingea şi făcea o atmosferă destul de plăcută. Casa era din chirpici (cărămizi de pământ şi paie nearse), acoperite cu stuf, pe jos pământ. Imediat m-am apucat să ung pe jos, întâi în camera mare, să fac curăţenie, cred că am şi văruit. Ce-i curios e că în timp ce în Zagna mă simţeam în stare de provizorat, aici m-am simţit "acasă" de la început. Casa mi se părea grozavă. Abia când după mulţi ani am ajuns într-o astfel de casă din alt sat, m-am îngrozit de atmosferă: umezeală, miros de mucegai, întuneric. Şi era o casă în care stăteau oameni care de mulţi ani erau liberi, aveau lucruri ca într-o gospodărie veche, nu aşa goală cum era casa mea.

Satul nou era croit geometric: parcele de 2000 m^2 (în alte locuri de 2500 m^2), grupate câte două în lungime, cu casa de o parte şi de alta. Lăţimea unei parcele era de 15-20 metri, casele aliniate în partea îngustă a parcelei. Se formau astfel străzi drepte, tăiate de alte străzi perpendiculare. Casa mea era pe o stradă paralelă cu strada principală, unde era cooperativa, primăria, miliţia. Pe strada principală exact în dreptul meu era singura sursă de apă din sat: o pompă. Lumea scurtase drumul şi făcuse cărare bătută chiar sub geamul meu. Îmi era o frică grozavă dat fiind că cei care

treceau erau cam 90 % drept comun. Dar aveau şi ei morala lor. Într-o seară am uitat afară toporul. Eram sigură că nu-l mai găsesc dimineaţa. N-a fost aşa. Fapt e că anul întreg cât am stat acolo nu mi-a dispărut nimic. Într-o zi am văzut cum au arestat un DO-ist de drept comun. Mi s-a făcut rău, parcă ar fi arestat pe cineva cunoscut. De fapt simpla apariţie a unui miliţian mă şoca şi aceeaşi reacţie am avut-o încă mulţi ani după ce am ajuns liberă de-adevăratelea. Îmi amintesc o întâmplare tristă care ne-a impresionat pe toţi. Era aici cu DO un recidivist căruia i se spunea "Călugărul", căci purta păr lung şi barbă. Era foarte priceput în toate. Avea talent de inventator: îşi făcuse singur tot felul de dispozitive foarte ingenioase din te miri ce şi aproape fără unelte. Am mers odată la el să-i cerem să ne facă ceva şi l-am găsit la masă: alături de farfurioara lui erau încă trei farfurii cu mâncare pentru câini lui, care stăteau pe bancă alături de el şi se ospătau. "Călugărul" era un inadaptabil. Trăia din ceea ce câştiga, făcând pentru unul sau altul câte ceva, mai fura (aşa cum făceau toţi) ceva lemne din casele părăsite şi distruse, dar nu se angajase la GAS. Într-o zi a fost prins când fura o grindă sau aşa ceva de la o casă. Când a văzut că vine miliţianul să-l aresteze s-a spânzurat. Gândul că iar va ajunge la închisoare l-a îngrozit şi a preferat moartea. Pe toţi ne-a impresionat sfârşitul lui dramatic.

În Schei (i se mai spunea şi Stăncuţa nouă) erau şi câţiva călugări cu domiciliu obligatoriu. Într-o casă aranjaseră o biserică şi în fiecare duminică aveau slujbă religioasă. De la ei am aflat că Zorica Lascu (n-o cunoşteam, dar ne vorbise Pazi de ea) vine într-un sat destul de aproape de Schei, dar totuşi în afara zonei permise şi ar vrea să ne întâlnim. Am mers cu o trăsură sau sanie (era iarnă) şi am avut bucuria să o cunosc şi să-i transmit din partea lui Pazi câteva gânduri. Noroc că nu am fost prinsă căci eram pasibilă de închisoare. Regula în domiciliu obligatoriu era următoarea: n-aveai voie să te deplasezi decât pe o rază de 15 km; în fiecare sâmbătă

trebuia să facem "prezenţa" la miliţie. Mulţi nu locuiau în sat; lucrau în sate vechi şi veneau sâmbăta la prezenţă. Şi aşa în prima sâmbătă în timp ce terminam de lipit pe jos, am primit o vizită: Bucur Stănescu. Nu era străin pentru mine, aflasem de existenţa lui şi nici eu nu eram o străină pentru el. Fusese cu domiciliu obligatoriu în alt sat nou – Lăteşti (raionul Feteşti), unde se împrietenise cu Gica Fuică, veche prietenă de-a mea. Am aflat atunci că Gica s-a căsătorit tot cu un DO-ist - Nicuşor Purcărea, că lucra la o crescătorie de pui, că mama ei a fost pe la ea şi că e bine. L-am invitat să stea pe singurul scaun pe care-l aveam (eram bogată: aveam un pat, o masă şi un scaun, în timp ce ceilalţi aveau improvizaţii) şi a început să-mi povestească despre Gica (acum îi spuneau Eugenia), despre Corina, despre căsnicia lui distrusă, despre viaţa lui fără orizont. Mi-a recitat şi poezii scrise de el în închisoare "cu degetul pe creier". Şi apoi m-a întrebat şi pe mine ce am de gând să fac? N-am de gând să mă mărit? La vârsta mea? (Aveam aproape 39 de ani.) A doua întrebare a fost dacă nu vreau să mă mărit cu el. Eram numai de o lună liberă, tot noul năvălea peste mine şi a venit în plus şi întrebarea aceasta. Şi ne-am căsătorit. Eram străini şi totuşi nu eram. Ne uneau aceleaşi vise de tinereţe, aceleaşi năzuinţi de viitor, acelaşi viitor incert. A venit toamna târzie cu ploile ei şi noroaiele Bărăganului, iarna cu viscole şi zăpezi mari. Viaţa era grea şi iarna ne găsise oarecum nepregătiţi. Aveam paie pentru încălzit şi strictul necesar. Bucur lucra la construcţii, uneori trebuia să facă 14 km pe zi (dus întors). Venea întotdeauna cu rucsacul plin cu resturi de lemn de la construcţii sau vara şi cu ciuperci. Eu n-am lucrat. Mama îmi trimitea lunar pensia ei de 300 de lei cu care ne ajutam, cât de cât mă ocupam de gospodărie. Aveam pământ: 2000 de m^2, un purcel, o căpriţă (primită de la naşi), câteva găini, pui, un câine. În faţa geamului aveam un liliac alb şi în grădină flori, zarzavaturi şi caişi. Am pus în grădină porumb, pepeni verzi şi galbeni (atunci am văzut

pentru prima oară cum cresc în grădină). Se anunța un an destul de bogat. Ne pregăteam pentru o iarnă plăcută, aveam cărți adunate pentru a ne satisface în sfârșit dorul de citit, abonament la Gazeta literară. Gazeta publica în foileton romanul "Rădăcinile sunt amare" de Zaharia Stancu. În foarte multe capitole era vorba de copilăria și adolescența autorului petrecute de acesta în Roșiori de Vede, orașul natal a lui Bucur. Îl vorbea de rău pe directorul liceului Ion Stăncu-lescu Ghigheanu, care participase la primul război mondial și avea gradul de maior. Acesta era mare patriot și-i plăcea să țină discursuri interminabile cu ocazia fiecărei sărbători naționale. Primise pentru aceasta porecla "Țară-lungă". Era un om sentimental și foarte bun. Cu ocazia unei compoziții a descoperit talentul literar al lui Zaharia Stancu. Și acestuia i-a pus Dumnezeu mâna în cap. "Țară-lungă" l-a ajutat nu numai în timpul liceului (pe care l-a făcut în particular) dar și mai târziu, pe tot timpul facultății. Acum, povestindu-și adolescența "marele scriitor" nu numai că nu găsea nici un cuvânt de laudă pentru binefăcătorul său dar i-atribuia toate păcatele posibile. În plus povestea cu lux de amănunte întâmplări din acea vreme unde imaginația lui însăila numai evenimente neadevărate. Povestea, de exemplu de o grevă a CFR-iștilor din Roșiori cu ocazia căreia în oraș au răpăit vreme îndelungată mitralierele. În oraș pe vremea aceea nu erau decât cel mult o duzină de CFR-iști, care lucrau la depozitul de lângă gară. Zaharia Stancu inventase totuși mari forțe proletare, care făcuseră necesară intervenția armatei. Bucur citea toate acestea și-l înjura cu multă furie pe autor, susținând că foarte multe din întâmplările relatate de Zaharia Stancu erau minciuni sfruntate. Eu, foarte calmă, îi spuneam râzând: "Dacă te enervează așa de mult, nu mai citi!" La îndemnul meu Bucur se enerva și mai mult și transfera toată furia ce-l stăpânea asupra mea: "Ce știi tu? Trebuie să citesc ca să descopăr toate minciunile pe care această pleavă proletară devenită elită intelectuală le împrăștie la tot pasul în lume. Lumea citește și mulți naivi cred că în România

acelor vremi un partid comunist puternic a dus lupte extraordinare."

Într-o noapte (19 septembrie 1958) au năvălit în casă nu ştiu câţi securişti militari şi după o scurtă percheziţie, ne-au ridicat şi ne-au dus la sfat unde am găsit aproape toţi DO-iştii. Mama mea era la noi. Prima dată a venit la Schei să participe la căsătoria noastră. A pierdut căsătoria civilă căci şi pe noi ne-a luat prin surprindere. De la comună venea în fiecare joi Boancă - notarul care trebuia să rezolve problemele mai importante ale satului. Era joi 21 noiembrie 1957. Am mers la primărie să înaintăm actele, socotind că la termenul legal vom încheia căsătoria. Dar Boancă era comod. Nu avea chef să mai vie odată şi a încheiat atunci totul. Ştiam că mama va veni. Am vorbit cu un căruţaş cu care urma să o aducem de la şosea (venea cu trenul până la Brăila, apoi cu cursa până la sediul unui GAS, iar de acolo cu căruţa). A ajuns la sediu şi n-a mai avut răbdare să stea. A lăsat bagajul acolo şi a pornit pe jos. Erau 4 km. Pe drum s-a întâlnit cu secretarul primăriei care i-a spus că ne-am şi căsătorit. Ea venise pregătită cu diverse bunătăţi. Duminică am făcut cununia religioasă. Ne-a cununat părintele Mitoiu, iar naşi au fost Atena şi Leonte Radu.

Mama s-a simţit aşa de bine la noi, că n-a plecat decât alungată de zăpadă, de iarna grea care a speriat-o. De altfel şi acasă o atrăgeau cele două nepoţele (una de 3 ani şi alta de 1 an), care aveau nevoie de ea. Anul următor a venit de cum a dat vara şi s-a bucurat de căldură, de gradină (unde a lucrat cu plăcere), de prezenţa noastră. Era deci la noi când ne-au arestat. Când ne-am întâlnit mi-a povestit cum a ieşit noaptea după noi, a căzut leşinată într-o cărare şi s-a trezit c-o lingeau câini pe faţă. De aici ne-au dus la raion, unde ne-am întâlnit cu cunoscuţi din alte sate noi. Pe unii ne-au îmbarcat într-un camion şi ne-au dus la Securitatea Galaţi, ceilalţi (am aflat mai târziu) au fost duşi la Culme, la vechiul canal. M-au scos o singură dată la anchetă şi atunci am văzut că sunt internată la locul de muncă pe 36 de luni. Se

pregăteau atunci procese mari şi probabil au vrut să mă bage şi pe mine într-unul. În camera în care am stat la Securitate, erau cel puţin două informatoare. Mai ales pe una, care avea patul în faţa mea, am prins-o de mai multe ori cum mă privea scormonitor, ca şi când ar fi vrut să-mi afle toate gândurile. După circa o lună am fost dusă la penitenciar unde am stat cu o frontieristă, cu o femeie dintr-un sat Cuza - Vodă (pe numele vechi Pârlita), care trăsese clopotele să anunţe c-au venit cu colectivizarea în sat. Mai târziu a venit şi una din fetele cu care am stat la Securitatea Galaţi. Nici aici n-am stat mult şi într-o bună zi o maşină mică (Aro) m-a dus la Bucureşti, m-a lăsat o zi la Securitate, unde am întâlnit nişte persoane foarte cumsecade. Le-am spus de unde vin şi-am început să le spun poezii de Radu Gyr. M-au oprit. Atunci am aflat că pentru poezii s-au făcut procese finalizate cu condamnări mari. Maşina m-a luat din nou. Nu mai eram singură. În maşină era o persoană cu cătuşe la mâini şi în faţă era o puşcă. Se vedea că fusese arestat atunci. Unde-l duceau? Pe mine m-au lăsat la Mislea, unde de serviciu întâmplător era coana Mărguţa. Bineînţeles că m-a recunoscut. Mi-a spus că este şi Pazi aici şi altele. Pazi, când a împlinit 10 ani de condamnare, a fost urcată într-o dubă fără să i se spună nimic, purtată prin toată ţara şi în fine lăsată la Mislea, unde a stat singură vreo 5-6 luni, până au venit fetele adunate din domiciliu obligatoriu şi nu numai. Era şi Cocoloş. Ea nu a avut domiciliu obligatoriu. Au arestat-o de acasă. Atunci trebuia să nască. Soţul ei a rugat să-l ia şi pe el până va naşte copilul. Ei n-au vrut. Copilul a murit la naştere. Coculeana a rămas marcată de această durere pe care trebuia să o poarte în plus. Era târziu, după stingere (după 10 noaptea) când am ajuns în cameră. Fetele nu dormeau. Mă aşteptau şi erau îngrijorate: dacă nu veneam, însemna că mi s-a făcut proces. Era aici şi doamna Lilica Praporgescu (soţia Căpitanului), doamna Boby Marin, doamna Protopopescu şi alte fete cu care fusesem la închisoare. Camera în

care eram era ultima în care am stat înainte de plecarea la Dumbrăveni. Era complet izolată. De ce această a doua arestare era mult mai greu de suportat decât a fost prima? Noi, fostele DO-iste, vorbeam cu nostalgie de pisica pe care am lăsat-o, de câini, de găini şi alte vietăţi de care ne ataşasem şi invariabil de iarna pe care ne pregătisem s-o petrecem citind, uitând de greutăţile vieţii.

Închisoarea era acum de drept comun. Singurele politice eram noi, necondamnatele. N-am stat mult şi am fost duse la Botoşani, întâi la închisoarea mare (pe care doamna Marin a recunoscut-o ca fostă cazarmă) şi apoi la vechea închisoare, acum închisoare de femei. Aceasta era în oraş, o curte mare cu iarbă şi despărţită de lume printr-un zid. La închisoare regula era ca plimbarea să dureze între 20 minute şi o oră. Aici a fost singurul loc unde am beneficiat de o oră întreagă. Ne lăsam încălţămintea la ieşirea din curte (nu ne lăsa să plecăm desculţe din cameră, căci statul avea grijă de noi: eram încălţate cu nişte bocanci reformaţi de la armată) şi făceam plimbarea pe pământul cald şi pe iarbă. Oare de asta durerile reumatice ulterioare au fost mai uşoare sau n-au fost deloc? Tot aici a venit după 12 ani de detenţie O., a cărei familie era în Botoşani. Ce greu trebuie să-i fi fost să fie aşa de aproape de ai ei şi să nu ştie nimic despre ei şi ei să nu ştie că e în apropierea lor!

Viaţa de închisoare continua ca de obicei: lecţii, povestiri de cărţi, amintiri, etc. Din când în când mai venea câte un şoc. Ne muta dintr-o cameră în alta, fără motiv aparent. Totul era poate ca să spargă eventualele prietenii, să tulbure liniştea şi să strice obişnuinţele. Destul de repede ne adaptam la noua formaţie. Descopeream aspecte noi în persoane pe care le cunoşteam de mult. Fiecare căuta să dea cât mai mult din ceea ce ştia pentru a uşura viaţa celorlalte. Şi timpul trecea. Mereu m-am gândit la sintagma lui Gigi: ziua trece repede, timpul trece greu.

Nici aici n-am stat mult. Ne-au dus la Gai (Arad). Acolo erau politicele condamnate aduse de la Miercurea Ciuc. Nu ştiu dacă erau toate aici sau mai rămăseseră şi acolo. La condamnate repartizarea în cameră era după criterii sociale: muncitoare, ţărănci, separat intelectualele. Poate în cadrul acestor diviziuni se ţinea seama şi de condamnări. În orice caz pentru ele era mai greu. Persoanele fără studii se măcinau între dorul de casă şi micile conflicte care aici luau proporţii uriaşe. Nu avea cine să le distragă atenţia povestindu-le o carte sau atrăgându-le cu diverse lecţii.

Aici aveam vecine. Morse funcţiona. Într-o zi, într-o cameră lângă noi a fost adusă Anuţa Cândea, o sibiancă din lotul Samoilă. Avea o condamnare de 25 ani (cred). Avea mult umor, povestea hazliu tot felul de întâmplări. De exemplu purta de dos combinezonul ca să întoarcă norocul. Şi... a fost adusă aici căci era pe moarte. Avea cancer la ficat cred şi n-a fost internată nicăieri (era prin 1960-1961). Conducerea penitenciarului a fost oarecum mai umană şi n-au lăsat-o singură. Nu ţin minte numele fetei care a fost cu ea până la sfârşit, dar ea ne-a ţinut la curent cu starea Anuţei (stătusem cu ea la Miercurea Ciuc). Într-o bună zi ne-a anunţat că a murit şi mai târziu ne-a comunicat când au venit s-o ia. De la geam am petrecut-o şi noi pe ultimul drum: un sicriu sărac pus într-o căruţă. Măcar n-a plecat singură. Dacă fizic n-am fost lângă ea, sufletele noastre au însoţit-o pe drumul fără întoarcere.

Pe 12 septembrie 1961 împlineam trei ani (36 de luni) de detenţie după mandatul de arestare care fusese emis cu o săptămână înainte de arestarea propriu zisă. La deschidere m-au luat din front şi am plecat fără să pot să-mi iau rămas bun de la fete. Mi-am luat bagajul, am fost dusă la Arad, la penitenciar, mi-au dat biletul de eliberare şi bani pentru drum (nu aveam banii mei) şi m-au lăsat liberă la poarta închisorii. Nu mint dacă spun că n-am simţit nici o bucurie. De ce? Era regretul c-au rămas afară în urma mea, era teama pentru înfruntarea cu viaţa? Erau amândouă? Cine ştie?...

CU DOMICILIU OBLIGATORIU ÎN BĂRĂGAN

Liana Pitrop Nedelcu

motto:
Învaţă de la vultur când umerii ţi-s grei
Şi du-te la furnică să vezi povara ei.
(din lirica norvegiană)

După aproape un an de pensiune la Securitatea din Ploieşti, am fost dusă la penitenciarul din strada Ludului unde fusesem şi în 1941. Am avut un scurt vorbitor printre gratii cu sora mea Lili, dar m-am pierdut cu firea când am văzut-o îmbrăcată în negru. M-a săgetat un gând: tata. M-a liniştit repede. Tata şi toţi ceilalţi erau sănătoşi. Curând după aceea am făcut un scurt popas în hrubele Ministerului de Interne. Ce aparatură sofisticată am văzut atunci! Acolo erau de trei ani cele trei surori ale lui Cezar Petrescu arestate, bineînţeles, pentru fratele lor. Le-am văzut după douăzeci de ani fie la Casa Memorială din Buşteni, fie pe Valea Cerbului sau pe alte trasee din Bucegi. Erau de o discreţie şi distincţie desăvârşită. Ce aprig şi-au apărat fratele! Am ajuns iar la Văcăreşti unde am revăzut vechile cunoştinţe, de la care am aflat că grupul de la colonia de lucru Pipera a fost dus la Dumbrăveni. Abia aşteptam să ajung acolo, dar... destinul meu a fost altul. Mi-a fost rezervat Bărăganul.

Când am auzit că satul în care urma să fiu trimisă se numeşte Rubla, am avut o repulsie. Îmi spuneam "Nume de monedă rusească". Ulterior i s-a spus Valea Călmăţuiului. Fără prea multe cuvinte am fost îmbarcate în dubă 25-30 de persoane, toţi bărbaţi afară de mine, politici şi de drept comun laolaltă. Urcaţi într-un tren ce mergea la Galaţi, am fost debarcaţi în gară şi duşi pe jos la Securitate cu bagajele în spate. Îmi amintesc şi acum cum treceam pe sub teii

înfloriţi şi-mi rememoram cât de frumos scrisese Ionel Teodoreanu în Lorelei "Galaţi oraş al teilor înfloriţi şi al nopţilor cu lună". Iremediabilul meu romantism mă stăpânea chiar şi în acea situaţie. Infuzia florilor de tei şi speranţa că oricum nu voi mai sta într-o temniţă au făcut să-mi crească aripi şi să-L rog pe Dumnezeu să fie cu mine. Şi aşa a fost. Dumnezeu nu m-a părăsit nici o clipă.

Ne-au dus cu un camion deschis la Însurăţei, unde era raionul şi de acolo cu o căruţă la Rubla, unde am ajuns noaptea târziu şi nu-mi dădeam seama unde mă aflu. Am fost cazată la postul de miliţie, încuiată acolo şi aşteptam să se facă ziuă ca să mă pot orienta.

Dimineaţa când mi-au dat drumul eram dezorientată ca o pasăre care, după ce străbate drum lung, nu mai recunoaşte casa sub streaşina căreia îşi avusese cuibul. Era dezolant. În plină câmpie un sat cu case mici construite din lut şi balegă, acoperite cu paie şi cu stuf, gospodării fără garduri, fără pomi, mi-au amintit de coperta unei cărţi "Satul uitat". Eu l-am numit ulterior "Satul de la marginea pădurii", căci într-adevăr dincolo de sat se întindea o pădure de salcâmi. Am avut atunci un straniu sentiment de disperare şi de speranţă. Mă întrebam ce aş putea să fac acolo fără acte, fără bani, fără prieteni, fără un loc unde să-mi pun capul.

După o clipă de descumpănire mi-am revenit. Vedeam cum în zori bărbaţi, femei, copii de toate vârstele treceau cu sapa pe umăr şi traista în mână, treceau spre un loc de muncă. Mă surprindea că toţi erau curaţi şi mi-am zis că voi face şi eu ceea ce fac ei pentru supravieţuire. Nu uitasem încă mânuitul sapei de la Pipera. Am fost repartizată în căsuţa unor bătrâni bănăţeni aduşi din Orşova şi care, înduioşaţi de soarta mea, mi-au improvizat un pat în mica lor bucătărie, m-au ospătat şi mi-au povestit istoria micului sat în care mă aflam. Abia atunci am luat cunoştinţă de felul cum se populase Bărăganul cu sate noi, cu oameni care au fost aduşi aici pentru sclavie. Gospodari scoşi din casele lor, mai ales din

Banat, acuzaţi de "titoism". Plângând mi-au povestit cum, purtaţi zile şi nopţi în trenuri de marfă, s-au aflat într-o gară necunoscută de unde cu căruţele au fost duşi într-un loc pustiu, aruncaţi într-un lan de ovăz pe arşiţă şi fără apă şi obligaţi ca din pământ, din iarbă verde să ridice în timpul cel mai scurt satul cu casele şi instituţiile respective: şcoală, dispensar, primărie, miliţie, etc.

Disperaţi şi-au săpat bordeie pentru obţinerea materiei prime: lutul. În ele s-au adăpostit până ce ploile torenţiale i-au obligat să urgenteze construirea satului. Erau striviţi sufleteşte când se gândeau la gospodăriile lor frumoase pe care le-au părăsit în câteva ore pntru a fi aruncaţi aici, sub cerul liber. La un moment dat, înduioşată mi-am zis că poate pentru ei a fost chiar mai rău decât pentru unii care au trecut sau se mai aflau încă în închisori. Mi-au mai spus bunele mele gazde că fiecare este obligat să muncească la gospodăria de stat, chiar dacă printre ei se află şi intelectuali. S-au oferit ca a două zi să-mi împrumute o sapă şi m-au îndrumat unde să mă duc. Exista vreo alternativă? Nici pomeneală! Locuitorilor satelor din împrejurimi li se spusese că cei aduşi aici sunt bandiţi, trădători, duşmani ai poporului şi li se interzisese să vină în contact cu aceştia. Li s-a dat chiar şi un nume: GOROBEŢI.

ZILE, FAPTE ŞI FIGURI DIN BĂRĂGAN

Liana Pitrop Nedelcu

motto:
Trecut-au ani ca norii lungi pe şesuri.
(Mihail Eminescu)

La început oamenii m-au privit cu suspiciune. Eram primul fost deţinut politic ajuns în acel sat. Îşi spuneau că poate sunt un om al Securităţii trimis printre ei ca să aflu starea de spirit. Toţi oamenii erau bănuitori, dar când m-au văzut că fac insolaţie în prima zi de muncă şi am căzut între nesfârşitele rânduri de bumbac şi-au zis că după atâta stat la umbră impactul cu soarele torid m-a adus în stare de şoc. Cert este că m-au scos de sub starea de bănuială, iar a doua zi o bănăţeancă mi-a împrumutat o pălărie de pai cu boruri mari şi sub umbra ei munca mi-a devenit mai uşoară.

Cu o totală sinceritate şi naturaleţe le-am spus cum şi de ce am ajuns acolo, iar mărturisirile mele i-au impresionat, încât încet, încet am căpătat încrederea şi compasiunea lor. În fiecare seară când mă înapoiam de la câmp cineva îmi ieşea în cale cu ceva bun: lapte, zarzavat, câte o langoşă sau mai târziu pepeni. Toţi s-au dovedit plini de omenie şi fiecăruia îi închin un gând curat şi cald de recunoştinţă.

Fiecare dintre cei ajunşi acolo îşi avea povestea sa dramatică, dar sunt prea multe ca să le pot reda pe toate. Îmi stăruie în minte amintirea unui neamţ bătrân, paralizat de ambele picioare, lăsat singur în casă şi în fiecare zi soţia era obligată să meargă la câmp. Cei doi copii pe care-i avuseseră au fost duşi în Rusia de unde nu s-au mai întors. Şi totuşi bătrâna nemţoaică din puţinul ce-l avea îmi aducea aproape zilnic o sticluţă cu lapte de la capra lor sau îşi împărţea pachetul cu mine. O făcea cu atâta delicateţe încât îmi era

ruşine să o refuz. Cum să nu te emoţionezi şi acum şi să nu simţi tremurul unei lacrimi.

Povestea tragică a familiei Remus Bejan din Orşova a inaugurat cimitirul din Rubla. Când au ajuns în Bărăgan soţia era însărcinată şi în plină iarnă a născut primul copil. Ca să-şi încălzească copilul şi soţia, bărbatul a spart cu toporul primele scaune, deşi pădurea se afla la doi paşi. Pădurarul, de frica partidului, refuza să dea lemne "gorobeţilor". Comuniştii, care se instalaseră boiereşte în vechile conace, strigau: "Să moară de frig, toţi bandiţii să moară de frig şi de foame." Cu tot sacrificiul făcut, copilul a murit după o lună. Era explicabil, căci pereţii casei erau încă umezi, iar pentru baia unui copil mic trebuia căldură. Peste un an a murit şi cel de al doilea copil. El n-a supravieţuit din cauza muncii brute pe care a trebuit să o facă mama în timpul sarcinii. Două mici morminte alăturate au fost permanenta disperare a părinţilor.

Încet, încet au apărut şi alte morminte pe parcela rezervată cimitirului. În cimitirul neîmprejmuit zburdau nestingherite caprele printre crucile celor duşi. Şi soacra mea, Dumnezeu să o odihnească, a poposit acolo o mulţime de ani până am deshumat-o, iar nepoţii ei Codruţa şi Toto i-au dus osemintele la Periam Timiş, acolo de unde fuseseră ridicaţi cu toţii.

Multe femei din Bărăgan au fost persecutate numai pentru soţii lor arestaţi sau fugiţi în lumea largă. Dintre acestea nu pot să nu o pomenesc pe doamna Lenuţa Dumitrescu din Orşova, adusă cu doi copii de doi şi patru ani pentru că soţul său fusese condamnat politic. Pentru el cred că era mai bine acolo în închisoare, decât pentru ea, aruncată cu copii mici în lanul de ovăz şi obligată să-şi facă singură casă. Pleca în zori la lucru după ce mulgea capra, o priponea, îşi săruta copiii pe care-i lăsa dormind şi toată ziua era cu gândul la ei. La sfârşitul lucrului alerga cu sufletul la gură să ajungă mai curând acasă. Copiii, Tutu şi Tavi, îi ieşeau înainte flă-

mânzi, plânşi, speriaţi şi îi spuneau cum a behăit capra învârtindu-se toată ziua în jurul ţăruşului sau cum găinile urcate pe acoperiş au scormonit paiele aruncându-le pe jos. Cine ar fi putut să aibă grijă de copii şi de mica lor gospodărie? Ce putea să facă mai întâi biata femeie ţinând cont că şi ea venea acasă epuizată după o zi de muncă. Era şi mai greu în anotimpurile ploioase, când încălţămintea se încărca cu kilograme de glod, abia târându-şi picioarele. De unde mai avea resurse să-şi mai îmbrăţişeze copiii, să-i spele, să-i hrănească, să le pregătească ceva pentru a doua zi. Era totdeauna obosită dar îşi ducea crucea cu amar şi demnitate. Şi şi-a dus-o, de aceea mă gândesc cu respect la ea.

O altă figură a fost Norica Paşa, ridicată din Periam Timiş împreună cu doi copii de trei şi cinci ani, precum şi bătrâna sa mamă. Soţul, înflăcărat preot ortodox, a trecut graniţa în Iugoslavia pe când Doru avea doar un an şi încă mai dormea în leagăn. Unii spun că preotul ar fi ajuns la Biserica românească din Paris, alţii că ar fi fost împuşcat în Triest. Norica a închis ochii în 1980 fără să afle nimic despre dragul ei Vasilică. Pentru că era o femeie foarte pricepută, conducerea gospodăriei de stat o angajase într-un sector de creştere a păsărilor, dar "ochiul partidului" s-a opus ţinând să o vadă pe preoteasă la sapă. S-a supus, că nu avea ce face. A avut noroc cu mama sa care se ocupa de copii şi de gospodărie. La culesul bumbacului, în fiecare seară aveam o bucurie. Veneau cei doi copilaşi, Veronica şi Doru, să-şi vadă mama cu o oră mai devreme. Erau ca doi fluturaşi care se străduiau cum mânuţele lor mici să culeagă şi ei bumbac ca să mărească norma făcută de măicuţa lor. Cât de mult mi s-au încrustat în suflet aceste imagini, încât şi astăzi revăzându-le cu ochii minţii mă tulbură! Împreună cu Norica şi cu tinerele fete din echipă lucram iarna la dezghiocatul bumbacului, ghemuite într-un colţ de grajd în tovărăşia paşnică a vacilor care ocupau spaţiul cel mai mare şi cel mai bun. Povesteam cărţi, filme sau pur şi simplu

întâmplări. Când povesteam mai cu foc câte o vacă slobozea o imensă cantitate de urină sau câte o balegă mare, care ne stropea de sus până jos, ea văzându-şi paşnică şi indiferentă de rumegatul ei. Ne uitam unele la altele cât de frumos eram pictate pe faţă şi ne ştergeam resemnate cu bumbacul pe care-l aveam la discreţie. Ne vedeam mai departe de treabă, însă mirosul ne urmărea şi noaptea. Pentru noi detergent, spray, parfum erau noţiuni străine.

De Norica m-a legat o curată şi trainică prietenie, iar când a murit la Râmnicu Vâlcea, Episcopia i-a organizat o emoţionantă înmormântare la care am participat şi eu. Unul dintre vorbitori a evocat cum după venirea ei din Bărăgan a bătut sfioasă la uşa Episcopiei ca să-şi poată ţine familia. A povestit drama prin care a ajuns acolo, a spus că este soţie de preot. A găsit înţelegere şi a fost angajată imediat. S-a bucurat de stima şi respectul unanim în cei douăzeci de ani cât a lucrat acolo. Vorbitorul reda sugestiv cum atunci când a ajuns la Episcopie era ca o pasăre ce purta pe fiecare aripă câte un copil şi o mamă bătrână legată de picioare. Cât de greu i-o fi fost! Ca o recompensă a vremurilor pe care le-am trăit împreună în Bărăgan, am avut norocul să vizităm multe mânăstiri din judeţul Vâlcea, pretutindeni fiind primite cu respect. Şi azi când o evoc un val de duioşie îmi cuprinde inima. Îi aprind o lumânare din când în când în Cimitirul Sfântul Ioan din Râmnicu Vâlcea, sub copacii seculari ce-i străjuiesc mormântul. Fie-i somnul binecuvântat şi amintirea ei neştearsă.

VALURI... VALURI... VIN BĂIEŢII

Liana Pitrop Nedelcu

motto:
Învaţă de la greier când singur eşti să cânţi,
Învaţă de la lună să nu te înspăimânţi.
(din lirica norvegiană)

Către sfârşitul anului 1955 au început să plece întemeietorii satului, cei care cu munca lor făcuseră gospodăria de stat înfloritoare. Mă bucuram de fiecare plecare şi în acelaşi timp simţeam că mi se goleşte sufletul. Ce grele sunt despărţirile! Nu degeaba se spune că "fiecare despărţire e un pic de moarte".

Într-o astfel de stare dezolantă am acceptat să mă căsătoresc cu soţul meu, care nu avusese altă vină decât aceea că nu s-a îndurat să-şi lase părinţii bătrâni să fie duşi în necunoscut şi a cerut îngăduinţa să-i însoţească până la locul stabilit. El nu a figurat pe lista dizlocaţilor. În faţa acestei situaţii i s-a luat buletinul şi i s-a aplicat şi lui domiciliul obligatoriu urmând să-şi împartă soarta cu ceilalţi. Astfel a dat dovadă de un impresionant devotament filial, care i-a făcut o frumoasă carte de vizită.

Aşadar am hotărât să ne căsătorim. Înainte de a-mi da consimţământul m-am simţit obligată să-i atrag atenţia că asupra mea planează nesiguranţa şi să-l întreb ce ar face în cazul în care vom avea copii şi eu voi fi arestată. Mi-a răspuns simplu şi cinstit: "O să cresc copiii şi o să te aştept". Răspunsul mi s-a părut cea mai frumoasă declaraţie de dragoste şi nu am mai stat pe gânduri. Era un om serios şi dăduse certe dovezi de sentimente familiale. Naşi ne-au fost judecătorul Vasile Teodorescu şi soţia preotului Iancu Popescu, iar preoţii care au făcut slujba au fost numai de-ai noştri. O cununie simplă şi sobră din care a rezultat fiica

noastră Mihaela Codruţa. Şi acum îi sunt recunoscătoare Atenei Radu care ne-a sugerat aceste frumoase nume. De altfel ei au şi botezat-o. Ne-am străduit să demonstrăm că "omul sfinţeşte locul" şi ne-am luat în serios rolul de gospodari. Curând au început să vină loturi de bărbaţi aduşi din închisori ca să repopuleze satul şi să reia munca vechilor sclavi. O altă mare familie urma să ia locul întemeietorilor satului. Cei mai mulţi au fost preoţi: Mihailovici Aurel din judeţul Caraş-Severin, Bucur Ferestrău din judeţul Vrancea, Dumitru Tănase din Râmnicu Sărat, Iancu Popescu din judeţul Buzău, Titus Mălai de înalt rang greco-catolic. Părintele profesor Ioan Negruţiu din judeţul Bihor a venit mai târziu.

Lista ar fi prea lungă ca să-i pot pomeni pe toţi cei care s-au perindat prin micul sat. Totuşi pe câţiva îi amintesc: Vasile Teodorescu, Artur Noveanu, Ion Victor Vojen, Aristide Lefa, Emil Brânzei, Costel Lazăr, Zamfir Ciochină, Vasile Gomolea, Cornel Octavian Vicu, Leonte Radu. Acesta din urmă, adus la noi din alt sat nou rămăsese drept la trup, la suflet şi la minte. La scurt timp a venit acolo şi soţia lui. De ei doi mă leagă o caldă prietenie. Veneau zilnic la noi şi am petrecut împreună seri de neuitat, mai ales când Leonte povestea simplu şi firesc aspecte din mulţii ani de detenţie pe care-i făcuse. Avea un dar fermecător de a povesti. Pe Atena parcă o văd aievea cu părul alb imaculat care contrasta cu ochii negrii, adânci ca o fântână. De câte ori n-am râs încercând să ne imaginăm cam cum vom arăta la vârsta de 70 de ani: gârboviţi, surzi, ştirbi, sprijinindu-ne în baston. Atena era foarte mândră de originea ei macedoneană. Din mâinile ei măiestre, neîntrecute în croşetat, au ieşit adevărate opere de artă.

Alături de preotul Ioan Negruţiu, Atena poate fi considerată ctitora micii bisericuţe din satul nostru. Numai ei ştiu cât au alergat pentru formalităţile de aprobare şi cât s-au zbătut pentru a putea aduce obiectele de cult necesare. Aveam deci o biserică în sat şi nu ne venea să credem că s-a putut face aşa ceva. Ce duh sfânt şi câtă smerenie a putut

cuprinde între pereţii ei de lut modesta noastră bisericuţă. I-am revăzut pe aceşti iubiţi prieteni Leonte şi Atena după 31 de ani la Sibiu. Se scurseseră atâţia ani de când ne-am despărţit... Atâtea evenimente au trecut peste noi şi totuşi apropierea noastră sufletească a rămas aceeaşi. De câte ori nu m-am întrebat ce miracol se petrece în sufletul nostru că după ani şi ani legăturile rămân neumbrite de timp.

În decembrie 1989 am văzut-o pe Atena pentru ultima dată. Ne-am fi spus multe, dar era profund marcată de suferinţă. Doar peste trei săptămâni a avut loc revoluţia, aşa încât Atena a avut fericirea să vadă şi să creadă că am scăpat de comunism. A murit deci împăcată şi n-a mai avut timp să vadă deziluziile care au urmat.

Un gând de neuitare merită şi bunul nostru prieten şi vecin Corneliu Octavian Vicu. Acest admirabil prieten ne povestea cum, copil fiind de patru-cinci ani, a urmărit urcat pe gardul casei părinteşti din Focşani nunta de basm a Căpitanului. Nunta aceea cu alai nesfârşit l-a impresionat, l-a însufleţit şi în mintea lui totul lua proporţii fantastice, de basm. Atunci a hotărât că va deveni legionar pentru toată viaţa. După 40 de ani, acum când povestea, îi luceau ochii şi îi tremura vocea. A fost rearestat în 1958 fără să-şi fi vindecat rana pe care cu discreţie o purta în suflet. Era vorba de divorţul despre care aflase din închisoare. Niciodată nu a avut un cuvânt greu la adresa fostei soţii pe care a iertat-o.

Târziu, după cincisprezece ani, i-am dat de urmă şi soţul meu l-a vizitat la Săcele unde se căsătorise şi se stabilise. Avea o fetiţă, Cristina, de patru ani, care-i amintea de mărunţica noastră, cum îi spunea el Codruţei noastre mici. Ne-a scris scrisori frumoase în care spunea cât de reconfortat se simte când îşi înmoaie tocul în albastrul cerului să depene amintirile ce-l legau de noi şi de satul pe unde-l purtase aleanul. A fost un om de o rară delicateţe, un exemplu de curată prietenie. Iată de ce nu l-am putut uita. A murit curând după ce trecuse de 50 de ani. O lacrimă curată pentru el.

FAMILII NOI ÎN SATUL MEU DIN BĂRĂGAN

Liana Pitrop Nedelcu

motto:
Sub chipul tău dăruitor de viaţă
De când mă rog trecut-au ani în şir
Şi-oricâte lovituri primit-am peste faţă
Nu m-am simţit deloc lipsit de fericiri.
(Simion Paraschiv)

Pentru un album al amintirilor cum se doreşte a fi această carte, aş vrea să enumăr aici câţiva dintre cei ce şi-au întemeiat familii acolo, în locul nesigur al Bărăganului, dornici să mai recupereze din anii irosiţi prin închisori, lagăre, colonii.

Chiar dacă unii au făcut teoria vârfului de munte sau a insulei pustii, nimeni nu bănuieşte câtă poezie s-a ţesut acolo în căsuţele de lut. Cei curajoşi care au făcut acest pas au fost:

Viorica Pârnac şi Bucur Stănescu
Victoria Gheorghiu şi Zamfir Ciochină
Aurica Vişan şi Vasile Gomolea
Rodica Ferestrău şi Aristide Lefa
Nicoleta şi Emil Brânzei
Eu şi soţul meu Pascu.

Chiar şi Leonte şi Atena Radu pot fi consideraţi printre aceştia cu toate că erau căsătoriţi de peste 15 ani, dar aproape toţi aceşti ani au fost despărţiţi prin arestarea lui Leonte. Ei mi-au spus atunci când ne-am revăzut după 31 de ani că cea mai frumoasă parte a vieţii lor a fost acolo, la Rubla.

Indiferent după ce criterii s-a întemeiat, fiecare căsnicie de acolo a avut farmecul, poezia, duioşia şi uneori tristeţile

ei. Când vorbesc despre tristeţi mă refer la cuplul Victoria Gheorghiu din Turnu Severin şi Zamfir Ciochină din Buzău pe care i-am şi cununat în atmosfera plină de evlavie din bisericuţa noastră. Cu Gely, aşa îi spuneam noi Victoriei, fusesem prin mai multe locuri de detenţie şi ne-am regăsit în Bărăgan. Fusese persoana cea mai tăcută pe care o cunoscusem. Când ne-am apropiat mai mult, după ce o cununasem, mi-a mărturisit de ce fusese tot timpul atât de rezervată. În septembrie 1939, în timp ce se plimba prin parcul oraşului din Turnu Severin împreună cu soţul ei, inginerul Victor Gheorghiu, acesta a fost invitat la poliţie pentru o declaraţie şi în scurt timp a fost împuşcat. Mulţi ani a fost zdruncinată.

Ajungând în Bărăgan singură, dezorientată şi neajutorată, s-a recăsătorit după 15 ani de văduvie cu Zamfir Ciochină. El fusese arestat în ianuarie 1941 şi după 14 ani de detenţie a ajuns şi el cu domiciliu obligatoriu în acelaşi sat. O caldă duioşie i-a unit şi sperau să mai apuce din fericirea de care fuseseră frustraţi în anii tinereţii. În ianuarie 1958 s-au cununat religios, iar în septembrie în acelaşi an el a fost rearestat şi a murit într-o colonie de muncă din Insula Mare a Brăilei din cauza unei furunculoze în care nu i s-au administrat antibiotice. Aşa a purtat Gely toată viaţa două mari morminte în sufletul ei sensibil. Rămasă singură şi disperată, s-a ataşat de Aurica Gomolea al cărei soţ a fost şi el rearestat la numai trei luni de căsătorie. S-au împăcat amândouă bine ca două surori, iar Aurica cu un rar devotament a îngrijit-o până în ultimele clipe, când în 1972 a trecut şi ea în lumea celor pe care-i iubise.

Odihneşte în cimitirul Sfânta Maria din Brăila alături de mama sa, pe care tot Aurica a îngrijit-o mulţi ani după moartea fiicei sale. Aceeaşi devotată prietenă împrospătează mormântul lor cu flori în fiecare primăvară.

Rar atâta putere de dăruire!

IN MEMORIAM

Liana Pitrop Nedelcu

Se cuvine să închin un strop de rouă camaradelor care au trecut al vieţii hotar, fără să-şi fi putut derula amintirile.

Cele de care am fost mai legată sufleteşte sunt:

Mioara Caramatescu	- Bucureşti
Nuţi Caramatescu	- Bucureşti
Lila Roşu-Păun	- Buzău
Puica Teodorescu-Roşu	- Buzău
Virginia Negulescu	- Buzău
Victoria Gheorghiu	- Turnu Severin
Norica Paşa	- Râmnicu Vâlcea
Valeria Călinescu	- Iaşi
Antigona Călinescu	- Iaşi
Atena Radu	- Sibiu
Marioara Botezatu	- Botoşani
Lala Murgescu	- Buzău

Menţionez că nu toate cele amintite aici s-au "împărtăşit" de închisoare, dar fiecare dintre ele a crezut şi a luptat sub faldurile aceluiaşi drapel, care a fluturat statornic asupra tinereţii noastre.

O candelă mereu aprinsă în amintirea lor.

ARESTĂRILE DIN SEPTEMBRIE 1958

Liana Pitrop Nedelcu

motto:
A plecat şi ultimul lăstun...
(Radu Gyr)

Viaţa se scurgea relativ liniştită în sătucul nostru, iar sosirea soţiilor, rudelor sau a unor prieteni mai îndrăzneţi, care se încumetau să vină în "satul nostru de leproşi" erau pentru toţi adevărate sărbători. A fost o nesperată sărbătoare când a venit de la Arad vechea şi buna mea prietenă pe care o cunoscusem în lagărul de la Govora în anul 1943 - dr. Iolanda Popescu. Aflase că eu şi Viorica ajunsesem în imensitatea Bărăganului şi asumându-şi mari riscuri a pornit să ne caute, să ne încurajeze şi să ne îmbrăţişeze cu toată căldura sufletului ei generos. Trebuie să spun că ea a jucat un rol important în viaţa mea, îndemnându-mă să învăţ, căci spunea: "E păcat de brânză bună în burduf de câine." A urmărit ani de-a rândul evoluţia mea. A avut bucuria să mă vadă şi studentă, iar acum a pornit să mă caute în acest colţ îndepărtat de ţară.

Ne-a găsit în situaţii pe care nu le bănuise şi era fericită că atât eu cât şi Viorica, cu toate vicisitudinile pe care ni le oferise viaţa, ne-am păstrat nealterat fondul sufletesc şi întreaga armonie interioară. Chiar şi acum, după 40 de ani de când ne-a vizitat acolo, vorbeşte cu un fel de nostalgie despre "micul paradis", pe care ni l-am făcut fiecare în efortul de a sfinţi locul. Pe soţul meu l-a considerat fratele său întru frumos şi era încântată de curtea noastră plină de flori, de păsări, de albine, de pomi fructiferi pe care soţul meu îi altoise, de bolta de trandafiri ce străjuia intrarea în casă. Peste toate ca o binecuvântare Codruţa întregea colţul

nostru de rai. De la mine a plecat la Viorica aflată în alt sat, purtând-o şi spre ea acelaşi dor, aceeaşi statornică prietenie. Ulterior am aflat că şi alte fete ar fi vrut să vină la noi, dar Iolanda a vrut să le scutească de primejdii. Curând după această emoţionantă sărbătoare a urmat prăpădul arestărilor din septembrie 1958.

Atena fusese arestată curând după ce o vizitase o bună prietenă, care la rândul ei a fost arestată, aşa încât Iolanda a avut mare noroc. Leonte era neliniştit presimţind ce ar putea urma ştiindu-şi soţia cu sănătatea şubredă. Nici el nu bănuia de ce amploare ar putea fi această ultimă mare prigoană.

În ultimele zile ale lunii septembrie 1958 într-o noapte satul nostru a fost zguduit de o mulţime de maşini de Securitate care l-au înconjurat luminându-l ca ziua cu farurile lor. S-au oprit la fiecare casă în care locuiau legionari, au făcut percheziţii şi i-au ridicat fără prea multă vorbă cu ce-a putut să-şi ia fiecare în graba plecării. A doua zi satul era pustiu, iar soţiile celor care de bună voie veniseră din lumea liberă să-şi împărtăşească soarta cu soţii lor au rămas descumpănite, speriate, gândindu-se ce ar mai putea urma.

A doua noapte a urmat al doilea raid în care şi casa noastră a fost călcată. În puterea nopţii au dat năvală în casă 5-6 securişti, ne-au ordonat să stăm nemişcaţi în picioare şi au început percheziţia. S-au năpustit pe mica noastră bibliotecă, luând carte cu carte, scuturând-o şi aruncând-o jos. Am constatat că nu se pricep la cărţi căci au trecut pe lângă Roza vânturilor a lui Nae Ionescu ca şi peste Ernest Bernea fără să-şi dea seama de conţinutul lor.

În timp ce făceau percheziţia, din cauza zgomotului şi a fumului de ţigară ce devenise înecăcios, fetiţa noastră, care avea doar un an şi opt luni, s-a trezit în pătuţul ei speriată şi a început să plângă. Am cerut voie şi am luat copilul în braţe dar nu l-am putut linişti şi am încercat să ies afară la aer. Un securist m-a însoţit. Când au văzut copilul leşinând au grăbit percheziţia. Ne-au pus să semnăm că nu au luat

nimic, cu toate că au plecat cu câteva romane. Noi însă şi mai ales socrul meu bătrân, care nu mai văzuse aşa ceva, am rămas foarte impresionaţi, iar eu mă simţeam vinovată că din cauza mea s-au trezit bieţii oameni cu pacostea pe cap. Nici unul nu mi-a reproşat nimic. Neliniştea cea mare era starea Codruţei care-şi revenise din leşin, voma şi iar leşina. Mi se sfâşia inima văzând cum se chinuie şi mă îngrozeam la gândul că s-ar putea să o las în grija a doi bărbaţi, soţul şi socrul meu, căci soacră-mea murise înainte de căsătoria noastră. Simţeam că-mi pierd cumpătul. Am apelat la un cetăţean să ne ducă cu căruţa la spitalul din Viziru, acolo unde lucrase şi Aristide Lefa până la arestare. Mergând cu căruţa pe şosea am trecut pe lângă o imensă şură de paie din care a apărut ceva ca o arătare. Era generalul Creţoiu, mare mutilat de război, cavaler al Ordinului Mihai Viteazu, îmbrăcat în zdrenţele cu care abia venise de la Aiud. Pentru că avea doar braţul drept, stângul fiindu-i smuls din umăr pe front, conducerea gospodăriei de stat nu l-a putut angaja decât ca paznic la acea şură. Aflase ce s-a petrecut în casa noastră în noaptea aceea şi dintr-un fel de compasiune faţă de disperarea ce se vedea pe feţele noastre, a luat poziţia de drepţi şi ne-a salutat milităreşte. Un gest plin de nobleţe şi înţelegere. În ochi îi luceau lacrimile. M-a impresionat profund.

Când am ajuns la spital şi am povestit doctoriţei Lili Ionescu ce s-a întâmplat, mi-a spus că luând copilul în braţe i-am transmis toată tensiunea mea nervoasă. Aceasta a adus copilul în stare de şoc. Se chinuia să adoarmă, dar tresărea mereu şi nu-şi putea închide ochii. Au fost cele mai dramatice zile şi nopţi petrecute la căpătâiul copilului meu. La nici una dintre arestări nu suferisem atât.

Atunci, în acel trist sfârşit de septembrie 1958, ne-am despărţit pentru totdeauna de bunii noştri prieteni. Despre ei am aflat mai târziu că au fost trimişi la MAI şi apoi la Canal, în coloniile de muncă forţată din Insula Mare a

Brăilei de unde unii nu s-au mai întors. Au pus şi ei cu trupurile lor temelii de fier ţării pe care au iubit-o. Fie-le numele binecuvântat şi rostit cu respect şi evlavie.

Recent am aflat că în urma unor cercetări s-a constatat că de sub digurile masive din Insula Mare a Brăilei apar oseminte ale celor ce şi-au dat sufletul acolo, iar trupurile lor au servit ca bază la temelia digurilor. Urmează ca într-un viitor apropiat să se înalţe acolo un monument care să cinstească jertfa lor, o jertfă înaltă şi cutremurătoare pusă pe altarul sfânt al patriei noastre. În amintirea lor şi ca un îndemn pentru cei care mai suntem, redau o tulburătoare poezie, care mi-a fost far şi scut de-a lungul anilor:

IISUS

Mihail Codreanu

Iisus veni şi-n casa mea într-o seară,
Era-ntr-un tainic şi suav apus
Şi-am stat de vorbă singur cu Iisus
Şi afară era blândă primăvară...

Atunci mi-a spus cu vocea Lui cea clară
Că oamenii sunt buni, deşi L-au dus
Să-L bată-n cuie pe Golgota, sus,
Fiindcă i-a iubit din cale-afară

Şi mi-a mai spus că poate fi iertat
Chiar Iuda ce-L vându cu-n sărutat
Ca să-şi -nmulţească cu treizeci arginţii...

Şi-apoi plecând din prag mi-a spus aşa:
"Comoara sufletului şi a minţii
E să iubeşti, pentru a putea ierta."

POSTFAŢĂ

APĂ VIE

Alexandrina Teglariu Voinea

Din drumul nostru spre lumină am inserat în această carte crâmpeie din viaţa şi lupta noastră. În tot ce am făcut am pus câte un strop din sufletele noastre în marea învolburată de năzuinţă şi iubire întru Dumnezeu şi neamul românesc.

Ne-am închinat viaţa unui ideal pe care nu l-am realizat decât în parte, dar l-am trăit intens. Prin micile amintiri evocate am vrut să depunem mărturie întru adevăr, ca istoria să fie cunoscută aşa cum a fost.

Începând cu Dobrina, generaţie după generaţie de studenţi s-au perindat ca un "iureş neînfricat", ca un pârâu de munte vijelios, gata de luptă şi moarte pentru izbăvirea neamului. În jurul studenţimii s-a adunat toată floarea neamului românesc, ca afluenţii puternici care îşi varsă apele, energiile în matca fluviului.

Am avut tot timpul în faţă afirmaţia Căpitanului, că dacă cumva comuniştii ne vor cotropi ţara, ea va rămâne multă vreme înrobită şi aşa s-a şi întâmplat.

Puteam să stăm oare de o parte când Biserica lui Christos era batjocorită şi desfiinţată? Când neamul nostru era rupt de tradiţie? Când ţăranul român era desrădăcinat şi desprins de glia străbună? Tot ce aducea comunismul era împotriva rostului nostru milenar pe aceste plaiuri.

S-au împiedicat până şi de morţii din morminte. I-au deshumat, i-au ars şi le-au împrăştiat cenuşa în cele patru zări.

Nu ne rămânea decât împotrivirea până la capăt. Cu gândul că biserica creştină a învins toate persecuţiile, am pornit şi noi la drum să păstrăm nealterată credinţa şi tezaurul acestui neam. Forţele răului au fost mult mai puternice decât noi şi ne-au împresurat, dar nu ne-au învins. Forţa spirituală ce emana din credinţa noastră în Dumnezeu era mult mai puternică decât comunismul, pe plan spiritual vorbind.

Cu toate persecuţiile şi jertfele miilor de luptători, s-au ridicat mereu alţii să ducă mai departe dreptatea acestui neam, căci Dumnezeu ne-a ocrotit. Băieţi şi fete uniţi în gânduri şi simţiri am pornit pe acelaşi drum bătătorit cu sânge.

Suferinţa ne-a întărit şi ne-a deschis calea desăvârşirii morale. Ne-a îndreptat spre "omul nou" făurit de Căpitan.

Morţii noştri ne-au vegheat şi ne-au dat putere să mergem înainte. I-am simţit mereu alături de noi. Exemplul lor ne-a fost stea călăuzitoare.

Chiar dacă au fost mulţi dintre noi răpuşi, am biruit prin moarte.

"Ţelul final al neamului nu este viaţa, ci învierea neamurilor în numele Mântuitorului Iisus Christos... Va veni o vreme când toate neamurile pământului vor învia cu toţi morţii, regii şi împăraţii lor... Acest moment final, învierea din morţi, este ţelul cel mai înalt şi mai sublim către care se poate înălţa un neam". (Pentru legionari pag. 425, ediţia 1936).

Împărăţia comunismului ia sfârşit odată cu moartea. Acest flagel devastator asemenea unui vulcan şi-a revărsat lava fierbinte peste noi schilodindu-ne sau omorându-ne trupul şi întinându-ne sufletul, încadrându-ne într-o anumită tipologie mentală străină nouă. Lupta împotriva ei este absolut necesară. Trebuie să luptăm şi să revenim pe făgaşul din trecut. Numai atunci vom învinge cu adevărat şi vom fi noi înşine.

Numai adevărul ne poate arăta calea cea dreaptă. Încă mai stă la loc de cinste istoria lui Roller. O parte din cei ce fac istoria "adevărată" azi mai depun o pojghiţă de neadevăr peste minciuna de 50 de ani.

În ce priveşte Mişcarea Legionară denigrările continuă şi de la stânga şi de la dreapta. Probabil unii au stăpâni pe care trebuie să-i servească, altfel nu înţeleg de ce ar face-o, căci legionarii nu le stau în cale în lupta pentru putere şi avere. Oare aţi uitat, dragi fraţi de suferinţă, că am fost uniţi în luptă sub acelaşi steag, indiferent de concepţiile noastre politice?

Atacurile denigratoare continuă şi în presă, mai ales la televiziune (exemplu emisiunea domnului Victor Ionescu intitulată "Pe marginea prăpastiei").

În "Memorialul durerii", cum de şi-a permis acel ofiţer de Securitate să-i facă bandiţi şi străini de neam pe luptătorii ce au ţinut aprinsă făclia românismului şi s-au opus comunismului şi ocupaţiei străine prin rezistenţa din munţi? Nu numai că nu-şi recunoaşte vina dar continuă atacurile.

Nouă, celor bătrâni, ne revine datoria să spunem tot ce ştim că s-a întâmplat în cei 50 de ani, căci peste noi a trecut tăvălugul. Să mărturisim totul căci în curând ne vom îndrepta spre ţara umbrelor, la cei ce nu mai sunt.

Vouă celor tineri vă revine datoria să continuaţi lupta şi să învingeţi!

Să detronaţi pentru totdeauna minciuna, să studiaţi istoria şi s-o refaceţi. Să realizaţi asanarea morală a acestui neam. Fără ca sufletul să fie vindecat de frică şi să-l preamărească pe Dumnezeu nu puteţi să faceţi nimic. Trebuie să ştie şi copiii voştri despre viaţa şi faptele înaintaşilor, să le urmeze pilda şi să meargă cu fruntea sus spre Înviere...

CUPRINS

I. PE DRUM DE FOC ŞI CER IZBĂVITOR

Cruciaţii secolului XX – Patimile Maicii Mihaela	Ana Maria Marin	5
Cum l-am cunoscut pe Căpitan	Sofia Cristescu Dinescu	16
Ce a însemnat pentru mine Comandantul	Ana Horăscu Olteanu	17
Marieta Iordache (Maica Mihaela)	Sofia Cristescu Dinescu	19
Elena, soţia Căpitanului	Ana Maria Marin	22
Un scurt popas la Rohia	Maria Hâncu Rotaru	50
De vorbă cu Nicky	Sofia Cristescu Dinescu	53
Taberele mele	Sofia Cristescu Dinescu	54
Minunea Arhanghelului Mihail	Sofia Cristescu Dinescu	59
Ferma fetelor	Sofia Cristescu Dinescu	61
Ca acasă	Alexandrina Teglariu Voinea	63
Familia Florea	Alexandrina Teglariu Voinea	72
Doamnicuţa	Alexandrina Teglariu Voinea	77
1 aprilie	Alexandrina Teglariu Voinea	82
Răspunsul tovarăşului ministru	Alexandrina Teglariu Voinea	86
Semne rele	Elena Faina Popa	89
Evocare	Alexandrina Teglariu Voinea	92
Ceas de răscruce	Florica Paragină Elade	96
Any	Alexandrina Teglariu Voinea	102
Încercuirea	Alexandrina Teglariu Voinea	106
Din munţii Făgăraşului în Apuseni	Elena Faina Popa	111
Morminte dragi	Viorica Stănuleţiu Călinescu	115
In memoriam - Preotul Gheorghe Puiu Dragomirescu	Ecaterina Dragomirescu	121
Din umbra târzie a unor vremi trecute	Maria Hâncu Rotaru	123

II. PENTRU SFÂNTA CRUCE, PENTRU ŢARĂ

Cum am ajuns în lagărul de la Sadaclia	Margareta Fontana Ghenescu	127
La Sadaclia	Sofia Cristescu Dinescu	130
Privirea stăruitoare a copiilor	Liana Pitrop Nedelcu	132
Fotografia	Liana Pitrop Nedelcu	136
Închisori antonesciene	Sofia Cristescu Dinescu	138
Teama de Siberia	Liana Pitrop Nedelcu	143
Lagărul de la Slobozia	Sofia Cristescu Dinescu	144
Calea mântuirii	Maria Hâncu Rotaru	146
Întâmplări cu tâlc din beciul Securităţii din Timişoara	Ana Lungu	151
Mărturisiri	Florica Paragină Ilade	154
Născuţi în închisoare	Maria Hâncu Rotaru	156
Ultima arestare	Liana Pitrop Nedelcu	161
Spre Ghencea	Liana Pitrop Nedelcu	162
Aspecte generale din Ghencea	Liana Pitrop Nedelcu	163
Crăciun '53 - An nou '53	Liana Pitrop Nedelcu	165
Arestarea	Elena Faina Popa	167
Noaptea de Înviere 4-5 aprilie 1953	Liana Pitrop Nedelcu	169
Colonia de muncă Pipera	Liana Pitrop Nedelcu	171

Hoaţele ..... Liana Pitrop Nedelcu 173
"Pseudokinegetikos" ..... Liana Pitrop Nedelcu 175
La Securitatea din Ploieşti ..... Liana Pitrop Nedelcu 177
Mărţişoare ..... Maria Roşca Brahonschi 181
Cu Comeliu nu era de glumit ..... Sofia Cristescu Dinescu 193
În Securitate 1958-1959 ..... Viorica Stănuleţiu Călinescu 195
La Galaţi ..... Alexandrina Teglariu Voinea 204
Camera 6 ..... Viorica Stănuleţiu Călinescu 212

III. SUB CERUL CE NE PRIVEGHEAZĂ

Fragmente de viaţă, fragmente de suferinţă ..... Viorica Pârnac Stănescu 226
Cu domiciliu obligatoriu în Bărăgan ..... Liana Pitrop Nedelcu 242
Zile, fapte şi figuri din Bărăgan ..... Liana Pitrop Nedelcu 245
Valuri... valuri... vin băieţii ..... Liana Pitrop Nedelcu 249
Familii noi în satul meu din Bărăgan ..... Liana Pitrop Nedelcu 252
In memoriam ..... Liana Pitrop Nedelcu 254
Arestările din 1958 ..... Liana Pitrop Nedelcu 255

IV. POSTFAŢĂ

Apă vie ..... Alexandrina Teglariu Voinea 259

ISBN 973-96562-4-2

Editura GAMA - 1997